

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1986

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1986

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

.....

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6871-0
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
FORORD	11
Kap. 1. <u>ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD</u>	13
STATSRETTLIGE FORHOLD	13
Særanligggender	13
Fællesanligggender	15
Fællesanligggender, der administreres af hjemmestytret i henhold til hjemmestyrelovens § 9	15
Forholdet til udlandet	16
FÆRØERNES LAGTING	19
Lagtingets sammensætning	20
DE POLITISKE PARTIER	22
Folkeflokk	22
Sambandspartiet	24
Socialdemokratiet	24
Selvstyrepartiet	26
Det republikanske parti	27
Kristeligt Folkeparti/Færøernes Fremskridts- og Fiskeriparti	28
Progrespartiet	29
FOLKETINGSVALG	30
Folketingsmænd	30
ADMINISTRATION	31
Færøernes landsstyre	31
Landsstyrets administration	31
Rigsombudet	32
Institutioner under landsstyret	32
Institutioner under staten	33
LOVGIVNING	35
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i 1986	35
Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort i 1986 til ikrafttræden på Færøerne	40

	Side
Kap. 2. <u>BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD</u>	43
BEFOLKNINGSFORHOLD	43
Folketal samt befolkningens fordeling på om- råder	43
Alder, køn og ægteskabelig stilling	48
Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvan- dring samt vielser og skilsmisser	52
Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder	54
BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD	57
BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI	62
Boligforhold	62
Boligbyggeri	67
 Kap. 3. <u>ERHVERV</u>	69
EJERSKAB	69
GEOGRAFISK FORDELING	69
FISKERI	71
Internationale reguleringer og fiskeriaftaler .	71
Island	72
Norge	73
EF	73
Sovjetunionen	74
Sverige, DDR og Polen	75
Fiskeriinspektion og redningstjeneste	75
Fiskeriinspektionsordningen fra 1977	76
Ulovligt fiskeri	77
Statistik om fiskeri	77
Fiskefangster	78
Nære områder	81
Målinger af fiskebestande og anbefalede fangstmængder	83
Midterområder	86
Fjerne områder	87
Samlede fangster	87
Råfiskelandinger	88
Produktion af fiskevarer	90
Fiskerflådens driftsresultater	91

Kap. 3. (fortsat)	Side
Hyreoversigter	94
Fiskepriser	97
Råfiskefonden	97
Råfiskepriserne	97
Priserne på agn	98
Saltfiskepriserne	99
Prisen på rejer	99
Priserne på industrifisk	99
Finansieringen af fiskerskibe	100
Færøernes realkreditinstitut	100
Kongeriget Danmarks Fiskeribank	102
Landskassens finansieringsbistand	102
Fiskeopdræt	103
LANDBRUG	104
Mælkeproduktion	105
Kød og æg	106
Opdyrkning	107
Landsdyrlægen	108
Hygiejnisk laboratorium	108
HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED	109
Egnsudvikling	113
Færøernes industrifond	113
Industriens udviklingsfond	114
Udviklingskontoret	115
HANDEL, SERVICE OG TRANSPORT	116
Handel	116
Forsikring	117
Transport	119
Motorkøretøjer	119
Passagertrafik til og fra Færøerne	120
Beflyvning	120
Besejling	121
Turister	121
SKIBSFLÅDEN	122
Den samlede skibsflåde	122
Fiskerflåden	123
OFFENTLIG VIRKSOMHED	125
Veje	125

Kap. 3. (fortsat)	Side
Asfaltering af landsveje	126
Tilskud til kommuner til asfaltering	126
Vejarbejder i 1986	128
Autoværn	129
Afmærkninger	129
Trafikoplysning og vinterberedskab	130
Byggesager	131
Trafiktælling på hovedveje	131
Helikopter-landingspladser	132
Havne og landingspladser	133
Opmålinger i havet og på landjorden	141
Teleforbindelser på Færøerne	142
Den indenlandske telefonforbindelse	142
Telekommunikationen med udlandet og med skibene	144
El-forsyning	146
Det færøske postvæsen	146
 Kap. 4. ØKONOMI	 151
FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL	151
Handelsbalancen	151
Priser og mængder samt bytteforhold	151
Eksport	152
Import	160
ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER	163
Arbejdsforhold	164
Det private arbejdsmarked	164
Det offentliges arbejds- og lønforhold	168
Lønninger	169
Priser	171
OFFENTLIGE INDTÆGTER	173
Kildeskatteordningen	173
Udskrivning af skatter	174
Antal skatteydere og skattepligtige indkomster	176
Udskrevne skatter	178
Afgifter	179
Landskassens indtægter	181
OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.	182
Statens og landskassens udgifter	182

Kap. 4. (fortsat)	Side
Statens udgifter	185
Statsgarantier	190
Landskassens udgifter	191
Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser	193
PENGE OG KREDITFORHOLD	195
NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE	204
Den økonomiske udvikling	211
 Kap. 5. <u>KOMMUNALE FORHOLD</u>	 213
Antal kommuner.....	213
Valg til kommunestyret	213
By- og bygderådsformænd pr. 31/12 1986	214
Den kommunale styrelsesordning	215
Kommunale opgaver	216
Kommunernes økonomi	219
 Kap. 6. <u>SOCIALVÆSEN</u>	 223
Regler og forvaltning	223
Ydelsernes omfang og finansiering	225
Institutioner m.v.	229
Færøernes ulykkesforsikringsråd	232
Udviklingen i 1986	234
 Kap. 7. <u>SUNDHEDSVÆSEN</u>	 235
LANDSLÆGEN	235
SYGEHUSVÆSENET	235
DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE	245
Kommunelægeordningen	245
Skolelægeordningen	246
Tandlægeordningen	247
Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen	247
APOTEKERVÆSENET	248
Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner	248
Distribuerende læger	250
Lægemiddelpriser	250
Bevægelser i receptekspeditionernes antal	251

Kap. 7. (fortsat)	Side
Sygehusene	251
Håndkøbsudsalgene	253
UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN	253
Kap. 8. <u>UNDERVISNINGSVÆSEN</u>	255
UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED	256
BØRNESKOLEN, GYMNASIER OG HF	261
Folkeskolen	261
Private skoler	263
Gymnasier og HF	264
Skolernes virksomhed	265
Specialundervisning	267
VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	268
Academia Færoensis	268
Færøernes seminarium	271
Efteruddannelse af lærere	272
Færøernes sygeplejeskole	272
ERHVERVSUDDANNELSER	273
Færøernes maskinskole	274
Tekniske skoler	274
Færøernes handelsskole	276
Navigationsskoler	278
ANDEN UNDERVISNING	279
Færøernes folkehøjskole	279
Færøernes husholdningsskole	280
Aftenskolerne	280
Musikskolerne	280
UDDANNELSESSTØTTE	281
Kap. 9. <u>RETS- OG POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED</u>	283
FÆRØERNES RETSVÆSEN	283
FÆRØERNES POLITIVÆSEN	285
Politiets virksomhed	286
FÆRØERNES OVERØVRIGHED	290
Indgåelse og opløsning af ægteskab	290
Børnebidrag	293
Adoptioner	293
Navnesager	294

Kap. 9. (fortsat)

	Side
Ægtepagter	294
Pupilsager	294
Fri proces	294
Indfødsret	295
Kap. 10. <u>KIRKELIV</u>	297
FOLKEKIRKEN	297
ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKE- KIRKEN	299
K.F.U.K. og K.F.U.M.	299
Indre Mission	300
Det kirkelige Missionsforbund	300
KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN	301
Brødremenigheden	301
Den katolske kirke	302
Frelsens Hær	302
Den frie evangeliske menighed	303
Syvende-dags adventisterne	303
Jehovas Vidner	304
FILADELFIA-menigheden	304
ANDRE TROSSAMFUND	305
Bahá'i troen	305
Kap. 11. <u>KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.</u>	307
RADIO	307
FJERNSYN	309
AVISER	311
BØGER	312
Bogudgivelser	312
Biblioteksvæsen	315
LANDSARKIVET	319
MUSEUM	319
NORDENS HUS	320
TEATRE OG BIOGRAFER	322
Teatervirksomhed	322
Biografer	325

Kap. 11. (fortsat)	Side
MUSIKLIV	326
Orkestre og kor	326
Jazz-, beat- og folkemusik	326
Føroya Konsertfelag	327
KUNST	327
Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin	328
Udstillinger i "Smiðjan"	329
Udstillinger i Sparekassens lokaler på Tinghús- vegur, Tórshavn	330
Andre udstillinger på Færøerne	330
Færøske udstillinger i udlandet, arrangeret af Listafelag Føroya	330
Andre udstillinger i udlandet	331
DANSK-FÆRØSK KULTURFOND	331
SPEJDERBEVÆGELSEN	332
IDRÆT	334
Itróttarsambandið Føroya (ISF)	334
Specialforbund under ISF	336
Idrætsanlæg	338
Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige	338
Tipning	338
BRIDGE	338
SKAK	339

FORORD

Årbog for Færøerne udarbejdes i fælleskab af Færøernes landsstyre og Rigsombudsmanden på Færøerne. Bogen udkommer i en dansk og en færøsk udgave.

Formålet med årbogen er at give en bred beskrivelse af færøske samfundsforhold i det forløbne år og at illustrere den skete udvikling ved sammenligninger med tidligere år.

Redaktionen af årbogen er afsluttet i juni 1987.

Færøernes landsstyre

Atli P. Dam

Rigsombudsmanden på Færøerne

Niels Bentsen

Kap. 1

ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD

STATSRETTLIGE FORHOLD

I henhold til lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre udgør Færøerne inden for lovens rammer et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. Hjemmestyreloven anerkender det færøske sprog og det færøske flag. Fra 1949 har Færøerne haft egne pengesedler. Møntenheden 1 króna = 1 dansk krone.

Sager og sagsområder vedrørende Færøerne opdeles i særanligggender, hvor Færøernes lagting har den lovgivende og Færøernes landsstyre den udøvende myndighed, og fællesanligggender, der administreres af rigsmyndighederne efter dansk lovgivning.

Der er endvidere efter hjemmestyrelovens § 9 mulighed for at overlade administrationen af fællesanligggender til det færøske hjemmestyre.

Særanligggender

Efter hjemmestyrelovens § 2 betragtes en række sager og sagsområder, der er opført på lovens bilag A, principielt som særanligggender med den virkning, at hjemmestyret eller rigsmyndighederne kan bestemme, at de overgår til hjemmestyret. Heraf følger, at dette overtager de dermed forbundne udgifter.

Indtil nu har hjemmestyret overtaget følgende sagsområder med hjemmel i hjemmestyrelovens § 2.

1. Færøernes egen styrelsesordning
Hele området er overtaget som særanliggende.
2. Kommunale forhold
Hele området er overtaget som særanliggende.
3. Bygnings-, bolig- og lejespørgsmål. Folkeregister
Hele området er overtaget som særanliggende.
4. Sundhedsvæsen
Apotekervæsenet og sundhedsvedtægterne (miljøsager) er overtaget som særanligggender.
5. Den offentlige forsyng. Arbejdsforhold
Områderne: Lovpligtig ulykkesforsikring. Arbejdere, arbejdsforhold, lærlinge, medhjælpere og ferie er overtaget som særanligggender.
6. Direkte og indirekte skatter
Hele området er overtaget som særanliggende.

7. Finansvæsen

Hele området er overtaget som særanliggende.

8. Godkendelse af havneafgifter

Området er overtaget som særanliggende.

9. Skolevæsen

Folkehøjskolen og navigationsskolerne er overtaget som særanliggender. Endvidere er gymnasiet og HF-kurset særanliggender, og der er ved lagtingslov oprettet et færøsk akademi (Academia Færoensis). Bortset herfra er skolevæsen fællesanliggende.

10. Arkiver, biblioteker, museer

Hele området er overtaget som særanliggende.

11. Bygnings- og naturfredning

Hele området er overtaget som særanliggende.

12. Havne, trafikvæsen m.v.

Hele området bortset fra havne og stedligt telegrafvæsen er overtaget som særanliggende.

13. Landbrug, fiskeri m.v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

14. Forlystelser m.v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

15. Produktion, handel m.v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

16. Tinglysning, ekspropriation m.v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

Efter hjemmestyrelovens § 3 afgøres det ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang de på bilag B opførte sagsområder kan blive færøske særanliggender. Heraf er Radio med undtagelse af spørgsmål med relation til internationale aftaler, Jordfonden og Import- og eksportkontrol overtaget som særanliggender.

Hovedparten af de overtagne områder administreres af landstyre med hjemmel i lagtingslove. Enkelte områder administreres dog af statslige myndigheder på landsstyrets vegne. Således sker mønstring af fiskere hos landfogeden (politimesteren) eller sysselmændene, motorregistret og skibsregistret føres af landfogeden og tinglysningsvæsenet forestås af sorenskriveren (dommeren), der ligeledes er den stedlige overformynder.

Fællesanliggender

Anliggender, der ikke er overtaget af det færøske hjemmestyre som særانliggender, er fællesanliggender og varetages af rigsmyndighederne, idet dog hjemmestyret med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 kan overtage administrationen af fællesanliggender.

Blandt de vigtigste fællesanliggender er skoleforhold, sociale forhold og sundhedsforhold. Herudover kan som statsinstitutioner nævnes rigsombudet, skibstilsynet, folkekirken, politiet og domstolene.

Rigslove træder ikke i kraft på Færøerne, forinden de i overensstemmelse med lov nr. 51 af 1. april 1896 er kundgjort af rigsombudet. Dette sker efter forelæggelse for det færøske hjemmestyre.

Lovforslag, der kun vedrører færøske forhold, eksempelvis de sociale love, lovene for undervisningsvæsenet og sygehuslove bliver normalt først behandlet i lagtinget, hvorefter de forelægges folketinget. Lovforslag, der ikke udelukkende omfatter Færøerne, bliver først vedtaget i folketinget og derefter forelagt hjemmestyret, forinden loven sættes i kraft på Færøerne. I mange tilfælde sker ikraftsættelsen i form af kgl. anordning, idet loven udtrykkeligt giver ministeren ret til at sætte loven i kraft på Færøerne ved kgl. anordning med de ændringer, der er nødvendiggjort af de særlige færøske forhold.

Fællesanliggenderne administreres efter dansk lovgivning, dog for socialvæsenet, skolevæsenet og sygehusvæsenet efter særlige love for Færøerne. Statens udgifter til fællesanliggender udredes i form af fuldkommen udgiftsdækning, refusioner eller andre former for subsidiering.

De enkelte afsnit i årbogen indeholder nærmere oplysninger om udgiftsfordelingen, idet de forskellige refusionsordninger vil blive beskrevet direkte eller ved hjælp af tabeller.

Fællesanliggender, der administreres af hjemmestyret i henhold til hjemmestyrelovens § 9

I henhold til hjemmestyrelovens § 9 kan der efter forhandling træffes aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade det færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det pågældende område.

Ved love nr. 152-156 af 24. april 1975 blev administrationen af socialvæsenet overtaget af Færøernes landsstyre fra 1. april 1975. Den daglige administration varetages af Almannastovan (Færøernes socialforvaltning). Ved lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet er det fastslået, at sygehusvæsenet på Færøerne varetages af hjemmestyret fra 1. april 1977. Ved lov for Færøerne nr. 51 af 14. februar 1979 om folkeskolen, lov for Færøerne nr. 52 af 14. februar 1979 om læreruddannelsen, lov for Færøerne nr. 53 af 14. februar 1979 om fritidsundervisning m.v. og lov for Færøerne nr. 54 af 14. februar 1979 om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler er administrationen af disse områder overført til hjemmestyret fra 1. august 1979. I forbindelse med den administrative overførsel af skolevæsenet er hjemmestyret inden for lovens rammer bemyndiget til at regulere de nævnte områder ved lagtingslove. Den daglige administration varetages af Landsskúlafyrisingin (Færøernes undervisningsdirektorat).

Endelig udbetaler og modtager Føroya gjaldstova (Færøernes oppebørselskontor) en del beløb for staten.

Forholdet til udlandet

Færøerne er et selvstændigt toldområde. Indførselsafgifter og reglerne for import- og eksportkontrol fastsættes af hjemmestyret. De øvrige dele af riget må derfor i disse henseender betragtes som udland.

I henhold til hjemmestyreloven skal traktater og andre internationale overenskomster, der kræver folketingets samtykke, og som berører særlige færøske interesser, forelægges hjemmestyret til betænkning.

Udenrigsministeren kan bemyndige hjemmestyrets repræsentanter til direkte at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten.

Der er med hjemmel i hjemmestyreloven ansat en i færøske forhold særlig sagkyndig i udenrigsministeriet til at bistå ministeriet ved behandling af sager vedrørende Færøernes særlige erhvervsinteresser, ligesom lovens muligheder for ansættelse af færøskindige ved de danske ambassader er anvendt, idet der er ansat en handelsattaché for færøske erhvervsanliggender ved handelsafdelingen under den danske ambassade i Storbritannien.

Færøernes særlige status og erhvervsstruktur medfører, at Færøerne ikke umiddelbart kan dele Danmarks interesser og synspunkter i det internationale samarbejde eller ved indgåelse af bi- eller multilaterale aftaler med andre lande. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens bestemmelser har man fra dansk side søgt at tilgodese færøske interesser ved i videst muligt omfang at inddrage hjemmestyret i det forberedende arbejde.

I enkelte tilfælde har hjemmestyret selv ført forhandlinger og indgået aftaler. Her kan især nævnes aftalen om færøske fiskerirettigheder mellem 12 og 200 sømil omkring Island, indgået i 1975, og aftalen med Norge om gensidige fiskerirettigheder, indgået i 1977, begge siden fornyet med forskellige ændringer.

Endelig har repræsentanter for hjemmestyret med bistand fra udenrigsministeriet forhandlet om forskellige aftaler, der er indgået mellem den danske regering og Færøernes landsstyre på den ene side og den pågældende forhandlingspartner på den anden. Af aftaler af denne karakter kan nævnes fiskeriaftalerne med Sovjetunionen og med EF fra 1977. Begge aftaler er tiårige rammeaftaler, i henhold til hvilke fangstområder og -kvoter fastsættes for visse tidsrum ved efterfølgende forhandlinger.

På fiskeriområdet er Færøerne medlem af NAFO (Konventionen om fiskeriet i det nordvestlige Atlanterhav) og NEAFC (konventionen om fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav). Danmark er ikke medlem af sidstnævnte organisation.

Hvor færøske interesser, som regel især fiskeriinteresser, har været involveret, har det været almindeligt, at repræsentanter for hjemmestyret har været medlemmer af den danske delegation eller knyttet til denne som eksperter. Dette gælder i flere bilaterale aftaler, især i sin tid aftalerne med Spanien, Brasilien og de østeuropæiske lande. I 1977 var Færøerne medunderskriver af fiskeriaftalen med Sovjetunionen. Ved de ordinære og ekstraordinære møder i FAO's fiskerikomité har hjemmestyret normalt haft repræsentanter med i den danske delegation, når der skulle vedtages begrænsninger, der berørte færøsk fiskeri.

Danmarks tilslutning til de internationale økonomiske sammenlutninger har ikke automatisk medført færøsk tilslutning, og ofte har der efter Danmarks tilslutning været ført forhandlinger om Færøernes forhold. Her har især hensynet til erhvervsstrukturen og

det færøske indførselsafgiftssystem spillet en rolle. Disse forhold har bevirket, at Færøerne ofte er blevet tilsluttet flere år senere end Danmark, det gælder således GATT, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1954, medens Danmark blev tilsluttet i 1950, og EFTA, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1967, medens Danmark deltog fra oprettelsen i 1959. (Færøerne udtrådte som følge af Danmarks udtræden i 1972). I de nævnte tilfælde er den senere færøske tilslutning anmeldt ved en akt fra udenrigsministeriet.

Færøerne blev ikke tilsluttet EF sammen med Danmark, men der var efter forhandlinger mellem en færøsk delegation, udenrigsministeriet og repræsentanter for EF's kommission indsat en særlig bestemmelse i den danske tiltrædelsestraktat, hvorefter bestemmelse om tilslutning skulle træffes inden udgangen af 1975, da det var af betydning for Færøernes stillingtagen til EF at kende resultaterne af FN's havretskonference, der begyndte i 1974. Da denne ikke var afsluttet inden 1975, og da det ikke var muligt at opnå forlængelse til konferencens afslutning, besluttede lagtinget eenstemmigt, at Færøerne skulle forblive uden for EF. Der er herefter indgået aftale om et særligt handelsarrangement med fællesskaberne samt den førnævnte fiskeriaftale.

Ved forhandlinger om internationale aftaler er hjemmestyret almindeligvis inddraget. Derimod er det sjældent, Færøerne har egentlig repræsentation i de internationale organisationer. En væsentlig undtagelse er Nordisk Råd, hvor Danmarks riges delegation omfatter en særlig færøsk delegation bestående af to medlemmer valgt af Færøernes lagting og et antal medlemmer udpeget af Færøernes landsstyre, jfr. lov nr. 220 af 16. maj 1984 om ændring af lov om Nordisk Råd.

Ellers varetages Færøernes interesser gennem forelæggelsen for hjemmestyret. For fiskeriets vedkommende er der især grund til at nævne, at forskrifter om ordensregler for fiskeriet, mindstemål for fisk, begrænsning af fangstmængde m.v. aftalt i henhold til internationale overenskomster skal fastsættes for Færøerne efter forhandling med og samtykke af Færøernes hjemmestyre. Eksempelvis kan nævnes reguleringsforanstaltningerne fastsat af NEAFC og NAFO (ICNAF).

På andre områder kan hjemmestyret bestemme, hvorvidt en af Danmark indgået international aftale skal udstrækkes til Færøerne eller ikke.

Her kan nævnes dobbeltbeskatningsoverenskomster, der ofte ved en særlig noteveksling efter forelæggelse for hjemmestyret sættes i kraft for Færøerne. Der eksisterer iøvrigt en særlig dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Færøerne og Danmark. Ligeledes kan nævnes de sociale konventioner, Danmark har indgået med de nordiske og andre europæiske lande om deres statsborgeres gensidige rettigheder i de respektive lande, og ILO-konventionerne. Disse konventioner sættes normalt i kraft på Færøerne ved offentlig kundgørelse på samme måde som rigslove.

I enkelte tilfælde slutter Danmark internationale aftaler, der kun berører Færøerne. Her kan især nævnes udvidelsen i 1959 af den færøske fiskerigrænse til 12 sømil. Udvidelsen til 200 sømil er gennemført ved kgl. anordning nr. 598 af 21. december 1976 om fiskeriterritoriet ved Færøerne, udstedt i medfør af § 1, stk. 3, i lov nr. 597 af 17. december 1976 om Danmarks riges fiskeriterritorium.

FÆRØERNES LAGTING

Lagtingsvalg afholdes i henhold til lagtingslov nr. 49 af 20. juli 1978 om valg til Færøernes lagting. Lagtinget består af mindst 27 og højst 32 medlemmer, idet de 27 medlemmer er kredsvalgte, medens der kan vælges indtil 5 medlemmer med henblik på en regulering henimod forholdsmæssig repræsentation. De ordentlige valg til lagtinget foregår hvert 4. år. Udskrivning af valg kan iøvrigt foregå efter lagtingsbeslutning, hvilket var tilfældet ved valget i november 1980.

Tabel 1. 1. Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene 1974-84 (mandatfordeling i parantes)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>	<u>Nov.1984</u>
Folkeflokk	4.069(5) 20,5%	4.067(6) 17,9%	4.399(6) 18,9%	5.446(7) 21,7%
Sambandspartiet	3.799(5) 19,1%	5.966(8) 26,3%	5.557(8) 23,9%	5.330(7) 21,2%
Socialdemokratiet	5.125(7) 25,8%	5.062(8) 22,3%	5.043(7) 21,7%	5.879(8) 23,4%
Selvstyrepartiet	1.430(2) 7,2%	1.626(2) 7,2%	1.953(3) 8,4%	2.135(2) 8,5%
Republikanske parti	4.461(6) 22,5%	4.614(6) 20,3%	4.415(6) 19,0%	4.921(6) 19,5%

(fortsættes)

Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene
1974-84 (mandatfordeling i parantes) (fortsat)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>	<u>Nov.1984</u>
Kristeligt Folkeparti (Fremskridts- og fi- skeripartiet)	487(1) 2,5%	1.389(2) 6,1%	1.905(2) 8,2%	1.466(2) ¹⁾ 5,8%
Særliste (kun opstil- lede i Suðurstreymoy)	487(-) 2,5%			
Ialt	19.858(26)	22.724(32)	23.272(32)	25.177(32)
Valgdeltagelse	80%	86%	86%	86,8%

1) Heraf er det ene lagtingsmedlem senere udtrådt af partiet
 Kilde: Valgbogen for Færøerne

Tabel 1. 2. Afgivne stemmer ved lagtingsvalget den 8. november
1984 fordelt på partier og områder

<u>Valg</u> <u>kreds</u>	<u>Fol-</u> <u>kefl.</u>	<u>Sam-</u> <u>bands-</u> <u>parti</u>	<u>Soci-</u> <u>alde-</u> <u>mokr.</u>	<u>Selv-</u> <u>styre-</u> <u>parti</u>	<u>Rep.</u> <u>parti</u>	<u>Krist.</u> <u>folke-</u> <u>parti</u>	<u>Ialt</u>
Norðoyar	850	403	762	480	658	258	3.411
Eysturoy	911	1.508	697	661	1.112	415	5.304
Norðstreymoy	405	457	560	68	442	45	1.977
Suðurstreym- oy	2.111	1.597	1.740	746	1.611	519	8.324
Vágar	447	569	372	48	163	75	1.674
Sandoy	301	114	291	43	286	17	1.052
Suðuroy	421	682	1.457	89	649	137	3.435
Ialt	5.446	5.330	5.879	2.135	4.921	1.466	25.177

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Lagtingets sammensætning

formand: Hergeir Nielsen (rep.)

Lagtingets medlemmer

Anfinn Kallsberg	bogholder	Viðareiði	flk.
Poul Jacob Olsen	skibsfører	Klaksvík	sd.
Heini O. Heinesen	arbejdsformand	Kunoy	rep.
Asbjørn Joensen	forstander	Klaksvík	s.
Olaf Olsen	direktør	Glyvur	flk.
Jógvan Olsen	skibsfører	Toftir	sb.
Jóh. Martin Olsen	maskinmester	Strengur	sb.
Jørgen Thomsen	formand	Skáli	sd.

(fortsættes)

Lagtingets medlemmer (fortsat)

Signar Hansen	lærer	Fuglafjørður	rep.
Adolf Hansen	styrmand	Tórshavn	pro.
Agnar Nielsen	direktør	Vestmanna	sb.
Tummas Arabo	ingeniør	Signabøur	sd.
Øssur av Steinum	lærer	Kollafjørður	rep.
Jógvan Sundstein	statsaut. revisor	Tórshavn	flk.
Óli Breckmann	adjunkt, M.A.	Tórshavn	flk.
Poul Michelsen	borgmester	Tórshavn	flk.
Pauli Ellefsen	statsaut. revisor	Tórshavn	sb.
Eilif Samuelson	overlærer	Tórshavn	sb.
Jákup Lindenskov	fuldmægtig	Tórshavn	sd.
Jóannes Dalsgaard	landsarkivar	Tórshavn	sd.
Hans Jacob Debes	lektor, dr. phil.	Tórshavn	rep.
Karin Kjølbro	socialrådgiver	Tórshavn	rep.
Tordur Niclasen	forstander	Eiði	krf.
Hilmar Kass	viceforstander	Tórshavn	s.
Ivan Johannesen	maskinmester	Miðvágur	sb.
Svend Aage Ellefsen	direktør	Sandavágur	flk.
Tórálvur Mohr Olsen	fisker	Sandur	sd.
Eyðun Viderø	kontorist	Sandur	flk.
Flemming Mikkelsen	smedemester	Vágur	sb.
Sverre Midjord	afdelingsleder	Tvøroyri	sd.
Henrik Old	skibsfører	Tórshavn	sd.
Hergeir Nielsen	lærer	Akrar	rep.

Lagtinget har følgende stående udvalg: finansudvalget, markedsudvalget, fiskeriudvalget, trafikudvalget, udvalget vedrørende landsstyresager, lovudvalget, kultur- og skoleudvalget, skatteud-

valget, social- og sundhedsudvalget, miljøudvalget, industriudvalget, landbrugsudvalget og arbejdsmarkedsudvalget.

DE POLITISKE PARTIER

De partier, der er repræsenteret i lagtinget, grupperer sig foruden efter sociale og økonomiske synspunkter også efter partiernes indstilling til rigsfællesskabet.

Skematisk kan man opstille partierne således, at man anbringer partierne af borgerlig observans til højre og partierne, der er tilhængere af en højere grad af offentlig styring af erhvervslivet, til venstre samtidig med, at partier, der ønsker et fast tilhørsforhold til riget, anbringes øverst i skemaet, medens partier, der ønsker en højere grad af selvstyre, anbringes nederst. De seks partier vil da gruppere sig som i nedenstående skema.

Socialdemokratiet

Sambandspartiet

Progrespartiet

Kristeligt folkeparti

Selvstyrepartiet

Republikanske parti

Folkeflokk

På grundlag af partiernes programmer og supplerende oplysninger fra partierne er der foretaget en gennemgang af de enkelte partiers stats- og folkeretlige stillingtagen, økonomiske og erhvervsmæssige politik, sociale politik samt undervisnings- og kulturpolitik. Desuden er det for de enkelte partier oplyst, i hvilke perioder partiet har været repræsenteret i lagtinget, landsstyret og folketinget.

Folkeflokk

Folkeflokk er stiftet i 1940 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1940. Partiet har siden været repræsenteret her.

Folkeflokk arbejder for en gradvis indførelse af selvstyre for Færøerne med fuld lovgivningskompetence på alle områder. Man skal tilstræbe et godt samarbejde med de eksisterende markedssammenslutninger uden at blive politisk afhængig af nogen af dem. Undergrunden skal overtages. Partiet går ind for selvstændigt færøsk medlemskab af NATO.

Partiet finder, at det private initiativ i et samfund med erhvervsmæssig frihed bedst sikrer forøgelse af produktionsværdien. Der skal tilvejebringes gode lånemuligheder for erhvervslivet. Nødvendigheden af en offentlig fiskeripolitik, der sikrer de bedste fiskerimuligheder i hjemlige og fremmede farvande, erkendes. Løn-systemet skal være rent færøsk.

De, der ikke er arbejdsdygtige, skal sikres sømmelige vilkår. De sociale foranstaltninger skal være øjeblikkeligt virkende. Folke-, invalide- og enkepension samt enkehjælp er selvfølgelig rettigheder. De skal være tidssvarende, og pensionisterne skal have deres andel af indtægtsstigningen i samfundet. Der skal lægges vægt på revalidering, undervisning og pleje her i landet af revaliderede. Hjælp skal sikres alle dem, der uden egen skyld bliver arbejdsløse.

Skolen skal være færøsk og sikre alle en uddannelse til fremme for virke i det færøske samfund, der ikke står tilbage for uddannelsen i de mest udviklede lande. Mest muligt af den videregående uddannelse skal gives her i landet.

Der skal oprettes et landsteater. Radiofonien og fjernsynet skal udbygges, ligesom partiet går ind for konkurrerende private radio- og TV-stationer. Kunstnere må sikres gode arbejdsmuligheder.

Mulighederne for anskaffelse af grund og bolig må bedres.

Færøerne må selv varetage forbindelserne til udlandet, og den interne trafik må udbygges, eventuelt gennem indenøns flyvning.

Skatte- og afgiftslovgivningen skal forenkles, og skatteminimumsgrænsen skal stige i takt med den gennemsnitlige indtægtsstigning. Partiet ønsker det nuværende refusionssystem mellem Danmark og Færøerne ændret til et bloktilskudssystem. Den offentlige administration skal rationaliseres, og den finansielle fordeling mellem land og kommuner skal revideres.

Folkeflokket har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1950-54, 1954-59, 1963-67, 1975-79, 1979-81 og 1981-85. Folkeflokket har besat lagmandsposten fra 1963-67. Siden 1948 har folkeflokket været repræsenteret i folketetinget i tiden indtil 5. september 1950; fra 14. maj 1957 til 15. november 1960, fra 22. september 1964 til 13. december 1973 og fra 10. januar 1984.

Sambandspartiet

Sambandspartiet er stiftet i 1906. Partiet har uden afbrydelse været repræsenteret i lagtinget siden stiftelsen.

Sambandspartiet ønsker at bibeholde rigsfællesskabet og vil inden for dette arbejde for den styrelsesmæssige, økonomiske og kulturelle udvikling af det færøske folk.

Sambandspartiet anser det frie initiativ for at være drivkraften for fremgangen i erhvervslivet og vil ud fra denne synsvinkel udbygge dette. Med hensyn til fiskeriet erkender partiet, at de hjemlige farvande er de eneste sikre fiskefelter, og man må stræbe efter at udnytte disse mest muligt under skyldig hensyntagen til bevaring af fiskebestandene. Fjernfiskeriet må så vidt som muligt sikres ved internationale aftaler. Mulighederne for at eje og drive fiskerfartøjer må være sådan, at fiskerfartøjerne til enhver tid er konkurrencedygtige.

Sociallovgivningen skal være sådan udformet, at de gamle, de syge og de handicappede får støtte og behandling på samme niveau som i de andre nordiske lande. Partiet vil virke for, at alle familier kan bo i eget hus eller lejlighed. Dette skal blandt andet ske ved støtte til unge, der vil bosætte sig.

Undervisningsvæsenet skal kunne opfylde de krav, der stilles af et udviklet samfund, og skolerne skal være på højde med nabolandenes. Udviklingen inden for færøsk kultur og åndsliv skal støttes, og man skal sikre, at færinger får kendskab til dansk og udenlandsk kultur og åndsliv. Partiet vil støtte sport og fritidsliv.

Indtægterne fra skatter og afgifter skal administreres hensigtsmæssigt og forsvarligt, således at folket ikke kommer til at betale mere end nødvendigt.

Partiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1959-63, 1967-70, 1970-75 og 1981-85. I perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1968-70 og 1981-85 har partiet besat lagmandsposten.

Siden 1948 har partiet været repræsenteret i folketinget fra 5. september 1950 til 22. september 1964 og fra 15. februar 1977 til nu. Partiets medlem er tilsluttet Venstres folketingsgruppe.

Socialdemokratiet

Det færøske socialdemokrati (på færøsk Javnaðarflokkurin) blev grundlagt i 1925 og opnåede første gang representation i lagtinget i 1928, hvor det siden uafbrudt har været repræsenteret.

Partiet erklærer, at Færøerne er folkets ejendom, og at denne ejendom også omfatter landsoklen og undergrunden.

Det er partiets opfattelse, at rigsfællesskabet skal oprettholdes og bunde i den fulde og ubegrænsede frihed, således at Danmark og Færøerne hver for sig kan bestemme, at sager og sagsområder kan overdrages til hjemmestyret. Partiet lægger stor vægt på den nationale selvbestemmelse og går ind for det nordiske samarbejde.

Der skal ved forpligtende samarbejde og planøkonomisk ledelse sikres personlig frihed, indtægtsgrundlag og tryghed for alle.

Produktion og handel skal efter omstændighederne drives på national, kommunal og fælleskommunal, kooperativ samt privat basis, således at de forskellige initiativer tjener landets interesser og er i overensstemmelse med folkets vilje. Eventuel socialisering må gennemføres uden unødvendig centralisering. Udenrigshandelen bør ordnes på landsandelsgrundlag.

Alle skal have ret til at arbejde og være sikret en minimums løn. Alle uarbejdsdygtige eller trængende skal være sikret social tryghed, og samfundet skal bære udgifterne i forbindelse med sygdom, invaliditet, ulykker, alderdom, indtægtstab m.v.

Den voksende generation skal sikres vederlagsfri adgang til den bedste og mest tidssvarende undervisning. Folkeoplysning, forskning, kunst, kultur og udfoldelsesmuligheder skal støttes. I-drætslivet skal støttes bl.a. ved opbygning af de nødvendige faciliteter.

Beskatningen skal tjene til fremme af fælles interesser og mindske forskellene i indtægt. Skatten skal lignede, så den ikke er aktivitetshæmmende, og indtægter, svarende til eksistensminimum, skal ikke beskattes.

Socialdemokratiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1959-63, 1967-70, 1970-75, 1975-79, 1979-81 og fra 1985. Socialdemokratiet har besat lagmandsposten 1959-63, 1967-68, 1970-81 og fra 1985.

Siden 1948 har socialdemokratiet været repræsenteret i folketinget i tiden fra 1948 indtil 14. maj 1957 og fra 15. november 1960 til 10. januar 1984. Det socialdemokratiske medlem har været tilsluttet socialdemokraternes folketingsgruppe.

Selvstyrepartiet

Selvstyrepartiet blev grundlagt i 1906 og har været repræsenteret i lagtinget fra stiftelsen frem til 1943. Partiet opnåede repræsentation igen i 1946 og har siden da uafbrudt været repræsenteret.

Partiet arbejder for selvstyre, efterhånden som der skabes et solidt grundlag for dette. Undergrunden og fiskerigrænsen halvvejs til nærmeste bebyggede land skal være færøsk. Færøerne skal forblive uden for EF, men have bedst mulig handelsforbindelse med sammenslutningen og andre lande. Hjemmestyreløven skal revideres. Der skal oprettes et færøsk kontor i København, der sikrer kontakten til de danske myndigheder og med repræsentation i folketinget uden stemmeret. De færøske folketingsmandater skal afskaffes. Lagmanden skal være folkevalgt.

Det skal tilstræbes at skabe fællesskab og lighed mellem arbejdere og arbejdsgivere på sø og i land. Fiskeri, håndværk og industri skal støttes på bedste måde.

En ny landbrugslovgivning, der sikrer landbruget støtte, så det kan blive en betydelig faktor i økonomien, skal gennemføres.

Fragtskibsflåden skal udbygges.

Vandkraften og andre vedvarende energikilder skal udbygges hurtigst muligt.

Der skal oprettes et uafhængigt forbrugerråd, og der skal etableres tilsyn med monopoler, og den frie handel skal sikres med færrest muligt mellemhandlere.

Socialforsorgen skal tilpasses færøske forhold. Der skal lægges vægt på at sætte invalide og handicappede i stand til at passe et arbejde. Der skal oprettes sygeforsikring i stedet for sygekasser. Denne skal yde alle gratis læge- og sygehusbehandling, medicin og mærkbar støtte under sygdom.

Undervisningsvæsenet skal samordnes således, at det egner sig til færøske forhold på et kristent grundlag. Bygdeskolerne skal bevares. Foreningslivet inden for kultur og idræt skal støttes.

Skatterne omlægges i højere grad til forbrugsafgifter. Indkomstskatterne skal ændres, så indtægterne for mand og hustru deles, og hver især beskattes af halvdelen af den samlede indtægt. Børnefradrag og minimum for landsskat skal forhøjes og indtægtsreguleres.

Selvstyrepartiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1954-59, 1959-63, 1963-67, 1967-70, 1970-75, 1981-85 og fra 1985.

Partiet har ikke været repræsenteret i folketinget efter 1948. Før krigen havde partiet i perioder en repræsentant i henholdsvis folketing og landsting. Denne repræsentant havde et vist samarbejde med det radikale venstre.

Det republikanske parti

Det republikanske parti (på færøsk Tjóðveldisflokkurin) er grundlagt i 1948 og opnåede i 1950 repræsentation i lagtinget, hvor partiet har været repræsenteret siden.

Partiet ønsker en færøsk republik oprettet og fastslår, at ingen udenlandsk magt skal have ret til at råde over eller eje landets ressourcer. Partiet vender sig imod NATO's tilstedeværelse på Færøerne og ønsker Færøerne holdt uden for EF.

Ingen enkeltperson eller nogen samfundsklasse skal have særrettigheder til at råde over eller tilegne sig landets ressourcer, og alle færinger skal have samme rettigheder og samme pligter overfor samfundet.

Der skal foretages en planlægning med hensyn til udbygning af produktionskapaciteten og opdyrkning af landet. De private erhvervsvirksomheder skal koordineres med det offentlige. Al handel med omverdenen, import og eksport samt penge, banker og valuta skal under tilsyn af det offentlige.

Alle arbejdende skal have en retfærdig løn for deres arbejde. De, der på grund af sygdom, alderdom, ulykke eller arbejdsløshed ikke er i stand til at forsørge sig og sine, skal have fuld hjælp og støtte.

Grundstenen under folkets kultur er en forbedret folkeskole. Alle elever har derudover ret og pligt til gratis viderestudier med hensyn til almene kundskaber og inden for erhvervsgrenene. De højere skoler, studenter skolen og akademiet, biblioteker og andre kulturelle institutioner, bekostet af det offentlige, har ansvaret for landets kultur og viden. Økonomiske forhold og bopæl på afsides liggende steder må ikke hindre unge med gode evner i at tilegne sig disse tilbud. Kunstnere og videnskabsmænd skal sikres rimelige vilkår.

Det offentlige skal pålægge samfundsmedlemmerne retfærdig skat og sikre, at skatteansættelsen er korrekt.

Det republikanske parti har deltaget i landsstyresamarbejdet i 1963-67, 1975-79, 1979-81 og fra 1985.

Partiet har været repræsenteret i folketinget fra 13. december 1973, hvor det opstillede første gang, til 1. marts 1977.

Kristeligt Folkeparti

Færøernes Fremskridts- og Fiskeriparti

Færøernes Fremskridtsparti blev anmeldt som parti i 1958.

I 1978 forandrede partiet navn til Færøernes Fremskridts- og Fiskeriparti.

I 1984 fik partiet sit nuværende navn.

Siden anmeldelsen har partiet været repræsenteret i lagtinget.

Partiet, der karakteriserer sig som et borgerligt, socialt, antikommunistisk, fremskridtsorienteret fiskeriparti, og som et centerparti, har selvhjulpenhed for Færøerne som mål.

Partiet, der bygger på det kristne menneskesyn, anser familien som samfundets hjørnesteen, der bør garanteres de bedste vilkår, således at trykke hjem og dermed gode opdragelsesmuligheder for børn og unge særkender det færøske samfund.

Partiet anerkender ægteskabet som Gudgivet og anser dette som den rette og bedste samlivsform, der i høj grad bør støttes gennem lovgivning.

Partiet er imod fri abort, men går ind for oplysning, og at der ydes tilstrækkelig støtte og rådgivning til vordende mødre (forældre).

Fiskeriproduktionen skal være selvstændig, således at erhvervet ikke skal have tilskud fornødent. Erhvervet skal sikres en fast pristalsreguleret fiskepris.

Hjemmeindustrien, især den del, der er importbesparende, skal udbygges. Færøsk håndværk skal prioriteres frem for udenlandsk, og landbruget skal støttes, så det igen får betydning for Færøernes økonomi.

Den sociale lovgivning skal forenkles og effektiviseres.

Som et alternativ til alderdoms- og plejehjem samt andre institutioner, bør gamle og syge i større grad have valgmuligheder for at blive i eget miljø.

Skolen skal samordnes med henblik på undervisning og fritid. Kristendomsundervisningen skal forbedres.

Kultur, idræt samt kristeligt/socialt arbejde bør støttes.

Alkoholmisbruget anses som et af samfundets største sociale og menneskelige problemer, og der bør satses kraftigt på det forebyggende arbejde såvel som støtte til diverse behandlingsinstanser.

Partiet støtter Israel i dets kamp for sikkerhed og fred.

Partiet er tilhænger af NATO og anser denne alliance som en sikkerhed for fred og frihed for den vestlige verden, som Færøerne er en naturlig del af.

Partiet anser dog stormagternes oprustning som det rene vanvid, og erkender nødvendigheden af en fælles nedrustning.

Partiet har som mål, at alle afgørelser, forhandlinger og lovvedtagelser skal sigte på at gøre Færøerne mere selvstændige, jævnbrydige og frie.

Fremskridtspartiet deltog i landsstyressamarbejdet 1963-67, men havde ikke repræsentation i landsstyret. Som Kristeligt Folkeparti, Fremskridts- og Fiskeriparti deltager partiet i landsstyret fra 1985. Partiet deltager (fra 1983) ikke i folketingsvalg og har aldrig været repræsenteret i folketinget.

Progrespartiet

Partiet blev som Progrespartiet (på færøsk Framsóknarflokkurin) anmeldt i lagtinget i november 1986 af lagtingsmand Adolf V. Hansen, der hidtil havde repræsenteret Kristeligt folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet.

Partiet karakteriserer sig som et borgerligt, socialt og anti-kommunistisk parti, som i lige grad værdsætter den enkelte og samfundet og som bygger på det kristne grundlag.

Partiet vil arbejde for et sundt og selvhjulpent Færøerne, for et udbygget kommunalt selvstyre, for et velfungerende socialt sikkerhedsnet for alle, som har behov herfor, for en privatisering af offentlig virksomhed, for at udviklingen er nænsom over for naturen, for en udbygning af sundhedsvæsenet samt for, at skolevæsenet forbereder den enkelte og samfundet til at klare fremtidens udfordringer.

På det erhvervsmæssige område lægger partiet vægt på, at fiskepriserne pristalsreguleres til beskyttelse af fiskernes interesser og på, at også fiskere og søfolk får kompensation for de samfundsgoder, som andre borgere har til rådighed.

Arbejdsmarkedets parter skal have fuld forhandlingsfrihed, og partiet er imod lovindgreb i lønforhandlinger.

Ud fra den opfattelse, at Færøerne politisk, traditionelt, kulturelt, geografisk og på alle andre måder er en del af den vestlige verden, finder partiet, at Færøerne skal godkende vestlige forsvarsplaner, der er til gavn for øerne og den vestlige verden.

FOLKETINGSVALG

Ifølge grundlovens § 28 vælges 2 af folketingets medlemmer på Færøerne. Efter lov om folketingsvalg på Færøerne skal valg på Færøerne så vidt muligt ske samtidig med afstemningen i Danmark, men rigsombudsmanden kan fastsætte en anden dag.

Tabel 1.3. Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved folketingsvalgene 1975-84

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Socialdemokratiet	4.112 29,7 %	3.681 22,5 %	4.435 23,7 %	4.070 24,5 %	4.317 23,5 %
Republikanske parti	3.363 25,7 %	3.057 18,7 %	3.886 20,8 %	3.441 20,7 %	3.646 19,9 %
Folkeflokken	2.957 21,3 %	2.773 17,0 %	3.005 16,1 %	3.073 18,5 %	4.605 25,1 %
Sambandspartiet	3.219 23,3 %	5.183 31,7 %	5.700 30,5 %	4.393 26,4 %	4.744 25,9 %
Selvstyrepartiet	-	551 3,4 %	797 4,2 %	867 5,2 %	1.033 5,6 %
Kristeligt Folkeparti	-	207 1,3 %	878 4,7 %	773 4,7 %	-
Uden for partierne	-	891 5,4 %	-	-	-
Gyldige stemmer ialt	13.651	16.343	18.701	16.617	18.345
Valgdeltagelse	56,4 %	62,9 %	65,9 %	55,4 %	61,0 %

Kilde: Valgbogen for Færøerne

I 1977 var der listeforbund mellem folkeflokken og uttanflokkalistin (N. P. Danielsen og Zacharias Wang) og mellem selvstyrepartiet og fremskridtspartiet.

Folketingsmænd

Ved folketingsvalget den 10. januar 1984 valgtes Pauli Ellefsen (sb.) og Óli Breckmann (flk.).

ADMINISTRATION

Færøernes landsstyre

Lagmanden og landsstyremedlemmerne udnævnes af lagtinget, jfr. lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggender. Det nuværende landsstyre, der har 6 medlemmer, 2 fra socialdemokratiet, 2 fra det republikanske parti, 1 fra selvstyrepartiet og 1 fra kristeligt folkeparti, bygger på et flertal bestående af de 4 partiers 17 mandater.

Atli P. Dam, lagmand (sd.): Styrelsesanliggender, udenrigsanliggender og fiskeri.

Jógvan Durhuus, vicelagmand, (rep.): Landbrug, sundhedsvæsen, undervisning og energi.

Niels Pauli Danielsen, (krf.): Sociale anliggender, kommunale anliggender og byggeanliggender.

Vilhelm Johannesen, (sd.): Arbejdsmarked, industri, fiskeopdræt, lovsager, boliger og turisme.

Lasse Klein, (s.): Trafik og kultur.

Jóngerð Purkhús, (rep.): Finansvæsen, handel og miljø.

Landsstyrets administration

Kontorchef	Johan Djurhuus
Fiskeridirektør	Kjartan Hoydal
Fuldmægtig	Jens Pauli Ellendersen: Samfærdsel og turisme.
Fuldmægtig	Karl Andreassen: Fiskeri.
Fuldmægtig	Jalgrim Hilduberg: Færdselslovgivning, valg-sager og retsvæsen.
Fuldmægtig	Jørgen Hansen: Fiskeristøtte.
Fuldmægtig	Kristoffur Thomasen: Sønæring, fiskeri, for-nyelse af fiskerflåden.
Fuldmægtig	Inger Christiansen: Undervisning, kultur, kirker og miljøsager.
Fuldmægtig	Julianna Klett: Internationale sager.
Fuldmægtig	Sjúrður Rasmussen: Kommunale anliggender, sundhedsvæsen, industri og landbrug.
Fuldmægtig	Leivur Gregersen: Budgetlægning og budget-kontrol samt told og skatter.
Fuldmægtig	Súsanna Danielsen: Lønsager.
Fuldmægtig	Ann Mari Dam: Socialvæsen, arbejdsmarkeds-forhold.

(fortsættes)

Landsstyrets administration (fortsat)

Fuldmægtig Alfred Petersen: Incassosager.
Fuldmægtig Bjarni Olsen: Økonomisk afdeling.
Fuldmægtig Hogni Joensen: Økonomisk afdeling.

Rigsombudet

Rigsombudsmanden på Færøerne er rigets øverste repræsentant på Færøerne og leder af rigets administration. Rigsombudet er bindeledet mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne. Embedet administrerer desuden som overøvrighed en række familieretlige sager, såsom separation og skilsmisse, bevillinger til adoption og navnebevillinger samt visse sundhedssager og en række sager vedrørende lovgivningsanliggender.

Rigsombudsmand Niels Bentsen

Kontorchef Arne Juul Arnskov

Fuldmægtig Niels Jessen: Sager vedrørende erhvervs- og næringsforhold, penge- og kreditforhold, internationale konventioner, sekretariatssager.

Fuldmægtig Birgit Kleis: Overøvrighedssager og lovsager.

Fuldmægtig Lene Mikkelsen: Sundhedssager, indfødsret, fri proces, adoptioner.

Institutioner under landsstyret

Det økonomiske råd: Cand. polit Sofus Olsen

Fiskerierhvervskontoret: Fuldmægtig Karl Andreassen

Færøernes oppebørselskontor: Direktør Nicodemus Rasmussen

Landsingeniør: Landsingeniør Mikkjal A. Helmsdal

Sygehusvæsen: Sygehusdirektør Karter Højgaard, kst.

Landsdyrlæge: Landsdyrlæge Åki Mortensen

Vagt- og bjærgningstjenesten: Skibsfører Johan Ziskason

Matrikelkontoret: Matrikeldirektør Hans Olávus Danielsen

Færøernes socialforvaltning: Socialdirektør Tommy Petersen

Færøernes statistik: Cand. polit. Sigurd Poulsen

Undervisningsdirektoratet: Direktør Hentzar Ellingsgaard

Færøernes Akademi: Akademirådet, formand, folkemindeforsker
J. P. Joensen

Arkæologisk museum: Landsantikvar Arne Thorsteinsson

Geologisk/botanisk/zoologisk museum: cand. mag. Johs. Johansen

Fiskerilaboratoriet: Afdelingsleder, mag.scient. J.S. Joensen
Fiskerikvalitetskontrollen: Overvrager Haldor Hansen
Landsbiblioteket: Landsbibliotekar Martin Næs, kst.
Landsarkivet: Landsarkivar Jóannes Dalsgaard
Ernæringshygiejnisk laboratorium: Afdelingsleder Ásmund Gudjónsson
Afdelingsleder Marjun Hanusar-
dóttir Dahl
Færøernes gymnasium: Rektor A. M. Mortensen
Østerø gymnasium: Rektor Sámal í Skorini
Færøernes sømandsskole: Forstander Poul Johs. Johansen
Klaksvig sømandsskole: Forstander Frans Jacobsen, kst.
Landsapoteket: Landsapoteker Jákup Haraldsen
Arbejdstilsynet: Maskinmester Eli Davidsen
Bilinspektøren: Maskinmester Atli Jensen
Landbrugskonsulenten: Agronom Hanus Wardum
Landbrugsforsøgsstationen, Kollafjørður: Peter T. Haahr
Lønudligningsfonden: Kontorchef Hildibjart Johansen
Færøernes postvæsen: Postmester Esbern Midjord
Landets kystfart: Direktør Johan Restorff Jacobsen
Telefonvæsenet: Direktør Sólbjörn Jacobsen
Færøernes radio: Direktør Niels Juul Arge
Færøernes fjernsyn: Direktør Jógván Asbjørn Skaale
Færøernes læreråd: Jógván Hammer
Færøernes ligningsråd: Direktør Petur Alberg Lamhauge
Prisrådet: Rådsformand Jarmund Thorsteinsson
Færøernes landbrugsråd: Kontorchef Jóannes Dalsgarð
Færøernes industrifond: Formand, ingeniør Páll Mikkelsen
Boliglånefonden: Kontorchef Jóannes Dalsgarð
Erhvervsudviklingsfonden: Fondsformand Niklas Foldbo
Forligsinstitutionen: Formand Petur Zachariassen
Viceformand Hans Jacob Lamhauge
Færøernes repræsentationskontor i København: Trygvi Johansen
Færøernes repræsentationskontor i Aberdeen: Sofus Olsen

Institutioner under staten

Vicebiskop for Færøerne: Ejvind D. Vilhelm
Sorenskriver (dommer): Joen H. Andreassen, retsassessor Jens Schultz
Hansen
Landfoged (politimester): Mogens Nepper-Christensen, vicepolitimester
Finn Ougaard

Landslæge: Hogni Debes Joensen

Statens Skibstilsyn: inspektorsleder Torleiv Hoydal

Færøernes seminarium: Seminarierektor Andreas Højgaard

Færøernes Kommando: Kommandør Hans Dalsgaard

Flyvestation Tórshavn: Oberstløjtnant N. E. Lundby

Sysselmænd:

Norðoyar syssel: Karsten Hansen

Eysturoyar syssel: Frimodt Poulsen

Suðuroy nordre og søndre sysler: Eiler Djurhuus

Streymoy syssel: Bjørn Rósing Thorleifsson

Vágar syssel: Marni av Kák

Sandoy syssel: Kjartan Midjord

Præster:

Nes præstegæld: Jákup Kass

Sjóvar præstegæld: Peter Petersen

Eiði præstegæld: Emil Olsen

Fuglafjørður præstegæld: Thorkild Peter Beder

Suðurstreymoy østre præstegæld: Hans Jacob Djone Debes Joensen og
Axel W. Tórgarð

Suðurstreymoy vestre præstegæld: Kjartan Juul Mørkøre og Niels
Høgne Frits Poulsen

Norðoyar østre præstegæld: Jógvan Johansen

Norðoyar vestre præstegæld: Niels Pauli Danielsen og Henning Nissen
Bøgesvang

Norðstreymoy præstegæld: Marjun Bæk og Martin Restorff Jacobsen

Vágar præstegæld: David Johannesen

Sandoy præstegæld: Jákup Reinert Hansen

Suðuroy nordre præstegæld: Jónsvein F. Bech og Birgitte Hansen

Suðuroy søndre præstegæld: Bjarni Bæk

L O V G I V N I N G

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger
i 1986.

(Samlingen 1985)

- Sag nr. 9. Ændring af lagtingslov om et færøsk klasselotteri. Vedtaget 24. februar 1986. Lagtingslov nr. 21 af 14. marts 1986.
- Sag nr. 12. Lagtingslov om ændring af lagtingslov om lotteritil-
ladelse til Útvarp Føroya. Vedtaget 5. februar 1986. Lagtingslov nr. 22 af 14. marts 1986.
- Sag nr. 15. Lagtingslov om garanti for lån til Nólsoy kommune. Vedtaget 29. januar 1986. Lagtingslov nr. 11 af 13. februar 1986.
- Sag nr. 16. Beslutning om tilslutning til forslag fra indenrigs-
ministeriet om ændringer i lov om folketingsvalg på
Færøerne. Vedtaget 6. marts 1986.
- Sag nr. 21. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af arvelov
nr. 215 af 31. maj 1963 med ændring ved lov nr. 259
af 22. maj 1974. Vedtaget 21. februar 1986.
- Sag nr. 23. Lagtingslov om Heilsufrøðiliga Starvsstovu. Vedtaget
24. februar 1986. Lagtingslov nr. 23 af 13. marts
1986.
- Sag nr. 27. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov om
gennemførelse af konvention om, hvilken lov der skal
anvendes på kontraktlige forpligtelser. Vedtaget 16.
januar 1986.
- Sag nr. 30. Ændring af lagtingslov om lokalmuseer med kulturhisto-
risk virksomhed. Vedtaget 7. april 1986. Lagtingslov
nr. 88 af 17. juli 1986.
- Sag nr. 33. Lagtingslov om aktiekapital i p/f Norðís, Eiði. Ved-
taget 11. marts 1986. Lagtingslov nr. 29 af 3. april
1986.
- Sag nr. 35. Beslutning om godkendelse af vedtagelse på NAFO-års-
mødet i september 1985 om regulering af fiskeriet i
konventionsområdet i 1986. Vedtaget 16. januar 1986.
- Sag nr. 36. Lagtingslov om brand m.v. Vedtaget 11. april 1986.
Lagtingslov nr. 78 af 12. juni 1986.

- Sag nr. 38. Ændring af lagtingslove om skattemæssige afskrivninger m.v., om landsskat og kommuneskat, om udskrivning af skat til landskassen og om investeringsfond. Vedtaget 17. april 1986. Lagtingslove nr. 74, 75, 76 og 77 af 12. juni 1986.
- Sag nr. 39. Lagtingslov om omdannelse af personligt ejet virksomhed til aktieselskab. Vedtaget 21. marts 1986. Lagtingslov nr. 47 af 2. maj 1986.
- Sag nr. 40. Lagtingslov om skat af fortjeneste i forbindelse med salg af værdipapirer. Vedtaget 21. marts 1986. Lagtingslov nr. 40 af 17. april 1986.
- Sag nr. 41. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov nr. 294 af 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre. Vedtaget 13. marts 1986.
- Sag nr. 42. Beslutning om godkendelse af aftale for 1986 mellem Færøerne og Norge om gensidige fiskerirettigheder. Vedtaget 23. januar 1986.
- Sag nr. 43. Beslutning om godkendelse af aftale for 1986 mellem Færøerne og Sovjetunionen om gensidige fiskerirettigheder. Vedtaget 23. januar 1986.
- Sag nr. 44. Ændring af lagtingslov om bygning af lokaler til bilsynet. Vedtaget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 38 af 10. april 1986.
- Sag nr. 45. Lagtingslov om ferie med løn. Vedtaget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 30 af 7. april 1986.
- Sag nr. 46. Ændring af lagtingslov om rentetilskud til opsparing til boligbyggeri. Vedtaget 10. marts 1986. Lagtingslov nr. 28 af 3. april 1986.
- Sag nr. 47. Ændring af lagtingslov om jordbrugets fremme. Vedtaget 10. april 1986. Lagtingslov nr. 63 af 23. maj 1986.
- Sag nr. 48. Ændring af lagtingslov om færdsel. Vedtaget 8. april 1986. Lagtingslov nr. 67 af 5. juni 1986.
- Sag nr. 49. Beslutning om godkendelse af landsstyreprotokol for 1983/84. Vedtaget 15. april 1986.
- Sag nr. 51. Ændring af lagtingslov om boligfond. Vedtaget 17. april 1986. Lagtingslov nr. 44 af 2. maj 1986.

- Sag nr. 53. Beslutning om tilladelse til fiskefartøjer hjemme-
hørende i DDR at fiske blåhvilling ved Færøerne i
1986. Vedtaget 13. februar 1986.
- Sag nr. 54. Lagtingslov om udbygning af Ytra Polli i Skopun. Ved-
taget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 39 af 16. april
1986.
- Sag nr. 55. Lagtingslov om udbygning af Hestur havn. Vedtaget 11.
april 1986. Lagtingslov nr. 53 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 56. Lagtingslov om særlige tilskud til visse havneudvi-
delser og færgenhavne. Vedtaget 17. april 1986. Lag-
tingslov nr. 55 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 57. Lagtingslov om tilskud til Viðareiði, Hvannasund,
Klaksvík, Oyndarfjørður, Fuglafjørður, Gøta, Runavík,
Nes, Sunda, Eiði, Hósvík, Kollafjørður, Miðvágur/
Sandavágur, Sandur, Vágur og Sumba kommuner til visse
arbejder i forbindelse med etablering eller udbygning
af industri- eller anden virksomhed på havnearealer.
Lagtingslov nr. 54 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 58. Beslutning om fordeling af de på finansloven bevilgede
midler til veje og landingspladser. Vedtaget 16.
april 1986.
- Sag nr. 59. Lagtingslov om garanti for lån til Menningargrunn
ídnaðarins. Vedtaget 10. marts 1986. Lagtingslov
nr. 24 af 12. marts 1986.
- Sag nr. 60. Lagtingslov om garanti for lån til Føroya ídnaðar-
grunn. Vedtaget 10. marts 1986. Lagtingslov nr. 25
af 12. marts 1986.
- Sag nr. 61. Lagtingslov om landskassegaranti for lån fra Kredit-
foreningen af kommuner i Danmark til færøske kommuner.
Vedtaget 10. marts 1986. Lagtingslov nr. 36 af 10.
april 1986.
- Sag nr. 66. Beslutning om undersøgelse af flyvepladsforholdene.
Vedtaget 14. april 1986.
- Sag nr. 67. Beslutning om at landsstyret skal udarbejde forslag
til revision af forsikringslovgivningen på Færøerne.
Vedtaget 17. april 1986.

- Sag nr. 72. Beslutning om tiltrædelse af FN-konvention af 10. december 1984 om tortur m.v. samt en ikrafttræden på Færøerne af visse ændringer af borgerlig straffelov. Vedtaget 13. marts 1986.
- Sag nr. 73. Lagtingslov om køb af rogn. Vedtaget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 37 af 10. april 1986.
- Sag nr. 74. Lagtingslov om garanti for lån til mindre industri-virksomheder. Vedtaget 10. april 1986. Lagtingslov nr. 68 af 5. juni 1986.
- Sag nr. 75. Ændring af lagtingslov om Færøernes naturhistoriske samling. Vedtaget 16. april 1986. Lagtingslov nr. 69 af 16. april 1986.
- Sag nr. 77. Lagtingslov om garanti for lån til Menningargrunn ídnaðarins. Vedtaget 8. april 1986. Lagtingslov nr. 43 af 2. maj 1986.
- Sag nr. 78. Ændring af lov for Færøerne om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke m.m. Vedtaget 17. april 1986. Lagtingslov nr. 70 af 5. juni 1986.
- Sag nr. 79. Beslutning om ikrafttræden på Færøerne af lov om anvendelse af det grønlandske flag. Vedtaget 20. marts 1986.
- Sag nr. 80. Beslutning om regulering af færøsk fiskeri i 1986 i canadisk farvand. Vedtaget 11. april 1986.
- Sag nr. 82. Lagtingslov om tilskud til bygning af 2. etape af Teknisk skole i Klaksvík. Vedtaget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 34 af 16. april 1986.
- Sag nr. 83. Lagtingslov om tilskud til bygning af afdeling af Færøernes Handelsskole i Kambsdal. Vedtaget 24. marts 1986. Lagtingslov nr. 35 af 16. april 1986.
- Sag nr. 84. Ændring af lagtingslov om fornyelse af fiskeflåden. Vedtaget 14. april 1986. Lagtingslov nr. 57 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 85. Ændring af lagtingslov om Landsbanki Føroya. Vedtaget 11. april 1986. Lagtingslov nr. 52 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 86. Ændring af lagtingslov om hvalfangst. Vedtaget 15. april 1986. Lagtingslov nr. 41 af 2. maj 1986.

- Sag nr. 87. Ændring af lagtingslov om beskatning af renteforsikring m.v. Vedtaget 11. april 1986. Lagtingslov nr. 51 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 89. Lagtingslov om salg af en del af landssygehusets faste ejendomme. Vedtaget 15. april 1986. Lagtingslov nr. 56 af 16. maj 1986.
- Sag nr. 91. Ændring af lagtingslov om fuglefangst m.v. Vedtaget 11. april 1986. Lagtingslov nr. 33 af 16. april 1986.
- Sag nr. 92. Beslutning om godkendelse af charter for Vestnordens Parlamentariske Samarbejdsråd. Vedtaget 14. april 1986.
- Sag nr. 93. Beslutning om byggeri på Tinganes. Vedtaget 15. april 1986.
- Sag nr. 94. Ændring af lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget 11. april 1986. Lagtingslov nr. 59 af 14. maj 1986.
- Sag nr. 95. Lagtingslov om lån til Telefonverk Føroya Løgtings. Vedtaget 17. april 1986. Lagtingslov nr. 46 af 2. maj 1986.
- Sag nr. 96. Lagtingslov om garanti for lån til Huslånefonden. Vedtaget 17. april 1986. Lagtingslov nr. 45 af 2. maj 1986.

(Samlingen 1986)

- Sag nr. 3. Beslutning om ikrafttræden for Færøerne af ændringer af den borgerlige straffelov m.v. Vedtaget 23. september 1986.
- Sag nr. 5. Lagtingsfinansloven for 1987. Vedtaget 18. december 1986. Lagtingslov nr. 122 af 22. december 1986.
- Sag nr. 6. Beslutninger om godkendelse af regnskaberne for en række offentlige fonde og institutioner. Vedtaget 29. oktober og 12. december 1986.
- Sag nr. 9. Lagtingslov om registreringsafgift af motorkøretøjer m.v. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 102 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 10. Ændring af lagtingslov om særlig indførselsafgift. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 100 af 1. oktober 1986.

- Sag nr. 11. Ændring af lagtingslov om indførselsafgifter m.v.. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 101 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 12. Ændring af lagtingslov om ekstra indførselsafgift. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 103 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 13. Lagtingslov om særlig afgift på brændselolie m.v.. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 99 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 14. Ændring af lagtingslov om afgifter på billetter fra og til Færøerne. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 104 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 15. Lagtingslov om afgift af videobåndudlejning. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 105 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 16. Ændring af lagtingslov om vægtafgift af motorkøretøjer m.v. Vedtaget 29. september 1986. Lagtingslov nr. 106 af 1. oktober 1986.
- Sag nr. 17. Ændring af lagtingslov om udskrivning af skat til landskassen. Vedtaget 1. oktober 1986. Lagtingslov nr. 116 af 30. oktober 1986.
- Sag nr. 18. Ændring af lagtingslov om isoleringstilskud til pensionister. Vedtaget 6. november 1986. Lagtingslov nr. 118 af 25. november 1986.
- Sag nr. 25. Lagtingslov om brændselstilskud til visse pensionister. Vedtaget 6. november 1986. Lagtingslov nr. 119 af 25. november 1986.
- Sag nr. 34. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftale med DDR. Vedtaget 3. december 1986.

Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort i 1986 til ikrafttræden på Færøerne

1. Bekendtgørelse nr. 325 af 24. juni 1974 om ændring af instruks for tilsynet med eksekutorboer. Kundgjort 16. januar 1986.
2. Bekendtgørelse nr. 101 af 14. marts 1979 om ændring af instruks for tilsynet med eksekutorboer. Kundgjort 16. januar 1986.
3. Bekendtgørelse nr. 335 af 4. juli 1985 om uddannelsesstøtte. Kundgjort 23. januar 1986.

4. Bekendtgørelse om udvidelse til Færøerne af overenskomst af 3. marts 1982 med Finland, Island, Norge og Sverige om et fælles nordisk arbejdsmarked for lærere i folkeskolen, (jfr. udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 51 af 5. juli 1984, Lovtidende C). Kundgjort 30. januar 1986.
5. Bekendtgørelse nr. 152 af 20. marts 1986 om ikrafttrædelsestidspunktet for lov for Færøerne om fritidsundervisning m.v. Kundgjort 19. april 1986.
6. Lov nr. 262 af 22. maj 1986 om ændring af lov om folketingsvalg på Færøerne. Kundgjort 7. juni 1986.
7. Anordning nr. 241 af 1. maj 1986 om ændring af anordning om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning samt bekendtgørelse nr. 240 af 30. april 1986 om skolelægeordning på Færøerne. Kundgjort 10. juni 1986.
8. Anordning nr. 272 af 14. maj 1986 om ikrafttræden for Færøerne af arveloven. Kundgjort 17. juni 1987.
9. Bekendtgørelse nr. 138 af 19. marts 1986 om ændring af bekendtgørelse om valutaforhold. Kundgjort 21. juni 1986.
10. Bekendtgørelse nr. 211 af 21. april 1986 om ændring af bekendtgørelse om uddannelsesstøtte. Kundgjort 26. juni 1986.
11. Anordning nr. 361 af 30. maj 1986 om ikrafttræden for Færøerne af lov om gennemførelse af konvention om, hvilken lov, der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser m.v. Kundgjort 10. juli 1986.
12. Lov nr. 222 af 6. juni 1985 om et særligt grønlandsk flag og bekendtgørelse nr. 305 af 24. juni 1985 om godkendelse af et særligt grønlandsk flag. Kundgjort 10. juli 1986.
13. Anordning nr. 454 af 7. juli 1986 om ikrafttræden på Færøerne af lov om børnetandpleje og bekendtgørelse nr. 464 af 14. juli 1986 om børnetandpleje på Færøerne. Kundgjort 22. juli 1986.
14. Bekendtgørelse nr. 445 af 20. juni 1986 om ændring af den fortegnelse over valgdistrikter, som indeholdes i lov om folketingsvalg på Færøerne. Kundgjort 14. august 1986.

15. Anordning nr. 609 af 9. september 1986 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ændring af straffeloven m.v. (international strafferet). Kundgjort 1. oktober 1986.
16. Bekendtgørelse nr. 233 af 9. maj 1986 om beskyttelsesudstyr og gas-førstehjælpsudstyr i visse fiskefartøjer. Kundgjort 1. november 1986.
17. Bekendtgørelse nr. 32 af 18. april 1986 af international konvention af 27. april 1979 om maritim eftersøgning og redning (Lovtidende C). Kundgjort 4. november 1986.
18. Anordning nr. 777 af 21. november 1986 om ikrafttræden for Færøerne af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven. Kundgjort 6. december 1986.
19. Anordning nr. 735 af 23. oktober 1986 om ikrafttræden for Færøerne af lov om køb på kredit. Kundgjort 6. december 1986.
20. Bekendtgørelse nr. 96 af 8. oktober 1984 af konvention af 2. november 1973 med tilhørende protokol af 17. februar 1978 om forebyggelse af forurening fra skibe ("Marpol-konventionen") (Lovtidende C) og bekendtgørelse nr. 47 af 15. maj 1986 om andre landes tiltrædelse af konventionen af 2. november 1973 med tilhørende protokol af 17. februar 1978 om forebyggelse af forurening fra skibe (Lovtidende C). Kundgjort 13. december 1986.
21. Bekendtgørelse nr. 421 af 11. oktober 1979 om ændring af bekendtgørelse om den internationale fond for erstatning af skader ved olieforurening og bekendtgørelse nr. 465 af 26. september 1980 om ændring af bekendtgørelse om den internationale fond for erstatning af skader ved olieforurening. Kundgjort 13. december 1986.
22. Lov nr. 794 af 26. november 1986 for Færøerne om retsafgifter. Kundgjort 13. december 1986.

Kap. 2

BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD

BEFOLKNINGSFORHOLD

Færøernes folketal er blevet opgjort ved folketællinger, afholdt efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Danmarks Statistik. Herudover sker en løbende registrering af folketallet i landsfolkeregistret, der hvert år foretager opgørelser af registerfolketallet. De seneste folketællinger på Færøerne, der er afholdt i samarbejde mellem landsfolkeregistret og Danmarks Statistik, har fundet sted i 1966, 1970 og 1977. Seneste opgørelse af registerfolketallet er landsfolkeregistrets opgørelse pr. 31. december 1986.

Folketællingerne er blevet brugt som supplement og korrektion til folkeregistrene. Herudover er der ved folketællingerne indhentet en række oplysninger om erhvervs-, uddannelses-, arbejds- og familieforhold. De seneste folketællinger har været kombineret med bolig-tællinger til belysning af forhold som boligernes størrelse, udstyr, alder og ejerforhold. Den seneste folke- og bolig-tælling afholdtes den 22. september 1977. Resultaterne heraf er offentliggjort i et tabelværk udgivet af Danmarks Statistik i december 1979.

Folketal samt befolkningens fordeling på områder

I nedenstående tabeller er anvendt følgende opdeling af Færøerne i områder: Tórshavn-området (Tórshavn og Argir kommuner), Streymoy iøvrigt (Haldarsvík, Saksun, Hvalvík, Hósvík, Kollafjørður, Vestmanna, Kvívík, Kirkjubøur, Hestur og Nólsoy kommuner), Klaksvík-området (Klaksvík og Hvannasund kommuner), Norðoyar iøvrigt (Fugloy, Svínoy, Viðareiði, Kunoy, Mikladalur og Húsar kommuner), Skálafjørður-området m.v. (Sjógv, Skáli, Runavík, Nes, Leirvík, Gøta og Fuglafjørður kommuner), Eysturoy iøvrigt (Elduvík, Oyndarfjørður, Sund, Eiði, Gjógv og Funningur kommuner), Sandoy-området (Sandur, Húsavík, Skopun, Skálavík og Skúvoy kommuner), Suðuroy (Hvalba, Tvøroyri, Fámjin, Hov, Porkeri, Vágur og Sumba kommuner) samt Vágar-området (Sandavágur, Miðvágur, Sørvágur, Bøur og Mykines kommuner).

Tabel 2.1. Befolkningen 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1984, 1985 og 1986 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Absolutte tal.

	<u>Folketællinger</u>		<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>			<u>Procentvis ændring</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1984</u>	<u>1985¹⁾</u>	<u>1986</u>	<u>1970-77</u>	<u>1977-86</u>
Tórshavn	11.695	13.185	14.743	14.970	15.287	12,7	15,9
Streymoy iøvrigt	3.601	3.788	4.105	4.162	4.234	5,2	11,8
Klaksvík	4.717	5.016	5.290	5.314	5.372	6,3	7,1
Norðoyar iøvrigt	710	649	634	625	644	-8,6	-0,8
Skála-fjørður m.v.	6.677	7.522	8.430	8.487	8.564	12,7	13,9
Eysturoy iøvrigt	1.420	1.486	1.568	1.613	1.632	4,6	9,8
Sandoy	1.632	1.706	1.782	1.751	1.745	4,5	2,3
Suðuroy	5.574	5.803	5.906	5.869	5.890	4,1	1,5
Vágar	2.586	2.814	2.938	2.958	2.944	8,8	4,6
Ialt	38.612	41.969	45.396	45.749	46.312	8,7	10,3

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1985.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2.2. Befolkningen 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1984, 1985 og 1986 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling.

	<u>Folketællinger</u>		<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1984</u>	<u>1985¹⁾</u>	<u>1986</u>
Tórshavn	30,4	31,4	32,5	32,7	33,0
Streymoy iøvrigt	9,3	9,0	9,0	9,1	9,1
Klaksvík	12,2	12,0	11,7	11,6	11,6
Norðoyar iøvrigt	1,8	1,5	1,4	1,4	1,4
Skálafjørður m.v.	17,3	17,9	18,6	18,6	18,5
Eysturoy iøvrigt	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5

(fortsættes)

Befolkningen 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1984, 1985 og 1986 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling. (fortsat)

	Folketællinger		Registerfolketal pr. 31/12		
	1970	1977	1984	1985	1986
Sandoy	4,2	4,1	3,9	3,8	3,8
Suðuroy	14,4	13,8	13,0	12,8	12,7
Vágar	6,7	6,7	6,5	6,5	6,4
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1985.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Den samlede befolkning er ved folketællingen i 1977 opgjort til 41.969 personer. Disse var fordelt på ialt 11.172 husstande. Ved den seneste opgørelse pr. 31. december 1986 er registerfolketallet opgjort til 46.312 personer mod 45.749 personer ved årets begyndelse. I løbet af 1986 er folketallet vokset med 563 personer, svarende til 1,2%. Denne vækst er resultatet af et fødselsoverskud på 429 personer og et indvandringsoverskud på 134 personer. I lighed med tidligere år har væksten især fundet sted i Tórshavn. Sandoy og Vágar har i 1986 haft en mindre tilbagegang i befolkningstallet. Udviklingen medførte dog ingen mærkbare forskydninger i den relative fordeling af befolkningen på geografiske hovedområder i 1986.

Mellem folketællingerne i 1970 og 1977 er folketallet vokset med ialt 3.357 personer, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 1,2%. Fra 1977 til 1986 er folketallet vokset med 4.343 personer, svarende til en årlig vækst på 1,1%. Befolkningstilvæksten er især sket i Tórshavn samt på "Streymoy iøvrigt", i Skálafjørður-området, på "Eysturoy iøvrigt" og i Klaksvík. "Norðoyar iøvrigt" har haft tilbagegang i befolkningen i hele perioden, bortset fra en lille stigning i 1986, medens de øvrige områder har nået et folketal, der ligger over 1970-niveauet. Betragter man den relative fordeling af befolkningen på områder, har kun Tórshavn og Skálafjørður-området haft en fremgang. Disse områder har nu henholdsvis 33,0% og 18,5% eller tilsammen godt halvdelen af den samlede befolkning. Tórshavn har siden 1970 haft en stærkere befolkningstilvækst end andre områder.

Som det vil fremgå af tabellerne 2.10. og 2.11., er den omtalte befolkningsudvikling et resultat af et positivt, men aftagende fødselsoverskud. Ind- og udvandringen fra Færøerne har været svingende fra år til år, men set over hele perioden 1970-1986 har der været en lille nettoindvandring.

Tabellerne 2.3. og 2.4. viser befolkningen fordelt efter bopælskommunens størrelse.

Tabel 2.3. Befolkningen 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1984, 1985 og 1986 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Absolutte tal.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger		Registerfolketal pr. 31/12			Procentvis ændring	
	1970	1977	1984	1985 ¹⁾	1986	1970-77	1977-86
5.000 og derover	10.726	11.762	13.427	13.636	13.905	9,7	18,2
2.000-4.999	6.442	8.827	9.349	9.402	9.462	37,0	7,2
1.000-1.999	5.821	5.920	8.158	8.151	8.235	1,7	39,1
500-999	10.612	10.428	9.712	9.800	9.857	-1,7	-5,5
200-499	2.715	2.990	2.972	2.982	3.054	10,1	2,1
Under 200	2.297	2.042	1.778	1.778	1.799	-11,1	-11,9
Ialt	38.612	41.969	45.396	45.749	46.312	8,7	10,3

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1985.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2.4. Befolkningen 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1984, 1985 og 1986 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Procentvis fordeling.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger		Registerfolketal pr. 31/12		
	1970	1977	1984	1985 ¹⁾	1986
5.000 og derover	27,8	28,1	29,6	29,8	30,0
2.000-4.999	16,7	21,0	20,6	20,6	20,4
1.000-1.999	15,1	14,1	18,0	17,8	17,8
500-999	27,5	24,8	21,4	21,4	21,3
200-499	7,0	7,1	6,5	6,5	6,6
Under 200	5,9	4,9	3,9	3,9	3,9
Ialt	100	100	100	100	100

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1985.

Kilde: Danmarks statistik og landsfolkeregistret

Antallet af kommuner var pr. 31. december 1986 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere år-række. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere og 9 mellem 200 og 500 indbyggere pr. 31. december 1986, medens kun én kommune (Tórshavn) havde over 5.000 indbyggere og 3 kommuner (Klaksvík, Runavík og Tvøroyri) mellem 2.000 og 5.000 indbyggere.

Den største befolkningstilvækst er sket i de større kommuner, medens kommuner med under 200 indbyggere har haft en nedgang i befolkningstallet i hele perioden 1970-1986.

Den voldsomme stigning i befolkningstallet i kommuner med 2.000-4.999 indbyggere fra 1970 til 1977 skyldes, at Runavík kommune passerede 2.000 indbyggere og dermed rykkede op i denne størrelses-kategori. Ligeledes skyldes faldet i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere fra 1970 til 1977, at Tórshavn udenbys (nu Argir) kommune passerede et indbyggertal på 1.000 indbyggere. I 1980 passerede Hósvík kommune 200 indbyggere og gav årsag til et betydeligt fald i antallet af indbyggere i kommuner med under 200 indbyggere. I 1983 passerede Kvívík kommune 500 indbyggere og gav årsag til et fald i indbyggertallet for kommuner med 200-499 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere. Endelig passerede i 1984 Nes kommune 1.000 indbyggere, hvilket bevirkede et fald i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 1.000-1.999 indbyggere.

Alder, køn og ægteskabelig stilling

Tabel 2.5. viser befolkningens fordeling efter alder.

Tabel 2.5. Befolkningens fordeling efter alder 1970, 1977 og 1987

		<u>Folketæl-</u> <u>linger</u>		<u>Register</u> <u>folketal</u>	<u>Procentvis</u> <u>ændring</u>		<u>Procentvis</u> <u>fordeling</u>		
		<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1987¹⁾</u>	<u>1970-77</u>	<u>1977-87</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1987¹⁾</u>
0-4	år	4.390	3.939	3.540	-10,3	-10,1	11,4	9,4	7,6
5-14	år	7.872	8.502	7.941	8,0	-6,6	20,4	20,3	17,1
15-19	år	3.310	3.723	4.173	12,5	12,1	8,6	8,9	9,0
20-24	år	2.901	3.094	3.947	6,7	27,6	7,5	7,4	8,5
25-34	år	4.815	6.075	6.806	26,2	12,0	12,5	14,4	14,7
35-44	år	4.223	4.404	6.282	4,3	42,6	10,9	10,5	13,5
45-54	år	4.319	4.236	4.336	-1,9	2,4	11,2	10,1	9,4
55-59	år	1.863	2.105	2.065	13,0	-1,9	4,8	5,0	4,5
60-64	år	1.535	1.835	1.950	19,5	6,3	4,0	4,4	4,2
65-69	år	1.151	1.505	1.826	30,8	21,3	3,0	3,6	3,9
70 år og derover		2.233	2.551	3.503	14,2	37,3	5,8	6,1	7,6
Ialt		38.612	41.969	46.369	8,7	10,5	100,0	100,0	100,0

1) Opgjort pr. 16. marts 1987.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Siden 1970 har der været en svag stigning i den andel af befolkningen, der er i de produktive aldersklasser, fra 20-64 år, således af disse i 1987 udgør ialt 54,8% af befolkningen. Ligeledes er andelen af personer på 65 år og derover steget og udgør i 1987 11,5%, hvorimod andelen af børn og unge under 20 år har været faldende i den betragtede periode og udgør 33,7% i 1987. For hver 100 personer i de produktive aldersklasser var der i 1970 79,2 børn og unge under 20 år og 17,2 ældre på 65 år eller derover. De tilsvarende tal er i 1987 61,7 henholdsvis 21,0.

Tabel 2.6. Befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse 1987¹⁾

	Indbyggertal						Ialt
	5000 og derover	2000- 4999	1000- 1999	500- 999	200- 499	Under 200	
	Abs. tal						
Under 15 år	3.208	2.336	2.184	2.571	834	348	11.481
15-19 år	1.229	927	763	848	273	133	4.173
20-39 år	4.855	2.777	2.417	2.823	863	432	14.167
40-59 år	2.907	1.907	1.632	1.875	571	377	9.269
60-64 år	486	467	323	440	129	105	1.950
65-69 år	451	392	295	453	134	101	1.826
70 år og derover	834	650	633	859	250	277	3.503
Ialt	13.970	9.456	8.247	9.869	3.054	1.773	46.369
	Pct.						
Under 15 år	23,0	24,7	26,5	26,1	27,3	19,6	24,8
15-19 år	8,8	9,8	9,3	8,6	8,9	7,5	9,0
20-39 år	34,8	29,4	29,3	28,6	28,3	24,4	30,6
40-59 år	20,8	20,2	19,8	19,0	18,7	21,3	20,0
60-64 år	3,5	4,9	3,9	4,5	4,2	5,9	4,2
65-69 år	3,2	4,1	3,6	4,6	4,4	5,7	3,9
70 år og derover	6,0	6,9	7,7	8,7	8,2	15,6	7,6
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Opgjort pr. 16. marts 1987.

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.6. viser befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse. Som det vil fremgå, er andelen af børn og unge samt voksne i aldersklasserne indtil 40 år mindst i de mindre kommuner, medens andelen af ældre personer over 65 år er betydeligt større i de mindre kommuner end gennemsnittet. Dette må ses i sammenhæng med afvandringen fra de mindre kommuner. Med den nuværende aldersfordeling i de mindre kommuner må under uændrede omstændigheder iøvrigt forventes en fortsat nedgang i disses andel af befolkningen.

Tabel 2.7. Befolkningen fordelt efter køn 1970, 1977 og 1987

	<u>Folketællinger</u>		<u>Register-folketal</u>	<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1987¹⁾</u>	<u>1970-77</u>	<u>1977-87</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1987¹⁾</u>
Mænd	20.151	21.997	24.263	9,2	10,3	52,2	52,4	52,3
Kvinder	18.461	19.972	22.106	8,2	10,7	47,8	47,6	47,7
Ialt	38.612	41.969	46.369	8,7	10,5	100,0	100,0	100,0

1) Opgjort pr. 16. marts 1987.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Som det fremgår af tabel 2.7., er antallet af mænd 24.263 og antallet af kvinder 22.106 i 1987. Der er således et overskud af mænd på Færøerne på ialt 2.157, svarende til 4,7% af den samlede befolkning. Denne andel har været stort set uændret i den betragtede periode.

Tabel 2.8. Befolkningen fordelt efter ægteskabelig stilling 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Ugift	20.344	22.310	9,7	52,7	53,2
Gift	16.282	17.302	6,2	42,2	41,2
Separeret	86	132	53,5	0,2	0,3
Fraskilt	151	305	102,0	0,4	0,7
Enkestand	1.749	1.920	9,8	4,5	4,6
Ialt	38.612	41.969	8,7	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1970 og 1977

I 1977 var 22.310 personer, svarende til 53,2% af befolkningen ugifte, 17.302 personer, svarende til 41,2% af befolkningen gifte og 2.357 personer, svarende til 5,6% af befolkningen forhen gifte, d.v.s. fraskilte, separerede og i enkestand. Særligt bemærkes en kraftig stigning i antallet af separerede og fraskilte siden 1970.

I tabel 2.9. gives en samlet oversigt over befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling i 1977.

Tabel 2.9. Befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling 1977

	Mænd				Kvinder			
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	Abs. tal							
Under 20 år	8.357	4	-	8.361	7.755	47	-	7.802
20-24 år	1.472	198	-	1.670	889	523	11	1.423
25-29 år	902	808	27	1.737	295	1.132	40	1.467
30-39 år	713	2.134	72	2.919	157	2.086	73	2.316
40-49 år	390	1.790	74	2.254	106	1.684	110	1.900
50-59 år	345	1.690	99	2.134	166	1.665	253	2.084
60-64 år	149	740	46	935	73	626	199	898
65 år og derover	255	1.298	427	1.980	286	877	909	2.072
Uoplyst	-	-	7	7	-	-	10	10
Ialt	12.583	8.662	752	21.997	9.727	8.640	1.605	19.972
	pct.							
Under 20 år	66,4	0,1	-	38,0	79,8	0,5	-	39,0
20-24 år	11,7	2,3	-	7,6	9,1	6,1	0,7	7,1
25-29 år	7,2	9,3	3,6	7,9	3,0	13,1	2,5	7,4
30-39 år	5,7	24,6	9,6	13,3	1,6	24,1	4,6	11,6
40-49 år	3,1	20,7	9,8	10,2	1,1	19,5	6,9	9,5
50-59 år	2,7	19,5	13,2	9,7	1,7	19,3	15,7	10,4
60-64 år	1,2	8,5	6,1	4,3	0,8	7,3	12,4	4,5
65 år og derover	2,0	15,0	56,8	9,0	2,9	10,1	56,6	10,4
Uoplyst	-	-	0,9	0,0	-	-	0,6	0,1
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Overtallet af mænd viser sig i alle aldersklasser under 65 år. Overtallet er størst i aldersklassen mellem 20 og 39 år og aftager herefter for at vende til et overtal af kvinder i aldersklassen 65 år og derover. Mandsoverskuddet i aldersklasserne 20-39 år skyldes en nettoudvandring af kvinder i den giftefærdige alder.

Inden for de enkelte aldersklasser er der betydelige forskelle på mændenes og kvindernes fordeling efter ægteskabelig stilling. I aldersklasserne under 20 år og 20-24 år er kun 2,4% af mændene gifte, medens 6,6% af kvinderne er gifte og 0,7% forhen gifte. En tilsvarende, men knap så udpræget forskel gør sig gældende i aldersklassen 25-29 år. Den gennemsnitlige vielsesalder er således

lavere for kvinder end for mænd. Det betydelige overtal af forhen giftede kvinder dækker over et stort antal kvinder i enkestand. Over-tallet af kvinder blandt personer i enkestand skyldes den længere gennemsnitlige levealder og den lavere vielsesalder for kvinder. I perioden 1976-80 var gennemsnitslevealderen for mænd på Færøerne 73,4 og for kvinder 78,7 år.

Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvandring samt vielser og skilsmisser

Tabel 2.10. giver en oversigt over fødsler og dødsfald siden 1970.

Tabel 2.10. Levendefødte, døde og fødselsoverskud 1970, 1975 og 1980-86

År	Levendefødte		Døde		Fødsels- overskud
	Antal	Pr. 1.000 indb.	Antal	Pr. 1.000 indb.	Pr. 1.000 indb.
1970	816	21,1	298	7,7	13,4
1975	785	19,2	272	6,7	12,5
1980	743	17,1	309	7,1	10,0
1981	755	17,1	291	6,6	10,5
1982	729	16,4	310	7,0	9,4
1983	672	15,0	343	7,6	7,3
1984	693	15,3	340	7,5	7,8
1985	737	16,1	336	7,3	8,8
1986	789	17,0	361	7,8	9,2

Kilde: Landslægen og landsfolkeregistret

I 1986 fødtes ialt 789 levendefødte børn på Færøerne. Fødselshyppigheden har været faldende fra 21,1 levendefødte pr. 1.000 indbyggere i 1970 til 15,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere i 1983. De tre seneste år er fødselshyppigheden igen steget og var i 1986 17,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere.

Af de 789 fødte i 1986 var 39,7% født uden for ægteskab. Andelen af børn født uden for ægteskab har i perioden 1975-85 varieret mellem 26% og 35%. Pr. 1.000 kvinder i aldersklassen 15-49 år var antallet af levendefødte i 1970 100,7, i 1977 85,6 og i 1986 72,6. Der synes således at være en tendens til fald i frugtbarheden beregnet som antallet af levendefødte pr. 1.000 kvinder i den fødedygtige alder. Svingningen i den således beregnede frugtbarhed er upåvirket af variationerne i de fødedygtige kvinders andel af befolkningen og

eliminerer dermed en del af de svingninger i fødselshyppigheden, der skyldes ændringer i aldersfordelingen. Af samtlige fødsler foregår nu over 99% på sygehus.

Antallet af dødsfald var i 1986 361, svarende til 7,8 pr. 1.000 indbyggere. Denne andel har i perioden 1970-86 varieret mellem 6 og 8, uden nogen klar tendens. Fødselsoverskuddet, der fremkommer ved at trække antallet af døde fra antallet af levendefødte, har som følge af faldet i fødselshyppigheden vist en faldende tendens i perioden 1970-83. I 1984-86 er fødselsoverskuddet igen steget en smule. En mere detaljeret beskrivelse af fødsler, dødsårsager m.v. på Færøerne findes i den af Landslægen på Færøerne årligt udarbejdede beretning.

Tabel 2.11. Nettoudvandringen 1971-86

<u>Periode</u>	<u>Årlig nettoudvandring</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Pr. 1.000 indb.</u>
1971-75 (gns1.)	-7	-0,1
1976-80 (gns1.)	-10	-0,2
1981	-26	-0,6
1982	70	1,6
1983	12	0,3
1984	-316	-7,0
1985	75	1,6
1986	-134	-2,9

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.11. viser nettoudvandringerne fra Færøerne. Perioden 1971-81 er karakteriseret ved, at der foregik en nettoindvandring til Færøerne. I årene 1982, 1983 og 1985 er der foregået en mindre nettoudvandring, medens der i årene 1984 og 1986 er sket en ret kraftig nettoindvandring til Færøerne. Set over hele perioden 1971-86 har indvandringen været større end udvandringen. Der eksisterer ikke oplysninger om de ind- og udvandrede nationalitet, men en væsentlig del af vandringerne må antages at være forårsaget af, at et betydeligt antal færinger har midlertidigt ophold i Danmark, bl.a. i uddannelsesøjemed. Indvandringens betydning for folketallet kan bl. a. aflæses i den andel af befolkningen, der ikke er født på Færøerne. De nyeste oplysninger herom er fra folketællingen i 1977, hvor der optaltes ialt 2.429 personer, der var født uden for Færøerne.

Heraf var 1.828 danske statsborgere født i Danmark og 105 i Grønland, medens resten havde statsborgerret i udlandet. Af de 2.429 personer født uden for Færøerne var 1.357 mænd og 1.072 kvinder.

Tabel 2.12. Oversigt over fødsler, dødsfald, vandringer samt
vielser og skilsmisser 1971-86

År	Levendefødte		Døde	Netto- udvan- dring	Vielser	Skils- misser
	Ialt	Heraf uden for ægteskab				
1971/75 gns1.	797	189	291	-7	205	18
1976/80 gns1.	761	214	287	-10	240	20
1981	755	228	291	-26	230	22
1982	729	257	310	70	225	23
1983	672	224	343	12	221	23
1984	693	242	340	-316	218	29
1985	737	259	336	75	201	34
1986	789	314	361	-134	221	26

Kilde: Landslægen, landsfolkeregistret, rigsombudet, politikontoret, dommerkantoret og bispekontoret.

I tabel 2.12. gives en samlet oversigt over befolkningens bevægelser siden 1971. Af de 221 vielser i 1986 er 157 kirkelige og 64 borgerlige. Af de 26 skilsmisser er 25 sket ved bevilling og 1 ved dom.

Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder

Tabel 2.13. giver en oversigt over befolkningsudviklingen i 1986 i de enkelte kommuner.

Tabel 2.13. Befolkningsudviklingen i 1986 i de enkelte kommuner

<u>Kommune</u>	<u>Folke- tal 1/1</u>	<u>Ind- van- drede</u>	<u>Ud- van- drede</u>	<u>Til- flyt- tede</u>	<u>Fra flyt- tede</u>	<u>Fødte</u>	<u>Døde</u>	<u>Folke- tal 31/12</u>
Fugloy	59	o	o	2	2	1	1	59
Svínoy	66	o	1	1	o	1	o	67
Viðareiði	279	6	3	11	2	6	1	296
Hvannasund	437	2	3	18	13	1o	2	449
Klaksvík	4877	144	12o	68	95	82	33	4923
Kunoy	98	o	1	5	9	1	o	94
Mikladalur	71	o	1	o	o	2	o	72
Húsar	52	o	1	4	o	2	1	56
Elduvík	138	2	o	1	5	1	2	135
Oyndarfjørður	194	1	2	6	15	1	o	185
Fuglafjørður	1635	48	54	36	4o	26	1o	1641
Leirvík	8o3	2o	27	22	13	15	3	817
Gøta	941	31	35	43	27	17	6	964
Runavík	2398	59	52	76	92	38	16	2411
Nes	1o52	39	25	35	25	22	7	1o91
Skáli	717	15	9	7	35	1o	4	7o1
Sjógv	941	11	13	17	26	16	7	939
Sund	446	7	5	12	13	5	4	448
Eiði	646	27	12	33	26	14	5	677
Gjógv	83	1	3	3	2	o	o	82
Funningur	1o6	o	o	2	3	1	1	1o5
Haldarsvík	3o1	4	1	16	12	5	o	313
Saksun	25	o	o	o	o	1	o	26
Hvalvík	361	16	11	21	11	11	5	382
Hósvík	252	15	2	8	6	7	3	271
Kollafjørður	845	3o	16	13	36	12	5	843
Kvívík	528	3	6	18	1o	5	5	533
Vestmanna	131o	22	22	18	27	22	11	1312
Argir	1334	47	56	86	54	32	7	1382
Kirkjubøur	153	1o	6	16	4	4	1	172
Hestur	62	o	o	5	o	o	2	65
Nólsoy	325	6	6	1	8	4	3	317
Sandavágur	777	8	2o	11	19	5	7	755
Miðvágur	1o91	3o	24	26	4o	23	12	1o94
Sørvágur	987	29	38	21	18	18	8	991

(fortsættes)

Befolkningsudviklingen i 1986 i de enkelte kommuner
(fortsat)

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Bøur	77	0	0	0	2	2	1	76
Mykines	26	1	0	3	2	0	0	28
Sandur	641	15	7	18	28	12	8	643
Skopun	600	6	28	16	12	13	6	589
Skálavík	225	0	0	4	6	5	2	226
Húsavík	193	1	0	4	4	1	1	194
Skúvoy	92	0	0	1	1	1	0	93
Hvalba	832	9	10	17	9	17	8	848
Tvøroyri	2127	56	39	33	55	30	24	2128
Fámjin	134	4	1	2	5	2	0	136
Hov	149	2	1	7	5	2	0	154
Porkeri	356	2	2	5	10	7	6	352
Vágur	1729	58	61	28	42	22	19	1715
Sumba	542	8	6	17	4	7	7	557
Tórshavn	13636	730	661	422	364	249	107	13905
Ialt	45749	1525	1391	1237	1237	790	361	46312

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.14. Befolkningsudviklingen i 1986 i de enkelte områder

Område	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Tilflyt- tede (netto) fra andre steder på F.	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Tórshavn	14.970	777	717	90	281	114	15.287
Streymoy iøvrigt	4.162	106	70	2	71	35	4.234
Klaksvík	5.314	146	123	-22	92	35	5.372
Norðoyar iøvrigt	625	6	7	10	13	3	644
Skálafjørður m.v.	8.487	223	215	-22	144	53	8.564
Eysturoy iøvrigt	1.613	38	22	-7	22	12	1.632
Sandoy	1.751	22	35	-8	32	17	1.745
Suðuroy	5.869	139	120	-21	87	64	5.890
Vágar	2.958	68	82	-20	48	28	2.944
Ialt	45.749	1.525	1.391	0	790	361	46.312

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.13. og 2.14. viser de bevægelser, der har medført ændringerne i folketallet i løbet af 1986 i de enkelte kommuner og geografiske hovedområder. "Norðoyar iøvrigt", "Sandoy" og "Vágar" har haft en nettoudvandring, medens de øvrige områder havde en nettoindvandring. "Tórshavn", "Streymoy iøvrigt" og "Norðoyar iøvrigt" har haft en nettotilflytning fra de øvrige områder. Alle områder har haft et positivt fødselsoverskud i 1986.

BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD

I det følgende gives en oversigt over visse af de i forbindelse med folketællingerne i 1970 og 1977 indsamlede oplysninger om befolkningens erhvervsforhold. Der er ikke indsamlet sådanne oplysninger siden 1977.

Tabel 2.15. Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeri	8.242	7.533	-8,6	21,4	18,0
Landbrug m.v.	935	595	-57,1	2,4	1,4
Fiskeindustri	1.402)			3,6)	
Øvr. fremstill. virksomhed	) 7.324	)	0,2	)	17,5
	5.935)			15,4)	
Bygge- og anlægsvirksomhed	3.836	4.467	16,5	9,9	10,6
Offentlige værker	323	343	6,2	0,8	0,8
Handel og omsætning	3.500	3.968	13,4	9,1	9,4
Transportvirksomhed	4.255	4.946	16,2	11,0	11,8
Adm. og liberale erhverv	3.583)			9,3)	
Andre erhverv (serviceerhverv)	) 6.378	)	50,8	)	15,2
	)	)		)	
	646)			1,7)	

(fortsættes)

Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Uoplyst erhverv	1.429	969	-32,2	3,7	2,3
Formue, rente, understøttelse	4.526	5.446	20,3	11,7	13,0
Ialt	38.612	41.969	8,7	100,0	100,0
I erhverv	14.751	17.585	19,2	38,2	41,9
Uden for erhverv	23.861	24.384	2,2	61,8	58,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1970 og 1977

Den erhvervsaktive del af befolkningen udgjorde 41,9% i 1977 mod 38,2% i 1970. Som det vil fremgå af tabel 2.16., skyldes dette hovedsagelig en betydelig tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet. Af en samlet tilgang på 1.731 kvinder fra 1970 til 1977 udgør gifte kvinder omkring 60%. Som følge af den stærke tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet er mændenes andel af arbejdsstyrken faldet fra ca. 79% i 1970 til ca. 73% i 1977. I sammenhæng med den voksende andel af personer på 65 år og derover er samtidig sket en stigning i den andel af befolkningen, der har indtægt af formue, rente og understøttelse.

Tabel 2.16. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervsgrupper 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeri	3.207	3.032	-5,5	21,7	17,2
Landbrug m.v.	362	282	-22,1	2,5	1,6
Fiskeindustri	627	1.313	109,4	4,3	7,5
Øvr. fremstill. virksomhed	2.675	2.406	-10,1	16,7	13,7
Bygge- og anlægs- virksomhed	1.470	1.952	32,8	10,0	11,1

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis</u> <u>ændring</u>	<u>Procentvis</u> <u>fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Offentlige værker	94	135	43,6	0,6	0,8
Handel og om- sætning	1.814	2.237	23,3	12,3	12,7
Transport- virksomhed	1.633	1.944	19,0	11,1	11,0
Offentlig adm.	431	634	47,1	2,9	3,6
Undervisning, kirke, biblio- tek m.v.	635	961	51,3	4,3	5,4
Sundhedsvæsen og sociale inst.	648	1.332	105,6	4,4	7,6
Liberale er- hverv	102	188	84,3	0,7	1,1
Servicevirk- somhed	462	608	31,6	3,1	3,5
Uoplyst er- hverv	791	561	-29,1	5,4	3,2
Ialt	14.751	17.585	19,2	100,0	100,0
Mænd	11.705	12.808	9,4	79,4	72,8
Kvinder	3.046	4.777	56,8	20,6	27,2
Heraf gifte	1.238	2.281	84,2	8,4	13,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1970 og 1977

Fra 1970 til 1977 er der sket betydelige ændringer i befolkningens erhvervsmønster. Særlig markant er et fald i antallet af beskæftigede i fiskeri og landbrug og en fremgang i antallet af beskæftigede ved offentlig administration, undervisning, sundhedsvæsen og sociale institutioner samt liberale erhverv. Medens godt 24% af arbejdsstyrken i 1970 var beskæftiget i primære erhverv som fiskeri og landbrug, var denne andel i 1977 faldet til knap 19%. Omvendt er den andel af arbejdsstyrken, der er beskæftiget i tertiære erhverv som administration, liberale erhverv samt diverse serviceerhverv herunder offentlige serviceydelser, steget fra 15% i 1970 til 21% i 1977. For sekundære erhverv som fiskeindustri, fremstillingsvirksomhed iøvrigt samt bygge- og anlægsvirksomhed har der som

helhed været tale om en stigning i beskæftigelsen siden 1970, men en forskellig udvikling for de enkelte erhvervsgrene. Særligt bemærkes en betydelig stigning i beskæftigelsen i fiskeindustrien og ved bygge- og anlægsvirksomhed. Fremgangen for fiskeindustriens vedkommende afspejler de senere års ændrede fiskerimønstre, hvor større fangster i de hjemlige farvande har medført større landinger af fisk til forarbejdning på Færøerne. For bygge- og anlægsvirksomhedens vedkommende afspejler den voksende beskæftigelse dels et stigende boligbyggeri som følge af stigende indkomster i årene fra 1970 og op til 1978, dels en betydelig investeringsaktivitet i fiskeindustrien som følge af de stigende landinger af råfisk på Færøerne.

Den skitserede udvikling - en faldende beskæftigelse i de primære erhverv og en stigende beskæftigelse i de sekundære og særligt de tertiære erhverv - er velkendte fænomener i de fleste udviklede samfund og afspejler bl.a. en betydelig rationalisering og produktivitetsstigning i de primære erhverv. Udviklingen i beskæftigelsen i de primære erhverv kan således ikke tages som udtryk for, at disse erhverv har en svindende betydning for samfundsøkonomien. Dette vil også fremgå af nationalregnskabsstatistikken, jfr. kapitel 4.

Tabel 2.17. Den erhvervsaktive befolkning fordelt efter alder 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
14-19 år	1.930	2.109	9,3	13,1	12,0
20-24 år	2.015	2.364	17,3	13,6	13,4
25-34 år	3.161	4.304	36,2	21,4	24,5
35-44 år	2.613	3.090	18,3	17,7	17,5
45-54 år	2.546	2.756	8,3	17,4	15,7
55-59 år	1.083	1.281	18,3	7,3	7,3
60-64 år	764	931	21,9	5,2	5,3
65-69 år	446	556	24,7	3,0	3,2
70 år og derover	193	194	0,5	1,3	1,1
Ialt	14.751	17.585	19,2	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1970 og 1977

Fordelingen af den erhvervsaktive befolkning efter alder viser en nedgang i den del af arbejdsstyrken, der er i aldersklasserne 14-19 og 20-24 år. Denne udvikling afspejler den længere skoleuddannelse og en stigende andel af uddannelsessøgende blandt de unge. Antallet af skolesøgende over 14 år samt personer under erhvervsuddannelse, der ikke er i erhverv, udgjorde således i 1977 3.126, svarende til 7,5% af den samlede befolkning. Den tilsvarende andel udgjorde i 1970 5,1%. Den kraftige stigning i de 25-34 åriges andel af arbejdsstyrken fra 1970 til 1977 skyldes relativt store fødselsårgange i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne.

Tabel 2.18. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på arbejdsstilling 1970 og 1977

	Folketællinger		Procentvis ændring	Procentvis fordeling	
	1970	1977	1970-77	1970	1977
Selvstændige og lign.	1.863	1.888	1,3	12,6	10,7
Medhjælp. Ægfæller	157	207	31,9	1,1	1,2
Partsfiskere m.v.	193	1.189	516,1	1,3	6,8
Funktionærer	4.379	5.931	35,4	29,7	33,7
Faglærte arbejdere	1.772	1.846	4,2	12,0	10,5
Ikke faglærte arbejdere	6.387	6.524	2,1	43,3	37,1
Ialt	14.751	17.585	19,2	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1970 og 1977

Fordelingen af arbejdsstyrken efter arbejdsstilling viser en nedgang i andelen af selvstændige samt af faglærte og ufaglærte arbejdere og en betydelig fremgang i andelen af funktionærer. Denne udvikling må ses i forbindelse med den ovenfor omtalte forskydning af beskæftigelsen over mod de sekundære og tertiære erhverv.

En fordeling af befolkningen i erhverv og uden for erhverv i de enkelte områder vil vise, at 48,2% af befolkningen i Tórshavn og 42,7% af befolkningen i Klaksvík var i erhverv i 1977. I alle de øvrige områder udgjorde denne andel under 40%. Andelen af

kvinder i erhverv varierer betydeligt mellem de enkelte områder. Størst var andelen i Tórshavn med 36,5% af kvinderne i erhverv efterfulgt af Klaksvík, hvor denne andel var 21,7%. Andelen af kvinder i erhverv ligger i de øvrige områder under 20%. Af den samlede arbejdsstyrke bor godt 36% i Tórshavn-området. Et tilsvarende billede vil vise sig, hvis man betragter befolkningen i og uden for erhverv fordelt efter bopælskommunens størrelse. Andelen af befolkningen i erhverv falder med bopælskommunens størrelse hovedsagelig som følge af en faldende andel af kvinder i erhverv.

Der føres ikke en løbende arbejdsledsløshedsstatistik på Færøerne. I forbindelse med folketællingen i 1977 er foretaget en opgørelse af midlertidigt ikke arbejdende personer efter fraværsårsag. Herved blev optalt ialt 256 arbejdsløse personer, hvoraf 153 mænd og 103 kvinder. Den samlede opgjorte arbejdsledsløshed udgjorde således kun 1,5% af arbejdsstyrken. For mændenes vedkommende udgjorde de arbejdsløse 1,2% og for kvindernes 2,2% af arbejdsstyrken. Af de 256 opgjorte arbejdsløse var 203 ufaglærte arbejdere, 11 faglærte arbejdere, 29 funktionærer og 13 partsfiskere.

BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI

Boligforhold

De nyeste statistiske oplysninger om boligforholdene stammer fra folke- og boligællingen 1977.

Som baggrund for beskrivelsen af boligforholdene angiver tabel 2.19. familieforhold og antal hjemmeboende børn.

Tabel 2.19. Familier fordelt efter familietype, familiemedlem-
mernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende
børn 1977

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						6 og dero.
		0	1	2	3	4	5	
Samboende par	8.933	1.876	1.961	2.244	1.638	797	281	136
Begge i erhverv	2.367	445	621	660	424	150	55	12
Begge uden for erhverv	977	562	227	112	50	17	8	1
Manden alene i erhverv	5.474	827	1.079	1.451	1.151	625	218	123
Kvinden alene i erhverv	115	42	34	21	13	5	-	-

(fortsættes)

Familier fordelt efter familietype, familiemedlem-
mernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende
børn 1977 (fortsat)

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						6 og dero.
		0	1	2	3	4	5	
Enlige mænd	2.252	2.056	118	58	13	5	1	1
I erhverv	1.514	1.404	60	38	8	2	1	1
Uden f. erhverv	738	652	58	20	5	3	-	-
Enlige kvinder	3.050	1.958	749	216	81	32	12	2
I erhverv	1.240	744	355	85	36	14	4	2
Uden f. erhverv	1.810	1.214	394	131	45	18	8	-
Samtl. familier	14.235	5.890	2.828	2.518	1.732	834	294	139

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og boligtællingen 1977

I 1977 var der ialt 14.235 familier, hvoraf 8.933, svarende til 63%, var samboende par. Af samtlige familier havde 8.345 eller 59% børn. For de samboende pars vedkommende var i 5.474 familier alene manden i erhverv og i 2.367 tilfælde både manden og kvinden i erhverv. Det mest almindelige antal børn pr. familie er 1 eller 2, men 139 familier havde 6 hjemmeboende børn eller derover.

Tabel 2.20. Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977

	Boligtællinger		Procentvis ændring	Procentvis fordeling	
	1970	1977	1970-77	1970	1977
<u>Antal lejligheder:</u>	9.619	11.172	16,1	.	.
Antal beboere	38.377	41.705	8,7	.	.
Antal beboere pr. lejlighed	3,99	3,73	-6,5	.	.
<u>Efter husets art:</u>					
Enfamiliehuse	8.168	9.443	15,6	84,9	84,6
Tofamiliehuse	882	1.022	15,9	9,2	9,1
Trefamiliehuse	163	160	-1,8	1,7	1,4
Flerfamiliehuse i øvr.	322	268	-16,8	3,3	2,4
Erhvervsejendom, institution	84	249	196,4	0,9	2,2
Uoplyst	-	30	.	-	0,3

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter bygningsmateriale:</u>					
Sten eller beton	4.881	5.982	22,6	50,7	53,5
Beklædt tømmer	2.796	2.870	2,6	29,1	25,7
Træ uden beklædn.	1.763	2.029	15,1	18,3	18,2
Andet materiale	125)	)		1,3)	
	)	291)	62,6	)	2,6
Uoplyst	54)	)		0,6)	
<u>Efter opførelses-</u> <u>periode:</u>					
Før 1919	1.910	1.773	-7,2	19,9	15,9
1919-1940	2.105	1.990	-5,5	21,9	17,8
1941-1960	3.042	2.945	-3,2	31,6	26,4
1961-1965	1.113	1.067	-4,1	11,6	9,5
1966-1970	1.166	1.369	17,4	12,1	12,3
1971-1975	.	1.281	.	.	11,5
1976-1977	.	391	.	.	3,5
Uoplyst	283	356	25,8	2,9	3,1
<u>Efter lejeforhold:</u>					
Lejlighed beboet af ejer	8.051	9.441	17,3	83,7	84,5
Tj.bolig, fribolig	341	384	12,6	3,5	3,5
Udlejet lejlighed	1.020	1.103	8,1	10,6	9,9
Udl.klubvær.o.l.	207	199	-3,9	2,2	1,7
Uoplyst	-	45	.	-	0,4
<u>Efter antal værelser:</u>					
1 værelse	232	247	6,5	2,4	2,2
2 værelser	253	321	26,9	2,6	2,9
3 værelser	449	588	31,0	4,7	5,2
4 værelser	994	1.284	29,2	10,3	11,5
5 værelser	1.522	2.690	76,7	15,8	24,1
6 værelser	1.767	3.013	70,5	18,4	27,0
7 værelser	1.368	1.591	16,3	14,2	14,2
8 værelser	1.092	959	-12,2	11,4	8,6
9 værelser	675	356	-47,3	7,0	3,2

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
10 ell. flere vær.	909	75	-91,8	9,5	0,7
Uoplyst	358	48	-86,6	3,7	0,4
<u>Efter antal beboere pr. værelse:</u>					
Under 1,0	6.935	8.128	17,2	72,1	72,8
1,0-1,9	2.216	2.866	29,3	23,0	25,7
2,0-2,9	100	120	20,0	1,0	1,0
3,0 og derover	10	10	-	0,1	0,1
Uoplyst antal vær.	358	48	-86,6	3,8	0,4
<u>Efter kogeinstal- lation:</u>					
Elektricitet	7.033	10.045	42,8	73,1	89,9
Brændselskomfur	1.272	609	-52,1	13,2	5,5
Flaskegas og andet	1.256	463	-63,1	13,1	4,1
Uoplyst	58	55	-5,2	0,6	0,5
<u>Efter varmeinstal- lation:</u>					
Centralvarme	7.277	10.273	41,2	75,7	92,0
Kakkelovn, kamin	1.383	445	-67,8	14,4	4,0
Flyttelige ovne	683	294	-57,0	7,1	2,6
Uoplyst	276	160	-42,0	2,8	1,4
<u>Efter badeforhold:</u>					
Eget bad med kar	5.941	8.092	36,2	61,8	72,4
Eget bad med bruse alene	497	1.327	167,0	5,2	11,9
Adgang til fælles bad	405	309	-23,7	4,2	2,8
Ingen adg. til bad	1.945	1.074	-44,8	20,2	9,6
Uoplyst	831	370	-60,9	8,6	3,3
<u>Efter opvarmnings- middel:</u>					
Fjernvarme	7)	10.725	25,0	0,1)	96,0
Olie-petroleum	8.571)			) 89,0)	
Fast brændsel	755	226	-70,1	7,9	2,0

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne i 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>		<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Elektricitet	134	120	-10,5	1,4	1,1
Gas og andet	15	27	80,0	0,2	0,2
Uoplyst	137	74	-46,0	1,4	0,7
<u>Efter toiletforhold:</u>					
Eget WC	8.657	10.612	22,6	90,0	95,0
Adgang til fælles WC	439	351	-20,1	4,5	3,1
Intet WC	266	93	-65,0	2,8	0,8
Uoplyst	257	116	-54,9	2,7	1,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og bolig-tællingerne 1970 og 1977

Antallet af boliger blev i 1977 opgjort til 11.172. Den gennemsnitlige beboelsestæthed var 3,7 beboere pr. lejlighed. Knap 85% af samtlige boliger var enfamiliehuse, og en tilsvarende andel af boliger var ejerboliger. Bolig i eget enfamiliehus er således langt den dominerende boligform. Trefamiliehuse og flerfamiliehuse findes kun i et begrænset antal, og langt den overvejende del heraf er beliggende i Tórshavn. Knap 12% af boligerne var udlejede lejligheder og klubværelser o.l.

Omkring 1/3 af husene er opført efter 1960. Som forventeligt er boligtilvæksten især sket i de større bygder og særligt i de områder, hvor befolkningstilvæksten har været stærkest, eksempelvis Tórshavn-området og Skálafjørður-området. Andelen af ældre boliger er således størst i de mindre og mindste bygder, hvor befolkningstallet som nævnt har været stagnerende. Boligerne er som helhed relativt store. Den hyppigste boligstørrelse er 6 værelser, og mere end tre fjerdedele af samtlige boliger har 5 værelser eller derover. Antallet af beboere pr. værelse er således relativt lavt.

Boligerne er af høj standard med hensyn til installationsforhold som bad, varmeinstallation, toiletforhold m.v. Omkring 92% af samtlige boliger havde centralvarme, knap 85% havde eget bad, og 95% havde eget WC. Boligopvarmningen fandt for 96% af boligernes vedkommende sted ved olie eller petroleum, og kun i 2% af boligerne anvendtes fast brændsel.

En sammenligning mellem 1970 og 1977 viser en fortsat forbedring af boligforholdene både hvad angår antallet af boliger og

beboelsestætheden og boligernes installationsforhold. Dog synes boligstørrelsen målt i antal værelser pr. bolig at have nået et højdepunkt i 1970.

Boligbyggeri

På grundlag af oplysninger fra sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) kan tabel 2.21. over færdige huse siden 1980 opstilles. Tallene er dog forbundet med en vis usikkerhed.

Tabel 2.21. Boligbyggeriet 1980-86

	<u>Antal færdige huse</u>						
	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Tórshavn	95	64	99	152	134	148	121
På bygd	231	253	209	186	165	159	171
Ialt	326	317	308	338	299	307	292

Kilde: Sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden)

Antallet af færdige huse har i 1984-86 ligget lidt under gennemsnittet for de foregående 4 år. Byggeriet på bygd har været fallende siden 1981, men er igen steget lidt i 1986. Byggeriet i Tórshavn er derimod trods et lille fald i 1986 fortsat på et ret højt niveau, hvilket dels hænger sammen med den store stigning i folketallet i dette område, dels skyldes en indsats fra kommunens side for at fremskaffe egnede byggegrunde.

Kap. 3

ERHVERV

EJERSKAB

Enkeltmandsforetagender er det mest almindelige inden for erhvervslivet og denne ejerskabsform kendetegner udroererhvervet (mindre fiskeri), håndværk, småindustri, butikserhvervet og dele af serviceerhvervene.

Selv om der findes enkelte interessentskaber, er aktieselskabsformen den almindeligste inden for fiskerierhvervet (fiskerflåden), fiskeindustrien, større industri og grossistvirksomhed. Antallet af aktieselskaber er stigende. Derimod er antallet af kommanditselskaber af skattemæssige årsager stagneret (40 ved udgangen af 1986). Udviklingen i antallet af aktieselskaber, som er vist nedenfor, skyldes foruden en erhvervsmæssig vækst og et mere mangeartet erhvervsliv, at indkomstskatteloven snarere tilskynder til oprettelse af nye selskaber end sammensmeltning af eksisterende virksomheder.

Tabel 3.1. Antallet af aktieselskaber 1975-1986

	<u>Pr. 1. januar</u>	<u>Tilgang</u>	<u>Afgang</u>	<u>Pr. 31. dec.</u>
1975	419	22	17	424
1976	424	25	6	443
1977	443	56	3	496
1978	496	36	1	531
1979	531	45	2	574
1980	574	54	11	617
1981	617	94	14	697
1982	697	78	47	728
1983	728	119	3	844
1984	844	126	2	968
1985	968	187	20	1.135
1986	1.135	138	11	1.262

Kilde: Aktieselskabsregistret

GEOGRAFISK FORDELING

Med kildeskatteordningen er der opstået en ny mulighed for erhvervsstatistik. Tabel 3.2. viser for 1985 og 1986 antallet af virksomheder (lønudbetalere) og de samlede lønudbetalinger i landet fordelt på landsdele og sat i forhold til befolkningstallet.

Dette giver et billede af, hvor i landet erhvervsaktiviteten foregår, og om den svarer til befolkningens geografiske fordeling.

Derimod siger det mindre om den geografiske fordeling af lønindtægterne, idet lønmodtagernes bopæl ikke er angivet. Forskellen gør sig især gældende for søfolk og for de områder, hvor lønmodtagerne let kan bevæge sig mellem bolig ét sted og arbejdsplads et andet sted.

Udviklingen i selve virksomhedsantallet, som foruden private også omfatter offentlige virksomheder, men ikke offentlige serviceydelser, skal tages med forbehold for forskelle i registreringen. Sammenholdt med befolkningsfordelingen, synes den geografiske fordeling af virksomheder at være ret jævn, mens den mere ujævne fordeling af lønudbetalingerne tyder på, at virksomhedsstørrelsen varierer mellem landsdelene.

Ifølge oversigten er der størst erhvervsaktivitet i Syd-Streymoy, og det mere end folketallet tilsiger. Den relative vækst er også større her end i gennemsnit for hele landet. Den mindste erhvervsaktivitet målt på denne måde findes i de sydlige landsdele, som også har den laveste vækst eller endda et fald i aktiviteten. Befolkningen i disse områder har samtidig dårlig adgang til de mere erhvervsaktive områder.

Tabel 3.2. Indbyggertal og lønudbetalinger i alle erhverv undtagen offentlige serviceydelser, fordelt på landsdele

	Indbyggertal ultimo 86	1985		1986		Ændring i %
		Løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Løn mill. kr.	Antal virksom- heder	
Norðoyar	6.016	286,0	350	302,8	299	5,9
Syd-Eysturoy	8.884	387,1	494	424,8	406	9,7
Sundalagið	4.992	149,3	326	178,7	242	19,7
Syd-Streymoy	15.776	1.076,8	782	1.199,4	653	11,4
Vágar	2.944	128,9	221	133,3	169	3,4
Sandoy	1.810	59,5	146	57,2	106	-3,9
Suðuroy	5.890	168,9	352	177,8	249	5,3
Ialt	46.312	2.256,5	2.671	2.474,0	2.124	9,6

Procent:

Norðoyar	13	13	13	12	14
Syd-Eysturoy	19	17	18	17	19
Sundalagið	11	7	12	7	11

(fortsættes)

Indbyggertal og lønudbetalinger i alle erhverv undtagen offentlige serviceydelser, fordelt på landsdele (fortsat)

	Indbyg- gertal ultimo 86	1985		1986	
		Løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Løn mill. kr.	Antal virksom- heder
Syd-Streymoy	34	48	29	48	31
Vágar	6	6	8	5	8
Sandoy	4	3	5	2	5
Suðuroy	13	7	13	7	12
<u>Ialt</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

FISKERI

Skønnet på grundlag af lønstatistikken for 1986 var 26% af de erhvervsaktive på Færøerne beskæftiget i fiskerierhvervet. En fjerdedel af bruttofaktorindkomsten i 1986 stammer fra fiskerierhvervet, og 94% af eksporten var fisk og fiskevarer.

Internationale reguleringer og fiskeriaftaler

Kystlandene i det nordlige Atlanterhav flyttede i 1977 fiskerigrænserne ud til 200 sømil. Havområdet inden for de nye fiskerigrænser kom således under national jurisdiktion (lovgivning). Uden for 200 sømils fiskerigrænserne bliver fiskeriet reguleret af henholdsvis NAFO (for det nord-vestlige Atlanterhav) og NEAFC (for det nord-østlige Atlanterhav).

NAFO: North-West Atlantic Fisheries Organization (før ICNAF)

NEAFC: North-East Atlantic Fisheries Commission

ICES: International Commission for Exploration of the sea

NAFO har sit eget videnskabelige institut. For så vidt angår det nord-østlige Atlanterhav bygger både kystlandene og NEAFC på videnskabelig rådgivning fra den internationale fiskeribiologiske kommission, ICES.

NAFO, hvor Danmark på Færøernes vegne er stiftende medlem, har fungeret siden 1. januar 1979 og NEAFC, hvor Danmark også på Færøernes vegne er medlem, har fungeret på et nyt grundlag siden efteråret 1982.

NAFO har hjemmel til at fastsætte fangstmængder for bestemte fiskearter til medlemslande i havområdet uden for canadisk jurisdiktion i det nord-vestlige Atlanterhav. For færøsk fiskeri har dette betydning, for så vidt angår torskefiskeriet ved Flemish

Cap (NAFO-statistikområde 3M), hvor Færøerne i 1986 fik tildelt en kvote på 2.900 tons torsk. NAFO har herudover delvis hjemmel til at behandle spørgsmål vedrørende fiskebestande, der bevæger sig over den canadiske fiskerigrænse. I 1986 fik færøske skibe tilladelse fra Canada til at fiske 2.000 tons torsk på canadisk søterritorium (NAFO-område 2GH) og 1.000 tons på området 2J3KL samt 1.000 tons hellefisk på området 2J3KL, 1.000 tons på området 2GH og 3.000 tons nord for området O. De fastsatte mængder blev fanget af færøske lineskibe.

Enkelte færøske rejeskibe fik ved særlig aftale med canadiske myndigheder tilladelse til at fiske en vis mængde rejer på canadisk område. Tilladelse i 1986 til sildehajfiskeri blev givet til de skibe, der søgte om dette.

Traktaten om bevarelse af laksebestandene i Nordatlanten (NASCO) trådte i kraft den 1. oktober 1983. Traktaten er ratificeret af Canada, Danmark på Færøernes vegne, EF, Island, Norge og USA.

Efter aftale med EF begrænses laksefiskeriet i færøsk farvand i henhold til fiskerilovgivningen i perioden 1. oktober 1986 - 31. maj 1987 til 550 tons.

Foruden det internationale samarbejde inden for NAFO og NEAFC havde Færøerne i 1986 følgende aftaler om gensidige fiskerirettigheder med andre nationer og med EF:

Island

Ved aftale af 20. maj 1976 med senere ændringer om færingers rettigheder vedrørende fiskeri ved Island var det bestemt, at totalfangsten af bundfisk for de færøske skibe ved Island ikke måtte overstige 17.000 tons, og at fangsten af torsk ikke måtte overstige 6.000 tons, men på grund af de islandske fiskebestandes dårlige tilstand op sagde den islandske regering den 13. december 1983 aftalen med 6 måneders frist. Ifølge en aftale af 9. marts 1984 blev der lavet visse ændringer i ovennævnte aftale fra 1976, således at "de islandske myndigheder hvert år fastsætter den maksimale fangstmængde for færøske skibe - for bl.a. torsk - efter forhandlinger med Færøernes landsstyre, idet der tages skyldigt hensyn til pågældende fiskebestande samt andre forhold af betydning for parterne."

For 1986 gav de islandske myndigheder færøske skibe tilladelse til at fiske 8.500 tons bundfisk med snøre eller line, og af den samlede fangst måtte torskefangsten ikke overstige 2.000 tons.

Norge

Der blev indgået en aftale med Norge om indbyrdes fiskeriretigheder i 1986. Nord for 62 grader n.br., det vil sige i den norske del af Barentshavet, fik færøske skibe ret til at fiske 4.600 tons bundfisk, heraf 3.000 tons torsk, 800 tons kuller og 800 tons andet (d.v.s. rødfisk, sej og hellefisk) samt 300 tons torsk og 200 tons andre bundfisk i det fredede område ved Svalbard. Syd for 62 grader blev det tilladt at fiske 1.500 tons sej som bifangst i forbindelse med fiskeri af industrifisk. Den samlede mængde bundfisk blev således 5.600 tons i 1986 mod 5.800 tons i 1985.

Herudover fik færøske skibe tilladelse til at fange 18.000 tons hvilling, havtobis, blåhvilling og brisling. Heraf måtte fangsten af brisling højst udgøre 2.000 tons. Færøske notskibe kunne desuden fange op til 5.000 tons blåhvilling ved forsøgsfiskeri.

Som modydelse fik norske skibe tilladelse til at fange 6.000 tons bundfisk i færøske farvande. Dette fiskeri sigtede imod fiskeri af lange, brosme, byrkelange og sej. Desuden blev det tilladt norske skibe at fange 65.000 tons blåhvilling med ialt 55 skibe. Af disse skibe måtte kun 20 være på fangstområderne ad gangen, foruden lo andre, som fik tilladelse til at søge efter blåhvilling uden for et af vagt- og bjærgningstjenesten til enhver tid fastsat hovedfangstområde.

Derudover blev der i 1986 indgået en gensidig aftale om forsøgsfiskeri af makrel på 7.000 tons til hver af parterne.

I 1986 fik nordmænd ligesom i 1985 en kvote på brugde, nemlig 150 tons lever.

Aftalen med Norge er betinget af, at den færøske rejefangst ved Svalbard er begrænset til 11 skibe, hvoraf højst 7 må være på området ad gangen.

EF

En rammeaftale, som regulerer fiskeriforholdene mellem Færøerne og EF, blev indgået den 15. marts 1977. Denne aftale var grundlaget for forhandlingerne med EF om gensidigt fiskeri i 1986, der resulterede i en aftale i december 1985. I henhold til denne aftale var det tilladt færøske skibe at fange følgende mængder i EF-havet i 1986:

400 tons lange,

400 tons brosme i Rock All området,

750 tons forskellige bundfisk som bifangst ved industrifiskeri,

1.100 tons byrkelange vest for Shetland,
6.000 tons af den vestlige makrelbestand,
6.750 tons hestemakrel,
18.000 tons hvilling,
10.000 tons havtobis og
3.000 tons brisling.

Der kunne dog fanges yderligere 10.000 tons hvilling og/eller havtobis, på betingelse af at den samlede fangstmængde af hvilling, havtobis og brisling ikke oversteg 31.000 tons. Endvidere kunne der fanges:

650 tons sild vest for Skotland,
48.000 tons blåhvilling,
500 tons sild i Skagerak,
475 tons rejer ved Vestgrønland,
675 tons rejer ved Østgrønland,
150 tons sildehaj i hele EF-havet undtagen NAFO-område 3 PS,
300 tons hellefisk ved Øst- og Vestgrønland,
500 tons rød fisk og
10.000 tons lodde ved Østgrønland.

De tilladte fangstmængder i 1986 for EF-skibe på den færøske landsokkel blev følgende:

500 tons torsk og kuller,
2.400 tons sej,
7.000 tons rød fisk,
3.300 tons lange og byrkelange,
1.300 tons fladfisk,
5.000 tons makrel,
25.000 tons blåhvilling og
500 tons andre fiskearter.

Sovjetunionen

I henhold til aftalen mellem Færøerne og Sovjetunionen fra 1977 om rammerne for indbyrdes fiskeri skal parterne for 1 år ad gangen indgå aftale om mængder og fiskearter, som det tillades parterne at fiske hos hinanden. Den 6. december 1985 blev parterne enige om en aftale om gensidigt fiskeri for 1986, som medførte, at færøske skibe fik tilladelse til i sovjetisk havområde at fiske 21.500 tons torsk, incl. bifangst af kuller og anden bundfisk. Heraf kunne 12.000 tons fanges i fællesområdet i Barentshavet, 5.500 tons i Østersøen og de resterende 4.000 tons af kvoten i den norske

del af Barentshavet, dog på betingelse af godkendelse fra de norske myndigheder. Derudover kunne færøske skibe fange 20.000 tons lodde og 2.500 tons rejer i Barentshavet.

Samtidig blev det tilladt sovjetiske skibe at fange 145.000 tons blåhvilling i færøsk havområde. Antallet af skibe var begrænset til 17 i tidsrummet januar-september og 13 i tidsrummet oktober-december.

Herudover enedes parterne om i 1986 at fortsætte det gensidige forsøgsfiskeri. Sovjetiske skibe fik tilladelse til forsøgsfiskeri i færøsk havområde dybere end 700 m. Endvidere blev det tilladt 5 sovjetiske skibe at udøve forsøgsfiskeri efter makrel og blæksprutter i færøsk havområde, undtaget lukket område (max. fangst 5.000 tons makrel og 2.000 tons blæksprutter).

Sverige, DDR og Polen

Sverige og Færøerne havde ingen fiskeriaftale for 1986.

DDR fik i 1986 ligesom foregående år en blåhvillingkvote ved Færøerne, nemlig 10.000 tons, som kunne fiskes med 4 skibe. Til gengæld fik færinger en kvote i DDR-farvande, nemlig 1.300 tons torsk, med 15 skibe. Af torskekvoten på 1.300 tons kunne 650 tons torsk byttes med sild i forholdet 2:3, d.v.s. op til 975 tons sild.

Polen og Færøerne havde heller ingen aftale om gensidigt fiskeri for 1986.

Fiskeriinspektion og redningstjeneste

Tilsynet med og beskyttelsen af den ved kgl. anordning af 21. december 1976 fastlagte 200 sømils fiskerigrænse varetages i henhold til en samarbejdsaftale af 2. januar 1986 af landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste og Færøernes Kommando. I 1986 var deltagelsen i tjenesten, regnet for hele året, således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen med helikopter

Inspektionsskibet Tjaldrið

Inspektionsskibet Ólavur Halgi

En inspektionskutter af Maagen-klassen

G-III Golfstream fly

G-III flyet og LYNX-helikopteren har været anvendt i tjenesten som følger: G-III 151 timer og helikopteren 214 timer af ialt 365 timer.

Desuden har helikopteren fløjet 71 timer i forbindelse med rednings- og eftersøgningsopgaver samt sygetransporter.

I 1986 har vagt- og bjærgningstjenesten registreret, at udenlandske fiskerfartøjer har foretaget 553 fisketure ved Færøerne med ialt 5.966 fiskedage, som fordeler sig således:

	<u>Fisketure</u>	<u>Fiskedage</u>
Storbritannien	14	32
Vesttyskland	56	647
Frankrig	50	239
Norge	176	1.509
Sovjetunionen	232	3.262
Østtyskland	18	218
Danmark	7	59

I 1986 er der foretaget redskabs- og fangstundersøgelser af fiskerskibe fra de forskellige lande af henholdsvis vagt- og bjærgningstjenesten og Færøernes Kommando som nedenfor anført:

	<u>V og B</u>	<u>FK</u>
færøske	203	24
franske	4	5
vesttyske	12	25
sovjetiske	19	49
østtyske	-	3
norske	1	9
danske	-	2
britiske	1	-

Fiskeriinspektionen har i 1986 foretaget 187 hjælpeaktioner af forskellig slags til færøske og udenlandske skibe. Heraf var der 17 egentlige rednings- og eftersøgningsopgaver, 47 sygetransporter med helikopter og 2 med inspektionsskib, 94 slæbe- og 27 andre hjælpeaktioner. I 64 tilfælde har dykkere deltaget med frigørelse af skibsskruer eller bundundersøgelser af skibe.

Fiskeriinspektionsordningen fra 1977

Da fiskerigrænsen blev flyttet ud den 1. januar 1977, forøgedes de områder, der skal inspiceres, fra ca. 4.500 sømil² til ca. 80.000 sømil².

Det er planen, at fiskeriinspektionen skal udbygges, efterhånden som der kan bevilges midler dertil, således at den bliver lige så effektiv inden for den nye fiskerigrænse, som den var inden for den tidligere 12 sømilsgrænse.

Ved udflytningen af fiskerigrænsen og ved aftalerne med andre lande om fiskerirettigheder, bl.a. med fastsættelse af kvotaordninger og nye redskabsbestemmelser, har fiskeriinspektionen skiftet karakter fra at være inspektion af grænsen til at være inspektion af områder. Dette har bevirket, at inspektionen er blevet udvidet med den pålagte meddelelsespligt, og med at kontrollere, at alle, som træffes på fiskeriterritoriet, har de nødvendige tilladelser og overholder de love og kundgørelser, som landsstyret har givet.

De færøske fiskerikort, som Vagt- og bjærgningstjenesten har ladet udarbejde, udkom i april 1978.

Ulovligt fiskeri

I 1986 blev der ikke registreret ulovligt fiskeri på færøske områder, hvorimod der i 1985 blev konstateret 7 tilfælde af lovovertrædelser.

Statistik om fiskeri

Fiskeristatistikkontoret har ansvaret for den statistikordning, som blev iværksat i 1973. Den bygger på udarbejdelsen af ensartede, lovgyldige afregningsblanketter, Fl blanketten, og på en særlig dagbogsordning for fiskerskibe over 100 BRT, som har pligt til at sende fiskeristatistikkontoret kopi af dagbøgerne.

På afregningsblanketten bliver der for hver landing opgivet, hvor båden/skibet har fisket, hvor stor fangstenergi der blev benyttet, d.v.s., hvor mange timer trawlet var på bunden, hvor stor linelængde, antal af garn eller sneller o.s.v. De samme oplysninger findes i skibsdagbøgerne, men her for hver enkelt trawling, kast eller linesætning. Medens fangstmængden af hver fiskeart på afregningsblanketterne er opvejet vægt, så er fangstmængderne i dagbøgerne opgjort på grundlag af en vurdering om bord, som derfor må sammenlignes med landingerne.

I forbindelse med kvotakontrollen og aftaler om fiskerirettigheder med andre lande, administrerer fiskerierhvervskontoret flere telex- og andre ordninger, som giver hurtige foreløbige tal om fangsterne.

Fra gammel tid findes såkaldte A, C, E og I blanketter, som omhandler landinger af saltfisk og industrifisk samt benyttelsen af fisken.

Vagt- og bjærgningstjenesten udarbejder opgørelser af den udenlandske fangst ved Færøerne på grundlag af opgivelser fra feltet.

Siden 1976 har fiskeristatistikkontoret haft ansvaret for de endelige fangststatistiktal, bl.a. dem, som skal fremskaffes til offentlige statistikker og internationale organisationer såsom ICES, NAFO og FAO. Disse organisationer modtager også endelige fangststatistiktal fra de fremmede lande, som fisker ved Færøerne. De endelige oversigter over årsfangsten ved Færøerne bliver kundgjort af ICES i "Bulletin Statistique", NAFO i "Statistical Bulletin" og FAO.

Fiskefangster

Som ovenfor nævnt er så at sige alle områder, som den færøske fiskerflåde fisker på, under regulering med kvoter i henhold til gensidige overenskomster med kystlande eller internationale aftaler. Siden 1977 er det færøske fangstmønster tilpasset begrænsningerne i fangstmulighederne i fremmed farvand, jfr. tabel 3.3, som viser den færøske fiskefangst fordelt på økonomiske områder. I 1986 foregik 72% af den færøske fiskefangst i færøsk eller internationalt farvand mod 32% i 1977.

Totalfangsten for færøske skibe faldt i 1986 med ca. 15.000 tons eller 4% i forhold til fangsten i 1985, jfr. tabel 3.4, idet fangsten på fjern- og midterområderne faldt med knap 25.000 tons, mens fangsten på færøsk område kun steg med knap 10.000 tons. Det skal dog bemærkes, at fangsten i 1985 var den største nogensinde, og at fangstmængden i 1986 var større end årene før 1985.

Fordelingen på nære og fjerne områder har særlig interesse i forbindelse med, om fisken kan bringes frisk til forarbejdning på Færøerne eller må forarbejdes ombord. Som det fremgår af tabel 3.5, er fangsten på de nære områder steget forholdsvis stærkere end totalfangsten, således at halvdelen af den færøske fiskefangst i 1986 stammede fra eget havområde.

Tabel 3.3. De færøske skibes fiskefangster fordelt på økonomiske områder 1977 og 1983-86

Fangster i %	1977	1983	1984	1985	1986
Internationalt farvand ¹⁾	3	11	6	22	22
Færøsk område	29	43	47	46	50
Norsk område	6	6	4	2	3
EF-område	35	24	25	18	16
Østersøen	-	2	2	2	1
Grønlandsk område	9	1	-	-	-
USSR-Norsk område	2	7	13	8	3

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster fordelt på økonomiske områder 1977 og 1983-86 (fortsat)

<u>Fangster i %</u>	<u>1977</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Islandsk område	14	5	3	2	5
Canadisk område	1	1	-	-	5
<u>Ialt</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

1) Svalbard, Flemish Cap, Jan Mayen og Rock All

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veidihagtalstovan)

Tabel 3.4. De færøske skibes fiskefangster 1975 og 1983-86

<u>Tons uslagtet vægt</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986¹⁾</u>
<u>Nære områder</u>					
<u>Færøsk fiskeriterritorium</u>					
Torsk	22.986	40.201	39.103	42.335	36.229
Kuller	8.757	12.865	12.343	14.869	15.268
Brosme	2.166	3.450	4.405	4.867	5.452
Lange	1.281	2.505	2.821	3.160	2.966
Byrkelange	-	4.397	7.210	4.034	5.037
Sej	2.517	38.963	54.344	42.874	39.500
Rødfisk	-	4.645	8.770	12.634	15.800
Laks	-	678	628	566	630
Kammusling	-	2.680	2.406	1.930	2.000
Hummer	-	73	82	38	47
Blåhvilling	22	21.175	15.373	28.688	33.000
Andet	2.403	9.659	14.474	16.020	25.722
<u>Ialt</u>	<u>40.132</u>	<u>141.291</u>	<u>161.959</u>	<u>169.481</u>	<u>178.974</u>

Midterområder

<u>Island</u>					
Torsk	9.440	5.626	2.041	2.385	2.574
Andet	6.169	11.508	6.500	6.066	6.181
<u>Ialt</u>	<u>15.609</u>	<u>17.134</u>	<u>8.541</u>	<u>8.442</u>	<u>8.755</u>

Nordsøen, Skagerak, vest for de Britiske øer

Sild	37.802	1.480	2.461	624	2.020
Brisling	41.967	-	-	-	-
Makrel	25.184	9.937	9.166	8.508	1.425
Hvilling	65.138	30.804	22.467	10.929	6.616

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1975 og 1983-86 (fortsat)

Tons uslagtet vægt	1975	1983	1984	1985	1986 ¹⁾
Blåhvilling	482	51.459	46.891	45.752	48.646
Havtobis	4.910	2.000	11.254	3.547	4.150
Hestemakrel	-	5.402	6.364	4.014	1.992
Andet	2.420	1.179	1.194	1.413	552
Ialt	177.903	102.261	99.797	74.787	65.401

Østersøen

Ialt (Torsk)	-	6.065	6.354	5.890	4.600
--------------	---	-------	-------	-------	-------

Rock All

Ialt	662	551	420	180	50
------	-----	-----	-----	-----	----

Østgrønland/Jan Mayen

Rejer	-	447	650	673	661
Lodde	-	-	3.375	65.800	65.435
Ialt	-	447	4.025	66.473	66.096

Midterområder ialt	194.787	126.902	126.919	155.772	144.902
--------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Fjerne områder

New Foundland

Sildehaj	-	190	126	160	270
Hellefisk	825	777	370	900	691
Torsk	9.421	4.360	3.768	2.530	2.340
Andet	131	45	48	-	-
Ialt	10.377	5.372	4.312	3.590	3.301

Vestgrønland

Laks	260	-	-	-	-
Torsk	5.718	-	-	-	-
Rejer	5.263	483	360	471	475
Andet	54	-	-	-	-
Ialt	11.295	483	360	471	475

Nordnorge, Svalbard

Torsk	11.309	11.106	10.674	13.418	18.159
Kuller	299	428	297	424	881
Sej	-	539	503	490	426
Lodde	16.847	36.466	34.147	17.450	-
Rejer	-	4.682	8.132	10.862	7.702
Andet	102	-	-	-	-
Ialt	28.557	53.221	53.753	42.644	27.168

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1975 og 1983-86 (fortsat)

<u>Tons uslagt vægt</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986¹⁾</u>
<u>Særlige fangster²⁾</u>					
Rejer	-	1.780	150	150	2.200
Anden fangst	-	1.339	-	-	-
Ialt	-	3.119	150	150	2.200
Fjerne områder ialt	50.229	62.195	58.575	46.855	33.144
Samlede fangster	285.148	330.388	347.453	372.108	357.020

1) Foreløbige tal

2) Delvis fanget med grønlandsk og canadisk fangstilladelse

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan) og Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.5. De færøske skibes fiskefangster fordelt på områder 1975 og 1983-86

<u>Fangster i %</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Nære områder	14	43	46	45	50
Midterområder	68	38	37	42	41
Fjerne områder	18	19	17	13	9
Ialt, %	100	100	100	100	100
Tusind tons	285	330	347	372	357

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Nære områder

Fiskefangsten ved Færøerne er ændret i takt med forandringerne på andre fiskeriområder, jfr. tabel 3.6. Færøske skibes fangst ved Færøerne er som nævnt forøget sammen med væksten i totalfangsten, men også som følge af omlægning fra fjern- til nærfiskeri. Samtidig er fremmede skibes fiskeri, som tidligere truede de almindelige bundfiskebestande ved Færøerne, reduceret, mens andre er kommet til i henhold til etablerede fiskeriaftaler for at udnytte de ikke truede fiskebestande.

De samlede færøske og udenlandske fangster ved Færøerne er således steget med 50% siden 1977. I 1986 var de godt 345.000 tons eller 1,4% mindre end i 1985, da der blev fisket knap 351.000 tons, hvilket var den største mængde nogensinde.

Hovedparten af fiskeriet ved Færøerne de seneste 10 år er efter blåhvilling, som også er årsag til den stærke vækst. USSR er her den førende fiskerination. Derefter - men på et betydeligt lavere niveau - kommer Norge og Færøerne med så at sige lige store fangster af blåhvilling på færøsk område.

Færøske skibes fiskeri ved Færøerne er som helhed fordoblet siden 1977 og var i 1986 på ialt 178.974 tons. De sidste to år har stigningen i fangstmængden været ca. 5% om året, efter en stigning i 1984 på næsten 15%.

Tabel 3.6. Fangster ved Færøerne (ICES-område Vb) 1975 og 1983-86. Tons uslagt vægt.

Tons	Fær.	V.Tysk- land	Frank- rig	UK	Norge	Andre lande ¹⁾	Ialt
<u>1975</u>							
Torsk	22.986	458	1.612	11.906	1.353	577	38.892
Kuller	8.757	173	2.298	8.504	56	927	20.715
Sej	2.517	5.229	23.630	7.378	486	1.986	41.226
Brosme m.v.	3.447	1.776	4.681	1.111	9.104	20	20.139
Anden fisk	2.425	8.265	406	3.316	185	1.599	16.196
Ialt	40.132	15.901	32.627	32.215	11.184	5.109	137.168
<u>1983</u>							
Torsk	40.201	4	18	33	72	-	40.328
Kuller	12.865	-	-	10	5	-	12.880
Sej	38.963	22	161	3	60	-	39.209
Brosme m.v.	10.352	243	724	14	4.618	-	15.951
Rødfisk	4.645	4.225	489	-	-	-	9.359
Blåhvil- ling	21.175	-	462	-	3.363	75.347	100.347
Anden fisk	13.090	161	278	101	8.859	56	22.545
Ialt	141.291	4.655	2.132	161	16.977	75.403	240.619
<u>1984</u>							
Torsk	39.103	2	4	2	37	-	39.148
Kuller	12.343	-	-	-	6	-	12.349
Sej	54.344	131	160	-	-	-	54.635
Brosme m.v.	14.436	139	434	-	3.096	-	18.105
Rødfisk	8.770	4.472	674	-	-	83	13.999
Blåhvil- ling	15.373	13	554	-	17.755	91.389	125.084
Anden fisk	17.590	168	604	9	203	2.453	21.027
Ialt	161.959	4.925	2.430	11	21.097	93.925	284.347
<u>1985</u>							
Torsk	42.335	1	76	18	195	-	42.625
Kuller	14.869	-	-	6	4	-	14.879
Sej	42.874	12	865	294	355	-	44.401

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne (ICES-område Vb) 1975 og
1983-86. Tons uslagt vægt. (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre lande¹⁾</u>	<u>Ialt</u>
Brosme m.v.	12.061	183	1.784	-	4.703	-	18.731
Rødfisk	12.634	5.285	1.088	-	-	868	19.875
Blåhvil- ling	28.688	308	1.395	-	34.856	125.474	190.721
Anden fisk	16.020	238	760	2	437	2.208	19.665
<u>Ialt</u>	<u>169.481</u>	<u>6.028</u>	<u>5.968</u>	<u>320</u>	<u>40.550</u>	<u>128.550</u>	<u>350.897</u>
<u>1986²⁾</u>							
Torsk	36.229	2	-	13	28	-	36.272
Kuller	15.268	-	-	3	5	30	15.306
Sej	39.500	11	36	910	18	23	40.498
Brosme m.v.	13.455	177	2.783	-	4.449	4	20.868
Rødfisk	15.800	5.026	599	-	24	379	21.828
Blåhvil- ling	33.000	-	108	-	27.100	114.724	174.932
Anden fisk	25.722	107	109	2	4.452	5.834	36.226
<u>Ialt</u>	<u>178.974</u>	<u>5.323</u>	<u>3.635</u>	<u>928</u>	<u>36.076</u>	<u>120.994</u>	<u>345.930</u>

1) Hovedsagelig USSR

2) Foreløbige tal for Færøerne

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan) og Vagt- og Bjærgningstjenesten

Målinger af fiskebestande og anbefalede fangstmængder

For de stedbundne fiskebestande på færøsk område - torsk, kuller og sej - foretager den internationale sammenslutning ICES målinger af størrelse og fangster. Det samme gælder bestandene af rødfisk og blåhilling, hvoraf kun en del fiskes på færøsk område, og som derfor ikke skal omtales i denne forbindelse.

På grundlag af disse målinger viser tabel 3.7 udviklingen i torske-, kuller- og sejfangsterne sammenholdt med bestandsstørrelserne og fiskeriindsatsen og sat op imod en anslået optimalfangst for hver bestand.

Tabel 3.7. Fangst i tons uslagtet vægt og i % af bestanden samt index for fiskeriindsatsen

	<u>Torsk</u>			<u>Kuller</u>			<u>Sej</u>		
	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>
1980	24.035	34	121	15.016	23	87	25.230	20	52
1981	26.735	38	141	12.233	16	63	20.103	26	71
1982	25.332	36	129	11.937	33	137	30.973	32	93
1983	40.328	56	244	12.880	30	120	39.209	36	110
1984	39.148	44	171	12.349	27	103	54.635	47	150
1985	42.625	44	171	14.879	27	103	44.401	47	150
1986	36.272	44	171	15.306	27	103	40.498	47	150
.	.	.	100	.	.	100	.	.	100
.	.	.	100	.	.	100	.	.	100
1992	.	.		.	.		.	.	
	.	29	100	.	26	100	.	34	100
1994 ¹⁾	29.000	29	100	20.000	26	100	45.000	34	100

1) Maksimal uændret gennemsnitsfangst ved optimal fiskeriindsats (=100) i 6-8 år med den nuværende størrelsesfordeling i fangsten og den nuværende tilgang til bestandene.

Kilde: Fiskerilaboratoriet (Fiskirannsóknarstovan)

Med den nuværende størrelsesfordeling i fangsterne og den nuværende tilgang til bestandene ville den maksimale, uændrede, årlige gennemsnitsfangst af torsk være 29.000 tons eller 29% af bestanden. Dette ville kunne opnås efter 6-8 år ved at reducere fiskeriindsatsen varigt fra det nuværende niveau (index 171) til den optimale indsats (index 100). Anbefalingerne fra ICES og fra Fiskerilaboratoriet går fortsat ud på at reducere fangsttrykket på torskebestanden for at opnå et mere lønsomt - omend mindre - torskefiskeri ved Færøerne.

Ligeledes anbefales det for sejfangsten, at indsatsen reduceres. Sejfiskeriet ville derved blive mere lønsomt, uden at fangstmængden på længere sigt ville blive mindre, end den har været i 1985 og 1986.

Kullerfangsten er derimod næsten optimal, og det anbefales, at fangsttrykket ikke forøges, idet fangstmængden efterhånden vil komme op på 20.000 tons, som da vil være det optimale udbytte af bestanden.

For brosme, lange og byrkelange er der ikke foretaget bestandsmålinger, men også for disse bestande anbefaler Fiskerilaboratoriet, at fangsttrykket ikke forøges.

På det færøske område er den færøske fiskerflåde alene om fiskeriet efter torsk, kuller og sej. Der blev i 1986 kun fisket 36.000 tons, hvilket er 6.000 tons mindre end i 1985 og den mindste torskefangst siden 1982, da den var på ca. 24.000 tons. Også sejfangsten var mindre i 1986 end året før, nemlig knap 40.000 tons, som er det mindste siden 1983.

Derimod fortsatte væksten i kullerfangsten i 1986, hvor den kom op på 15.000 tons, som er den største kullerfangst på færøsk område siden 1978.

Af andre fiskearter, som der fanges stigende mængder af ved Færøerne, skal især rød fisken nævnes. I 1986 fiskede færøske skibe 15.800 tons rød fisk, som dermed i mængde kommer op på højde med kullerfangsten ved Færøerne.

Den store stigning i fangsten af fisk, der i tabel 3.4 er registreret som "andet", skyldes de voksende fangster af industrifisk ved Færøerne. I 1986 blev der således fisket knap 18.000 tons sperling. Af konsumfisk er der i denne gruppe kun ca. 5000 tons årligt, som omfatter ca. 10 forskellige fiskearter, der fiskes som bifangster ved trawlfiskeri.

Hvilke typer af fiskerskibe, der udfører dette fiskeri og lander fiskene på Færøerne, belyses nedenfor i tabel 3.14, der også omfatter ferskfiskefangsterne på midterområderne.

Midterområder

Til midterområderne heregnes fiskeområderne ved Island, Nordsøen og Skagerak, områderne vest for de britiske øer, Rock All, Østgrønland og Jan Mayen. Også Østersøen henregnes til midterområderne, men de færøske torskefangster her, som 12 trawlere har særlig tilladelse til at fiske, landes alle i danske havne. I 1986 blev der kun fisket 4.600 tons torsk i Østersøen imod knap 6.000 tons i 1985.

Bortset fra fiskeriet ved Island og rejefiskeriet ved Østgrønland er det færøske fiskeri på midterområderne i øvrigt begrænset til hovedsagelig industrifiskeri med not- og industriskibe, som vist i tabel 3.8 - 3.10.

Som det fremgår af tabel 3.9 har landingerne på Færøerne fra not- og industriskibene været meget skiftende, hvilket skyldes varierende (og til tider små) prisforskelle mellem det indenlandske og det udenlandske marked.

Tabel 3.8. Færøske fiskerskibes fangster i Nordsøen, i 1984, 1985 og 1986. Tons uslagt vægt

	<u>Norsk område</u>			<u>EF-område</u>		
	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Sild	-	-	1.500	2.461	624	520
Makrel	-	-	-	9.166	8.508	1.425
Sperling	10.625	6.218	5.308	11.842	4.711	1.308
Blåhvilling	1.283	1.872	2.516	45.608	43.880	46.130
Havtobis	-	-	426	11.254	3.547	3.724
Hestemakrel	-	-	-	6.364	4.014	1.992
Konsumfisk	581	843	443	613	578	109
Ialt	12.489	8.933	10.193	87.308	65.862	55.208

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Tabel 3.9. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter landingspladser 1982-86

<u>Tons</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
På Færøerne	79.628	114.723	65.969	124.390	159.693
I udlandet	38.505	48.537	100.311	70.669	25.691
Ialt	118.133	163.260	166.280	195.059	185.384

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Tabel 3.10. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter anvendelse 1982-86

<u>Tons</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Til konsum	14.346	20.793	20.397	21.367	18.853
Til industri	103.787	142.467	145.883	173.692	166.531
Ialt	118.133	163.260	166.280	195.059	185.384

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Fjerne områder

Til de vestlige fjernområder henregnes Flemish Cap, New Foundland, Labrador og Vestgrønland og til de østlige Nordnorge, Bjørnøen og Svalbard.

I de vestlige områder er fiskeriet begrænset til 3 større og 2-3 mindre saltfiskelineskibe og 1-2 fryselineskibe på hellefisk- og sildehajfiskeri. Også rejefiskeriet ved Vestgrønland er begrænset til ca. 3 mindre rejetrawlere. I 1986 var 2 store rejetrawlere på rejefiskeri ved Canada med særlig tilladelse.

I de østlige områder fisker 4 saltfisketrawlere og 1 filet-trawler, som i 1986 kun foretog én tur. Torskefiskeriet i den grå og den sovjetiske del af Barentshavet voksede betydeligt i 1986. Rejefiskeriet ved Svalbard, som kom i gang i 1981, blev derimod reduceret med en trediedel til 7.700 tons i 1986.

Der var ikke noget loddefiskeri i det norske og det grå område i Barentshavet i 1986, mens der i 1985 blev fisket 17.500 tons.

Fangstens fordeling i de østlige områder er for 1986 vist i tabel 3.11.

Tabel 3.11. Færøske skibes fangster i de østlige områder i 1986, fordelt på økonomiske områder. Tons uslagt vægt

	<u>Norsk område</u>	<u>Gråt område</u>	<u>Svalbard</u>	<u>Sovjetisk område</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	6.758	9.800	513	1.088	18.159
Andet	990	80	7.702	237	9.009
Ialt	7.748	9.880	8.215	1.325	27.168

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Samlede fangster

Tabel 3.12 viser de samlede færøske fangster på alle områder for hver enkelt fiskeart. På grundlag heraf kan fangsterne fordeles på konsum- og industrifisk. Når landinger til konsum fra not- og industrifisk (jfr. tabel 3.10) medregnes i konsumfiskefangsterne, kan man sige, at 57% af de færøske fiskefangst i 1986 blev landet

til konsum. Faldet i totalfangsten i 1986 gør sig gældende for både konsum- og industrifisk, og fangsten af konsumfisk har ikke været mindre siden 1983, mens fangsten af industrifisk kun har været større i 1985.

Tabel 3.12. Færøsk fangst på alle områder, fordelt på fiskearter

<u>Tons</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Torsk	43.179	52.603	69.537	61.958	66.558	63.902
Kuller	16.881	14.377	15.310	13.350	15.293	16.149
Sej	30.296	35.480	42.446	56.891	43.364	42.958
Brosme	7.795	6.717	7.762	6.466	4.867	5.452
Lange	2.708	3.060	3.384	3.424	3.160	2.966
Byrke- lange	1.406	3.113	5.591	7.696	4.034	5.037
Rødfisk	6.564	5.045	6.052	9.475	12.634	15.943
Helle- fisk	1.286	1.869	1.922	2.872	1.753	1.545
Blåhvil- ling	39.383	54.671	72.634	62.264	74.440	81.646
Makrel	29.287	10.783	10.047	9.166	8.508	1.425
Sperling	37.894	19.498	33.878	27.997	18.731	24.161
Rejer	9.459	4.637	7.392	9.292	12.156	11.038
Lodde	29.135	21.300	36.466	45.304	83.250	65.435
Anden fisk	19.698	15.552	17.967	31.298	23.360	19.363
<u>Ialt</u>	<u>274.971</u>	<u>248.705</u>	<u>330.388</u>	<u>347.453</u>	<u>372.108</u>	<u>357.020</u>

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Råfiskelandinger

Særlig interesse knytter sig til den del af den færøske fiskefangst, der landes som råfisk til fiskefabrikker på Færøerne. Tabel 3.13. viser mængden af råfisk og hvilken produktion, råfisken indgår i. Tabel 3.14 viser, hvilke typer af fiskerskibe, der har landet råfisk på Færøerne.

Det fremgår heraf, at faldet i råfiskelandingerne især har medført fald i produktionen af frosset fisk, mens produktionen af saltet fisk snarere har været stigende. Dette skiftende produktionsmønster skyldes også udviklingen i saltfiskepriserne, som i forhold til filetpreiserne har været mere gunstig, især i 1986.

Tabel 3.13. Råfisklandinger fordelt efter anvendelse i 1982-86

<u>Tons</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Frosset	76.536	106.298	122.882	113.390	92.560
Saltet	24.887	21.451	23.730	29.145	30.978
Isfisk	1.666	3.708	3.325	1.305	540
Ialt	103.089	131.457	149.937	143.840	124.078

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.14. Råfisklandinger på Færøerne fra færøske skibe 1986

<u>Tons</u>	<u>Trawlere</u>	<u>Lineskibe</u>	<u>Udøerbåde</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	19.788	2.933	11.385	852	34.958
Kuller	5.050	2.141	5.965	599	13.755
Sej	32.581	218	3.114	2.404	38.317
Brosme	277	3.545	958	132	4.912
Lange	831	1.339	357	145	2.672
Byrkelange	3.642	164	44	688	4.538
Rødfisk	12.947	70	169	2.757	15.943
Andet ¹⁾	2.584	327	1.178	401	4.490
Ialt	77.700	10.737	23.170	7.978	119.585

1) Eksklusiv blåhvilling

Kilde: Hagdeildin

Tabel 3.14a. Råfisklandinger på Færøerne fra trawlere 1986

		over	700-	400-	under	
<u>Tons</u>	<u>Dybthavs</u>	<u>1000 HK</u>	<u>999 HK</u>	<u>699 HK</u>	<u>400 HK</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	171	7.444	3.731	8.039	403	19.788
Kuller	92	1.855	907	1.919	277	5.050
Sej	1.354	21.283	4.333	5.601	10	32.581
Brosme	25	91	20	29	112	277
Lange	35	448	123	163	62	831
Byrkelange	3.135	487	14	6	0	3.642
Rødfisk	9.731	3.072	100	43	1	12.947
Andet ¹⁾	690	1.063	266	473	92	2.584
Ialt	15.233	35.743	9.494	16.273	957	77.700

1) Eksklusiv blåhvilling

Kilde: Hagdeildin

Tabel 3.14b. Råfisklandinger på Færøerne fra udroerbåde 1986

<u>Tons</u>	<u>under 25 BRT</u>	<u>25-40 BRT</u>	<u>40-60 BRT</u>	<u>over 60 BRT</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	5.449	1.375	3.141	1.420	11.385
Kuller	2.912	734	1.731	588	5.965
Sej	493	220	617	1.784	3.114
Brosme	405	75	193	285	958
Lange	142	22	90	103	357
Byrkelange	2	0	3	39	44
Rødfisk	16	7	43	103	169
Andet	433	229	433	83	1.178
Ialt	9.852	2.662	6.251	4.405	23.170

Kilde: Hagdeildin

Produktion af fiskevarer

Tabel 3.15 viser de vigtigste produkter af fiskevarer, både fra virksomheder på land og fra skibe, der forarbejder fangsten ombord. Tabel 3.16 viser, hvor stor en del af denne produktion, der lå på lager ved årets afslutning og eksportværdien heraf. Eksporten af fiskevarer omtales i kapitel 4.

Tabel 3.15. Hovedproduktion af fiskevarer 1982-86

<u>Tons</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Frosset					
filét	29.450	40.221	52.268	32.979	36.035
Saltfisk	15.521	17.696	17.819	18.044	20.510
Fiskemel	16.156	24.931	24.965	25.834	30.006
Fiskeolie	4.526	8.235	7.696	14.909	12.467
Rejer	6.095	7.453	8.311	10.599	10.629
Ialt	71.748	98.536	111.059	102.365	109.647

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.16. Lagre af fisk og fiskevarer ved årets slutning
1984-86

	<u>1984</u>		<u>1985</u>		<u>1986</u>	
	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>
Frosset filét	11.716	111.653	1.049	18.894	1.334	25.278
Saltfisk	209	3.934	528	3.955	1.245	26.961
Fiskemel	1.475	5.813	5	18	701	2.261
Fiskeolie	1.583	5.494	10	29	2.566	3.600
Rejer	-	-	-	-	521	11.693
Hel frossen fisk	389	5.833	57	1.402	60	1.068
Agn	471	2.355	303	1.687	447	1.752
Fiskeaffald	340	306	1.297	1.253	1.850	1.386
Ialt	16.217	135.558	3.285	27.358	8.724	73.999

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fiskerflådens driftsresultater

Tabel 3.17 og 3.18, som er baseret på regnskabsoplysninger, viser indtægter og udgifter, specifikt på driftsomkostninger, i gennemsnit for forskellige skibs- og bådtyper i 1985. Driftsresultatet er her det driftstekniske overskud, opgjort inden administrationsomkostninger, renter og afskrivninger. Udviklingen i driftsresultatet de sidste 5 år er vist i tabel 3.19 og 3.20.

Indtægtsforholdene for mandskabet på fiskerskibene er nærmere belyst i hyreoverstigende nedenfor.

Tabel 3.17. Gennemsnitslige driftstal for fiskerskibene 1985

1.000 kr.	Lang- farts- traw- lere	Salt- fisk- line- skibe	Is- fisk- traw- lere	Is fisk- line- skibe	Not- skibe	Reje- traw- lere	Indu- stri- skibe
<u>Bruttoindtægt</u>	31.004	12.222	6.066	5.547	15.492	17.168	3.839
Olie	4.589	1.333	1.738	650	3.276	3.198	997
Red- skaber	1.736	699	603	517	929	836	274
Repara- tioner	2.585	1.357	623	830	2.150	1.671	552
Agn	-	559	-	500	-	-	-
Fiske- hyrer	12.739	5.935	1.864	1.925	4.540	6.324	1.136
Proviant	494	201	130	190	210	321	73
Landings- udgifter	2.825	-	-	-	994	1.149	377
Forsik- ring	796	402	350	224	707	787	195
Diverse	735	772	89	65	57	325	77
Udgifter ialt	26.499	11.258	5.397	4.901	12.863	14.611	3.681
Overskud ¹⁾	4.505	964	669	646	2.629	2.557	158

1) Overskud inden administration, renter og afskrivninger.

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.18. Gennemsnitslige driftstal for udroerbåde 1985

	Under 25	25-40	40-60	Over 60
	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>
1.000 kr.				
<u>Bruttoindtægter</u>	631	1.450	2.185	1.925
Olie	44	133	197	149
Redskaber	41	109	145	143
Reparationer	72	155	203	241
Agn	66	210	190	88
Fiskehyrer	240	550	904	858
Proviant	6	22	24	33
Landingsudgifter	1	5	19	21
Forsikring	19	45	74	64
Diverse	17	24	42	43
Driftsudgifter	506	1.253	1.798	1.640
Overskud ¹⁾	125	197	387	285

1) Overskud inden administration, renter og afskrivninger.

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.19. Gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1981-85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Langfartstrawlere</u>					
Bruttoindtægter	21.154	24.154	21.408	21.777	31.004
Driftsudgifter	17.565	20.301	18.581	19.734	26.499
Driftsresultat	3.589	3.853	2.827	2.043	4.505
<u>Stållineskibe</u>					
Bruttoindtægter	6.879	6.498	6.529	9.197	12.222
Driftsudgifter	5.755	5.951	6.273	8.463	11.258
Driftsresultat	1.124	547	256	734	964
<u>Isfisktrawlere</u>					
Bruttoindtægter	4.487	5.532	6.324	6.343	6.066
Driftsudgifter	3.835	4.627	4.530	4.922	5.397
Driftsresultat	652	905	1.794	1.421	669
<u>Stållineskibe til isfisk</u>					
Bruttoindtægter	3.834	4.355	5.264	5.022	5.547
Driftsudgifter	3.536	3.904	4.620	4.139	4.901
Driftsresultat	298	451	644	883	646
<u>Notskibe</u>					
Bruttoindtægter	5.389	7.727	11.202	12.656	15.492
Driftsudgifter	4.735	6.721	8.882	10.994	12.863
Driftsresultat	654	1.006	2.320	1.662	2.629
<u>Rejetrawlere</u>					
Bruttoindtægter	7.829	9.286	13.812	15.030	17.168
Driftsudgifter	6.332	7.716	10.688	12.645	14.611
Driftsresultat	1.497	1.570	3.124	2.385	2.557
<u>Industriskibe</u>					
Bruttoindtægter	6.606	3.035	4.502	4.255	3.839
Driftsudgifter	5.781	2.866	3.710	3.348	3.681
Driftsresultat	825	169	792	907	158

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.2o Gennemsnitlige driftsresultater for udroerbåde 1981-85

1.000 kr.	1981	1982	1983	1984	1985
<u>Udروerbåde</u>					
Bruttoindtægter	1.047	952	1.008	970	1.232
Driftsudgifter	907	857	874	833	1.020
Driftsresultat	140	95	134	137	212

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Hyreoversigter

Tabel 3.21. og 3.22. giver en oversigt over gennemsnitshyrerne på de vigtigste skibstyper i fiskerflåden bortset fra udروerflåden (hjemmefiskerne).

Tabel 3.21. Hyreoversigter 1980-86

År	Dage	Parter	Ferie-løn	Tillæg	Mindste-løn	Ialt	Pr.dag
<u>Rejetrawlere</u>							
1986	268	275.843	27.800		276	303.919	1.134
1985	265	255.345	24.458			279.603	1.055
1984	256	231.118	21.956			253.074	989
1983	231	234.883	22.314		609	257.806	1.116
1982	235	168.500	16.008		957	185.465	789
1981	202	180.528	17.150	810	1.335	199.823	989
1980	202	135.611	12.883		913	149.407	740

Hæktrawlere over 600 BRT¹⁾

1986	291	402.463	39.483	10.698		452.644	1.555
1985	280	280.242	26.730	8.097	990	336.503	1.202
1984	248	175.827	16.704	10.066		202.597	817
1983	295	180.526	17.150	12.368		210.044	712
1982	281	202.786	19.265	13.347	1.481	236.879	843
1981	242	189.002	17.955	20.022	1.516	228.495	944
1980	318	138.924	13.197	19.179	622	171.922	541

Notskibe²⁾

1986	244	141.072	14.294	35.692	13.504	204.562	838
1985	245	226.223	21.491	34.001	3.734	285.449	1.165
1984	216	214.505	20.378	14.544	3.482	252.909	1.171
1983	229	180.630	17.160	6.756	2.233	206.779	903
1982	180	121.741	11.565	6.208	5.421	144.935	805
1981	158	100.563	9.553	1.881	3.730	115.727	732
1980	209	115.158	10.940	6.662	6.554	139.314	667

(fortsættes)

Hyreoversigter 1980-86 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Isfisktrawlere (store)</u>							
1986	258	166.477	16.770	40.089	4.572	231.907	899
1985	269	160.723	15.269	21.200	2.949	200.141	744
1984	269	186.032	17.673	22.879	1.942	228.526	850
1983	265	219.281	20.832	14.001	1.046	255.160	963
1982	288	164.642	15.641	9.370	3.447	193.100	670
1981	250	135.459	12.869	6.627	2.120	157.075	628
1980	279	151.993	14.439	8.770	1.187	176.389	632
<u>Isfisktrawlere (mindre)</u>							
1986	211	176.672	17.902	12.787	3.787	211.143	1.002
1985	221	161.022	15.302	9.777	3.726	189.823	858
1984	240	175.030	16.628	14.200	1.767	207.625	865
1983	234	213.697	20.301	8.369	1.714	244.081	1.043
1982	239	163.179	15.502	6.894	2.565	188.140	787
1981	228	130.374	12.386	6.283	3.129	152.172	667
1980	253	121.109	11.505	6.870	2.025	141.509	559
<u>Industritrawlere</u>							
1986	235	141.152	14.242	69.608	2.680	227.682	969
1985	238	154.317	14.658	31.328	2.063	202.367	852
1984	254	201.732	19.165	23.294	898	245.089	965
1983	242	179.469	17.050	22.911	1.598	221.028	913
1982	224	128.383	12.196	6.432	3.715	150.726	673
1981	217	118.773	11.283	2.375	2.295	134.726	621
1980	220	114.058	10.682	10.454	581	135.775	617
<u>Isfisklineskibe</u>							
1986	175	70.251	7.065	55.255	11.914	144.485	826
1985	229	87.382	8.302	76.286	11.126	183.095	800
1984	224	86.795	8.246	71.649	7.322	174.012	777
1983	239	104.954	9.921	32.174	4.601	151.650	635
1982	225	99.786	9.325	18.978	3.924	132.013	587
1981	202	86.943	7.820	15.073	3.072	112.908	559
1980	229	74.396	6.224	16.447	4.656	101.723	444

Hyreoversigter 1980-86 (fortsat)

År	Dage	Parter	Ferie-løn	Tillæg	Mindste-løn	Ialt	Pr.dag
1983	245	96.661	9.183	11.233	1.909	118.986	486
1982	277	118.357	11.244	13.180		142.781	515
1981	261	126.827	12.049	14.673		153.549	588
1980	219	98.735	9.379	13.588		121.702	556

Fryseskibe³⁾

1986	189	95.807	9.548	27.406	15.656	142.202	752
1985	233	83.618	7.944	29.530	11.087	132.179	567
1984	210	58.418	5.550	11.603	32.028	107.599	512
1983	149	65.784	6.249	15.101	4.556	91.690	615
1982	197	88.266	8.385	9.941	1.627	108.219	549
1981	230	53.880	5.119	6.903	17.656	83.558	363
1980	178	43.889	4.169	6.784	7.811	62.653	352

Fabrikstrawlere⁴⁾

1986	136	44.033	4.513	9.813	12.854	71.213	524
1985	314	189.900	18.041	17.545	6.051	231.537	737
1984	189	119.991	11.399	19.711		151.101	799
1983	176	75.842	7.205	17.229	31.276	131.552	747
1982	242	80.648	7.662	19.876	15.365	123.551	511

1) Saltfisk-, filet- og isfiskfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) Blåhvillingfiskeri.

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Tabel 3.22. Stigninger i dagshyrer 1983-86

	1983-84	1984-85	1985-86
Rejetrawlere	-5%	1%	7%
Hæktrawlere o. 600 BRT ¹⁾	11%	48%	29%
Notskibe ²⁾	23%	-5%	-28%
Isfisktrawlere (store)	-5%	-11%	21%
Isfisktrawlere (små)	-12%	0%	17%
Industrifisktrawlere	10%	-12%	14%
Isfisklineskibe	30%	3%	3%
Saltfisklineskibe	19%	7%	-32%
Fryseskibe ³⁾	-17%	12%	33%
Fabrikstrawlere ⁴⁾	7%	3%	-29%

1) Saltfisk-, filét og isfiskfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) Blåhvillingfiskeri.

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Fiskepriser

Råfiskefonden

Råfiskefonden er etableret i henhold til lagtingslov nr. 15 af 5. maj 1975. Fonden har til formål at sikre den del af den færøske fiskerflåde, der sælger fersk fisk til filétfabrikkerne på Færøerne, en ensartet salgspris over længere tidsrum. I henhold til lagtingslov nr. 73 om råfiskefond fra 1. juni 1983, (ændringer og tilføjelser til loven fra 1975) er formålet med prisfastsættelsen desuden at styre fiskeriet på en sådan måde, at fiskebestandene bevares på et niveau, som udfra et langtidsperspektiv giver det største udbytte.

Fonden ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer. 3 medlemmer vælges af Færøernes landsstyre, alle uafhængige af fiskeriinteresser, heraf én fiskeribiolog, 1 af udroerforbundene, 1 af Føroya Fiskimannafelag og 2 af råfiskekøberne. Disse 7 medlemmer vælger en formand, som skal være uafhængig af fiskeriinteresser.

Hver fjerde måned fastsættes indhandlingspriser, d.v.s. mindstepriser for 1. classes råfisk, vejet på køberens vægt. For fiskearter med fastsatte indhandlingspriser fastsætter bestyrelsen hver 14. dag afregningspriser, som er en prisopgørelse mellem råfiskekøberne og råfiskefonden.

Afregningsprisen bliver fastsat ud fra den salgspris, som fiskevaren får på markedet, og er normalt lavere end indhandlingsprisen. Prisforskellen bliver udbetalt råfiskekøberne fra råfiskefonden, som til dette formål får støtten udbetalt fra landskassen med hjemmel i lagtingsfinansloven.

I finansåret 1986 var bevillingen til råfiskefonden 60 mill. kr. til driften og intet til reservefonden. Til driften blev der som tillæg til råfiskepriserne udbetalt 85,7 mill. kr. mod 98,9 mill. kr. i finansåret 1984/85. Driftsunderskuddet på 21 mill. kr. blev overført fra reservefonden, der herefter balancerede med 36,3 mill. kr. imod 37,7 mill. kr. i finansåret 1. april - 31. december 1985.

Råfiskepriserne

Alt i alt faldt indhandlingspriserne med 5,6% i 1986 imod en stigning på 18,8% i 1985. Udviklingen i prisen på hovedfiskearterne har ellers været som vist i tabel 3.23.

Tabel 3.23. Oversigt over indhandlingspriser på råfisk

	1984	1985			1986		
	<u>12/11</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>
Torsk 1A (krog)	5,75}						
Torsk 1A (trawl)	5,75}	5,75	6,10	6,50	7,00	6,50	6,50
Torsk 1B	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40
Torsk 2A (krog)	4,85}						
Torsk 2A (trawl)	4,85}	4,85	5,25	5,65	5,35	5,00	4,75
Torsk 2B	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	2,85
Kuller 1A (krog)	4,05}						
Kuller 1A (trawl)	4,85}	4,85	5,85	6,45	6,45	6,30	6,05
Kuller 1B	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	2,85
Brosme	3,60	3,60	4,00	4,40	4,40	4,20	3,95
Lange	4,80	4,80	5,00	5,40	5,40	5,30	5,05
Byrkelange	4,20	4,20	4,40	4,85	4,85	4,65	4,05
Sej 1A	3,75	3,75	4,10	4,50	4,50	4,40	4,15
Sej 1B	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rødfisk	3,75	3,75	4,10	4,55	4,55	4,30	4,05
Helle-flynder 2	14,50	14,50	16,00	18,00	18,00	23,00	22,75
Rødspætte	3,40	3,40	3,40	3,80	3,80	3,40	3,15
Tunge	6,70	6,70	7,00	7,40	7,40	7,40	7,15
Blåhvilling	1,25	1,25	1,25	1,60	1,60	1,00	1,30

Kilde: Råfiskefonden

Priserne på agn

Med lagtingslov nr. 62 af 23. juni 1983 om støtte til agn og agnpriser er Råfiskefondens virksomhed udvidet til også at indbefatte fastsættelse af priser på agn og tilskudsgivning til produktion og import af agn. Råfiskefondens bestyrelse fastsætter herefter maksimalpriser for agnbrugere og mindste indhandlingspris for færøske skibe, som lander agn til bearbejdning på Færøerne. Samtidig fastsættes priser til afregning mellem råfiskefonden og agnproducenter eller -importører. Prisdifferensen mellem indhandlingspris og afregnings- eller importpris dækkes af råfiskefonden. Bevillinger på lagtingsfinansloven til dette formål var i 1986 4,7 mill. kr. mod 7,5 mill. kr. i finansåret 1984/85 og 7,5 mill. kr. i finansåret 1. april - 31. december 1985.

Maksimalpriserne for færøsk bearbejdet agn var 5,00 kr. for blæksprutter og 3,00 kr. for makrel og sild fra 1. januar til 31. maj 1986. Fra 1. juni steg maksimalprisen for blæksprutter til 6,80 kr. pr. kg.

Maksimalprisen for importerede blæksprutter var først på året 7,75 kr., men steg 4. maj 1986 til 11,00 kr. Maksimalprisen for importeret makrel og sild var hele året 3,75 kr. pr. kg.

Saltfiskepriserne

Udviklingen i saltfiskepriserne fremgår af tabel 3.24. Der er tale om landingspriser på saltfisk i den sidste del af året.

Tabel 3.24. Oversigt over priserne på saltet torsk 1976-86

<u>Pr. kg.</u>	<u>12-16"</u>	<u>16-19"</u>	<u>19-22"</u>	<u>Over 22"</u>
1976	6,84	7,63	8,99	9,72
1977	7,72	8,59	9,19	9,97
1978	6,87	7,88	8,46	9,23
1979	8,76	9,78	10,57	11,35
1980	11,16	12,02	13,01	14,14
1981 ¹⁾	12,39	13,26	14,40	16,93
1982 ²⁾	13,47	14,71	15,45	17,60
1983	12,44	13,91	14,83	17,05
1984	15,60	16,77	18,13	20,78
1985	16,61	17,81	19,15	21,82
1986	18,14	20,24	21,77	25,21

1) Prisen er fra 20. marts

2) Prisen er fra 1. oktober

Kilde: Saltfiskeudvalget

Prisen på rejer

De gennemsnitlige eksportpriser for rejer har været følgende:

<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
8,61	14,67	23,41	18,94	22,41	16,19	22,44

Priserne på industrifisk

Udvalget til fastsættelse af priser for industrifisk har fastsat følgende priser for 1981-86:

Tabel 3.25. Priserne for industrifisk

	<u>Makrel</u>	<u>Lodde</u>	<u>Sperling</u>	<u>Blåhvill.</u>	<u>Affald</u>
4/3-1981	80	55	53	45	23
12/2-1982	65		50	43	21
18/1-1983		65	60	56	
2/3-1984	84	78	67	67	49

(fortsættes)

Priserne for industrifisk (fortsat)

	<u>Makrel</u>	<u>Lodde</u>	<u>Sperling</u>	<u>Blåhvill.</u>	<u>Affald</u>
30/8-1984	75	56	56	49	49
16/1-1985	65	51	47	43	26
6/3-1985	58	38	45	43	26
15/7-1985	68	49	45	41	25
9/8-1985	68	49	42	39	20
20/9-1985	73	53	46	42	23
27/11-1985	80	62	55	52	31
10/1-1986	68	51	53	45	29
19/3-1986			47	42	29
9/5-1986			43	40	25
11/8-1986		30	34	32	19
17/11-1986	47	34	40	37	17

Kilde: Udvalget vedrørende fastsættelse af priser på industrifisk

Finansieringen af fiskerskibe

De færøske fiskerskibe er sædvanligvis blevet finansieret med et 10-årigt 1. prioritetslån fra Færøernes Realkreditinstitut på 50% af købsværdien (efter vurdering), et 15-årigt 2. prioritetslån fra Danmarks Fiskeribank på 15-20% og et støttelån fra landskassen på 15-30%, medens de resterende 10-15% er egenkapital. Siden oktober 1985 har Danmarks Fiskeribank dog nedsat lånegrænsen til 55% samtidig med, at banken stiller krav om en egenkapital på 15% eller bankgaranti for et tilsvarende beløb. Derudover har landskassen hjemmel til at yde 4. prioritetslån til betaling af eventuelle kurstab. Støttelån fra landskassen på op til 30% bliver kun givet til skibe, der bygges på færøske skibsværfter.

Skibe, bygget i Norge, kan opnå norsk finansiering med et 7-årigt 1. prioritetslån på 70% af kontraktprisen. Herudover yder landskassen støttelån på 20%, således at kravet til egenkapital bliver 10% af kontraktprisen.

Færøernes realkreditinstitut

Instituttet er oprettet i henhold til lov nr. 60 af 12. marts 1955 med det formål at yde lån til opbygning af reale værdier på Færøerne. Indtil videre har instituttets opgave været begrænset til at yde lån mod pant i fiskerfartøjer hjemmehørende på Færøerne. Instituttets udlånsmidler fremskaffes ved en grundfond, etableret på grundlag af de midler, der i henhold til lov nr. 209 af 7. juni 1952 er stillet til rådighed for Færøerne (Marshall-midlerne), og ved udstedelse af obligationer.

Realkreditinstituttets lånevirkksomhed finansieres hovedsagelig ved udstedelse af 10-årige obligationer, der er statsgaranterede. Lov nr. 115 af 11. april 1984 som ændret ved lov nr. 961 af 19. december 1986 giver hjemmel til i perioden 1984-89 at udstede obligationer med statsgaranti for indtil 300 mill. kr. (rente 8%).

Siden 1967 har den danske nationalbank overtaget instituttets obligationer til pari.

Instituttet har siden oprettelsen i 1955 udlånt ialt 584,1 mill. kr., og restgælden ved udgangen af 1986 udgjorde 261,5 mill. kr. med garanti i 4 trawlere, 50 fartøjer over 100 BRT og 115 fartøjer under 100 BRT.

Tabel 3.26. Realkreditinstituttets udlån, låntagning og egenkapital 1970-87

Pr. 1/4	Udlån		Låntagning			Egenkapital
	Antal	Restgæld	Obl. lån	Andre lån ¹⁾	Ialt	
		Mill.kr.	Mill.kr.	Mill. kr.	Mill.kr.	Mill. kr.
1970	119	37,5	32,5	2,0	34,5	23,3
1971	119	39,7	36,2	2,0	38,2	26,0
1972	118	44,0	39,5	2,0	41,5	29,2
1973	117	46,3	42,8	2,0	44,8	31,3
1974	112	53,7	44,6	2,0	46,6	32,3
1975	107	62,0	51,1	2,0	53,1	37,3
1976	101	69,3	56,8	2,0	58,8	40,6
1977	100	78,4	61,9	1,5	63,4	43,4
1978	102	94,5	71,9	1,0	72,9	48,3
1979	118	115,9	94,9	0,5	95,4	53,7
1980	121	109,7	88,2	0	88,2	60,0
1981	120	97,8	72,8	0	72,8	68,3
1982	111	93,1	62,4	0	62,4	76,5
1983	112	115,4	72,5	0	72,5	88,4
1984	128	211,3	160,6	0	160,6	99,9
1985	144	246,4	185,7	0	185,7	114,7
1986	169	268,5	208,4	0	208,4	128,8
1987 ²⁾		261,4	213,6	0	213,6	129,2

1) Den viste låntagning er sket hos Danmarks Nationalbank og hos færøske institutioner

2) Pr. 1. januar

Kilde: Færøerne realkreditinstitut

Realkreditinstituttet har givet nedenfor nævnte tilsagn om lån til udbetaling efter 1. januar 1987:

- 1 ferskfisktrawler (tilsagn)
- 2 ombygningslån
- 32 udroerbåde

Kongeriget Danmarks Fiskeribank

Ved lov nr. 203 af 10. juli 1959 blev fiskeribankens låneområde udvidet til også at omfatte Færøerne. Indtil da blev der ydet støtte i form af lån fra statskassen i henhold til en særlig lov. Fiskeribankens lån ydes normalt som 10- eller 15-årige obligationslån til en nominel rente på 8% eller 10% p.a.

Restgælden af færøske lån fra fiskeribanken var ved udgangen af 1986 ialt 237,4 mill. kr.

Landskassens finansieringsbistand

Som allerede nævnt deltager landskassen i finansieringen af nye fiskerskibe med støttelån, kurstabslån og ved garantiforpligtelser.

Tabel 3.27. Landskassens tilskuds- og kriselån i årene 1975/76 - 1986. Mill. kr.

<u>Finansår</u>	<u>Tilskudslån</u>	<u>Kurstabslån</u>	<u>Støttelån</u>	<u>Særlån</u>
1975/76	28,3	1,0	-	-
1976/77	24,3	1,5	-	-
1977/78	21,8	4,4	-	-
1978/79	25,0	4,5	2,7	-
1979/80	0,4	6,9	2,9	-
1980/81	0,5	3,3	6,8	36,7
1981/82	-	3,6	15,7	20,0
1982/83	-	5,7	16,8	1,2
1983/84	-	2,6	18,6	-
1984/85	-	1,9	44,1	-
1986	-	0,7	59,4	-

Kilde: Føroya Gjaldstova

Lagtingslov nr. 24 af 1. juni 1978 med senere ændringer om fornyelse af fiskerflåden er en samling af de lovændringer, som efterhånden er sket. Herudover indeholder loven en principiel ændring af hjemmelen til at yde tilskud, således at der herefter er hjemmel til at bevilge støttelån i stedet for den tidligere gældende hjemmel til at bevilge tilskudslån til nybyggeri af fiskerskibe.

Ifølge loven skal støttelånene tilbagebetales til fonden til fornyelse af fiskerflåden. De første 3 år er afdragsfri, hvorefter lånet skal tilbagebetales over 17 år med en rente på 4% p.a.

Samtidig med ikrafttrædelsen af denne lov ophævedes de ovenfor nævnte lagtingslove om tilskud til fiskerskibe.

Kurstabslån kan ydes ifølge gældende lov om fornyelse af fiskerflåden.

I de senere år er der i flere tilfælde givet landskassegaranti i forbindelse med prioritering af skibe, der bygges i Norge. Det norske 1. prioritetslån dækker 70% af kontraktprisen. Heraf giver landskassen garanti for de sidste 14% (d.v.s. fra 56% op til 70%).

Endvidere er der i en række tilfælde i henhold til lagtingslov om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder (kriseloven) givet landskassegaranti for lån til skibe, der er kommet i økonomiske vanskeligheder som følge af uheld eller dårlige fiskerimuligheder, men hvor der er udsigt til, at driften efter alle foreliggende oplysninger vil kunne blive rentabel. Landskassens garanti dækker 90% af den nødvendige nye kapital, og det er en betingelse for garantien, at rederiet selv har de resterende 10%.

Fiskeopdræt

Fiskeopdræt er efter sin natur fiskeri, men virksomheden ligner mere dyrehold som inden for landbrugserhvervet. Fiskeopdræt er for alvor fremstået som en ny erhvervsform.

Etablering, bygning, indretning og udvidelse kræver tilladelse fra landsstyret, ligesom driften - i henhold til lagtingslov nr. 57 af 24. maj 1974 med senere ændringer, jfr. lagtingslov nr. 60 af 2. august 1985 - er under offentligt tilsyn.

Ved landsstyreets kundgørelse nr. 63 af 2. august 1985 blev forvaltningen af sager om fiskeopdræt henlagt under udvalget vedrørende fiskeopdræt (Aliráðið), som er en særskilt institution under landsstyret. Foruden havbrugsforeningen (Føroya Havbúnaðarfelag) er industrifonden (Føroya Ídnaðargrunnur), udviklingsfonden (Menningargrunnurin), udviklingskontoret (Menningarstovan), det færøske forsikringsselskab (Tryggingarsambandið), fiskerilaboratoriet (Fiskirannsóknarstovan), hygiejnisk laboratorium (Heilsufrøðiliga Starvstovan) og landsingeniøren (Landsverkfrøðingurin) repræsenteret i udvalget.

Ved udgangen af 1986 havde 52 virksomheder tilladelse til at

opdrætte fisk, og 21 havde tilladelse til at opdrætte smolt (fiske-yngel), jfr. tabel 3.28. Udsættelsen af yngel er udelukkende base-ret på den færøske smoltproduktion, som i 1986 var på 1,1 mill. stk. smolt og 1,7 mill. stk. ørredyngel.

Eksporten af opdrættet fisk steg med 900 tons til 1.900 tons i 1986.

Der foreligger ikke statistiske oplysninger om muslinge- og østersopdræt, som henholdsvis 8 og 2 virksomheder havde tilladelse til i 1986.

Tabel 3.28. Antal tilladelser til fiskeopdræt givet pr. 31. de-cember 1986. Maksimal størrelse og produktion

	Fisk		Smolt		Muslinger	Østers
	Antal	Max. 1000 m ³	Antal	Max. 1000 m ³	Antal	Antal
Onråde						
Suðuroy	7	60,0	4	850	1	1
Vágar	3	17,5	2	120		
Kaldbaks fjørður	4	32,5			3	
Kollafjørður	5	40,0				
Vestmanna	1	5,0				
Sundalagið	16	155,0	3	900	3	1
Skálafjørður	6	55,0				
Funnings fjørður	2	20,0	2	400	1	
Gøtuvík	1	5,0	1	250		
Fuglafjørður	1	5,0	1	450		
Norðoyar	6	67,5	4	800		
Norðradalur			2	350		
Gjógv			1	200		
Funningur			1	125		
Ialt	52	462,5	21	4.445	8	2

Kilde: Udvalget vedrørende fiskeopdræt

LANDBRUG

Ifølge nationalregnskabet for 1986 bidrager landbruget med 57,4 mill. kr. eller 1,2% af Færøernes samlede bruttofaktorindkomst.

Landbrugets hovedprodukter er mælk, æg, kød, kartofler og grøntsager samt stråfoder.

Der føres produktionsstatistik over tilskudsordningerne for mælk, oksekød, svinekød og æg, mens andre produkter som fårekød,

kartofler og grøntsager, herunder drivhusprodukter, kun kan opgøres skønsmæssigt.

Landbrugsinvesteringer finansieres af Jordfonden. Jordfondens samlede udlån pr. 31. december 1986 var på 94 mill. kr. Størstedelen af udlånene er brugt til stalde og redskaber, til opdyrkning samt til fårehuse, mejerier og drivhuse.

Tabel 3.29. Kvæghold i 1982-86

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Antal besætninger	263	227	190	160	138
Hornkvæg ialt	2.199	2.255	2.184	2.202	2.178
Heraf køer og kvier, der har kælvet	1.054	1.030	1.020	1.124	1.181
Antal køer gennemsnitlig pr. besætning	4,0	4,5	5,4	7,0	8,6

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin) og Landbrugsrådgiveren

Mælkeproduktion

Mælkeproduktionen vokser fortsat og stammer hovedsagelig fra besætninger på 10-20 malkekøer. En større og større del af produktionen sælges gennem de 2 mejerier. I 1986 udgjorde dette salg ca. 4,82 mill. liter, hvilket er en stigning på 6,4% i forhold til året før. Der har ikke været problemer med at sælge den stigende mælkemængde.

Mælken, som leveres til mejerierne, bliver kvalitetskontrolleret og opdelt i 3 klasser, således at 1. klasse får 1,30 kr., 2. klasse 0,45 kr. og 3. klasse 0,10 kr. pr. liter i tilskud. Kvalitetskontrollen udføres af Heilsufrøðisliga Starvsstovan (Hygiejnisk laboratorium). Der ydes tillige transporttilskud op til 0,45 kr. pr. liter og driftstilskud til mejerierne. Udligningstilskud blev ydet i oktober, november og december måned 1986 med 0,35 kr. pr. liter.

Udbyttet pr. ko er forøget betydeligt de seneste 20 år, jfr. tabel 3.30

Tabel 3.30. Mælkeproduktionens udbytte

<u>Omfattet af kvægtilsyn¹⁾</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>
Malkekøer, antal	515,1	583,0	618,3	694,1
<u>Udbytte</u>				
Fedt, %	3,78	3,85	3,93	3,75
Mælk, kg/malkeko	5.171	5.606	5.664	5.688
4% - mælk, kg/malkeko	4.997	5.479	5.604	5.476

1) Ikke alt kvæg er omfattet af kvægtilsyn

Kilde: Færøernes kvægtilsyn

Der gives også et tilskud på op til 500 kr. pr. ko til produktion af stråfoder, jfr. tabel 3.31.

Tabel 3.31. Oversigt over stråfodertilskud

	<u>Hornkvæg</u> ¹⁾	<u>Hø, m³</u>	<u>Ensilage, m³</u>	<u>Tilskud, kr.</u>
1982	1,476	4.076	12.429	596.602
1983	1.691	5.387	13.943	695.045
1984	1.619	4.723	14.169	694.711
1985	1.675	5.345	14.858	718.008
1986	1.665	4.586	14.439	708.330

1) Omregnet antal kvæg, således at ungvæg under 1 år = 1/3 ko, og ungvæg mellem 1 og 2 år = 2/3 ko

Kilde: Færøernes landbrugsråd

Kød og æg

Produktionen af fårekød udgør ca. 500 tons om året, hvilket er omkring 40% af det samlede forbrug.

Der blev i 1986 ydet tilskud til ca. 100 tons oksekød. Da der normalt kun opnås tilskud til kvæg ældre end 15 måneder og ikke til kvæg, der bliver slagtet hjemme og anvendt i husholdningen, er den samlede produktion noget højere.

Tilskuddet er for oksekød 12,00 kr. pr. kg. I bygder, som på grund af samfærdselsvanskeligheder har svært ved at sælge mælken, er kødtilskuddet 18,00 kr. pr. kg, og disse bygder er undtaget fra den nævnte aldersgrænse.

Tilskud på 8,00 kr. pr. kg blev i 1986 givet til ca. 45,5 tons svinekød.

I modsætning til mælkesalget er det vanskeligt at sælge oksekød for en rentabel pris, hvilket skyldes importen af billigt oksekød.

Også produktionen af færøske hønseæg er ramt af den billige import.

Tilskud på 0,07 kr. pr. stk. blev i 1986 givet til 3.380.000 æg, eller ca. 135,5 tons. (Tilskuddene for 1986 er endnu ikke endelig opgjort).

Tabel 3.32. Fårehold 1980 og 1982-86

	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Antal får	65.654	64.328	64.765	65.029	65.038	64.699
Antal lam om sommeren	48.068	46.639	44.860	47.497	48.087	47.920

(fortsættes)

Fårehold 1980 og 1982-86 (fortsat)

	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Slagtninger:						
får og lam	43.422	45.553	40.916	43.569	43.947	44.565
Uld i kg.	49.883	51.903	46.218	48.559	54.087	53.845

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin) og fårerådgiveren

Opdyrkning

Langt den største del af opdyrkningen sker i forbindelse med bygning af nye stalde eller til større foderproduktion til eksisterende stalde. I 1986 blev der opdyrket 385.000 m² jord, jfr. tabel 3.33.

Der ydes 3,50 kr. pr. m² i tilskud, når opdyrkningen er et led i stråfoderfremstilling til mælkeproduktion. Ellers er tilskuddet 2,00 kr. pr. m². Opdyrkningen sker for langt den største dels vedkommende med opdyrknings- og gravemaskiner.

Der blev forbedret 43.500 m² indmark. Tilskuddet til forbedring af indmark udgør 2,00 kr. pr. m².

Finansieringen af opdyrkningen foregår for det meste således, at der ydes opdyrkningslån, der skal afdrages over 5 år, og derefter delvis genudbetales som opdyrkningstilskud, når arbejderne er færdige, synet og godkendt. Resten bliver konverteret til nye lån, der skal tilbagebetales over 37 år med 5% om året i renter, dog således at de første år er afdragsfri.

For de fæstere, der har penge på fæstekonto for solgt jord, bliver opdyrkningslånet tilbagebetalt over denne konto.

Tabel 3.33. Oversigt over opdyrkning 1976-86

	<u>Nyopdyrkning m²</u>	<u>Forbedring af indmark m²</u>
1976	234.000	88.000
1977	437.000	55.000
1978	560.000	64.000
1979	421.000	27.000
1980	596.000	75.000
1981	378.000	55.000
1982	271.500	82.500
1983	332.500	95.500
1984	280.900	117.000
1985	306.000	34.200
1986	385.000	43.500

Kilde: Færøernes landbrugsråd

Landsdyrlægen

I henhold til hjemmestyreloven er veterinærvæsen særanliggende. Landsdyrlægen er rådgivende for landsstyret og andre myndigheder med hensyn til veterinære spørgsmål og har pligt til at varetage alt sædvanligt dyrlægearbejde, såsom tilsyn med gældende veterinære bestemmelser, fremsættelse af forslag til iværksættelse af bestemmelser til forebyggelse af sygdomme hos husdyr og ferskvandsfisk samt iværksættelse af foranstaltninger i akutte sygdomstilfælde. Landsdyrlægen skal efter omstændighederne være offentligheden behjælpelig med almindelig dyrlægehjælp.

Embedet er siden 1. september 1986 bemandet med fire dyrlæger. Det vil blive udvidet til fem dyrlægestillinger, idet de to kun skal beskæftige sig med fiskeopdræt. Den ene af disse skal finansieres af havbrugserhvervet selv.

Hygiejnisk laboratorium

Ved lagtingslov nr. 18 af 6. maj 1975 blev det offentlige Hygiejnisk laboratorium (Heilsufrøðisliga Starvsstovan) etableret under landsdyrlægeembedet. 1. april 1986 blev det adskilt fra dette embede og fik sin egen ledelse. Laboratoriet har til formål at foretage undersøgelser af vand, miljø, råstoffer og alle stoffer iøvrigt til fødevarerproduktion m.m.

Fra begyndelsen er hovedvægten lagt på garanti for madvarer til eksport. I denne forbindelse er det hidtidige arbejde på fiskerilaboratoriet, der virkede fra 1950 til 1975, henlagt til laboratoriet.

I henhold til reglement nr. 82 af 12. november 1975 er laboratoriet ekspeditionssted for tilsynsmyndighederne, der virker i henhold til lagtingslov nr. 41 af 22. juni 1972 med senere ændringer om autorisation af fødemiddelproducerende virksomheder og fiskerfartøjer og reglement nr. 47 af 21. september 1973 med senere ændringer om indretning af og tilsyn med fiskevirksomheder og fiskerfartøjer.

Laboratoriet lægger vægt på at få vedtaget bemyndigelseslove ("offentlig madvarelov" og "offentlig lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer m.m."), der giver laboratoriet hjemmel til at gennemføre omfattende undersøgelser af fødevarer (eksport og på stedet), således at forbrugerne bliver skånet for falskninger og sundhedsfarlige varer.

Der lægges for tiden stor vægt på at få fiskeindustrivirksomheder og fiskerfartøjer gjort forskriftsmæssige (i henhold til

eksisterende lov), at få foretaget forskellige fødevarerundersøgelser og at medvirke til forskellige undersøgelser, der kan tjene helheden (forsøg med behandling af fisk ombord, undersøgelser af mælk, vand-, foder- og jordbundsundersøgelser, blåhvilling- og guldlaksundersøgelser m.m.). Herudover laves der et stigende antal undersøgelser i forbindelse med opdræt, fiskesygdomme og af miljøet i det hele taget. Institutionen er rådgivende for landsstyret, sundhedskommissioner, fiskeindustri m.m.

Laboratoriet er opdelt i tre afdelinger. En bromatolog er afdelingsleder på fødevarerafdelingen, der omfatter den kemiske og den bakteriologiske afdeling, en fiskeribiolog er leder af lovgivnings- og tilsynsafdelingen, medens en dyrlæge leder afdelingen, der omfatter fiskesygdomme og miljø. Foruden afdelingslederne beskæftiger laboratoriet 1 farmaceut, 1 heldags og 1 halvdags kontormedarbejder, 4 laboranter på fuld tid, 2 laboranter på halv tid og en medhjælper.

HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED

Inden for håndværk, industri og byggeri havde Hagdeildin (Statistikkontoret) i 1986 registreret 527 lønudbetalende virksomheder imod 619 i 1985, jfr. tabel 3.34

Tabel 3.34. Virksomheder inden for varefabrikation, teknisk reparation og byggeri

	1985		1986		Ændring i 1986 %
	Udbetalt løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Udbetalt løn mill. kr.	Antal virksom- heder	
Fiskeolie- og melproduktion	15,1	2	19,0	2	26
Fiskeindustri	396,3	40	421,2	38	6
Skibsværfter og -værksteder	76,8	20	84,7	17	10
Bilværksteder	10,5	31	11,5	26	10
Radioreparation m.v.	9,6	13	11,2	13	17
Tekniske værksteder iøvrigt	30,5	48	32,8	42	8
Møjerier	4,0	2	4,4	2	10
Levnedsmiddelproduk- tion iøvrigt	17,7	29	20,4	27	15

(fortsættes)

Virksomheder inden for varefabrikation, teknisk
reparation og byggeri (fortsat)

	1985		1986		Ændring i 1986 %
	Udbetalt løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Udbetalt løn mill. kr.	Antal virksom- heder	
Bryggerier	6,9	2	7,5	2	9
Tekstilfabrikation	5,4	14	5,9	12	9
Fremstilling af fangst- redskaber	14,3	7	15,0	5	5
Trykkerier og forlag	19,6	31	22,6	30	15
Kemisk produktion	17,2	13	19,2	12	12
Byggeindustri	17,3	25	19,5	17	13
Sten- og betonproduk- tion	12,8	15	17,8	15	39
Industriproduktion iøvrigt	2,1	5	1,8	4	-14
Entrepenører	126,9	60	175,0	50	38
Husbyggeri iøvrigt	62,1	179	67,9	141	9
Byggearbejder iøvrigt	22,9	83	27,3	72	19
Ialt	868,0	619	984,7	527	13

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

Virksomhedsantallet siger ikke så meget om omfanget af en erhvervsgren, fordi virksomhederne er forskellige og har forskellig størrelse. Tabel 3.34. viser derfor også de samlede lønudbetalinger for hver erhvervsgren. Dette er en ny mulighed for belysning af erhvervsforholdene, som er fremkommet med kildeskattesystemet. Ovenstående erhvervsvirksomheder udbetalte lønninger på ialt 984,7 mill. kr. i 1986, hvilket svarer til en vækst på 13% i forhold til året før. Så at sige alle erhvervsgrene har haft vækst i 1986.

Fiskeindustrien er den absolut største af disse erhvervsgrene og udbetaler knap 45% af lønningerne, men som det fremgår af oversigten i tabel 3.36 har denne erhvervsgren haft den laveste vækst i 1986. Byggeri er den næststørste erhvervsgren med 27% af den udbetalte løn. Byggeriet har også haft den største vækst, nemlig 27% i forhold til 1985. Værfter og værksteder m.v. samt industri i øvrigt er omtrent lige store erhvervsgrene med hver 14% af de udbetalte lønninger. Industri i øvrigt har haft en lidt større vækst, nemlig 14% imod 10% for værfter og værksteder m.v.

De største virksomheder findes indenfor fiskeindustrien, hvor der i gennemsnit udbetales 11 mill. kr. til lønninger. Blandt skibsværfter og entreprenører er der enkelte store virksomheder, men i øvrigt er virksomhederne små, vurderet efter lønudbetalingerne.

Tabel 3.35 Folketal og lønudbetalinger fordelt på landsdele og udvalgte erhvervsgrene 1986

Landsdel	Folketal ultimo 1986	Lønudbetalinger (mill. kr.)				
		Fiskein- dustri	Værfter og værk- steder m.v.	Industri iøvrigt	Byg- geri	Ialt
Nord- oyar	6.016	120,6	8,3	12,8	37,9	179,6
Eysturoy syd	8.884	128,2	59,8	28,4	20,4	236,8
Sunda- lagið	4.992	51,9	2,0	15,6	10,1	79,6
Streymoy syd	15.776	38,2	39,7	67,9	169,8	315,6
Vágar	2.944	32,8	9,6	5,9	5,7	54,0
Sandoy	1.810	17,9	0,1	0,2	5,2	23,4
Suðuroy	5.890	50,6	20,6	3,6	21,3	96,1
Ialt	46.312	440,2	140,1	134,4	270,4	985,1
%		44,7	14,2	13,6	27,4	100,0
Procent:						
Nord- oyar	13	27	6	10	14	18
Eysturoy syd	19	29	43	21	8	24
Sunda- lagið	11	12	1	12	4	8
Streymoy syd	34	9	28	51	63	32
Vágar	6	7	7	4	2	5
Sandoy	4	4	0	0	2	2
Suðuroy	13	11	15	3	8	10
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

Tabel 3.35b. Lønudbetalinger inden for varefabrikation, teknisk reparation og byggevirksomhed fordelt på landsdele

Mill. kr.	1985	1986	Ændring i %
Norðoyar	167,4	179,6	7
Eysturoy syd	219,7	236,8	8
Sundalagið	63,9	79,6	25
Streymoy syd	262,2	315,6	20
Vágar	47,7	54,0	13
Sandoy	21,7	23,4	8
Suðuroy	85,4	96,1	13
Ialt	868,0	985,1	13

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

Inden for de geografiske områder er lønudbetalingerne i disse erhvervsgrene størst i Syd-Streymoy og Syd-Eysturoy, hvor henholdsvis 32% og 24% af lønningerne udbetales, jfr. tabel 3.35. Sundalagið og Syd-Streymoy har haft de største relative stigninger i udbetalte lønninger i 1986, jfr. tabel 3.35b.

Hvis lønudbetalingerne tages som mål for erhvervsaktiviteten i landsdelene, fremgår det, at industriaktiviteten er forholdsvis stor i Syd-Eysturoy, der har 24% af aktiviteten, men kun 19% af indbyggerne. Det samme gælder Norðoyar, der har 13% af indbyggerne, men 18% af industriaktiviteten. Vágar har ligevægt, medens alle andre områder er underrepræsenteret, hvad industriaktivitet angår. Det skal bemærkes, at Syd-Streymoy, som ifølge dette er underrepræsenteret, har betydelig mere handelsvirksomhed end de øvrige landsdele, ligesom det meste af den offentlige virksomhed er samlet i Tórshavn.

Aktiviteten inden for de produktive erhverv i Syd-Streymoy omfatter især byggeri og anden industri, medens fiskeindustrien er dominerende i alle andre landsdele.

Tabel 3.36. Lønudbetalinger inden for varefabrikation, teknisk reparation og byggevirksomhed

	1985		1986		Ændring i 1986 %
	Løn mill. kr.	Antal virksomheder	Løn mill. kr.	Antal virksomheder	
Fiskeindustri	411,4	42	440,2	40	7
Værfter og værksteder m.v.	127,4	112	140,2	98	10

(fortsættes)

Lønudbetalinger inden for varefabrikation, teknisk
reparation og byggevirksomhed (fortsat)

	1985		1986		
	Løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Løn mill. kr.	Antal virksom- heder	Ændring i 1986 %
Industri iøvrigt	117,3	143	134,1	126	14
Byggeri	211,9	322	270,2	263	28
Ialt	868,0	619	984,7	527	13

Kilde: Kildeskattesystemet

Industriforetagender har særlige lånemuligheder i henhold til egnsudviklingsloven samt i Færøernes industrifond (Ídnaðargrunnurin) og industriens udviklingsfond (Menningargrunnurin). Endvidere rådgiver udviklingskontoret (Menningarstovan) virksomheder som nedenfor belyst.

Egnsudvikling

I henhold til lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling er der mulighed for at opnå lån og tilskud op til 50% af investeringerne i større virksomheder, der bygges med produktion til eksport for øje.

I 1986 har egnsudviklingsrådet behandlet 3 ansøgninger fra færøske virksomheder. Der er givet 1 filetfabrik og 1 anden virksomhed inden for fiskeindustrien tilsagn om tilskud på ialt 2,31 mill. kr. Der er ikke givet tilsagn om lån i 1986.

I 1986 er der til færøske virksomheder udbetalt investerings-tilskud på 4,31 mill. kr. og lån på 6,3 mill. kr.

Færøernes industrifond

Færøernes industrifond (Føroya Ídnaðargrunnur) er stiftet i henhold til lagtingslov nr. 68 af 24. september 1970 med det formål at yde lån til håndværks- og industrivirksomheder. Fondens grundkapital er på 4,5 mill. kr., hvoraf landskassen har betalt 2,5 mill. kr., og 2 mill. kr. er statstilskud. Til opfyldelse af formålet kan fonden optage de nødvendige lån. De optagne lån er fordelt med ca. 2/5 i færøske og 3/5 i udenlandske lån.

Fonden ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, der er valgt af Færøernes landsstyre.

Fonden yder lån mod pant i bygninger og arbejdsredskaber, som tilbagebetales over henholdsvis 20 og 10 år. Renten er for tiden 10,5% p.a.

I 1986 fik fonden 70 nye ansøgninger om lån. Dette er 6 færre end året før. Af disse var 5 ansøgninger om tillægslån.

Der blev i årets løb behandlet 83 låneansøgninger, og der blev bevilget 58 lån på ialt 78,9 mill. kr. Heraf indkom 42 i løbet af året, medens 16 var indkommet i foregående finansår. 25 ansøgninger blev afslået, mens 8 ansøgninger ikke blev færdigbehandlet.

I 1986 blev der udbetalt 74 lån på ialt 32,9 mill. kr. til følgende erhvervsgrene:

	1986 Mill. kr.	Udlån ialt Mill. kr.
Fiskeopdræt	13,6	39,5
Håndværksvirksomheder	10,4	61,7
Fiskeindustri	6,7	19,8
Serviceerhverv	1,4	10,7
Andre virksomheder	0,8	8,9
Ialt	32,9	140,6

De samlede udlån er herefter 140,6 mill. kr., der er fordelt på erhvervsgrene som vist ovenfor.

Industriens udviklingsfond

Industriens udviklingsfond (Menningargrunnur íðnaðarins) blev oprettet ved lagtingslov nr. 37 af 26. juni 1973. Fonden ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer valgt af Færøernes lagting hvert tredje år, dog således at der hvert år afgår et medlem.

Fonden finansieres ved bevilling på finansloven og har hjemmel til lånoptagelse med landskassegaranti, dog højst 5 mill. kr. om året i 5 år.

Fondens formål er at yde støtte til fremme af foranstaltninger, der kan skabe bedre forhold for industri, håndværk og servicevirksomheder ved f.eks. ydelse af

1. opbygningskredit,
2. rentetilskud,
3. eksportkredit eller eksportgaranti,
4. tilskud til oplæring, undersøgelser og vareudvikling,
5. hjælp til markedsundersøgelser, eksporttilskud o.l.,
6. hjælp til udvikling på særlige steder samt
7. lån og/eller tilskud til tillægsinvesteringer, finansiering og drift af nyopførte virksomheder og omdannelse af eksisterende til ændrede markedsforhold.

Siden udviklingsfonden begyndte sin virksomhed og indtil

31. december 1986 er der bevilget lån på ialt 273,7 mill. kr., tilskud på ialt 16,6 mill. kr. og garantier på ialt 51,9 mill. kr.

De samlede bevillinger fra landskassen til udviklingsfonden udgør i perioden fra fonden påbegyndte sin virksomhed og til 31. december 1986 ialt 88,5 mill. kr. Bevillingen i 1986 var 10 mill. kr.

I 1986 blev der behandlet 213 ansøgninger om lån, tilskud og garantier m.m.

Der er bevilget:

Lån	ialt kr.	39,5 mill. kr.
Tilskud	ialt kr.	1,6 mill. kr.
Driftslån	ialt kr.	46,5 mill. kr.
Garantier		ingen

De i regnskabsåret 1986 færdigbehandlede sager kan fordelles således:

Servicevirksomheder	12
Håndværksvirksomheder	18
Industrivirksomheder	46
Støtte til forskning	9
Fiskeopdræt (smolt, ørred, laks, musling)	31
Støtte til uddannelse	20
Salgsfremmende tiltag	7

Udviklingskontoret

Færøernes landsstyre har oprettet et udviklingskontor (Meningarstovan), som er en selvstændig institution under landsstyret.

Formålet med udviklingskontoret er at udvikle færøsk industri, håndværk og servicevirksomhed, herunder at rådgive inden for teknik, økonomi og salg. Udviklingskontorets daglige arbejde består bl.a. i at hjælpe med projektering, omkostningsberegning og budgettering samt at afgive udtalelser i forbindelse med projektvurdering og i øvrigt give vejledning, indtil private projekteringsvirksomheder kan overtage arbejdet.

Med den voksende interesse for eksport af mere forædlede varer og industriprodukter i øvrigt, kan det forventes, at vejledningsopgaver vedrørende told- og handelsspørgsmål samt salgsteknik i øvrigt bliver en omfattende del af udviklingskontorets arbejdsområde.

Desuden overtager udviklingskontoret også de arbejdsopgaver, der tidligere blev varetaget af industrikontoret (Føroya Ídnaðarstova), der fortsatte som sekretariat for industriforeningen (Føroya Ídnaðarfelag).

HANDEL, SERVICE OG TRANSPORT

De almindelige erhvervsretlige love (folketingslove) er sat i kraft på Færøerne. Iøvrigt er områderne som andre erhvervsforhold særanliggende med færøsk lovgivning. Der kan nævnes lagtingslov nr. 33 af 20. december 1955 om næring med senere ændringer, lov nr. 115 af 4. april 1928 om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 15. maj 1970 om passager- og godstransport og lagtingslov nr. 24 af 28. marts 1956 om forsikringsvirksomhed med senere ændringer.

Handel

For 1986 har Hagdeildin (Statistikkontoret) registreret 541 handelsvirksomheder på Færøerne. Heraf er 24 eneforhnadlere, 67 engrosvirksomheder og 450 detailhandlere, jfr. tabel 3.37. Det er kendetegnende for handelen med husholdningsvarer, at der findes lige så mange eneforhandlere (salg af varer i kommission) som engrosvirksomheder, jfr. tabel 3.40. I øvrigt ses den sædvanlige opdeling af salgsvirksomheden i engros- og detailhandel, mens tallet for engrosforetagender inden for andre brancher tyder på, at disse foretagender påtager sig både eneforhandlervirksomhed og detailhandel.

Tabel 3.37 Antal virksomheder og lønudbetalinger inden for handel
1986

	<u>Eneforhandlere</u>		<u>Engrosvirksomheder</u>		<u>Detailhandlere</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>
Fødevarer	7	19,5	8	20,3	223	58,3
Andre husholdningsvarer	3	0,4			85	52,6
Byggematerialer			16	37,3	23	21,6
Biler og maskiner	6	3,2	13	10,9	18	46,1
Brændstof			7	17,5	12	3,2
Andet	8	1,0	23	24,4	30	12,6
Restaurationer					43	7,2
Hoteller					16	26,7
Ialt	24	24,1	67	110,4	450	228,3

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

Ifølge lønstatistikken for 1986 blev der inden for handels-erhvervet udbetalt ialt 362,8 mill. kr. eller 11% af alle lønudbetalinger i landet. Bortset fra husholdning har handelserhvervet i 1986 haft den forholdsvis mindste stigning i lønudbetalingerne inden for serviceerhvervene, jfr. tabel 3.38.

Andre serviceerhverv, hvoraf forsikring og transport omtales

nærmere nedenfor, har haft en forholdsvis større vækst i lønningerne og står nu for 13% af alle lønudbetalinger.

Tabel 3.38. Lønudbetalinger inden for handels- service- og transporterhvervene

	1985		1986		Ændring i 1986 %
	Løn mill.kr.	Antal virksomheder	Løn mill. kr.	Antal virksomheder	
Handel, hoteller o. l.	336,6	609	362,8	541	8
Penge- og kreditvirksomhed	110,2	63	128,6	56	17
Informations-tjeneste	83,0	86	108,9	78	31
Husholdning	7,0	73	7,0	55	0
Skibsfart	135,1	42	151,7	39	12
Transport i øvrigt	38,4	114	48,3	103	26
<u>Ialt</u>	<u>710,3</u>	<u>987</u>	<u>807,3</u>	<u>872</u>	<u>14</u>

Kilde: Hagdeildin (Statistikkontoret)

Forsikring

Færøske forsikringsselskaber har i henhold til lagtingslov monopol på at drive forsikringsvirksomhed på Færøerne, og alle sådanne selskaber er samlet i "Tryggingarsambandið Føroyar".

I gennemsnit er forsikringspræmierne for skadesforsikringer forøget proportionalt med inflationen. Automobil- og brandforsikringspræmier har dog haft en betydelig større vækst end andre skadesforsikringer. De udbetalte forsikringsbeløb har haft en mere ujævn udvikling end forsikringspræmierne, især inden for søforsikringen, jfr. tabel 3.39. Det er værd at bemærke, at udbetalinger i forbindelse med brandskader er meget lave i forhold til forsikringspræmierne.

Livs- og pensionsforsikring er forholdsvis ny på Færøerne, og den gennemsnitlige forsikringsværdi pr. indbygger har været lav sammenholdt med nabolandene. Pensionsforsikring er dog stigende, hvilket bl.a. skyldes, at nogle fagforeninger har flyttet deres pensionsforsikring fra danske selskaber til Føroya Lívstrygging, og siden 1. juni 1985 er der for alvor sket en vækst, efter at der er etableret pensionsforsikring for de fleste lønmodtagere med en pensionsfond, hvortil først 2,75% og siden 1. juni 1986 5,5% af lønnen indbetales. Der foreligger endnu ikke statistiske oplysninger herom for 1986.

Tabel 3.39. Forsikringspræmier og -udbetalinger 1980 og 1983-86

	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Søforsikring	43,1	57,3	72,3	95,0	121,8
2. Automobilforsikring	23,7	31,6	42,8	52,7	63,3
3. Ansvarsforsikring m.v.	1,9	3,3	4,2	4,6	7,3
4. Ulykkesforsikring	8,2	13,7	15,1	17,8	18,0
5. Brandforsikring	15,9	26,1	32,8	35,1	37,4
Forsikrings- præmier ialt	92,8	132,0	167,2	205,2	247,8
<u>Udbetalte skadesfor- sikringer, brutto:</u>					
1. Søforsikring	51,1	36,9	92,0	129,5	114,8
2. Automobilforsikring	19,0	29,7	36,2	46,6	57,6
3. Ansvarsforsikring m.v.	2,8	1,5	1,2	2,3	6,6
4. Ulykkesforsikring	5,1	8,8	9,7	11,9	12,2
5. Brandforsikring	8,6	7,4	9,9	6,9	11,9
Udbetalte forsikringer ialt	86,6	84,3	149,0	197,2	203,1
<u>B. Livs- og pensions- forsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Kapitalforsikring m.v.	1,6	3,2	4,7	6,4	.
2. Rente- og ratefor- sikring	6,4	12,5	14,5	15,8	.
Forsikrings- præmier ialt	8,0	15,7	19,2	22,2	.
<u>Forsikringsudbetalinger:</u>					
1. Erstatning v. død m.v.	0,2	0,6	2,7	1,9	.
2. Pensions- og rente- udbetalinger	0,3	0,5	1,2	1,2	.
Forsikrings- udbetalinger ialt	0,5	1,1	3,9	3,9	.

Kilde: Forsikringsselskabene

Transport

Til person- og godstransport såvel til søs som til lands kræves tilladelse fra landsstyret. Denne tilladelse kan dog meddeles af kommunerne, hvis befordringen ikke overskrider kommunens grænser.

Al søtransport mellem øerne varetages nu af det offentlige. I 1974 overtog det landsejede rederi "Strandfaraskip Landsins" (Strandferðslan) færgeforbindelsen Tórshavn - Skálafjørður, og i sommeren 1976 overtog landet også færgeforbindelsen mellem Vestmanna og Oyrargjógv.

Persontransporten til lands varetages af selskaber og enkeltpersoner. Godstransporten til lands, der helt har været på private hænder, drives nu delvis af det offentliges selskab, Strandferðslan, der med store lastbiler transporterer gods mellem byggerne.

Motorkøretøjer

Antallet af biler og motorcykler steg i 1986 med 1287. Antallet af personvogne er næsten 6-doblet fra 1970 til 1986, medens antallet af hyrevogne har været faldende.

I 1986 blev der registreret 2.417 nye motorkøretøjer.

Tabel 3.40. Biler og motorcykler fordelt på sysler pr. 31/12 1986 samt det samlede antal biler og motorcykler i forskellige år

	<u>Last- og va- revogne</u>	<u>Busser</u>	<u>Hyre- vogne</u>	<u>Person- vogne</u>	<u>Motor- cykler</u>	<u>På- hængs- vogne</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	1.240	26	99	4.935	44	199	6.543
Norðoyar	342	5	38	1.501	13	32	1.931
Eysturoy	650	30	31	3.087	12	114	3.924
Streymoy	273	11	15	1.154	6	76	1.535
Vágar	164	11	14	797	9	32	1.027
Sandoy	65	7	5	293	12	6	388
Suðuroy N	176	8	19	661	10	37	911
Suðuroy S	131	7	17	545	13	47	760
Ialt	3.041	105	238	12.973	119	543	17.019

Pr. 31/12

1970	624	55	399	2.195	366	-	3.639
1975	1.024	79	302	5.854	171	-	7.430
1983	2.283	77	268	10.674	129	324	13.758

(fortsættes)

Biler og motorcykler fordelt på sysler pr. 31/12 1986
samt det samlede antal biler og motorcykler i forskel-
lige år (fortsat)

	Last- og va- revogne	Busser	Hyre- vogne	Person- vogne	Motor- cykler	På- hængs- vogne	Ialt
1984	2.520	96	257	11.464	117	398	14.852
1985	2.750	94	249	12.075	108	456	15.732
1986	3.041	105	238	12.973	119	543	17.019

Kilde: Landfogeden

Passagertrafik til og fra Færøerne

Beflyvning

Flyvetrafikken er fællesanliggende. Alle udgifter - også driftsudgifter - i forbindelse med flyvepladsen i Vágar afholdes af staten.

Det samlede antal passagerer steg med 19,4% i 1986, og der var en stigning på alle internationale ruter undtagen Norgesruten, jfr. tabel 3.41.

Ruteflyvningen til Storbritannien, som ophørte i 1982, blev genoptaget i 1986.

Tabel 3.41. Antallet af flypassagerer i årene 1975, 1980 og 1983-86

<u>Antal passagerer</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>Ankommet fra:</u>						
Danmark	13.220	21.403	24.830	27.137	29.549	34.920
Norge	820	761	840	475	845	528
Island	1.845	1.743	1.301	1.405	2.359	2.798
Storbritannien	655	87	-	-	-	521
Andre lande ¹⁾	29	487	2.345	1.659	1.319	2.148
Ialt ankommet	16.569	24.481	29.316	30.676	34.072	40.915
<u>Afrejst til:</u>						
Danmark	13.397	21.509	25.386	26.998	29.364	34.607
Norge	950	738	821	595	1.100	625
Island	1.480	1.776	1.289	1.408	2.404	2.674
Storbritannien	731	72	-	-	-	538
Andre lande ¹⁾	24	361	2.142	1.700	1.303	2.115
Ialt afrejst	16.582	24.456	29.638	30.701	34.171	40.559
Passagerer ialt	33.151	48.937	58.954	61.377	68.243	81.474

1) Incl. charterrejser, taxaflyvninger m.v.

Kilde: Statens luftfartsvæsen

Besejling

Antallet af passagerer ad søvejen mellem Færøerne og udlandet var i 1986 på 51.543 mod 46.348 i 1985. Dette er en stigning på 11%. Antallet af transitrejsende var i 1986 på 11.413 mod 8.375 i 1985.

Tabel 3.42. Antal skibspassagerer til og fra Færøerne i 1985 og 1986

	1985		1986	
	Ankommet	Afrejst	Ankommet	Afrejst
Danmark	15.299	15.845	17.313	17.746
Norge	4.053	3.614	5.234	5.149
Island	5.773	5.921	7.124	7.844
Storbritannien	2.224	1.969	1.451	1.066
Andre lande	12	13	23	6
Ialt	27.361	27.362	31.145	31.811

Kilde: Selskaberne

Turister

Det samlede antal rejser mellem Færøerne og udlandet steg i 1986 med 16,1% op til 133.017. Der findes ikke materiale, der kan belyse, hvor mange enkeltpersoner, der er medregnet i tallet, og hvor de kommer fra. Det må formodes, at omkring 40% af de rejsende er fastboende på Færøerne.

Særlig interesse har sommerturister med fast bosted i udlandet. Stikprøver i sommeren 1982 (jfr. Betænkning om færøske turistforhold, 1983) viste, at 67% af de rejsende var på Færøerne for første gang. 78% havde fast bopæl i Danmark (heraf var 7% færinger), 8% kom fra de øvrige skandinaviske lande og 7% fra Tyskland.

Naturen (51%), slægtninge og venner (28%) er de hyppigst nævnte grunde til at vælge Færøerne som turistland, ligesom ferie (66%) og besøg (15%) har været det væsentligste formål med turen, som i gennemsnit varede 11 dage.

69% kom ad søvejen. 24% boede på hotel, 19% var privat indkvarteret, 24% boede hos slægtninge og venner og 13% i telt.

Herudover kom udlændinge på besøg én dag med særlige passagerskibe (krydstogter). I 1986 anløb 8 sådanne skibe med ialt ca. 3.500 passagerer Færøerne.

Ifølge betalingsbalancen for 1986 er turistindtægterne til Færøerne anslået til 50 mill. kr. Omvendt er færingers udgifter til udenlandsrejser i 1986 anslået til 240 mill. kr.

SKIBSFLÅDEN

Den samlede skibsflåde

Ved slutningen af 1985 var der 324 skibe på mere end 20 BRT med en samlet tonnage på 111.948 BRT. 15 skibe med en samlet tonnage på 12.565 BRT kom ind i flåden i 1985, medens 7 skibe med en samlet tonnage på 1.555 BRT udgik.

De nye skibe der kom til var: 8 fiskerskibe, heraf 3 nybygget på Færøerne og 2 i Norge; 3 fragtskibe, heraf 2 med fryse-last, bygget i Norge i 1985; 1 kemikalieskib, bygget i Tyskland i 1980, 1 gastankskib, bygget i Holland i 1985, 1 sandbåd, bygget i Tyskland i 1962, og 1 passagerskib til Strandferøslan, bygget i Tyskland i 1969.

Af de 7 skibe, som udgik af flåden i 1985, blev 1 fragtskib (bygget i 1974) solgt til Cypern, medens 2 fiskerskibe (1884) og 1 sandbåd (1939) blev sænket, og 2 fiskerskibe (1942 og 1944) og 1 fragtskib (1966) udgik af flåden på grund af skibbrud i 1985.

Tonnagen i den færøske skibsflåde forøgedes således i 1985 med 11.010 BRT, jfr. tabel 3.43. og 3.44.

Tabel 3.43. Oversigt over skibsflåden i 1975, 1984 og 1985

	1975		1984		1985	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
Fiskerskibe	227	46.314	258	59.371	263	62.648 ¹⁾
Passagerskibe	15	4.757	13	14.440	14	15.380
Fragtskibe	20	7.442	23	14.538	23	18.502
Sandbåde	11	1.226	10	1.507	10	1.536
Kemikalietankskibe	-	-	4	6.392	6	9.678
Olietankskibe	1	92	3	1.090	3	1.090
Gastankskibe	1	138	1	456	1	1.370
Havundersøgelsesskibe	-	-	-	-	1	456
Vagt- og bjærgningsskibe	-	-	2	1.199	2	1.199
Lystfartøjer	1	89	1	89	1	89
Ialt	275	60.058	316	100.452	324	111.948

1) Forskellen fremkommer ved forskellige opmålinger og forskellige grupperinger i 1985

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.44. Den samlede skibsflåde 1974-85

År	Pr. 1. jan.		Tilgang		Afgang		Pr. 31. dec.	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
1974	267	53.386	15	6.075	15	5.207	267	54.368
1975	267	53.368	17	7.853	8	2.189	276	60.058
1976	276	60.058	20	6.975	14	3.326	282	63.735
1977	282	63.735	24	5.230	10	2.581	296	66.418
1978	296	66.418	16	4.712	4	960	308	70.172
1979	308	70.172	10	2.463	7	2.399	311	70.236
1980	311	70.236	10	4.582	11	4.989	310	70.422
1981	310	70.422	10	5.746	12	3.989	308	72.173
1982	308	72.173	4	2.211	6	1.743	306	72.871
1983	306	72.871	10	18.202	5	851	311	90.515
1984	311	90.515	13	12.043	8	3.258	316	100.452
1985	316	100.452	15	12.565	7	1.555	324	111.462

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Fiskerflåden

I fiskerflåden, som undergik store ændringer i 1970'erne, fortsatte væksten i antallet og størrelsen af ferskfisketrawlerne i 1985. Tilgangen af større nybygninger var så kraftig, at trawlerflådens gennemsnitsalder så at sige forblev uændret fra 1984 til 1985. Derimod gik gennemsnitsalderen for udroerbåde ned med 9 år, idet 2 ældre både forliste i 1984 (jfr. tabel 3.45.), 2 gamle sluppe blev sænket i 1985 og 2 nyere udroerbåde kom til.

Medregnet i fiskerflåden er herudover den største del af dæksfartøjer mellem 5-20 BRT. Ved udgangen af 1986 bestod denne flåde af 259 fartøjer på ialt 2.852 BRT (jfr. tabel 3.49.). Af disse var 251 fartøjer på ialt 2.745 BRT registreret som fiskerfartøjer.

Tabel 3.45. Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1984 og 1985

	Antal			Bruttotonnage			Vejet gennemsnitsalder		
	1975	1984	1985	1975	1984	1985	1975	1984	1985
<u>Stålskibe</u>									
Saltfisk-trawlere	4	4	4	2.057	3.329	3.329	8,1	10,8	11,8
Ferskfisk-trawlere	10	49	55	4.250	14.533	16.918	6,4	10,1	9,7

(fortsættes)

Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1984 og 1985
(fortsat)

	<u>Antal</u>			<u>Bruttotonnage</u>			<u>Vejet gennemsnitsalder</u>		
	<u>1975</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1975</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1975</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Industri- trawlere	35	21	21	9.831	11.380	11.303	9,9	11,4	14,4
Trawlere ialt	49	74	80	16.138	29.242	31.550	8,7	11,4	13,2
Linebåde	31	38	40	7.707	8.166	8.285	12,8	19,7	20,8
Notskibe	19	14	14	7.672	6.669	6.319	7,5	13,9	14,3
Fryseskibe	16	20	20	5.346	7.882	8.639	8,0	12,6	12,2
Line- og fry- seskibe ialt	66	72	74	20.725	22.717	23.887	9,6	15,6	15,8
Stålskibe ialt	115	146	154	36.863	51.959	55.437	9,2	13,2	12,4
<u>Træskibe</u>									
Line- og trawlskibe	97	99	98	5.184	5.456	5.434	37,0	43,8	34,6
Oplagte skibe	10	13	11	2.132	1.956	1.777	33,9	42,5	40,9
Fiskerskibe ialt	222	258	263	44.179	59.371	62.648	14,6	17,0	16,1

Bem: Forskelle fremkommer også ved forskellige opmålinger og grupperinger.

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.46. Dæksfartøjer 5-20 BRT 1975-82 og 1985-86

	<u>Antal</u>	<u>BRT</u>
Ultimo 1975	159	2.025
" 1976	174	2.111
" 1977	205	2.440
" 1978	191	2.319
" 1979	216	2.530
" 1980	209	2.510
" 1981	221	2.551
" 1982	240	2.763
" 1985	240	2.701
" 1986	259	2.852

Kilde: Skibsregistret

OFFENTLIG VIRKSOMHED

(Veje, elektricitetsforsyning, havne og landingspladser, telekommunikation og postvæsen)

Veje

I henhold til lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 om landsveje henregnes veje mellem bygder og veje fra bygd til kaj, der har betydning for trafikken mellem nabobygder, til landsveje. Landet anlægger og vedligeholder landsvejene.

Anlæg af enkelte større vejstrækninger finansieres ved lån fra Investeringsfonden for Færøerne med op til 85% af anlægsværdien.

De øvrige bygdeveje er kommuneveje, som anlægges og vedligeholdes af kommunerne.

Vejnettet er under stadig udbygning. I 1986 har flere vejstrækninger været under anlæg, ligesom der er sket forbedringer af eksisterende veje.

Tabel 3.47. Vejenes længde, bredde og belægning (Tallene i parentes angiver længden af tunneller)

	<u>Ensporede veje</u>		<u>Tosporede veje</u>		<u>Ialt km.</u>
	<u>Asfalt-belagte</u>	<u>Grus-belagte</u>	<u>Asfalt-belagte</u>	<u>Grus-belagte</u>	
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	
Norðoyar	51	19	30	0	43,8 (6,8) ¹⁾
Eysturoy	42	0	58	0	134,2 (5,0) ²⁾
Streymoy	31	4	65	0	129,5 (0,7)
Vágar	3	0	98	0	22,2
Sandoy	42	0	60	0	31,1
Suðuroy	51	1	49	0	71,9 (3,0)
Ialt 1986	36	4	60	0	432,7
Ialt 1980	44	4	49	3	413,5
Ialt 1975	35	27	36	2	384,8

1) Heraf 3,8 km tunneller med betonkørebane

2) Heraf 0,2 km bro over Streymin og 2,5 km tunnel med betonkørebane

Bem: Som tosporede er regnet veje, der er 5 m brede eller derover
Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.48. Udgifter til det færøske landsvejnet

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1986</u>
Nyanlæg af veje og tunneller	48,2	39,9	47,3	73,8	89,8	82,4
Til stenbrud og asfaltværk	3,2	17,5	15,2	11,8	9,0	14,0
Til alm. vedligeholdelse og forbedr.	17,7	27,6	33,6	48,6	57,3	51,8
Værksteder, maskiner og redskaber	-	3,0	6,1	2,5	9,6	2,5
Til færgelejer	-	2,1	2,3	0,8	1,7	4,1
Tilskud til kommunale veje o. a.	0,3	8,0	7,2	4,2	6,1	7,9
<u>Ialt</u>	<u>69,4</u>	<u>98,1</u>	<u>111,7</u>	<u>141,6</u>	<u>173,5</u>	<u>162,7</u>

Kilde: Landsingeniøren

Asfaltering af landsveje

I 1986 er der med undtagelse af Fugloy, Kallsoy og Viðoy, asfalteret på alle øer, hvor der findes landsveje, ligesom der er foretaget større og mindre forbedringer og ombygninger af dele af de ældre vejstrækninger.

På Suðuroy er der i løbet af året asfalteret 15,8 km, på Sandoy 4,3 km, på Vágar 3,0 km, på Streymoy 13,0 km, på Eysturoy 6,8 km og på Norðoyar 0,6 km. Ialt er der i året asfalteret 43,5 km landsveje.

Tilskud til kommuner til asfaltering

På finanslagtingsloven har der fra og med finansåret 1974/75 hvert år været afsat et beløb på § 13, stk. 7, "Henlæggelse i fond til tilskud til kommuner til asfaltering". Oprindeligt var der en bemærkning om, at kommunerne tildeles 100 kr. pr. indbygger pr. år, men i 1981/82 blev tilskuddet sat ned til 80 kr. pr. indbygger pr. år. I finansåret 1982/83 og 1983/84 var tilskuddet igen sat til 100 kr. pr. indbygger pr. år og i 1985 til 75% af 150 kr. pr. indbygger pr. år. I finansåret 1986 var tilskuddet 150 kr. pr. indbygger.

I 1986 blev der fra fonden ydet tilskud på ialt 2,06 mill. kr., der fordeler sig blandt kommunerne som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.49. Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1986

Kommune	Bevilgede	Udbetalte tilskud pr.			Rest
	tilskud				bevilling
	Ialt	31/12/85	i 1986	31/12-86	pr. 31/12-86
		1.000 kr.			
Fugloy	121	-	-	-	121
Svínoy	133	98	-	98	35
Viðareiði	369	282	-	282	87
Hvannasund	534	469	-	469	65
Klaksvík	6.945	6.213	-	6.213	732
Kunoy	154	140	-	140	14
Mikladalur	100	-	-	-	100
Húsar	100	-	-	-	100
Elðuvík	183	-	183	183	-
Oyndarfjørður	281	-	-	-	281
Fuglafjørður	2.290	1.853	-	1.853	437
Leirvík	1.058	366	-	366	692
Gøta	1.239	992	247	1.239	-
Nes	1.385	1.050	-	1.050	335
Runavík	3.072	1.892	-	1.892	1.180
Skáli	935	749	-	749	186
Sjógv	1.303	1.162	-	1.162	141
Sund	548	389	-	389	159
Eiði	885	788	-	788	97
Gjógv	158	136	-	136	22
Funningur	174	66	-	66	108
Haldarsvík	473	294	-	294	179
Saksun	39	-	-	-	39
Hvalvík	479	-	-	-	479
Hósvík	290	183	-	183	107
Kollafjørður	1.013	762	-	762	251
Kvívík	689	503	-	503	186
Vestmanna	1.870	1.722	148	1.870	-
Argir	1.567	1.367	-	1.367	200
Kirkjubøur	184	144	-	144	40
Hestur	113	199	-	199	-86
Nólsoy	517	480	-	480	37
Sandavágur	1.095	815	-	815	280

(fortsættes)

Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1986

	(fortsat)				
	Bevilgede tilskud	Udbetalte tilskud pr.			Rest bevilling
<u>Kommune</u>	<u>Ialt</u>	<u>31/12/85</u>	<u>i 1986</u>	<u>31/12-86</u>	<u>pr. 31/12-86</u>
		<u>1.000 kr.</u>			
Miðvágur	1.464	1.176	123	1.289	165
Sørvágur	1.446	1.297	-	1.297	149
Bøur	110	9	101	110	-
Mykines	55	-	-	-	55
Sandur	904	734	-	734	170
Skopun	849	377	214	591	258
Skálavík	353	185	-	185	168
Húsavík	272	222	50	272	-
Skúvoy	166	80	-	80	86
Hvalba	1.218	794	-	794	424
Tvøroyri	3.100	2.093	643	2.736	364
Fámjin	216	125	-	125	91
Hovi	221	143	-	143	78
Porkeri	503	152	351	503	-
Vágur	2.516	2.257	-	2.257	259
Sumba	826	1.059	-	1.059	-233
Tórshavn	18.229	16.190	-	16.190	2.039
Ialt	62.744	50.007	2.060	52.067	10.677

Kilde: Landsingeniøren

Vejarbejder i 1986

Suðuroy: Ombygningen af vejen fra Trongisvágur sydpå mod Øravík er fortsat. De foreberedende tunnelarbejder og den tilhørende vej er lavet i Lopra, så man er klar til at påbegynde tunellen til Sumba.

Sandoy: Øst for vejforgreningen til Skarvanes er ca. 500 m gjort bredere. Også 700 m af Húsavíkarvejen fra vejforgreningen til Húsavík er gjort bredere.

Vágar: Arbejdet med at ombygge vejen fra Miðvágur til lufthavnen er fortsat, og fundamentet til broen over Skjatlå er lavet.

Streymoy: På vejen til Syðradalur er de 5 km fra Fossdalur til Syðradalur færdiggjort. På Velbastaðvejen er nu ca. 1. km grovplaneret mod vest fra Krossurin.

Eysturoy: På vejen fra Funningsfjørður til Funningur har der været arbejdet på strækningen nord for Stevgjógv, og der mangler nu

ca. 400 m frem til den eksisterende landsvej i Funningur. Der resterer dog et omfattende arbejde på denne vejstrækning. I Strendur har man arbejdet med færdiggørelsen af den omlagte landsvej fra Rektanga til Sjógv. I Leirvík er vejen fra tunnellen ned til færgelejet og ind til bygden færdig. På vejen til Eiði er arbejdet med en ny landsvej oven for Norðskáli påbegyndt. I Rituvík er omlægningen af vejen oven for bygden fortsat.

Norðoyar: På Fugloy har der været arbejdet på at forbedre vejen mellem Hattarvík og Kirkja. Vejen til Múli er nu gravet 4,8 km frem, og der mangler godt en km ned til den gamle vej.

Der kunne køres over den foreløbige dæmning over Haraldssund den 19. juli, og den 3.035 m lange tunnel tværs gennem Kunoy blev brudt igennem den 10. december. Der har opstået arbejdet med ombygning af vejen fra Klaksvík nordpå til Strond og anlæg af vejen fra Kunoy bygd sydpå til tunellen.

På strækningen fra Klaksvík til Norðoyar er de sidste 300 m ombygget. På Kalsoy har der været arbejdet med sikring af tunnellen fra Mikladalur til Trøllanes og med færdiggørelse af vejen ned til Trøllanes. Ca. 300 m af vejen nord for Húsar er ombygget.

Autoværn

Der opsættes autoværn langs vejene efter behov. Der er ialt opsat 80,4 km autoværn, og de fordeler sig på de forskellige områder som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.50. Autoværn opsat i 1986 samt samlet længde

<u>Område</u>	<u>Opsat i 1986</u>	<u>Km ialt</u>
Suðuroy	0,5 km	14,1 km
Sandoy	0,2 "	5,7 "
Vágar	0,3 "	3,9 "
Streymoy	1,0 "	25,3 "
Eysturoy	1,7 "	21,6 "
Norðoyar	0,4 "	9,8 "
<u>Ialt</u>	<u>4,1 km</u>	<u>80,4 km</u>

Kilde: Landsingeniøren

Afmærkninger

I 1986 er der malet på nedennævnte vejstrækninger med den anførte linielængde, således at de stiplede linier kun er medregnet med den malede del.

Tabel 3.51. Vejlinjer

	<u>Km vejlængde</u>	<u>Heraf 2 gange</u>	<u>Km linje</u>
Norðoyar	43,0	0,0	18,0
Eysturoy	134,2	5,0	156,1
Streymoy	129,5	13,0	198,0
Vágar	22,2	0,0	57,6
Sandoy	31,3	0,0	50,4
Suðuroy	71,9	0,0	93,3
<u>Ialt</u>	<u>432,7</u>	<u>18,0</u>	<u>573,4</u>

Kilde: Landsingeniøren

Trafikoplysning og vinterberedskab

Siden vinteren 1978/79 har landsingeniøren stået for oplysningstjenesten vedrørende kørsels- og trafikforholdene. 5-6 gange om dagen gennemkører vejarbejdere bestemte vejstrækninger for at undersøge trafikforholdene. Hovedkontoret giver derefter besked til den færøske radio.

Siden efteråret 1982 har det også været muligt at ringe til hovedkontoret, hvor en telefonsvarer giver besked om trafikforholdene.

I 1986 var der 16.605 telefonopringninger.

Beredskabet (snerydning, vedligeholdelse m.v.) kostede i 1986 6,0 mill. kr. for hele landet.

Byggesager

Lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 bestemmer, at de kommunale byggemyndigheder ikke kan give tilladelse til byggeri ved landsveje uden at forelægge sagen for landets vejmyndigheder. I 1986 behandlede landsingeniøren 180 sager vedrørende bygning ved landsveje.

Trafiktælling på hovedveje

Trafikken på hovedvejene tælles regelmæssigt og er nedenfor opstillet som gennemsnitstrafik pr. døgn, som viser det samlede antal køretøjer, der på et år kører i begge retninger over tællestedet, delt med antallet af dage i året.

Tabel 3.52.a Gennemsnitstrafik pr. døgn 1982-86

<u>Vej nr.</u>	<u>Tællested</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
51o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	2.156	2.095	2.290	2.313	2.518
54o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjar- vegur	1.584	1.261	1.429	1.415	1.311
51o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjar- vegur	2.486	1.993	2.169	2.219	1.832
61o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	1.227	1.187	1.273	1.302	1.354
67o	Gøtueiði	1.994	1.784	1.960	2.136	1.913
61o	Lambareiði	2.122	2.110	2.478	2.468	2.683
61o	I Heiðunum, ved Høgaból	3.553	3.908	4.236	4.010	4.797
67o	Leirvík-tunnellen	-	-	-	1.081	1.206 ¹⁾
22o	Á Nesi, Vágur	1.003	1.033	1.351	1.174	1.400
33o	Ved Sandsvatn, inni í Vika	700	-	561	558	572
44o	Ved Leitisvatn, ved Leitisrætt	1.183	1.236	1.270	1.336	1.493
77o	Mellem tunnellerne på Borðoy	714	934	757	1.073	790

1) Der foreligger kun tal for 7 måneder i 1986

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.52.b Trafikkens udvikling på hovedvejene 1975 og 198 -86,
belyst med et index, hvor gennemsnitstrafikken i
1980 er sat til 100

<u>Vej nr.</u>	<u>Tællested</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
51o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	66	98	107	108	118
54o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	47	83	94	93	86
51o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	27	69	75	77	63
61o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	-	101	108	111	115
67o	Gøtueiði	67	117	130	141	126
61o	Lambareiði	-	105	124	124	134
61o	I Heiðinum, ved Høgaból	68	118	128	122	145
22o	Á Nesi, Vágur	60	134	176	153	182
33o	Ved Sandsvatn, inni í Vika	27	-	75	74	76
44o	Ved Leitisvatn, ved Leitisrætt	52	75	76	81	90
77o	Mellem tunnellerne på Borðoy	69	133	108	153	112

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.53. Trafikkens udvikling i årene 1981-86, belyst med
index, hvor gennemsnitstrafikken for landet i
1981 er sat til 100

<u>År</u>	<u>Jan</u>	<u>Feb</u>	<u>Mar</u>	<u>Apr</u>	<u>Maj</u>	<u>Jun</u>	<u>Jul</u>	<u>Aug</u>	<u>Sept</u>	<u>Okt</u>	<u>Nov</u>	<u>Dec</u>	<u>Ialt hele året</u>
1981	85	101	82	90	110	116	111	118	108	105	89	85	100
1982	92	109	89	97	118	125	120	126	116	113	97	92	108
1983	82	106	97	108	119	124	122	121	122	113	99	95	109
1984	84	102	104	117	137	136	138	133	135	128	100	113	119
1985	98	113	113	124	136	131	160	130	128	121	99	95	119
1986	101	126	121	124	153	134	134	127	125	114	111	104	117

Bemærkning: Opgørelsen er baseret på trafiktællinger på Bøllureyn, Gøtueiði, Lambareiði, Høgaból og ved Norðskálatunellen

Kilde: Landsingeniøren

Helikopter-landingspladser

I foråret 1981 skiftede fiskeriinspektionen Alouette-helikopteren ud med en helikopter af mærket Lynx. Denne kan ikke, som Alouette-helikopteren, lande alle steder, men kræver at landingspladsen er asfalteret eller betonbelagt.

Der findes sådanne pladser følgende steder: Trøllanes, Hattarvík, Kirkja, Svínoy, Klaksvík, Mykines, Gásadalur, Tórshavn,

Skopun, Skúvoy, Dímun og Froðba.

Da landsstyret i november 1983 vedtog at købe en helikopter og sætte den ind i regelmæssig ruteflyvning til de fjernere liggende pladser, gik man igang med at bygge veje til landingspladserne og udbygge disse med vindposer, lys, sluknings- og redningsudstyr m.v.

Havne og landingspladser

Havnene og landingspladserne på Færøerne bygges og drives af kommunerne.

Udbygningen deles i økonomisk henseende i 2 grupper:

A. Større havne og

B. Mindre havne og landingspladser.

A. Større havne er de havne, der er opført på de af lagtinget vedtagne havneplaner. Her har hovedreglen været den, at statskassen og landskassen har ydet tilskud, henholdsvis med 10% og 65% af de rene byggeudgifter, medens kommunerne selv har afholdt de resterende 25% samt finansieringsudgifterne. I 1978 vedtog Færøernes lagting en ny havneplan for tidsrummet 1. april 1978 til 31. marts 1984. Selv om den er udløbet, resterer der stadig tilskudsbevillinger til visse havne, jfr. oversigten. Tilskuddene i forbindelse med denne havneplan skal indexreguleres 1 gang hvert finansår. Herudover har lagtinget bevilget yderligere tilskud til havneplanen samt til genopbygning af skader efter stormen den 22. januar 1984.

Ved lagtingslov nr. 39 af 16. april 1986, nr. 53 af 14. maj 1986 og nr. 55 af 14. maj 1986 bevilgede lagtinget tilskud til henholdsvis uddybning af Pollurin i Skopun og udbygning af havnen i Hestur samt særlige tilskud til udbygning af visse havne.

I 1986 har der været arbejdet i følgende kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Haldórsvík: Vej og havneområde

Sandur: Uddybning af indsejlingen

Arbejder under udførelse:

Klaksvík: Olie ved Grótrætt og kaj ved skibsværftet

Sjógv: Færgeleje ved Langanes

Hvalvík: Forlængelse af kajen på Kópasker

Tórshavn: Havneområde øst for molen

Vestmanna: Færgeleje inde på Fjørð

Tvøroyri: Trafikhavn på Drelnes

Porkeri: 30 m forlængelse af kajen

Tabel 3.54 Bevillingen og investeringer i større havne pr. 31. december 1986. Sammenlagte beløb 1978 - 86

Mill. kr.	6-års plan 78/79 - 83/84					Andre bevillinger							
	Oprindeligt plan 50+15 af	Index regulering	Ialt 50+15 af	Bygget for	Rest af 6-års plan 31/12-86 50+15 af		75% af	65% af	100% af	Stormskade 75% af	Ialt	Bygget for	Rest pr. 31/12-1986
Klaksvík	25,0	9,9	34,9	34,9	-	-	2,0	-	-	-	2,0	2,0	-
Fuglafj.	10,0	3,8	13,8	13,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leirvík	5,0	3,2	8,2	8,2	-	-	8,0	28,0	-	-	36,0	36,0	-
Gøta	10,0	2,0	12,0	12,0	-	-	1,5	-	-	0,3	1,8	1,8	-
Runavík	15,0	7,4	22,4	22,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nes	8,0	4,2	12,2	12,2	-	-	-	1,2	-	7,0	8,2	7,0	1,2
Skáli	10,0	2,6	12,6	12,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sjógv	8,0	6,3	14,3	6,5	7,8	-	-	6,0	-	0,3	6,3	0,3	6,0
Sund	-	-	-	-	-	-	-	3,0	-	-	3,0	-	3,0
Biði	8,0	1,0	9,0	9,0	-	-	2,4	4,0	-	-	6,4	2,4	4,0
Haldórsvík	6,0	2,6	8,6	8,6	-	-	-	3,0	-	-	3,0	-	3,0
Hvalvík	-	-	-	-	-	-	-	4,0	-	-	4,0	2,6	1,4
Kollafjørður	6,0	2,9	8,9	8,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tórshavn	20,0	13,3	33,3	33,3	-	-	-	-	13,0	8,0	8,0	5,9	2,1
Kirkjubøur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,0	2,9	10,1
Hestur	-	-	-	-	-	-	14,0 ¹⁾	-	-	-	14,0	0,2	13,8
Vestmanna	15,0	6,7	21,7	21,7	-	-	8,0	14,0	-	-	22,0	12,4	9,6
Mísoy	-	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	2,0	2,0	-
Míðvágur/ Sandavágur	8,0	5,0	13,0	13,0	-	-	-	1,0	-	-	1,0	0,7	0,3
Sørvágur	8,0	2,5	10,5	6,2	4,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Skopun	7,0	2,4	9,4	9,4	-	-	21,3	-	28,0	-	49,3	29,7	19,6
Sandur	8,0	2,0	10,0	10,0	-	-	5,5	12,0	-	-	17,5	9,5	8,0
Hvalba	10,0	1,2	11,2	11,2	-	-	5,5	6,5	-	2,0	14,0	14,0	-
Tveroyri	15,0	11,2	26,2	17,9	8,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Porkeri	5,0	4,3	9,3	-	9,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Vágvur	12,0	6,0	18,0	7,9	10,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	219,0	100,3	319,3	279,4	39,9	66,2	86,7	41,0	17,6	211,5	129,4	82,1	121,9

1) Bevilling 85% af investeringen

Kilde: Landsingenløren

Herudover er der foretaget projektering af havneanlæg i Klaksvík, Eiði, Miðvágur, Skopun, Sandur og Vágur kommuner, medens der er udarbejdet forsøgsmodeller af en færgehavn ved Gomlurætt nord for Kirkjubø.

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1986 er opstillet ovenfor i tabel 3.54.

Fra 1968 til 1986 har lagtinget i forbindelse med større havne bevilget 75% i tilskud til regulering og byggemodning af havneområder. Staten yder ikke tilskud til disse arbejder, hvorfor kommunerne hidtil har finansieret de resterende 25% samt finansieringsomkostningerne.

I de senere bevillinger (jfr. lagtingslov nr. 78 af 12. juli 1984) er fordelingen mellem landet og kommunerne ændret, således at landet yder 65% i tilskud, medens kommunerne finansierer de resterende 35% samt finansieringsomkostningerne.

I den seneste bevilling (jfr. lagtingslov nr. 54 af 14. maj 1986) er fordelingen 50% til landet og 50% samt finansieringsomkostninger til kommunerne.

Nedenstående tabel 3.55. viser de samlede tilskud til disse arbejder pr. 31. december 1986.

De samlede byggeudgifter til større havne har i 1986 været på 54,2 mill. kr.

Tabel 3.55. Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder pr. 31. december 1986

Beløb ialt 1/4-1968 - 31/12-1986

Kommune	Bevilling				Bygget for	Rest af bevilling			
	75% af	65% af	50% af	Ialt		75% af	65% af	50% af	Ialt
	Mill. kr.								
Viðareiði	-	-	0,7	0,7	-	-	-	0,7	0,7
Hvannasund	2,0	-	1,5	3,5	1,4	0,9	-	1,2	2,1
Klaksvík	6,0	-	5,0	11,8	5,9	0,1	-	5,0	5,1
Oyndarfjørður	-	-	0,8	0,8	0,3	-	-	0,5	0,5
Fuglafjørður	1,0	-	8,0	9,0	2,2	-	-	6,8	6,8
Leirvík	0,7	-	-	0,7	0,7	-	-	-	-
Gøta	0,9	-	2,0	2,9	0,5	0,5	-	2,0	2,5
Runavík	1,1	-	5,8	6,9	1,1	-	-	5,8	5,8
Nes	1,1	0,6	1,5	3,2	1,7	-	-	1,5	1,5
Skáli	2,0	-	-	2,0	1,8	0,2	-	-	0,2

(fortsættes)

Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder
pr. 31. december 1986 (fortsat)
Beløb ialt 1/4-1968 - 31/12-1986

Kommune	Bevilling				Bygget for	Rest af bevilling			
	75% af	65% af	50% af	Ialt		75% af	65% af	50% af	Ialt
	Mill. kr.								
Sjógv	1,8	-	-	1,8	1,3	0,5	-	-	0,5
Sunda	-	0,6	1,0	1,6	1,0	-	-	0,6	0,6
Eiði	1,1	0,6	1,0	2,7	0,4	0,7	0,6	1,0	2,3
Haldarsvík	0,6	-	-	0,6	0,6	-	-	-	-
Hvalvík	1,8	-	-	1,8	1,8	-	-	-	-
Hósvík	-	0,6	1,7	2,3	0,8	-	-	1,5	1,5
Kollafjørður	0,3	-	1,6	1,9	0,3	-	-	1,6	1,6
Vestmanna	2,6	0,6	-	3,2	2,1	0,5	0,6	-	1,1
Tórshavn	-	2,5	-	2,5	2,5	-	-	-	-
Miðvágur	3,5	-	-	3,5	-	3,5	-	-	3,5
Miðv./Sandav.	-	0,6	1,6	2,2	1,6	-	-	0,6	0,6
Sørvágur	1,0	-	-	1,0	0,9	0,1	-	-	0,1
Skopun	1,4	-	-	1,4	1,1	0,3	-	-	0,3
Sandur	1,9	0,6	0,8	3,3	2,4	-	0,1	0,8	0,9
Hvalba	2,0	-	-	2,0	2,0	-	-	-	-
Tvøroyri	0,6	-	-	0,6	0,6	-	-	-	-
Porkeri	0,4	-	-	0,4	0,4	-	-	-	-
Vágur	0,6	0,6	1,0	2,2	1,7	-	-	0,5	0,5
Sumba	0,5	-	1,5	2,0	2,0	-	-	-	-
Ialt	34,9	7,3	35,5	77,7	39,0	7,3	1,3	30,1	38,7

Bemærkning: Som følge af afrunding kan de opførte sammenlægnin-
ger i visse tilfælde afvige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

B. Mindre havne og landingspladser, hvor landskassen yder
75% i tilskud og kommunerne de resterende 25% samt finansierings-
udgifterne.

Lagtinget bevilger sædvanligvis hvert år tilskud over be-
stemte åremål til udbygning af mindre havne og landingspladser ef-
ter ansøgning fra kommunerne.

De samlede tilskudsbevillinger for kalenderåret 1986 er 75%
af 29,5 mill. kr. Herudover er der bevilget tilskud til skader op-
stået i forbindelse med uvej. Heraf er der brugt 75% af 6,0 mill.
kr. til de steder, hvor havnemoler og stenkast blev beskadiget under

uvejret den 22. januar 1984. Det drejer sig om Norðtoftir, Árnafjørður, Rituvík, Lambi, Oyri, Argir, Nólsoy og Húsavík.

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingspladser pr. 31. december 1986.

Tabel 3.56. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingspladser

Kommune	Bevilling, 75% af				
	Til storm-skader	Alm. havne-bev.	Ialt Mill.	Bygget for kr.	Rest-bev., 75% af
Fugloy	-	2,4	2,4	1,4	1,0
Svínoy	-	4,7	4,7	1,0	3,7
Viðareiði	-	1,8	1,8	1,6	0,2
Hvannasund ¹⁾	0,9	10,6	11,5	7,8	3,7
Klaksvík	0,3	14,2	14,5	12,8	1,7
Kunoy	-	4,2	4,2	2,6	1,6
Mikladalur	-	0,3	0,3	0,3	-
Húsar	-	1,2	1,2	-	1,2
Elduvík ²⁾	-	6,9	6,9	6,9	-
Oyndarfjørður	-	17,9	17,9	17,1	0,8
Fuglafjørður	-	4,3	4,3	3,9	0,4
Leirvík	-	1,1	1,1	1,1	-
Gøta	-	6,6	6,6	5,8	0,8
Runavík	1,7	20,8	22,5	17,7	4,8
Nes	-	11,9	11,9	11,5	0,5
Skáli	-	2,6	2,6	1,0	1,6
Sjógv	-	8,1	8,1	3,6	4,5
Sund	0,6	7,6	8,2	5,8	2,4
Eiði	-	13,5	13,5	10,1	3,4
Gjógv	-	0,0	0,0	-	0,0
Funningur	-	0,7	0,7	0,5	0,2
Haldarsvík	-	2,1	2,1	1,6	0,5
Hvalvík	-	8,1	8,1	7,2	0,9
Hósvík	-	2,2	2,2	1,5	0,7
Kollafjørður	-	1,5	1,5	1,2	0,3
Kvívík	-	9,1	9,1	8,5	0,6

(fortsættes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling, 75% af</u>				
	<u>Til storm- skader</u>	<u>Alm. havne- bev.</u>	<u>Ialt Mill. kr.</u>	<u>Bygget for</u>	<u>Rest- bev., 75% af</u>
Vestmanna	-	5,0	5,0	3,0	2,0
Tórshavn	-	5,1	5,1	2,3	2,8
Argir	1,9	6,1	8,0	8,0	-
Kirkjubøur	-	3,7	3,7	3,3	0,4
Hestur	-	6,5	6,5	2,1	4,4
Nólsoy	0,4	5,7	6,1	6,1	-
Sandavágur	-	12,3	12,3	9,0	3,3
Miðvágur	-	10,3	10,3	8,0	2,3
Sørvágur	-	5,9	5,9	4,6	1,3
Bøur	-	0,2	0,2	0,1	0,1
Mykines	-	3,3	3,3	0,1	3,2
Sandur	-	11,5	11,5	10,8	0,7
Skopun	-	1,4	1,4	1,1	0,3
Skálavík	-	5,0	5,0	3,6	1,4
Húsavík	0,2	9,3	9,5	5,6	3,9
Skúvoy	-	5,5	5,5	2,5	3,0
Hvalba	-	16,0	16,0	14,0	2,0
Tvøroyri	-	4,7	4,7	3,2	1,5
Fámjin	-	2,2	2,2	1,6	0,6
Hov	-	3,6	3,6	3,3	0,3
Porkeri	-	1,6	1,6	0,9	0,7
Vágur	-	3,6	3,6	2,8	0,8
Sumba	-	14,2	14,2	13,6	0,6
Ialt	6,0	307,1	313,1	242,1	71,0

1) Incl. en andel til Viðareiði kommune

2) Incl. en andel til Funningur kommune

Kilde: Landsingeniøren

I 1986 har der været arbejdet inden for gruppe B i følgende kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Hvannasund: Havneområde og landgang i Hvannasund, vej og havneområde i Norðtoftir

Kunoy:	Stenopfyldning ved landingspladsen i Haraldssund
Elduvík:	Bådehavn i Funningsfjørður og reparationer på landingspladsen i Elduvík
Runavík:	Forlængelse af kajen i Glyvrrar
Sund:	Havneområdet i Oyri
Hósvík:	Anløbsbro i bådehavnen og havneområdet i Hósvík
Kvívík:	Forlængelse af bådeoptrækket i Kvívík
Hvalba:	Reparation m.v. af betonbelægningen i Nes
Fámjin:	Forlængelse af molen i Fámjin
Hov:	Vej til landingsplads i Tjaldavík
Sumba:	Reparation efter stormskader i Sumba og Víkarbyrgi

Arbejder under udførelse:

Klaksvík:	Bådehavn i Borðoyarvík
Húsar:	Industriområde i Knúksdali
Gøta:	Reparation af bådehavnen ved Gøtueiði
Runavík:	Reparation af landingspladserne i Lambi og Rituvík, anlæg af bådehavn i Glyvrrar og anløbsbro i Runavík.
Nes:	Dæksbådehavn i Toftir
Sjógv:	Uddybning af bådehavnen i Selatrað
Sund:	Bygning af anløbsbro og bådeplads i bådehavnen i Oyrarbakka
Eiði:	Reparation af bådehavnen ved Ljósá og udlægning af flydebro i Eiði
Funningur:	Reparation af landingspladsen i Funningur
Hvalvík:	Bygning af 90 m anløbskaj og havneområde i Hvalvík
Vestmanna:	Bådehavn i Vestmanna
Argir:	Bådehavn i Argir
Kirkjubøur:	Reparation af landingspladsen i Velbastað
Sørvágur:	Regulering af stenkast, el- og vandforsyning i bådehavnen i Sørvágur
Mykines:	Udbedring af landingsforholdene i Mykines
Skálavík:	Vej østpå langs bakken og forlængelse af bådeoptræk i Skálavík
Húsavík:	Bådehavn i Húsavík
Tvøroyri:	Bådehavn i Tvøroyri
Hov:	Landingsplads i Tjaldravík
Sumba:	Skræntsikring i Sumba og bygning af anløbsbro og bådeoptræk i Lopra

Tabel 3.57. Samlede investeringer i havne og landingspladser

<u>Mill. kr.</u>	<u>1973</u>	<u>1979</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Større havne incl. byggemodning	17,2	26,1	89,5	64,3	54,2
Mindre havne og landingspladser	6,5	9,6	19,9	39,8	24,8
<u>Ialt</u>	<u>23,2</u>	<u>35,7</u>	<u>109,4</u>	<u>104,1</u>	<u>79,0</u>

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.58. Aktiviteten i de 6 største havne 1980-86

		Anløb		Godsmængde i 1000 t.			Samlede
							indtægter
	År	Antal	1.000 t.	Ud- losset	Ind- ladet	År	1.000 kr.
Tórshavn ¹⁾	1980	6.211	1.475,2	169,6	38,0	79/80	7.915
	1981	5.376	1.252,0	179,0	33,9	80/81	7.957
	1982	4.444	1.142,6	179,8	43,0	81/82	8.424
	1983	4.624	1.345,5	183,5	38,1	82/83	9.005
	1984	4.232	1.337,4	180,1	34,5	83/84	13.099
	1985	4.624	1.378,0	201,4	36,7	84/85	14.425
	1986	4.698	1.564,8	216,0	31,3	1986	17.117
Klaksvík ²⁾	1980	1.355	389,6	34,4	21,4	79/80	2.885
	1981	1.208	324,8	27,1	16,1	80/81	3.333
	1982	1.156	256,2	46,9	21,3	81/82	3.800
	1983	1.227	285,5	24,8	27,2	82/83	4.268
	1984	1.310	325,4	29,7	25,5	83/84	5.237
	1985	1.213	327,7	37,8	24,5	84/85	5.067
	1986	1.328	416,3	42,3	28,7	1986	5.652
Fuglafj.	1980	1.394	222,5	26,5	40,7	79/80	1.183
	1981	1.325	224,3	20,0	40,0	80/81	1.289
	1982	1.246	232,4	21,7	39,5	81/82	1.358
	1983	1.424	255,7	22,1	53,9	82/83	1.269
	1984	1.317	253,9	17,1	52,1	83/84	2.137
	1985	1.352	276,6	24,0	67,9	84/85	2.161
	1986	1.500	304,9	33,5	63,0	1986	2.514
Runavík	1980	1.481	213,4	68,5	16,4	79/80	2.029
	1981	1.408	228,6	78,2	31,8	80/81	2.215
	1982	1.387	226,1	71,3	37,9	81/82	2.240
	1983	1.527	247,0	70,3	45,4	82/83	2.208
	1984	1.562	283,0	70,8	59,9	83/84	3.151
	1985	1.545	309,6	77,5	43,4	84/85	3.710
	1986	1.713	349,9	107,4	53,1	1986	4.320

(fortsættes)

Aktiviteten i de 6 største havne 1980-86 (fortsat)

	<u>År</u>	<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>			<u>Samlede</u>
		<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset</u>	<u>Ind- ladet</u>	<u>År</u>	<u>indtægter</u> <u>1.000 kr.</u>
Tvøroyri ³⁾	1980	689	116,5	23,5	4,5	79/80	1.000
	1981	625	114,0	22,5	4,5	80/81	1.017
	1982	600	115,5	22,0	8,0	81/82	992
	1983	568	119,9	25,7	9,0	82/83	1.416
	1984	622	173,0	27,4	12,3	83/84	1.786
	1985	782	161,5	32,8	15,5	84/85	2.180
	1986	953	220,9	32,5	15,0	1986	2.188
Vágur	1980	932	260,6	10,0	10,3	79/80	713
	1981	974	226,3	10,0	9,1	80/81	745
	1982	969	193,6	11,2	8,5	81/82	952
	1983	1.006	249,0	11,8	13,7	82/83	953
	1984	950	205,3	11,7	8,5	83/84	1.354
	1985	936	214,0	18,4	9,2	84/85	1.385
	1986	590	205,2	11,6	10,2	1986	1.451

Bem.: Råfisk ikke medregnet

1) I opgørelsen vedrørende Tórshavn er rutebådene medtaget

2) I oplysningerne vedrørende Klaksvík er kun Teistin medtaget af rutebådene. Føroya Bjór, sandbådene og udroerbådene er ikke medtaget

3) Rutebådene ikke medregnet

Kilde: Oplysninger fra de enkelte havne

Opmålinger i havet og på landjorden

I forbindelse med bygning af veje, tunneller og havne og kontrolundersøgelser af disse er der i 1986 foretaget 79 opmålinger, heraf 53 vedrørende vejanlæg og 26 vedrørende havneanlæg.

Desuden er der foretaget opmålinger af fjorde og sunde, som i 1987 publiceres på tekniske dybdekort. Det er Farvandsdirektoratet i Danmark, der giver tilladelse til disse opmålinger, og som indsamler alle opmålingsdata til ajourføring af eksisterende søkort.

Landsingeniøren har opmålt følgende områder:

1984: Skálafjørður.

1985: Fuglafjørður, Funningsfjørður, Haraldssund, Kaldbaksfjørður, Kalsoyarfjørður, Kollafjørður, Leirvíksfjørður, Miðvágur, Nólsoyarfjørður, Oyndarfjørður, Skálavík, Sundini, Tangafjørður og Vágsfjørður.

1986: Árnafjørður, Borðoyarvík, Gøtuvík, Hvannasund, Húsavík, Nólsoyarfjørður og Vestmannaund.

Teleforbindelser på Færøerne

Indenfor tele-området på Færøerne hører telefonforbindelser, indenlandsk telegramtjeneste samt radio- og fjernsynsanliggender under landsstyrets ansvar. Andre tele-forhold, især forbindelsen med udlandet, hører under det danske Post- og Telegrafvæsenets ansvar. P&T's udstyr på Færøerne betjenes dels af telefonvæsenet og dels af Store Nordiske Telegrafselskab, der holder til på Telegrafstationen.

Den indenlandske telefonforbindelse

Telefonverk Føroya Løgtings blev etableret 19. november 1906, da lagtinget overtog Ólavur á Heygums telefonlinje mellem Vestmanna og Tórshavn. Telefonselskabets hovedopgave er at udbygge og forestå driften af telefonforbindelsen på Færøerne. Hele udbygningen indtil efter anden verdenskrig var baseret på bemandede, manuelle centraler. Enkelte steder, hovedsagelig i Tórshavn, var der en del jordkabler. Iøvrigt blev der benyttet luftledninger, og mellem nogle øer blev der anvendt søkabler og i enkelte tilfælde radioforbindelse.

1. maj 1953 blev den første automatisering gennemført på Færøerne, idet en automatcentral i Tórshavn blev taget i brug; men ikke før i begyndelsen af 1970'erne kom der for alvor gang i automatiseringen, der således også kom til at omfatte automatisk forbindelse mellem bygder. Det er denne udbygningsetape, der sædvanligvis kaldes landsautomatiseringen. Denne udbygning blev færdig i april 1978. Siden er samtlige øer blevet tilknyttet de eksisterende centraler, således at alle telefoner på Færøerne nu er automatiske.

Udgifterne til udbygning og driften af telefonvæsenet afholdes ikke over lagtingets finanslov, idet indtægterne fra abonnenterne sammen med lånoptagelser dækker samtlige udgifter. Som for de øvrige landsinstitutioner bliver telefonvæsenets driftsresultat og egenkapital dog registreret på lagtingsfinansloven. Tabel 3.59. viser udviklingen i de senere år i antallet af centraler og abonnenter.

Tabel 3.59. Antal centraler og abonnenter i finansårene 1970/71, 1976/77, og 1981/82 - 1986

<u>År</u>	<u>Centraler</u>		<u>Abonnenter</u>		<u>Ialt</u>
	<u>aut.</u>	<u>man.</u>	<u>aut.</u>	<u>man.</u>	
1970/71	5	48	4.474	2.438	6.912
1976/77	17	12	11.052	348	11.400
1981/82	19	0	14.639	0	14.639
1982/83	19	0	15.517	0	15.517
1983/84	19	0	15.921	0	15.921
1984/85	19	0	17.040	0	17.040
1985	19	0	17.623	0	17.623
1986	19	0	18.033	0	18.033

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

I juni 1981 blev den gamle automatcentral fra 1953 skiftet ud med en større og moderne automatcentral.

Automattelefonsystemet fra 1970 er baseret på moderne, men velafprøvet teknik, der også er brugt i Danmark. Den tekniske fremgang og økonomiske hensyn har gjort det nødvendigt at skifte teknik. Der er lavet et budget over en 5-årig periode 1986-90, hvor alle udbygningerne er baseret på digitalteknik og på, at Nordisk Mobiltelefon bliver oprettet og bliver en del af den færøske telefonordning.

I tabel 3.60. er der udarbejdet en oversigt over telefonvæsenets økonomi.

Tabel 3.60.a. Telefonvæsenets driftsresultater 1982/83 - 1986

<u>1.000 kr.</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹⁾
Driftsindtægter	48.091	65.298	69.790	56.552	94.945
Driftsudgifter (inden renter)	24.015	21.768	28.652	23.272	33.033
Resultat (inden renter)	24.076	43.530	41.138	33.280	61.912
Udgifter til renter og kurstab	29.611	63.485	39.140	28.749	32.441
Afskrivninger	9.520	11.129	13.266	10.143	13.730
Overskud	-15.055	-31.084	-11.268	-5.612	15.741

1) Foreløbige tal

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Tabel 3.6o.b. Telefonvæsenets investeringer, anlægsværdier, langfristede gæld og egenkapital 1982/83 - 1986

1.000 kr.	1982/83	1983/84	1984/85	1985	1986 ¹⁾
Investeringer	17.219	23.351	32.626	16.255	48.157
Anlægsværdi	165.053	177.234	197.064	203.176	237.603
Langfristet gæld	206.660	264.592	256.330	248.950	287.552
Egenkapital	-9.265	-40.349	-51.616	-57.228	-41.487

1) Forløbige tal

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Antallet af fastlønnet personale på telefonvæsenet var i 1982/83: 113, i 1983/84: 112, i 1984/85: 117 og i 1986 : 125.

Som det fremgår af tabel 3.6o.a., havde telefonvæsenet i første halvdel af 80'erne større finansieringsomkostninger end driften gav dækning for. Grunden hertil var især den stigende dollar-kurs (dollarlån). Denne udvikling blev vendt i 1986, således at der nu er overskud, også efter afskrivninger.

Telefonvæsenets hovedopgave er telefonforbindelsen, men herudover har telefonvæsenet andre offentlige tekniske opgaver. For landsstyret passer telefonvæsenet samtlige radio- og fjernsynssendestationer på Færøerne og har ansvaret for udbygningen. For det danske Post- og Telegrafvæsen har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af VHF-skibs-senderne, som Tórshavn Radio anvender. Endvidere har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af sikkerheds- og indflyvningsudstyret på flyvepladsen på Vágur.

Telekommunikationen med udlandet og med skibene

I 1906 blev der af Det Store Nordiske Telegraf-Selskab etableret en søkabelforbindelse mellem Shetlandsøerne og Tórshavn og derfra videre til Island. Hermed fik Færøerne telegrafforbindelse med det europæiske fastland. I 1954 oprettede Post- og Telegrafvæsenet en radiotelefonforbindelse mellem Færøerne og Danmark, og i 1961 oprettede Post- og Telegrafvæsenet, det britiske Post Office og Det Store Nordiske Telegraf-Selskab i fællesskab et nyt, moderne søkabelanlæg mellem Skotland og Færøerne med videre forbindelse til Island. Dette kabel blev taget i brug i 1962, og der blev da mulighed for samtidig overføring af telefon- og telegrafforbindelser samt oprettelse af telextjeneste.

I 1971 blev der nedlagt et nyt søkabel mellem Shetlandsøerne og Færøerne, og det blev taget i brug i slutningen af året.

Telefonforbindelsen til udlandet varetages nu i et samarbejde mellem Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, Post- og Telegrafvæsenet og Telefonverk Føroya Løgtings. Samtidig blev radiotelefonforbindelsen fra 1954 nedlagt.

Den 12. november 1975 blev den automatiske telefonforbindelse mellem Færøerne og udlandet taget i brug, og forbindelsen passes af telefonvæsenet. Den 11. februar 1982 blev ekspeditionen af telefonistekspederede rigstelefon samtaler overført til telefonvæsenet.

Tabel 3.61. Telekommunikationen med udlandet og med skibene

	Udlandet			Skibene	
	Antal telegrammer (x 1000)	Antal rigstelefon-samtaler (x 1000)	Antal telexabonnenter 31/12	Telegrammer	Samtaler
1976	52,3	91,3	77	5.161	55.744
1977	42,4	85,1	79	10.160	58.577
1978	39,2	67,3	91	18.352	64.447
1979	37,5	70,6	97	17.718	67.106
1980	34,2	68,9	101	14.726	59.338
1981	28,2	60,2	118	14.895	52.129
1982	29,5	44,4	130	14.813	57.082
1983	27,4		141	13.472	61.395
1984	26,7		160	13.454	66.969
1985	28,5		185	14.486	68.959
1986	28,0		200	13.843	74.126

Kilde: Det Store Nordiske Telegraf-Selskab

Da telextjenesten sker over en fuldautomatisk central, er det ikke muligt at opgive antallet af telexmeddelelser. 1968 var det sidste år, hvor den manuelle telexstation var i brug.

I begyndelsen af 1920'erne blev Tórshavn Radio etableret med det formål at betjene trafikken mellem land og skibe. Indtil begyndelsen af 1930-årene var der kun tale om telegrafiforbindelse, men ved denne tid begyndte de første færøske skibe at anskaffe radiotelefonisendere, og stationen blev derfor også udstyret med radiotelefonianlæg. Dog var der stadig kun tale om udveksling af telegrammer. I 1953 påbegyndte man udbygningen og moderniseringen af stationen, og fra 1. januar 1954 var der mulighed for udveksling af telegrammer pr. telegrafi eller telefoni, ligesom det var muligt at tale mellem skibene og telefonabonnenter i land.

I 1965 fik stationen den første VHF-kanal (Húsareyn kanal 26), i 1977 endnu en (Suðuroy kanal 23), i 1978 en VHF-station på Svínø (kanal 24) og i 1980 en på Mykines (kanal 25). På mellem-bølge kom kanal 2 (1708 kHz) i 1976, således at man nu kan ekspe-dere op til 6 skibssamtaler på én gang.

Kyststationens sendere er alle fjernbetjente, og medens VHF-stationer er placeret hos telefonvæsenet, så er MF-senderne alle placeret i samme bygning (uppi á Varða), hvor også Útvarp Føroya (Færøernes radio) har sin mellembølgesender. Kyststationens personale har passet sende- og antenneanlæg fra starten i 1957. Med det moderne radioudstyr, der nu fås til skibe, er der skabt mulighed for, at også de små fiskerfartøjer kan have radiotelefon-udstyr ombord.

El-forsyning

El-selskabet SEV, som er et interkommunalt selskab, forestår elproduktionen på Færøerne. Produktionen er mere end fordoblet siden 1970/71, og hele forøgelsen stammer fra diesel-drevne værker.

Tabel 3.62. Den samlede produktion og salget af el

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>
El-prod., mill.kwh.brutto	71,4	106,1	171,1	178,4	187,5
(heraf vandkraft)	55,9	46,7	56,4	44,3	46,0
Salg af strøm, mill. kwh.	63,5	91,3	147,9	152,8	161,0
Driftsindtægter mill.kr.	14,7	31,4	156,3	192,0	206,8
Driftsudgifter mill.kr.	13,6	33,3	159,3	195,5	184,5
Anlægsverdi mill.kr.	99,9	155,0	472,8	533,8	555,4
Afskrivning mill.kr.	33,1	55,9	177,6	221,1	261,5

Kilde: SEV

Tabel 3.63. El-selskabets fordelingsanlæg pr. 1. april 1986

	<u>60 kV</u>	<u>20 kV</u>	<u>10 kV</u>	<u>6 kV</u>	<u>0,4 kV</u>
Ledninger og kabler km	48	309	274	13	810
Transformere stk.	8	152	167	5	-

Kilde: SEV

Det færøske postvæsen

Det færøske postvæsen, som har hørt under det danske postvæsen, blev overtaget 1. april 1976 og er nu en institution under Færøernes landsstyre. Postvæsenet har til formål, 1. at opfylde landets behov for post- og pengetransport på Færøerne og mellem Færøerne og udlandet, 2. at være en tjenesteydende institution, der i så høj grad som muligt drives ud fra forretningsmæssige hensyn,

3. at tilpasse sig samfundets udvikling og udvide virksomheden, når forholdene taler derfor, og 4. på et bredt grundlag at samarbejde med Strandferøslan, telefonvæsenet, Gjaldstovan og andre offentlige institutioner.

Fra 1. april 1976 har det færøske postvæsen også ekspederet giro. Postvæsenets regnskab, finans-, drifts- og investeringsplan bliver hvert år forelagt landsstyret inden den 15. november.

Alle planer om udbygning og nyordning af postvæsenet udarbejdes af postvæsenet i samråd med landsstyret, inden de bliver gennemført.

Postvæsenet kan som institution optage lån, dog betinget af landsstyrets og finansudvalgets godkendelse.

Posttaksterne fastsættes af landsstyret i samråd med finansudvalget.

Kun gyldige frimærker, udgivet af det færøske postvæsen er anvendelige på Færøerne.

Personalet ved postvæsenet aflønnes og arbejder efter regler, som er fastsat af landsstyret, hvor der ikke findes lovbestemmelser. Personalet er organiseret i "Føroya Postfelag".

Tabel 3.64. De færøske posthuses virksomhed

	1984		1985		1986	
	1000 stk.	mill. kr.	1000 stk.	mill. kr.	1000 stk.	mill. kr.
1. Indbetalte postanvisninger	260	389	221	357	184	333
2. Indbetalte postgirokort (færøske)	1.129	715	1.176	766	1.117	812
3. Indbetalte postgirokort (danske) og postanvisninger til udlandet	342	465	351	539	347	683
4. Udbetalte postanvisninger og udbet.kort	289	439	258	476	226	496
5. Anbefalede breve, afs.	53	-	51	-	52	-
6. Pakker, afsendt	94	-	84	-	76	-
heraf til Danmark og udlandet	35	-	31	-	30	-
7. Pakker, ankommet	243	-	225	-	218	-
heraf fra Danmark og udlandet	180	-	172	-	172	-

(fortsættes)

De færøske posthuses virksomhed (fortsat)

	<u>1984</u>		<u>1985</u>		<u>1986</u>	
	<u>1000</u> <u>stk.</u>	<u>mill.</u> <u>kr.</u>	<u>1000</u> <u>stk.</u>	<u>mill.</u> <u>kr.</u>	<u>1000</u> <u>stk.</u>	<u>mill.</u> <u>kr.</u>
8. Færøske aviser og blade, afsendt	2.301	-	2.432	-	2.471	-
heraf til Danmark og udlandet	107	-	104	-	109	-
9. Brevforsendelser, afs.	5.373	-	-	-	6.296	-
10. Forsendelser uden adresse	2.114	-	1.553	-	1.826	-

Kilde: Det færøske postvæsen

Tabel 3.65. Frimærker udgivet i 1986

<u>Nr.</u>	<u>Værdi</u>	<u>Billede</u>	<u>Udgivelsesdato</u>
FR 124	300 øre	"Skrímsla"	3. februar 1986
FR 125	420 øre	"	3. februar 1986
FR 126	550 øre	"	3. februar 1986
FR 127	650 øre	"	3. februar 1986
	2500 øre	Maximumkort (nr. 12 - 15)	3. februar 1986
FR 128	300 øre	Havforurening	7. april 1986
FR 129	550 øre	"	7. april 1986
FR 130	300 øre	Amnesty International	2. juni 1986
FR 131	470 øre	"	2. juni 1986
FR 132	550 øre	"	2. juni 1986
FR 133	300 øre	Miniark Hafnia 87	29. august 1986
FR 134	470 øre	"	29. august 1986
FR 135	650 øre	"	29. august 1986
FR 136	270 øre	Broer	13. oktober 1986
FR 137	300 øre	"	13. oktober 1986
FR 138	1300 øre	"	13. oktober 1986

Kilde: Det færøske postvæsen

Кap. 4

Kap. 4

ØKONOMI

FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL

Handelsbalancen

På grundlag af de foreløbige tal for udenrigshandelen i 1986 kan underskuddet på Færøernes handelsbalance opgøres til 871 mill. kr. Det er 183 mill. kr. mere end i 1985, hvor underskuddet var 688 mill. kr., jfr. tabel 4.1.

Tabel 4.1. Færøernes handelsbalance 1982-86

mill. kr.	1982	1983	1984	1985	1986 ¹⁾
<u>Import</u>					
Talt excl. skibe	1.653,7	1.776,2	2.046,9	2.201,5	2.503,0
Skibe og fly	32,7	423,1	672,7	429,0	363,0
Samlet import	1.686,4	2.199,2	2.719,5	2.630,5	2.866,0
<u>Eksport</u>					
Fiskevarer	1.222,9	1.559,2	1.626,3	1.831,2	1.835,8
Andre varer ²⁾	34,3	40,3	41,1	45,5	36,9
Skibe	15,3	3,4	13,0	66,0	122,3
Samlet eksport	1.272,5	1.602,9	1.680,4	1.942,7	1.995,1
<u>Overskud på handels-</u> <u>balancen</u>					
Excl. skibe	-396,5	-176,7	-379,5	-324,8	-630,3
Incl. skibe	-413,9	-596,3	-1.039,1	-687,8	-870,9

1) Foreløbige tal.

2) Incl. frimærker m.v.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Værdien af den samlede eksport er vokset med 3% fra 1985 til 1986, mens importen er steget med 9%. Importen af andre varer end skibe er 14% større i 1986 end i 1985, mens importen af skibe er faldet med 15% fra 1985 til 1986. Ser man bort fra udenrigshandelen med skibe, var underskuddet på handelsbalancen i 1986 på 630 mill. kr., hvilket er 306 mill. kr. mere end i 1985.

Priser og mængder samt bytteforhold

Værdien af importen excl. skibe er som nævnt steget med 14% fra 1985 til 1986. De importerede mængder er steget med 21% og priserne er faldet med 7% fra 1985 til 1986. Prisfaldet i importen skyldes hovedsagelig faldende oliepriser. Såvel eksportpriserne

som de eksporterede mængder er derimod ikke ændret nævneværdigt fra 1985 til 1986, og værdien af eksporten excl. skibe er dermed også uændret.

Prisfaldet for importvarer på 7% fra 1985 til 1986 følger efter en aftagende prisstigningstakt i perioden 1981-85. I årene 1982-85 har prisstigningerne i eksporten været på henholdsvis 9%, 5%, 1% og 6%, jfr. tabel 4.2. De uændrede priser i eksporten i 1986 sammenholdt med prisfald i importen på 7% medfører, at bytteforholdet i Færøernes udenrigshandel blev forbedret med 7% fra 1985 til 1986, jfr. tabel 4.2. Bytteforholdet er dermed det hidtil bedste siden 1980.

Tabel 4.2. Indeks for udenrigshandelen (excl. skibe)¹⁾ samt Færøernes bytteforhold²⁾ 1982-86. Indeks 1980=100

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986³⁾</u>
<u>Import</u>					
Kvantumindeks	108	110	116	122	148
Enhedsværdiindeks	127	133	144	148	138
<u>Eksport</u>					
Kvantumindeks	105	127	131	139	139
Enhedsværdiindeks	128	134	136	144	144
<u>Bytteforhold</u>	<u>101</u>	<u>101</u>	<u>95</u>	<u>97</u>	<u>104</u>

1) Eksporten og importen i faste priser (kvantumindeks) viser bevægelserne i henholdsvis de importerede og eksporterede mængder og giver således et indtryk af den realøkonomiske udvikling. Enhedsværdiindeks angiver udviklingen i et gennemsnit af henholdsvis import- og eksportpriserne.

2) Bytteforholdet er forholdet mellem indeksene for eksport- og importpriser. At dette i 1986 var 104 betyder, at Færøerne for den samme mængdemæssige eksport kan opnå en importværdi på 104% af, hvad der kunne købes i 1980.

3) Foreløbige tal.

Kilde: Danmarks Statistik

Eksport

Medens den færøske eksport incl. skibe fra 1984 til 1985 steg med 262,3 mill. kr. svarende til 16%, er den samlede eksport fra 1985 til 1986 som ovenfor omtalt kun steget med 3%. Eksporten af skibe, som er stærkt svingende år for år, forøgedes med 56,3 mill. kr. til 122,3 mill. kr., hvilket skyldes salg af tre større fiskerskibe. Eksporten excl. skibe faldt med 4 mill. kr. og var dermed stort set uændret i forhold til 1985. Tabel 4.3. og 4.4. nedenfor angiver den færøske eksport i perioden 1982-86 opgjort i henholdsvis mængde og værdi.

Tabel 4.3. Færøernes eksport 1982-86, mængde (excl. skibe)

<u>Tons</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	279	178	112	175	164
Fersk hel-fisk	6.509	17.149	15.250	12.978	10.752
Heraf: Sild	652	6.245	1.145	503	992
Makrel	4.144	3.173	7.256	4.060	719
Frosset fiskefilet	28.646	39.562	43.012	43.647	36.142
Heraf: Sejfilet	13.181	14.435	20.716	22.528	17.741
Torskefilet	6.658	14.872	11.865	11.981	9.881
Kullerfilet	5.044	5.370	4.622	5.312	5.812
Frosset hel-fisk m.v.	5.502	5.106	4.913	6.231	9.041
Heraf: Laks	1.163	763	919	902	1.316
Frosset fiskefars	3.923	3.192	4.210	2.605	2.891
Saltfisk	15.761	14.222	12.436	11.922	14.990
Saltet fiskefilet	4.130	3.917	5.933	5.774	4.193
Heraf: Sejfilet	2.213	2.143	3.060	2.363	1.469
Andre fiskeprodukter ²⁾	449	823	616	390	716
Rejer	6.094	7.453	8.311	10.600	8.609
Andre skaldyr	190	333	254	220	152
Røget fisk	288	344	266	316	262
Industrifisk	21.211	27.468	75.048	52.354	12.955
Frosset fiskeaffald	37.952	36.221	34.946	51.377	52.149
Fiskemel	16.371	24.419	24.881	27.305	29.666
Fiskeolie	3.497	7.645	8.647	16.482	9.912
Andre varer	133	29	32	53	79
<u>Eksport ialt excl. skibe</u>	<u>150.935</u>	<u>188.061</u>	<u>238.865</u>	<u>242.428</u>	<u>192.673</u>

1) Foreløbig opgørelse.

2) Incl. torskerogn.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Tabel 4.4. Færøernes eksport 1982-86, værdi (incl. skibe)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	3.389	2.227	1.499	1.768	3.118
Fersk hel-fisk	31.575	74.391	76.093	88.677	110.426
Heraf: Sild	2.316	13.267	2.609	1.718	2.684
Makrel	9.922	6.144	13.704	6.627	1.180

(fortsættes)

Færøernes eksport 1982-86, værdi (incl. skibe) (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Frosset fiskefilet	459.785	720.524	673.621	786.093	686.917
Heraf: Sejfilet	152.295	156.402	202.970	238.140	248.326
Torskefilet	151.248	336.167	273.073	315.697	232.654
Kullerfilet	112.102	128.771	122.374	170.434	164.236
Frosset hel-fisk m.v.	114.022	99.406	119.287	153.098	211.109
Heraf: Laks	63.394	49.087	61.380	65.399	69.415
Frosset fiskefars	26.547	19.929	22.572	22.903	24.071
Saltfisk	257.419	199.598	212.928	236.550	325.925
Saltet fiskefilet	68.304	55.535	90.092	111.874	91.255
Heraf: Sejfilet	31.633	27.907	39.763	30.175	20.429
Andre fiskeprodukter ²⁾	3.250	6.154	6.052	3.539	9.884
Rejer	131.357	167.691	175.070	171.626	197.919
Andre skaldyr	8.710	23.751	13.819	12.075	10.035
Røget fisk	8.214	9.534	8.036	10.822	11.346
Industrifisk	11.679	18.215	62.378	34.885	6.404
Frosset fiskeaffald	30.291	28.359	29.501	49.683	37.971
Fiskemel	59.212	108.625	104.131	99.734	95.532
Fiskeolie	9.114	25.284	31.195	47.838	13.907
Andre varer	7.975	1.320	1.130	2.498	1.904
Frimærker m.v.	26.300	39.000	40.000	43.000	35.000
Ialt excl. skibe	1.257.143	1.599.541	1.667.412	1.876.663	1.872.721
Skibe	15.349	3.400	12.970	66.000	122.290
<u>Eksport ialt</u>	<u>1.272.492</u>	<u>1.602.941</u>	<u>1.680.382</u>	<u>1.942.663</u>	<u>1.995.011</u>

1) Foreløbig opgørelse.

2) Incl. torskerogn.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Som det fremgår af tabel 4.4. består eksporten næsten udelukkende af fisk og fiskeprodukter. Eksportens størrelse og sammensætning vil naturligt være afhængig af fangstmulighederne, der bl.a. er påvirket af de indgåede fiskeriaftaler mellem Færøerne og en række lande, jfr. kapitel 3.

Eksporten af mere forarbejdede varer som frosne fiskefileter (som med 37% af den samlede eksport excl. skibe er Færøernes største eksportvare), fiskefars, fiskemel og fiskeolie har gennem de senere år været stigende. Ændringerne i eksportens sammensætning i retning af mere forarbejdede varer (stigende forædlingsværdi) er muliggjort af de store investeringer i fiskeindustrien, som påbegyndtes i midten af 60'erne, og må ses på baggrund af et øget færøsk fiskeri i

hjemlige farvande. Andelen af de færøske fangster, der stammer fra de nære områder udgjorde i 1975 14%, medens den siden 1982 har udgjort over 42% (i 1986: 50%). Samtidig er andelen af fangsterne i midterområderne (Island, Nordsøen, Østgrønland m.v.) faldet betydeligt. Denne udvikling skyldes stigende vanskeligheder med at opretholde fiskeriet på de tidligere traditionelle fangststeder, efter at en række lande i 1977 udvidede fiskerigrænserne. Den færøske konsumfiskeindustri bestod ved udgangen af 1986 af 21 fiskefiletfabrikker samt enkelte andre virksomheder beskæftiget med røgeri m.v. De landede mængder af råfisk fra færøske skibe til filetfabrikkerne på Færøerne har i de seneste fire år været betydeligt større end tidligere, jfr. kapitel 3.

Det øgede fiskeri i hjemlige farvande betyder, at en større del af fisken efter kortere ture landes til videre forarbejdning på Færøerne i modsætning til det tidligere saltfiskfiskeri, hvor fisken blev behandlet og saltet ombord på ture af op til flere måneders varighed, og derefter ofte blev sejlet direkte til aftagerlandet. Som det fremgår af ovenstående tabeller har Færøernes traditionelle eksportvare, saltfisken, dog stadig stor betydning, hvilket ligeledes gælder fersk hel-fisk. Saltfisk er Færøernes næststørste eksportvare og udgjorde i 1986 sammen med saltet fiskefilet 23% af den samlede eksport excl. skibe, jfr. tabel 4.5. nedenfor.

Rejer er fortsat den trediestørste eksportvare. Den udgjorde i 1977 og 1978 17% af den samlede eksport, men siden er der som følge af restriktioner for rejefiskeriet ved Grønland sket en nedgang i rejernes andel af eksporten. Rejefiskeriet ved Grønland er dog i et vist omfang blevet erstattet af et betydeligt rejefiskeri ved Svalbard. Rejernes andel af den samlede eksport excl. skibe var i 1986 11%.

Den færøske lakseeksport, som i 1979 kun udgjorde 25 tons, er i de senere år øget væsentligt og indbragte i 1986 godt 69 mill. kr. I forbindelse med aftalen med EF om gensidigt fiskeri har Færøernes landsstyre forpligtet sig til at formindske laksefiskeriet i færøsk farvand, hvorfor muligheden for at øge eksporten af vildlaks er yderst begrænset. Eksporten af laks fra de mange nyoprettede havbrug forventes derimod at stige i de kommende år.

Fiskeaffald har i de senere år ligeledes været en ret betydelig eksportvare. Affaldet, der anvendes til dyrefoder (mink m.v.),

eksporteres hovedsagelig til Finland, Danmark og Norge. Dette produkts voksende andel af eksporten siden midten af 70'erne må ses på baggrund af den skete udbygning af fiskefiletfabrikkerne, hvor de fleste virksomheder nu har anlæg til formaling og frysning af affaldet fra filetfabrikationen.

Der er i 1986 eksporteret 3 større fiskerskibe for ialt 113 mill. kr. samt 8 mindre skibe, der har indbragt knap 10 mill. kr.

Udover fiskeprodukter og skibe eksporteres en del frimærker til samlere, og der er tillige en mindre, traditionel eksport af uldgarn, strikkede varer og fåreskind.

I tabel 4.5. gives en oversigt over eksportandel i 1986 samt ændringer i værdi, mængder og enhedspriser fra 1985 til 1986 for nogle hovedprodukter.

Tabel 4.5. Eksportandel i 1986 samt ændring i værdi, mængder og enhedspriser fra 1985 til 1986 for hovedprodukter¹⁾

	Andel af eksporten excl. skibe i 1986	<u>Ændring fra 1985 til 1986</u>		
		<u>Værdi</u>	<u>Kvantum</u>	<u>Enhedspris²⁾</u>
		%		
Fersk hel-fisk	6	25	72	-28
Frosset fiskefilet	37	-13	-14	1
Heraf: Sejfilet	14	4	-21	32
Torskefilet	13	-26	-18	-11
Kullerfilet	9	-4	9	-12
Frosset hel-fisk	11	38	50	-8
Heraf: Laks	4	-6	46	-27
Saltfisk og saltet fiskefilet	23	20	9	9
Rejer	11	15	-10	-28
Fiskemel	5	-4	9	-12
<u>Ialt excl. skibe³⁾</u>	<u>100</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

1) Tabellen er udarbejdet på grundlag af foreløbige tal.

2) Enhedspriserne er beregnet på grundlag af den detaljerede eksportstatistik.

3) Incl. 7% øvrige varer udover de i tabellen nævnte hovedgrupper.

Kilde: Danmarks Statistik

Fra 1985 til 1986 var eksportværdien excl. skibe som omtalt stort set uændret, hvilket skyldes både uændrede mængder og uændrede priser (enhedspriser). Udviklingen for de enkelte produkter fremgår af tabel 4.5. samt tabellerne 4.3. og 4.4.

Eksporten af fersk hel-fisk består af så forskellige produkter som fersk sild og makrel, torsk og lignende konsumfisk samt laks og ørred. Der har i 1986 været et fald i eksporten af makrel, mens eksporten af laks er steget. En del af eksporten af fersk hel-fisk hidrører fra torskefiskeriet i Østersøen samt fra de med industrifiskeriet forbundne bifangster af konsumfisk. Disse fangster landes som regel direkte i dansk havn.

Eksporten af frosset fiskefilet, der udgør en meget væsentlig del af den samlede eksport, faldt med 13% fra 1985 til 1986. Faldet skyldes en mindre eksportmængde, mens enhedspriserne gennemsnitligt er steget svagt.

Eksporten af sejfileter indbragte i 1986 248 mill. kr., hvilket var 4% mere end i 1985. Enhedspriserne for sejfileter steg med 32%, mens den afsatte mængde blev reduceret med 21%. Vesttyskland aftog ca. 2/3 af den samlede eksport. Af andre betydende aftagerlande kan nævnes Frankrig, mens USA i 1986 har aftaget en væsentlig mindre del end året før.

Eksporten af frosne torskefileter faldt med 26% i værdi. Den afsatte mængde faldt med 18% og priserne med 11%. Ligesom i 1984 og 1985 er der i 1986 sket et fald i eksporten af torskefileter til USA. Storbritannien har i 1986 overhalet USA som det største aftagerland, og derudover har Frankrig aftaget store mængder af torskefilet.

Priserne på kullerfilet faldt i 1986 med 12%, og den afsatte mængde steg med 9%. Eksporten af frosne kullerfileter indbragte som følge heraf 4% mindre i 1986 end i 1985. De største aftagerlande er USA og Storbritannien.

Eksporten af hel frosset fisk steg fra 1985 til 1986 med 38%. Gennemsnitsprisen faldt med 8%, og den afsatte mængde blev forøget med 50%. Eksporten af laks, der i 1986 udgjorde ca. 1/3 af den samlede eksport af hel frosset fisk, blev dog reduceret med 6%. Den afsatte mængde steg med 46%, mens prisen faldt med 27%. De vigtigste aftagerlande for frosset laks var i 1986 Danmark, Vesttyskland, Schweiz og Frankrig.

Eksporten af saltfisk, der hovedsagelig består af saltet torsk, indbragte 20% mere i 1986 end i 1985. Gennemsnitsprisen steg 9%, og den afsatte mængde var også 9% større i 1986 end i 1985. Saltfiskeeksporten går især til middelhavslandene Italien, Portugal, Grækenland og Spanien, men også Danmark aftager en betydelig del af saltfiskeeksporten.

Den gennemsnitlige pris for eksporterede rejer steg med 28% i 1986. Den afsatte mængde faldt imidlertid med 10%, og værdien af de eksporterede rejer blev dermed 15% større i 1986 end i 1985. De største aftagerlande er Danmark, Frankrig og Storbritannien.

Eksporten af fiskemel faldt med 4% fra 1985 til 1986 som følge af prisfald på 12% og forøgelse af mængderne på 9%. Eksporten af fiskemel er for den overvejende dels vedkommende gået til Storbritannien, Sverige og Irland.

Tabel 4.6. giver en samlet oversigt over den færøske eksports fordeling på aftagerlande.

Tabel 4.6. Værdien af Færøernes eksport (incl. skibe, excl. fri-mærker) efter markedsområder 1975, 1980 og 1983-86

<u>1.000</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>1. EF</u>						
Danmark	90.409	214.711	252.865	342.682	329.227	396.755
Italien	40.506	97.876	70.709	112.473	151.952	134.504
Storbritannien	60.906	135.007	225.768	229.228	274.448	266.791
Vesttyskland	8.426	125.321	179.922	224.944	276.749	265.817
Frankrig	15.291	75.233	103.684	121.688	169.182	206.888
Belgien, Luxemb.	8.130	14.002	31.451	21.399	32.534	14.785
Holland	2.965	20.082	23.448	23.532	82.487	15.794
Grækenland	.	18.171	16.481	29.038	15.262	32.199
Portugal	.	.	.	.	.	98.997
Spanien	.	.	.	.	.	40.760
Grønland	43	21.340	-	15	.	.
Irland	-	1.221	2.385	8.312	5.023	14.965
<u>EF-lande ialt</u>	<u>226.676</u>	<u>722.964</u>	<u>906.713</u>	<u>1113.312</u>	<u>1336.864</u>	<u>1488.255</u>
<u>2. Lande uden for EF</u>						
Norge	10.307	41.811	35.599	26.398	38.458	33.051
Sverige	18.624	31.081	40.440	32.451	32.058	41.165
Finland	1.308	8	12.576	19.072	48.006	24.504
Schweiz	3	232	5.885	12.069	13.178	16.142
Portugal	49.874	-	23.506	24.928	61.503	.

(fortsættes)

Værdien af Færøernes eksport (incl. skibe, excl. fri-
mærker) efter markedsområder 1975, 1980 og 1983-86 (fortsat)

<u>1.000</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹⁾
Spanien	47.934	70.471	58.997	26.606	16.359	.
Grækenland	11.045	.	.	.	.	.
Sovjetunionen	-	-	9.704	16.780	-	4.536
Tjekkoslavakiet	3.211	1.720	10.845	20.642	353	-
Grønland	.	.	.	.	11	48.318
Canada	4	53	36	61	59	44.093
U.S.A.	68.030	117.528	435.014	309.357	321.057	243.339
Japan	-	10	19.102	27.241	21.739	33.003
Øvrige lande	26.937	21.372	5.524	11.464	10.018	14.211
Lande uden for EF ialt	237.277	284.286	657.228	527.070	562.799	502.362
Samlet eksport	463.953	1007.250	1563.941	1640.382	1899.663	1990.617

1) Foreløbige tal.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

De 4 største aftagerlande for den færøske eksport er Danmark, Storbritannien, Vesttyskland og USA. Disse 4 lande aftog knap 60% af eksporten i 1986.

Eksporten til USA gik tilbage fra 1985 til 1986, mens eksporten til Danmark er gået frem. For eksporten til Danmark gælder, at en væsentlig del videreeksporteres til andre lande. Forskydningen fra det amerikanske til det europæiske marked, som gjorde sig gældende indtil 1982, blev afbrudt af en kraftig stigning i den amerikanske markedsandel af Færøernes eksport i 1983. Den store afsætning til det amerikanske marked har dog ikke kunnet opretholdes. Specielt har der som tidligere omtalt været et kraftigt fald i eksporten af frosne torskefileter til USA.

Ca. 75% af den færøske eksport gik i 1986 til lande inden for EF, hvilket er lidt mere end året før. Stigningen skyldes Portugals og Spaniens optagelse i EF. Ses der bort fra disse to lande, hvis eksportandele er steget kraftigt i 1986, har EF's andel af eksporten i 1986 været lidt mindre end året før. EF-landenes markedsandel af den færøske eksport har i øvrigt i de senere år været relativt uændret, bortset fra 1983, hvor der som ovenfor nævnt skete en forskydning fra det europæiske til det amerikanske marked. Bortset fra USA

har de betydeligste aftagerlande uden for EF i 1986 været Grønland, Canada, Sverige, Norge og Japan.

Den store eksport til Grønland og Canada i 1986 skyldes salg af et større fiskerskib til hvert af de to lande.

Import

Tabel 4.7. viser importens fordeling på varegrupper. Ved bedømmelsen af tallene i tabellen må det tages i betragtning, at betydelige indkøb af proviant og andre forsyninger, som færøske fiskere foretager i udlandet til brug om bord, ikke er medregnet.

Tabel 4.7. Importen fordelt på varegrupper 1982-86

<u>Mill. kr.</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹
Næringsmidler, drik- kevarer og tobak	197,0	210,1	233,0	231,6	256,0
Andre ikke varige forbrugsvarer	47,0	51,2	56,9	62,8	82,0
Beklædning	49,4	58,4	64,0	66,6	82,0
Fodtøj	12,4	14,7	17,2	17,7	20,0
Andre halvvarige forbrugsvarer	59,1	68,3	76,2	82,9	102,0
Andre varige forbrugsvarer	72,5	78,8	90,3	92,6	116,0
Personbiler	32,8	53,3	72,3	59,1	82,6
Varer til privat forbrug ialt	470,2	534,6	609,9	613,2	740,7
Brændselsstoffer ialt	401,8	420,3	447,1	465,6	256,3
Varer fortrinsvis til landbrug m.v.	24,6	25,8	29,9	38,6	62,9
Varer fortrinsvis til bygge- og an- lægsvirksomhed	202,8	210,8	231,1	237,0	297,5
Varer fortrinsvis til øvrige byerhverv	351,9	371,9	450,9	490,5	576,9
Rå- og hjælpe- stoffer ialt	579,3	608,5	711,9	766,1	937,3
Maskiner og andet kapitaludstyr	158,0	154,4	191,3	238,3	400,3
Køretøjer til er- hvervsmæssig brug	21,2	29,3	60,2	65,4	104,6
Investeringsvarer excl. skibe ialt	179,2	183,7	251,5	303,7	504,9

(fortsættes)

Importen fordelt på varegrupper 1982-86 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u> ¹⁾
Andre varer	23,2	29,0	26,6	53,1	63,9
Import excl. skibe ialt	1.653,7	1.776,1	2.046,9	2.201,5	2.503,0
Skibe og fly ialt	32,7	423,1	672,7	429,0	363,0
Import ialt	1.686,4	2.199,2	2.719,5	2.630,5	2.866,0

1) Foreløbige tal.

Kilde: Danmarks Statistik

Rå- og hjælpestoffer udgør i 1986 37% af Færøernes import excl. skibe. Varer til privat forbrug udgør ca. 30% af importen excl. skibe, mens 10% af importen er brændselsstoffer. Investeringsvarer excl. skibe udgør ca. 20%.

Importen i 1986 er steget stærkt for alle varegrupper vedkommende bortset fra brændselsstoffer og skibe.

Importen af brændselsstoffer er faldet med 45% fra 1985 til 1986. Dette skyldes især, at priserne er faldet kraftigt, men også den importerede mængde er mindre end året før.

Importen af rå- og hjælpestoffer steg med 22% fra 1985 til 1986 fordelt med stigninger på 63%, 26% og 18% for varer til henholdsvis landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed og øvrige byerhverv.

Importen af investeringsvarer steg fra 1985 til 1986 med 66%. Værdien af importen af motorkøretøjer til erhvervsmæssigt brug steg med 60%, mens importen af maskiner og andet kapitaludstyr voksede med 68%.

Importen af varer til privat brug (incl. personbiler) steg i 1986 med 21%. Baseret på de prisoplysninger, der kan udledes af udenrigshandelsstatistikken, og som er forbundet med en vis usikkerhed, har den gennemsnitlige prisstigning været på 2%, mens den importerede mængde er steget med 18%.

For gruppen "Nærings- og nydelsesmidler" har der i 1986 været en stigning i importen på 11%. Beklædning er forøget med 23%, og stigningen for fodtøj har været på 13% i værdi. Gruppen "Andre varige forbrugsvarer", der blandt andet indeholder hårde hvidevarer og radio/tv, voksede i 1986 med 25% mod 3% i 1985.

Mens værdien af importerede personbiler i 1985 faldt med 19%, steg personbilimporten i 1986 med 40%. Antallet af importerede personbiler var i 1986 ca. 25% større end i 1985, idet der i 1986 blev importeret ca. 2.000 personbiler. Der var ved udgangen af 1986 registreret knap 13.000 private personbiler. D.v.s., at antallet af personbiler på Færøerne pr. indbygger over 18 år er lidt højere end i Danmark.

Den samlede import af skibe var i 1986 mindre end i 1985. Skibsimporten udgjorde dog stadig 13% af den samlede import.

Importen af skibe i 1986 bestod af 6 større fiskerskibe til i alt 317 mill. kr., 5 mindre fiskerskibe til i alt 25 mill. kr., 3 fragtskibe til i alt 13 mill. kr. samt 2 sandpumpere til i alt 8 mill. kr.

På grund af væksten i forarbejdningskapaciteten på land gennem udvidelser og rationaliseringer af de eksisterende filetfabrikker og etablering af nye filetfabrikker samt på grund af de gunstige støtteordninger til fiskeriet har der i flere år - trods en stor overkapacitet i den færøske fiskerflåde - været en skærpet interesse for investeringer i fiskerskibe. For at begrænse overkapaciteten i flåden og for bl.a. derved at undgå overfiskning af fiskebestandene har der siden 1982 været restriktioner over for skibsimporten. Uden disse restriktioner ville importen af fiskerskibe formentlig have været endnu større.

Den seneste opgørelse over importens fordeling på lande er fra 1985. I tabel 4.8. er vist importens procentvise fordeling på købslande i 1975, 1980 og 1982-85.

Tabel 4.8. Importen (incl. skibe) fordelt på lande 1975, 1980 og 1982-85

Procentvis fordeling

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Danmark	66,2	73,0	67,5	58,9	58,4	39,9
Norge	19,5	13,6	16,5	15,0	16,3	26,8
Sverige	2,8	4,0	5,2	3,0	2,4	5,3
Island	0,8	1,7	2,3	1,3	1,3	2,0
Storbritannien	4,2	2,4	2,5	1,6	1,8	3,7
Vesttyskland	1,7	1,5	2,0	14,4	13,8	8,3

(fortsættes)

Importen (incl. skibe) fordelt på lande 1975, 1980
og 1982-85 (fortsat)

Procentvis fordeling

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Japan	0,6	0,7	1,1	1,0	1,0	3,4
Andre lande	4,2	3,1	2,9	4,8	5,0	10,6
Import ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Fra og med 1985 er der sket en ændring af systemet til opgørelse af Færøernes import fra Danmark, således at der skelnes mellem varer af dansk og fremmed oprindelse. Tidligere blev alle varer afsendt fra Danmark registreret som værende af dansk oprindelse. Denne forbedring af opgørelsesmetoden medfører, at fordelingen på lande i 1985 ikke umiddelbart kan sammenlignes med 1984 og tidligere år.

Kilde: Danmarks Statistik

Danmark er det betydeligste importland med en andel af den samlede import på 40%. Også Norge står for en væsentlig del af importen med en andel på 27%. De vigtigste importlande i gruppen "andre lande" var i 1985 Holland, USA, Italien, Frankrig og Belgien med i alt 6% af importen.

ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER

Arbejds-, løn- og prisforhold er overtaget som særanliggender. De vigtigste love er:

Lov nr. 86 af 31. marts 1928 for Færøerne om mægling i arbejdsstridigheder med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 13 af 20. marts 1958 om funktionærer,

Lagtingslov nr. 29 af 12. oktober 1954 om lærlingeforhold med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 om pristalsbehandling af arbejds lønninger med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 5. juli 1971 om landets tjenestemænd med senere ændring,

Lagtingslov nr. 72 af 22. december 1951 om fiskernes afregning og lønreguleringsfond med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 48 af 28. maj 1984 om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 30 af 21. maj 1975 om pristal med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 37 af 1. juni 1978 om 40 timers arbejdsuge,

Lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 om priskontrol,

Lagtingslov nr. 30 af 7. april 1986 om ferie med løn.

Arbejdsforhold

Det private arbejdsmarked

På det private arbejdsmarked sluttes der sædvanligvis 2-årige overenskomster mellem arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og håndværker- og arbejderforbundene på den anden side.

Efter de seneste overenskomstforhandlinger i 1985 er der fastsat 2-årige overenskomster for såvel håndværkernes som arbejdsmændenes og -kvindernes vedkommende.

Overenskomsterne vedrører kun grundlønningerne, idet pristalsreguleringen er fastsat ved lagtingslov. Der er ikke nogen offentlig støttet arbejdsløshedsforsikring på Færøerne. Vedrørende dagpenge ved sygdom eller fødsel henvises til kapitel 6, Socialvæsen.

De færøske arbejdsgivere er organiseret i flere foreninger. Arbejdsgiverne inden for industri og anden forarbejdning er organiseret i 2 foreninger: Havnar Arbeidsgevarafelag, der omfatter arbejdsgiverne i Tórshavn, og Føroya Arbeidsgevarafelag, som omfatter arbejdsgivere i det øvrige land. Formanden i Havnar Arbeidsgevarafelag er medlem af bestyrelsen i Føroya Arbeidsgevarafelag. Håndværksmestrene er organiseret i én hovedorganisation, Føroya Handverksmeistarafelag. Arbejdsgiverne inden for handel og kontor er organiseret i Føroya Keyppmannafelag. Endelig er rederne organiseret i 2 foreninger: Føroya Reiðarafelag (Rederiforeningen), som består af ejerne af fiskerskibe m.v., og Reiðarafelagið fyri Føroysk Farmaskip (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe), der omfatter ejerne af fragtskibe m.v.

Alle foreningerne forhandler løn- og arbejdsforhold.

Håndværkerne er organiseret i Føroya Handverkarafelag. Dette forbund, der har ca. 1.200 medlemmer, slutter aftale for alle foreningens afdelinger.

Arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík er organiseret i lokale foreninger, som har omkring 800-1.000 medlemmer hver, medens arbejdere i det øvrige land er organiseret i Føroya Arbeidarafelag, som har ca. 7.000 medlemmer. Foreningerne i Tórshavn og Klaksvík er ikke medlemmer af Føroya Arbeidarafelag. Endvidere har kvindelige arbejdere i Tórshavn og Klaksvík deres egne organisationer, som ikke er medlemmer af Føroya Arbeidarafelag. Det bemærkes, at en del fiskere er medlemmer af arbejderforbundene.

Efter forhandlinger i foråret 1985 blev håndværkerne og håndværksmestrene enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1985. Overenskomsten gav håndværkerne 1,90 kr. mere i timen pr. 1. maj 1985 og yderligere 2,00 kr. i timen pr. 1. maj 1986.

Lærlingelønnen inden for håndværk og industri er ved lagtingslov af 16. oktober 1978 om ændring af lærlingeloven fastsat til 25% af lønnen for en faglært arbejder i det første læreår, 35% i andet år, 45% i tredje år og 55% i fjerde læreår. Siden 1. september 1980 har landskassen refunderet 50% af den lovpligtige lærlingeløn, medens lærlingene går på teknisk skole.

Efter en kortvarig strejke i maj 1985 blev Havnar Arbeidsmannafelag og Klaksvíkar Arbeidsmannafelag enige med arbejdsgiverne om en 2-årig overenskomst, der gav arbejdsmændene en stigning i timelønnen på 1,50 kr. pr. 1. maj 1985 og yderligere 1,50 kr. pr. 1. maj 1986. Hertil kom, at arbejdsgiverne fra 1. maj 1985 skulle indbetale 1% af lønnen til en pensionsfond.

Derimod lykkedes det ikke de øvrige arbejderorganisationer og arbejdsgiverne at nå til enighed. Efter at strejke var brudt ud, blev lagtinget ekstraordinært indkaldt og vedtog ved lagtingslov nr. 24 af 17. maj 1985 en 2-årig forlængelse af overenskomsterne mellem arbejdsgiverne og Føroya Arbeidarafelag, Havnar Arbeidskvinnufelag og Klaksvíkar Arbeidskvinnufelag. Dog vedtog man de samme timelønsforhøjelser som for arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík, d.v.s. to gange 1,50 kr., og herudover en forhøjelse pr. 1. maj 1985 på 1% af den til enhver tid gældende løn i stedet for indbetaling til pensionsfonden.

Typograferne adskiller sig fra de øvrige håndværkere ved at være organiseret i en særlig forening. Typografernes lønninger ligger over de øvrige håndværkerlønninger. Der er mellem typograferne og arbejdsgiverne indgået en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1985, der giver typograferne en lønstigning på 3% om året, hvilket svarer nogenlunde til stigningen for de øvrige håndværkere.

Dykkerne har ligeledes deres egen forening, Kavarafelagið, som indgår selvstændige overenskomster.

En organisation af handels- og kontorfunktionærer, beskæftiget på det private arbejdsmarked i Tórshavn, blev stiftet i 1973. Denne forening, Skrivstovu- og Krambúðarfólk (S & K), sluttede første gang overenskomst med Færøernes Arbejdsgiverforening i 1974.

Siden er lignende organisationer opstået i Klaksvík i 1976, på Eysturoy i 1980 og på Suðuroy og Vágar i 1981. De 5 organisationer udgjorde ved overenskomstforhandlingerne i 1985 ligesom tidligere een forhandlingspart. Der blev i 1985 sluttet en 2-årig overenskomst med arbejdsgiverforeningen/købmandsforeningen gældende fra 1. maj 1985, som betød gennemsnitlige lønstigninger af samme størrelse som på håndværkerområdet.

Arbejdstiden er fastsat ved lagtingslov, og den ugentlige normalarbejdstid har siden 1. januar 1980 været fastsat til 40 timer. Ved lagtingslov er feriens længde til og med 1985/86 fastsat til minimum 4 uger, og feriegodtgørelsen til personer, der ikke har ret til løn under ferie, til 9½% af lønnen. Fra 1986/87 forlænges ferien gradvis med 2 dage om året, således at der fra og med 1988/89 gives 5 ugers ferie. Samtidig forhøjes feriegodtgørelsen gradvis til 12%.

I henhold til lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 er pristalsreguleringen af arbejds lønninger fastsat til 60 øre pr. time for hver fulde 3 points udsving i det færøske pristal udover 100 pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1980 uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse, og i foråret 1983 blev pristallet igen fastsat til 100 pr. 1. januar 1983 ligeledes uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse.

Fiskerne er sluttet sammen i Føroya Fiskimannafelag, der har godt 3.000 medlemmer.

Fiskernes overenskomst har forskelligt indhold, alt efter hvilken fartøjstype og fangstmetode der er tale om. Der kan skelnes mellem to hovedaflønningsformer, aflønning efter bruttoprincippet og aflønning efter nettoprincippet. Efter bruttoprincippet aflønnes mandskabet med en vis andel, gennemsnitlig omkring 25-30% af skibets indtægter opgjort som fangsternes salgsværdi med diverse pristilskud. Den resterende del tilfalder rederen, der ud af sin andel afholder omkostningerne. Stigende fangstværdier vil således medføre stigende hyrer uanset omkostningsudviklingen, medens stigende omkostninger alene formindsker rederens andel. Efter nettoprincippet aflønnes mandskabet med en andel typisk 35-45% af nettoindtægterne, beregnet som bruttoindtægten ved salg af fangsten med fradrag af variable omkostninger, d.v.s. olie, agn, proviant, salt m.v. Stigende omkostninger vil således blive fordelt mellem reder og mandskab. I de senere år er aflønning efter

bruttoprincippet vundet stærkt frem, men nettokontrakter findes stadig.

Overenskomsten indeholder endvidere bestemmelser om den indbyrdes fordeling mellem mandskabet.

Efter forlængelse af den tidligere overenskomst til 12. juni 1985 og efter en kortvarig strejke blev der i august 1985 indgået en ny overenskomst, som gav visse forbedringer for fiskerne, men ikke medførte større ændringer. Overenskomsten kunne opsiges til 1. januar 1986, men er senere forlænget til 1. april 1987.

De omtalte aflønningsformer medfører betydelige forskelle i mandskabslønnen mellem forskellige skibstyper og fangstformer og stærkt svingende indtægter. I de senere år har der været en udpræget stærkere stigning i hyren for mandskab, der aflønnes efter bruttoprincippet end for mandskab, aflønnet efter netto-princippet. Med henblik på at afbøde virkningerne af de svingende indtægter er der ved lagtingslov fastsat bestemmelser om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Mindstelønnen, der ydes påmønstret mandskab på fiskerbåde, som et udligningstilskud til lønnen, andrager ved udgangen af 1986 10.895,- kr. om måneden eller 363,- kr. pr. dag.

Til mandskab på hjemmefiskeri ydes der, såfremt mandskabet ikke er under mindstelønsordningen, en mindsteindtægt, som ultimo 1986 udgør 780,- kr. pr. fiskedag.

Såvel mindsteløn som mindsteindtægt udbetales af fiskernes lønreguleringsfond og dækkes fuldt ud af landskassen. Mindsteløn og mindsteindtægt pristalsreguleres efter det færøske pristal. Som supplement til lønnen ydes af landskassen pristilskud, der beregnes pr. kg. landet fisk og udbetales til mandskabet. Endvidere udbetales ferieløn med den på land gældende procentsats.

I 1981 oprettedes en sømandsafdeling inden for Fiskimannafelag. Pr. 1. oktober 1985 blev der med rederne (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) indgået en ny 2-årig overenskomst, som bl.a. gav sømændene generelle lønstigninger på 5% pr. 1. oktober 1985 og yderligere 5% pr. 1. maj 1986. Sømandsafdelingen har ca. 100 medlemmer.

Endelig har navigatorer og maskinmestre deres egne organisationer, der indgår overenskomster med såvel private som offentlige arbejdsgivere.

Det kan iøvrigt nævnes, at hjemmefiskerne er organiseret i foreningen Meginfelag Útróðrarmanna, som har over 2.000 medlemmer. Inden for denne sammenslutning af ejere og lønmodtagere findes ingen skriftlige overenskomster, men der findes en fast kotyme med lang tradition bag sig.

Det offentliges arbejds- og lønforhold

Inden for det offentlige er funktionærer, ansat i landsstyret og dets institutioner, aflønnet i henhold til overenskomst mellem funktionærernes organisation, Starvsmannafelagið, der har omkring 700 medlemmer, og Færøernes landsstyre. Postfunktionærerne har dog deres egen organisation, Føroya Postfelag, som har omkring 300 medlemmer. Ved overenskomstforhandlingerne i foråret 1985 udgjorde Starvsmannafelagið og Postfelagið ligesom tidligere én part over for Færøernes landsstyre. Der blev indgået en ny 2-årig overenskomst pr. 1. juni 1985. Overenskomsten gav funktionærerne en lønstigning på 2 3/4% pr. år, som imidlertid fuldt ud indbetales til en nyoprettet pensionskasse.

De færøske tjenestemandsløve er opbygget på samme måde som de danske fra 1969. Ændringer foretages efter aftale med en forening af tjenestemænd, der har omkring 50 medlemmer. I begyndelsen af 1986 blev tjenestemændene og landsstyret enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. oktober 1985, som gav lønstigninger på 2 3/4% pr. år.

De færøske civil-, akademi- og teknikumingeniører er sammen-sluttet i Føroya Verkfrøðingafelag, som blev oprettet i 1967. Foreningen har omkring 140 medlemmer. I november 1985 underskrev foreningen og Færøernes landsstyre en overenskomst for perioden 1. oktober 1985 - 31. maj 1987. "Ingeniøroverenskomsten" lægges ofte til grund ved ansættelse af ingeniører på det private arbejdsmarked og blev tidligere anvendt også ved ansættelse af andre faggrupper - jurister, økonomer m.v. - ved landsstyrets institutioner og i kommuner. I november 1984 har de offentlig ansatte økonomer og jurister dog stiftet en fagforening, Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya. Foreningen har pr. 1. oktober 1985 indgået en selvstændig overenskomst med Færøernes landsstyre.

Folkeskolelærerne aflønnes i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne. Grundlønninger og indplacering følger stort set reglerne i den

danske tjenestemandslov, men aftaler om lønninger og arbejdsforhold træffes mellem Færøernes landsstyre og Føroya Lærarafelag, der har omkring 400 medlemmer. Lønningerne pristalsreguleres i overensstemmelse med det færøske pristal. Ved årsskiftet 1985/86 blev der afsluttet en 2-årig overenskomst, gældende fra 1. oktober 1985, som gav lærerne lønstigninger på 3% pr. 1. oktober 1985 og yderligere 2,85% pr. 1. august 1986.

Gymnasielærerne, der tidligere var organiseret i Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) dannede i 1982 deres egen fagforening, Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara (YF). Foreningen har omkring 90 medlemmer. YF har indgået en ny 2-årig overenskomst med landsstyret pr. 1. oktober 1985. Det pligtige timetal er 21,5, og lønningerne er ca. 2% over GL's lønninger.

Der findes - groft skønnet - omkring 1.100 lønmodtagere inden for den offentlige sektor på Færøerne, der er aflønnet efter danske overenskomster. Personalet ved statsinstitutionerne på Færøerne er lønnet efter overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten. Herudover anvendes i et vist omfang ved færøske institutioner - især inden for social- og sundhedsvæsenet - overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten eller Amtsrådsforeningen/Kommunernes landsforening i Danmark. Inden for de store danske fagorganisationer Dansk Sygeplejeråd og Handels- og Kontorfunktionærernes fagforbund (HK) er der oprettet en særlig færøsk afdeling. Dansk Sygeplejeråd, Føroya Deild, har ca. 500 medlemmer, og HK-Føroya Deild har ca. 70 medlemmer. I begyndelsen af 1983 blev der dannet en sammenslutning, Fællesforeningen af danske fagforeninger på Færøerne (FFF), bestående af ca. 850 medlemmer fra omkring 25 fagforeninger, hvis medlemmer er lønnet efter danske overenskomster. Sammenslutningen har ikke forhandlingsret og må alene betragtes som et samarbejdsorgan.

De kommunale tjenestemænd og funktionærers arbejds- og lønforhold aftales med de enkelte kommuner. For funktionærernes vedkommende er vilkårene som hovedregel overensstemmende med aftalen mellem landsstyret og Starvsmannafelagið. Der findes faglige foreninger for kommunalt ansatte i Tórshavn og Klaksvík.

Lønninger

Der udarbejdes ikke statistik over udbetalte arbejds lønninger på Færøerne. Med henblik på at give et billede af lønudviklin-

gen er der foretaget en beregning af den overenskomstmæssige timeløn for typiske funktionær- og arbejdergrupper pr. 1. januar i årene 1980-87 som vist i tabel 4.9.

Funktionærlønnen er lønnen for en assistent på 1. løntrin. Timelønnen er beregnet som årslønnen med tillæg af særlig ferie-godtgørelse i henhold til Starvsmannafelagið's overenskomst med landsstyret divideret med det årlige antal arbejdstimer. Da der ikke udbetales tillæg for søgnehellidage og andre fridage, er disse dage fratrasket. Fra 1986 er tillige pensionsbidraget inkluderet i den beregnede timeløn.

Lønningerne for faglærte og ufaglærte arbejdere er den overenskomstmæssige timeløn ved sædvanligt arbejde med tillæg af feriepenge for henholdsvis faglærte håndværkere og ufaglærte mandlige og kvindelige arbejdere, hvorimod tillæg for særligt arbejde og overarbejdstillæg ikke er medregnet.

Da lønningerne er angivet i årets priser, er der anført udviklingen i det færøske pristal pr. 1. januar i hvert af årene, samt beregnet et reallønsindeks med henblik på en vurdering af bevægelserne i reallønnen.

Tabel 4.9. Arbejder- og funktionærlønninger 1980-87

Pr. 1. jan.	Timeløn i øre				Reallønsindeks ¹⁾				
	Pris- tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	Pris- ²⁾ tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	
1980	145 ³⁾	4297	4752	4160 4100	100	100	100	100	100
1981	116 ⁴⁾	4862	5361	4785 4703	116	97	97	99	99
1982	132 ⁴⁾	5307	5827	5251 ⁶⁾	132	94	93	96	97
1983	146 ⁴⁾	5824	6303	5712 ⁶⁾	146	93	91	94	96
1984	105 ⁵⁾	6213	6602	6000 ⁶⁾	154	94	90	94	95
1985	113 ⁵⁾	6630	7018	6399 ⁶⁾	165	94	90	93	95
1986	118 ⁵⁾	6880 ⁷⁾	7292	6696 ⁶⁾	172	93	90	94	95
1987	112 ⁵⁾	6995 ⁷⁾	7496	6841 ⁶⁾	164	99	96	100	102

1) Beregnet som indeks for timeløn divideret med pristallet (januar 1980 = 100).

2) Beregnet, januar 1980 = 100.

3) Pristal juli 1975 = 100.

4) Pristal januar 1980 = 100.

5) Pristal januar 1983 = 100.

6) Pr. 1. maj 1981 er der ved overenskomst skabt ligeløn mellem mænd og kvinder.

7) Incl. pensionsbidrag.

Kilde: Organisationerne og Færøernes prisråd

Som det fremgår af tabellen, er arbejder- og funktionærlønningerne i 1986 steget med 2-3%. Stigningen i lønningerne består udelukkende af overenskomst- og dyrtidsreguleringer, idet lønglidning er ukendt på Færøerne. Da priserne i 1986 er faldet med godt 4%, er reallønnen i det seneste år steget væsentligt for samtlige gruppers vedkommende.

Betragtes perioden fra januar 1980, ses det, at reallønnen i årene 1980-82 har været faldende. I årene 1983-85 har reallønnen været stort set uændret for så at stige kraftigt i løbet af 1986.

For så vidt angår indkomster for fiskere, henvises til hyreoversigterne i afsnittet om fiskeri i kapitel 3. Hyren omfatter parter i skibets fangst, feriepenge, pristilskud og udbetalte mindstelønninger. Variationen i årshyrene er betydelig, idet der udover variationen i dagshyrene også vil være store variationer i antallet af dage, der fiskes.

Priser

Ved lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 er nedsat et prisråd med 3 medlemmer valgt af landsstyret, ét repræsenterende forbrugerinteresser, ét repræsenterende sælgerinteresser og ét uvildigt medlem, der er formand for rådet. Prisrådet skal følge prisudviklingen og kan fastlåse varepriser i indtil et halvt år ad gangen, begrænse prisforhøjelser relativt eller absolut samt fastsætte maksimumspriser, såfremt rådet finder en pris eller en avance urimelig. Loven fastsætter endvidere visse bestemmelser om prismærkninger, om mellemhandlerudgifter, om garantier, om kalkulation m.v.

I 1975 blev der indført et nyt lønregulerende pristal. Pristallets vægtgrundlag er udarbejdet på grundlag af en forbrugsundersøgelse af 47 husstande i 1971 og 1972. Pristallet, der havde juli 1975 = 100, blev udregnet første gang pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet ved lagtingslov fastsat til 100 pr. 1. januar 1980, og i foråret 1983 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1983. Pristallet udregnes hvert kvartal.

Det færøske pristal er lønregulerende for tjenestemænd og kontorfunktionærer ved landsstyret og dets institutioner, folkeskolens lærere og en del af det øvrige arbejdsmarked, der aflønnes efter færøske overenskomster. Hovedparten af denne gruppe er

faglærte og ufaglærte arbejdere. Alle gruppers lønninger reguleres kvartalsvis efter det sidst udregnede pristal, idet der udbetales 1 dyrtidsportion á 60 øre pr. time eller 105 kr. pr. måned for hver 3 points stigning i pristallet.

Ved lagtingslov nr. 20 af 7. marts 1980 om ændring af lagtingslov om pristal blev den hidtidige beregning af pristallet ændret, således at forhøjelser af indførselsafgifter, fremstillingsafgifter og andre afgifter til landskassen, der fra 1. januar 1980 pålægges varerne, holdes uden for pristalsberegningen. Der foretages ikke sæsonudjævning af priserne.

Tabel 4.10. Pristallet januar 1985 - januar 1987

<u>Varegruppe</u>	<u>Vægt</u>	<u>Jan. 1985</u>	<u>Jan. 1986</u>	<u>April 1986</u>	<u>Juli 1986</u>	<u>Okt. 1986</u>	<u>Jan. 1987</u>
		----- jan. 1983 = 100 -----					
Brød og mel	4,01	104,7	109,1	108,9	108,6	109,0	109,5
Kød	9,38	101,5	108,3	109,8	109,9	111,7	112,0
Fisk	4,12	126,0	133,3	135,2	136,8	139,6	139,9
Mejeriprodukter, margarine, æg	8,87	97,6	98,5	97,6	95,2	93,6	96,3
Frugt og grøntsager	4,78	161,6	176,4	179,6	184,1	206,8	197,6
Kartofler	2,03	132,6	110,7	104,9	102,5	226,6	162,5
Sukker og sukkervarer	2,30	65,5	66,6	66,6	67,1	66,7	66,7
Andre fødevarer	0,75	125,5	130,0	131,8	133,1	133,9	137,0
Drikkevarer	3,12	149,7	166,5	167,1	173,6	180,6	180,9
Tobak	2,87	82,4	88,3	89,1	89,4	90,1	91,2
Øl, vin og spiritus	1,54	91,3	91,8	91,8	91,8	91,8	91,8
Beklædning og fodtøj	7,99	89,6	93,8	95,0	95,7	97,2	98,0
Vask og rengøring	3,30	115,3	122,5	123,0	126,3	127,0	127,4
Husholdningsred- skaber m.v.	6,57	91,2	94,5	94,5	96,1	96,9	97,4
Brændsel og belysning	18,93	183,2	184,7	157,1	138,1	95,7	95,7
Bolig	10,94	111,8	120,8	121,5	122,5	121,7	122,6
Andre varer	8,50	107,6	113,2	115,6	115,4	115,0	116,4
<u>Ialt</u>	<u>100,00</u>	<u>112,8</u>	<u>117,6</u>	<u>115,4</u>	<u>113,9</u>	<u>113,1</u>	<u>112,4</u>

Kilde: Færøernes prisråd

Pristallet faldt i 1986 med 4% fra 117,6 til 112,4. I de 4 foregående år steg pristallet henholdsvis 5% (1985), 7% (1984), 5% (1983) og 11% (1982). Prisfaldet i 1986 skyldes næsten udelukkende faldende oliepriser. Prisen på "Brændsel og belysning" er således næsten halveret i løbet af 1986. Bortset fra "Mejeriprodukter, margarine, æg", der er faldet i pris, kan der konstateres uændrede eller stigende priser i alle andre varegrupper. De største stigninger findes i grupperne "Kartofler" og "Frukt og grøntsager".

Pristallet medførte bortfald af 1 dyrtidsportion pr. 1. juli 1986.

OFFENTLIGE INDTÆGTER

Skatter og afgifter er særanliggende. De fastsættes og opkræves af færøske myndigheder. Landskassen opkræver indkomstskatter, told, produktionsafgifter og motorafgifter, medens kommunernes indtægter næsten udelukkende stammer fra indkomstskatter. Skatter på fast ejendom og på formue findes ikke.

Kildeskatteordningen

Fra 1. april 1984 indførtes kildeskat på Færøerne. I den forbindelse trådte 3 nye love i kraft:

Lagtingslov nr. 86 af 1. september 1983 om landsskat og kommuneskat (kildeskatteloven), lagtingslov nr. 87 af 1. september 1983 om udskrivning af skat til landskassen (udskrivningsloven), og lagtingslov nr. 118 af 29. december 1983 om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat.

Ved lovændringen er de grundlæggende principper i den ældre lovgivning som udgangspunkt bevaret. Ændringen består først og fremmest i en væsentlig forandret fremgangsmåde ved indkrævningen af skatten. Medens skatten for et skatteår (der løb fra 1. april til 31. marts i det følgende år) tidligere blev udskrevet på baggrund af indkomsten i det kalenderår (indkomståret), der lå umiddelbart før skatteåret, har man med kildeskatteordningen indført samtidighed (i princippet) mellem indtjening og skattebetaling. "Skatteåret" og "indkomståret" falder således sammen. I denne forbindelse er der foretaget en opdeling af den skattepligtige indkomst i A- og B-indkomst. "A-indkomst" defineres som udgangspunkt som enhver form for vederlag i tjenesteforhold, der erlægges i kontante penge. Indkomst, som ikke er indvundet som resultat af et tjenesteforhold, eller som erlægges på anden måde end i kontante penge, benævnes "B-indkomst".

Inden "A-indkomst" udbetales til den skattepligtige, skal der indeholdes "A-skat" (foreløbig skat) i beløbet. Arbejdsgiveren (den anvisningspligtige) indbetaler A-indkomsten til et af landsstyret godkendt afregningssted. Foreløbig er kun banker, sparekasser og posthuse godkendt som afregningssteder. Afregningsstedet foretager herefter indeholdelsen af "A-skat" som overføres til landskassen. Restbeløbet udbetales til den anvisningspligtige, som overfører beløbet til lønmodtageren. Sidstnævnte får således et nettobeløb udbetalt.

Hvis den skattepligtige kun har "B-indkomst", opkræves den foreløbige skat ved skatteregning på grundlag af en forventet "B-indkomst" (nedsat med forventede fradrag). B-skat forfalder til betaling i 12 rater.

Når året er slut, foretager skattevæsenet en beregning af slutskatten, og skatteyderen får "overskydende" skat tilbagebetalt, hvis han har betalt for meget, eller må betale "restskat", hvis han har betalt for lidt.

Med hensyn til indkomståret 1983 gjaldt særlige overgangsbestemmelser, som er nærmere omtalt i Årbog for Færøerne 1984.

Udskrivning af skatter

Indkomstskatten til landet og kommunerne udskrives af den skattepligtige indkomst, der er fastsat som bruttoindkomsten med de undtagelser og begrænsninger, loven fastsætter. Således kan der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst foretages fradrag for nødvendige udgifter til erhvervelse og vedligeholdelse af indkomsten, herunder f.eks. afskrivninger på erhvervsbygninger og driftsmidler samt renter af erhvervsmæssig gæld.

Lønmodtagere kan fradrage 20% af lønindkomsten, idet dog fradraget i 1986 højst kunne udgøre 8.700 kr. Lønmodtagerfradragets maksimumsbeløb pristalsreguleres med udgangspunkt i et beløb på 4.000 kr. pr. 1. oktober 1978. Herudover har lønmodtagere mulighed for fradrag i den selvangivne indkomst af transportudgifter samt udgifter ved dobbelt husførelse. Underholdsbidrag til fraskilt eller frasepareret ægtefælle og til ikke hjemmевærende børn samt for bidrag til pensionsordninger med løbende udbetalinger kan ligeledes fradrages i indkomsten.

Renter af privat gæld kan fradrages i den beregnede kommuneskat med 14% af renteudgifterne og i den beregnede landsskat med 28% af disse. Rente-fradraget kan fordeles mellem ægtefæller efter disses eget ønske.

Renteindtægter af indestående i færøske pengeinstitutter medregnes ikke i indkomsten, men beskattes direkte med $\frac{1}{2}\%$ af indestående, dog højst $\frac{1}{5}$ af den tilskrevne rente, medens renter af indestående i udenlandske pengeinstitutter og af indestående penge iøvrigt, herunder gældsbreve og andre værdipapirer, beskattes som indkomst. Ligeledes beskattes udbytte af aktier i færøske selskaber direkte med 20% af udbyttet.

I udskrivningsloven er der i forbindelse med indførelse af kildeskat kun foretaget mindre ændringer i forhold til de tidligere gældende regler.

Skatten til landskassen er for 1986 udskrevet efter en fælles skatteskala for forsørgere og ikke-forsørgere, ifølge hvilken skattepligtige indkomster indtil 30.000 kr. årligt beskattes med 20%, stigende til 47% for indkomster over 300.000 kr. årligt. I den beregnede skat foretages et personfradrag, der er på 4.500 kr. for hver enkelt person. For enlige personer over 67 år samt enlige personer, der oppebærer invalide-, enke- eller folkepension er personfradraget dog 11.000 kr. For gifte personer over 67 år samt gifte personer, som oppebærer invalide- eller folkepension, er personfradraget 8.200 kr. Der foretages i de beregnede skatter et børnefradrag for hvert hjemmeboende barn under 16 år på 2.200 kr. i landskatten. Endvidere foretages et børnefradrag i kommuneskatten. Dette fradrag, der fastsættes af hver enkelt kommune, varierede i 1986 fra 300 kr. op til 2.800 kr.

Kommuneskatten er siden skatteåret 1979/80 blevet udskrevet af samme indkomst som anvendes ved beregning af landsskatten og med samme procent (ligningsprocent) for alle skatteydere i kommunen. Kommuneskatten er således proportional. For 1986 ligger ligningsprocenterne mellem 7 og 18.

Den samlede indkomstskat til landskasse og kommunekasse kan ikke overstige 50% af den skattepligtige indtægt.

Kirkeskat opkræves kun i et begrænset antal kommuner. I 1986 opkrævede således kun 15 kommuner kirkeskat. Kirkeskatteprocenten varierede mellem 0,2% og 0,65%.

Ægtefæller er sambeskattet, men gifte kvinder sættes dog selvstændigt i skat af visse indkomstkilder. Ved fastsættelsen af de ovenfor omtalte personfradrag i skatten er tillige tilstræbt en mere ensartet beskatning af ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle har indtægter, og ægtepar, hvor begge er sat selvstændigt i skat.

Aktieselskaber og kommanditselskaber svarer skat til landskassen og kommunen. Selskabsskatterne fordeles med 30% som kommuneskat og 70% som landsskat. Fra skatteåret 1986 skal selskaberne svare 49% af den skattepligtige indkomst over 500.000 kr.

Antal skatteydere og skattepligtige indkomster

I tabel 4.11. er vist det samlede antal skatteydere og den skattepligtige indkomst i skatteårene 1980/81-1983/84 (d.v.s. i indkomstårene 1979-82) samt i indkomstårene 1983-85.

Tabel 4.11. Samlet antal skatteydere og skattepligtig indkomst i skatteårene 1980/81-1983/84 samt indkomstårene 1983-85

Skatteår	Antal skatteydere		Skattepl.indkomst 1.000 kr.		Gnsl.skpl.indkomst kr.	
	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber
1980/81	27.186	417	1.463.542	89.289	53.834	214.123
1981/82	28.782	505	1.815.601	92.872	63.081	183.904
1982/83	29.310	573	2.079.614	114.058	70.952	199.054
1983/84	29.813	690	2.353.975	178.943	78.958	259.337
1983 ¹⁾	30.839	641	2.894.773	173.109	93.867	270.061
1984 ¹⁾	38.915	715	3.198.235	196.978	82.185	275.493
1985 ¹⁾	38.629	1.314	3.758.048	267.269	97.285	203.401

1) Indkomstår.

Kilde: Líkningarráð Føroya

Da der ikke siden skatteåret 1979/80 er sket principielle ændringer i beregningen af den skattepligtige indkomst, er en sammenligning af indkomsterne i perioden 1979-1985 mulig. Fra indkomståret 1984 til indkomståret 1985 er de samlede skattepligtige indkomster for personlige skatteydere steget med 18%, hvilket er en del mere end året før, hvor disse indkomster steg med 10%.

Da ovennævnte stigningsprocenter også dækker over en ændring i antallet af skatteydere skal nævnes, at den gennemsnitlige indkomst for personlige skatteydere fra indkomståret 1984 til indkomståret 1985 steg med 18% mod et fald på 12% året før.

Som det fremgår af tabel 4.11 er de samlede selskabsindkomster i 1985 steget med 36% efter at være steget med 14% året før. Dette skyldes hovedsagelig, at antallet af selskaber er steget fra 715 i 1984 til 1.314 i 1985. Denne store stigning har medført, at de gennemsnitlige selskabsindkomster er faldet med 26%.

Tabel 4.12. Det samlede antal skatteydere fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst i indkomståret 1985

<u>Skatte-</u> <u>pligtig</u> <u>indkomst</u> <u>1.000 kr.</u>	<u>Personlige skatteydere</u>				<u>Selskaber</u>			
	<u>Antal</u>	<u>%</u>	<u>Samlet</u> <u>indk.</u> <u>1000 kr.</u>	<u>% af</u> <u>samlet</u> <u>indk.</u>	<u>Antal</u>	<u>%</u>	<u>Samlet</u> <u>indk.</u> <u>1000 kr.</u>	<u>% af</u> <u>samlet</u> <u>indk.</u>
Under 5	3.402	8,8	6.168	0,2	878	66,8	67	0,03
5-10	2.401	6,2	17.217	0,5	19	1,5	122	0,05
10-20	2.719	7,0	40.032	1,1	60	4,6	741	0,3
20-30	2.034	5,3	51.318	1,4	42	3,2	956	0,4
30-40	2.635	6,8	90.483	2,4	30	2,3	942	0,4
40-50	3.052	7,9	134.753	3,6	13	1,0	597	0,2
50-60	1.648	4,3	91.152	2,4	34	2,6	1.761	0,7
60-70	1.401	3,6	90.993	2,4	14	1,1	918	0,3
70-80	1.356	3,5	101.650	2,7	18	1,4	1.361	0,5
80-90	1.275	3,3	108.396	2,9	10	0,8	831	0,3
90-100	1.308	3,4	124.027	3,3	8	0,6	776	0,3
100-150	5.405	14,0	676.867	18,0	51	3,9	5.734	2,2
150-200	4.953	12,8	857.367	22,8	27	2,1	4.548	1,7
200-250	2.658	6,9	590.373	15,7	20	1,5	4.444	1,7
250-300	1.246	3,2	338.047	9,0	22	1,7	6.128	2,3
300-400	822	2,1	277.492	7,4	15	1,1	5.018	1,9
over 400	314	0,8	161.707	4,3	53	4,0	232.325	86,9
	38.629	100,0	3.758.048	100,0	1314	100,0	267.269	100,0

Kilde: LÍkningarráð Føroya

Tabel 4.12. viser skatteyderne fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst samt de enkelte indkomstgruppers andel af den samlede indkomst. Omkring 60% af de personlige skatteydere havde i 1985 en indkomst på 100.000 kr. eller derunder. Disse skatteydere tjente tilsammen 23% af den samlede indkomst. Omkring 27% af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på mellem 100.000 kr. og 200.000 kr. og tjente 41% af den samlede indkomst. De sidste 13% af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på over 200.000 kr. og tjente 36% af den samlede indkomst.

For selskabernes vedkommende bemærkes, at ca. 2/3 i 1985 havde en skattepligtig indkomst på under 5.000 kr., og at disse selskaber kun tjente 0,03% af den samlede selskabsindkomst. Kun 4% af selskaberne havde en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr.

Disse selskaber tjente 87% af den samlede skattepligtige selskabsindkomst. Ved vurderingen af disse tal må tages i betragtning, at der på Færøerne findes et meget stort antal mindre selskaber, f.eks. oprettet omkring enkelte fiskerfartøjer.

Udskrevne skatter

Udskrevne skatter er i tabel 4.13. angivet uden fradrag for børnetilskud, der som nævnt fradrages i den beregnede skat (1983/84 15,0 mill. kr. i landsskatten og 1,9 mill. kr. i kommuneskatten). Tallene angiver de ved hovedligningen pålignede beløb uden hensyn til senere ændringer og omfatter både personlige skatter og selskabsskatter. Af den samlede udskrevne skat i 1984 på 891,0 mill. kr. er 799,9 mill. kr. personlige skatter og 91,1 mill. kr. selskabsskatter.

Som ovenfor omtalt var skatteåret 1983/84 det sidste år, hvor skatten blev udskrevet på baggrund af indkomsten i det kalenderår, der gik forud for skatteåret. Medens indkomståret 1983 som hovedregel var skattefrit, er skatterne for indkomståret 1984 blevet opkrævet som kildeskat. Da skatteåret 1983/84 imidlertid først sluttede den 31. marts 1984, er de pålignede skatter for indkomståret 1984 reduceret til 72% af den beregnede slutskat. Opgørelser vedrørende eventuelle skattebetalinger for 1983 (i henhold til overgangsbestemmelserne) er ikke medtaget i tabellen.

På grund af omlægningen af skattesystemet og de hermed forbundne ændringer i metoderne ved påligning og udskrivning af skatter foreligger der til denne udgave af årbogen ikke sammenlignelige oplysninger vedrørende udskrevne skatter efter 1984.

Tabel 4.13. Udskrevne skatter i skatteårene 1980/81-1983/84 samt indkomståret 1984

<u>1.000 kr.</u>	<u>Kommuneskat¹⁾</u>	<u>Landsskat</u>	<u>Skatter ialt</u>
1980/81	227.581	317.562	545.143
1981/82	280.450	420.515	700.965
1982/83	327.642	489.892	817.534
1983/84	376.209	580.676	956.885
1984 ²⁾	337.005	554.024	891.029

1) Incl. kirkeskat i visse kommuner.

2) På grund af overgangen til kildeskat pr. 1. april 1984 er de udskrevne skatter for indkomståret 1984 reduceret til 72% af den beregnede slutskat. Tallene kan ikke umiddelbart sammenlignes med foregående år.

Kilde: Føroya Gjaldstova

Der er i perioden indtil kildeskattens indførelse sket en fortsat stigning i det relative beskatningsniveau, hvilket afspejles i skatternes andel af de skattepligtige indkomster. Hvis man betragter de personlige skattepligtige indkomster i forhold til de udskrevne personlige skatter, udgør skattens andel af indkomsten i 1980/81 34%, i 1981/82 36%, i 1982/83 37% og i 1983/84 38%.

Det må dog i denne forbindelse tages i betragtning, at de stigende indkomster som følge af progressionen i skatteskalaerne i sig selv vil medføre en relativ stigning i skatterne, også ved uændrede skatteskalaer.

På grund af omlægningen af skattesystemet og de særlige overgangsbestemmelser for indkomstårene 1983 og 1984 findes der ikke sammenlignelige tal for bestkatningsniveauet i disse år.

Til belysning af beskatningsniveauets udvikling kan i øvrigt nævnes, at direkte skatter til land og kommune samt indirekte skatter som told, indførselsafgifter, produktionsafgifter tilsammen udgjorde 35% af bruttofaktorindkomsten både i 1979 og 1980, fordelt med 26% til landskassen og 9% til kommunerne, medens det således angivne "skattetryk" udgjorde 21% i 1965, 26% i 1970 og 34% i 1978.

I 1984 var de udskrevne direkte skatter fordelt med 38% i kommunale skatter og 62% i landsskatter. Balancen mellem kommuneskat og landsskat har ikke ændret sig nævneværdigt i de senere år.

På grund af omlægningen af skattesystemet har det i nærværende årbog for Færøerne ikke været muligt at opstille en tabel, der vider antallet af skatteydere, gennemsnitlig indkomst og udskrevne skatter for personlige skatteydere i de enkelte kommuner.

De samlede skatterestancer til såvel landskassen som kommunerne udgjorde pr. 31. december 1986 ca. 118 mill. kr. Heri er alene medregnet pålignede skatter for skatteåret 1983/84 og tidligere år, d.v.s. forud for kildeskattens indførelse. Ved afslutningen af skatteåret 1983/84 var der oparbejdet skatterestancer på 419 mill. kr. Skatterestancerne er således reduceret væsentligt efter kildeskatteordningens indførelse.

Afgifter

De vigtigste afgiftslove er lagtingslov nr. 23 af 11. februar 1950 om indførselsafgift m.v. med senere ændringer, lagtingslov nr. 9 af 27. april 1961 om særlig indførselsafgift med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 19. maj 1979 om ekstra indførselsafgift med

senere ændringer, lagtingslov nr. 38 af 31. marts 1982 om vægtafgift af motorkøretøjer m.v. med senere ændringer og lagtingslov nr. 102 af 1. oktober 1986 om registreringsafgift af motorkøretøjer m.v.

Transitvarer er helt fritaget for indførselsafgift. Bortset herfra er alle importerede varer med undtagelse af visse fødevarer, råvarer og halvfabrikata samt bøger og tidsskrifter belagt med en generel indførselsafgift (særlig indførselsafgift), som ved lagtingslov i september 1981 blev forhøjet fra 13% til 20% og i maj 1985 til 22% af fakturaværdien. I maj 1979 blev ved lagtingslov indført en ekstra indførselsafgift, der med få undtagelser pålægges samme varer som den særlige indførselsafgift. Den ekstra indførselsafgift, som i september 1981 blev nedsat fra 7% til 5%, blev i oktober 1986 ved lagtingslov forhøjet til 6%. Den samlede generelle og ekstra indførselsafgift udgør således nu ialt 28%. Herudover er praktisk taget alle varer belagt med en mængdeafgift eller en værdi-afgift eller en kombination af disse. Disse afgifter er ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift flere gange blevet forhøjet for en række varers vedkommende, senest i oktober 1986.

Der er endvidre produktionsafgift på øl, sodavand, chokolade og sukkervarer. I forbindelse med en i foråret 1980 gennemført ændring af loven om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke, hvorved de færøske bryggerier fik tilladelse til at fremstille øl, som indeholder indtil 4,6 vægtprocent alkohol, er fastsat en produktionsafgift for sådant øl, omtrent svarende til indførselsafgiften. Produktionsafgiften på øl og sodavand blev ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift forhøjet i maj 1985.

Landskassens indtægter

Tabel 4.14. viser landskassens indtægter fordelt på de forskellige indtægtskilder.

Tabel 4.14. Landskassens indtægter 1980/81-1987

<u>1.000 kr.</u>	<u>Landsskat</u> ¹⁾	<u>Motor afgif- ter</u>	<u>Told og andre afgifter</u>	<u>Andre</u> ²⁾ <u>ind- tægter</u>	<u>Ialt</u>
1980/81	342.086	11.528	339.181	23.655	716.450
1981/82	434.776	11.838	399.878	24.511	871.003
1982/83	509.657	12.249	500.494	20.062	1.042.462
1983/84	604.921	12.815	558.157	42.748	1.218.641
1984/85	745.719	14.270	647.796	33.710	1.441.495
1985 ³⁾	662.146	15.391	510.706	32.429	1.220.673
1986 (FL)	851.690	16.000	679.640	16.105	1.563.435
1987 (FL)	999.000	16.000	973.700	16.105	2.004.805

1) Incl. folkepensionsbidrag og landskassens andel af sømandsskat.

2) "Andre indtægter" stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af overskuddet fra Danmarks Nationalbank og svinger således i takt med dette.

3) Da man fra 1986 har omlagt lagtingsfinansåret til at omfatte kalenderåret omfatter finansloven for 1985 perioden 1. april - 31. december 1985.

Kilde: Landskasseregnskaber og finanslove (§§ 1, 2, 3, 4, 7 og 8)

Af landskassens indtægter stammede i 1985 54% fra indkomstskatter og 42% fra told og andre afgifter. De resterende indtægter stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af Nationalbankens overskud, der i 1985 var på 31,4 mill. kr. Landets virksomheder såsom kystfarten, landsapoteket, telefonvæsenet, postvæsenet m.v. er som helhed underskudsgivende og er derfor medtaget i opgørelsen over landskassens udgifter. Indkomstskatternes andel af landskassens indtægter har været stigende fra knap 48% i 1980/81 til godt 54% i 1985. Fra 1984/85 til finansloven for 1986 er regnet med en stigning i indtægterne på 8%, og fra finansloven for 1986 til finansloven for 1987 forventes en stigning på 28%. Der forudsættes i 1987 en stærkere stigning i de indirekte end i de direkte skatter.

OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.

Statens og landskassens udgifter

Statens udgifter på Færøerne er for finansåret 1985 opgjort til 724,9 mill. kr. fordelt med 695,5 mill. kr., svarende til knap 96% som driftsudgifter og 29,4 mill. kr., svarende til godt 4% som anlægsudgifter, jfr. tabel 4.18. Opgørelsen er udarbejdet på grundlag af regnskabstallene for finansåret 1985 og omfatter alene direkte udgifter afholdt af staten på Færøerne. Indirekte udgifter f.eks. i forbindelse med færingers ophold på danske sygehuse eller færingers uddannelse ved danske uddannelsesinstitutioner er ikke medregnet.

Statens udgifter på Færøerne i 1986 skønnes at beløbe sig til 749 mill. kr. heraf 96% som driftsudgifter og 4% som anlægsudgifter.

Mens statens finansår siden 1. januar 1979 har fulgt kalenderåret, har landskassefinansåret til og med 1984/85 omfattet perioden fra 1. april til 31. marts. Til brug for sammenstillingerne af statskasseudgifter og landskasseudgifter i tabellerne 4.15.- 4.17. er derfor foretaget en skønsmæssig beregning af statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts. Grundlaget for beregningen er de statslige udgifter i et kalenderår (finansår) omregnet til 3 kvartaler plus de skønsmæssige statslige udgifter i det følgende kalenderår (finansår) omregnet til 1 kvartal. Fra 1. januar 1986 er landskassefinansåret omlagt til kalenderåret. Landskassefinansåret 1985 omfatter derfor kun de sidste 9 måneder af kalenderåret.

De således beregnede udgifter for statskassen i perioden 1. april - 31. december 1985, svarende til landskassefinansåret 1985 er opgjort til ialt 543,7 mill. kr. I finansåret 1986 er statens udgifter foreløbig opgjort til 749,5 mill. kr. Fordelingen mellem driftsudgifter og anlægsudgifter er som vist i tabel 4.15., og fordelingen efter hovedformål er som vist i tabel 4.17.

Landskassens udgifter udgjorde i landskassefinansåret 1985 (9 måneder) ialt 1.242,8 mill. kr., hvoraf 948,6 mill. kr. eller 76% var driftsudgifter, medens 294,3 mill. kr. eller 24% var anlægsudgifter. I 1986 var der budgetteret med landskasseudgifter på i alt 1.563,3 mill. kr. Regnskabet for 1986 foreligger endnu ikke.

En væsentlig del af landskassens anlægsudgifter finansieres af forskellige fonds, hvis midler tilvejebringes ved tilskrivninger fra landskassen samt ved optagelse af lån. Henlæggelserne til sådanne fonds (samt i enkelte år henlæggelser til afdrag på lån)

er derfor medregnet i anlægsudgifterne. Endvidere er medregnet 2/3 af overskuddet på landskassens regnskab, som henlægges til dels fonden for fiskerflådens fornyelse dels fonden til bygning af tunneller og broer og således betragtes som en anlægsudgift (jfr. nedenfor). Da der i 1984/85 og 1985 har været underskud på henholdsvis 58,6 mill. kr. og 22,2 mill. kr., er anlægsudgifterne disse år ikke påvirket af noget landskasseoverskud.

Den betydelige forskel i anlægsudgifternes andel af de samlede udgifter for statskassen og landskassen må bl.a. ses på baggrund af, at vejvæsenet, herunder bro- og tunnelbyggerier m.v. er særanliggende. Endvidere har landskassen haft betydelige udgifter i forbindelse med udvidelser af de færøske havne.

Tabel 4.15. Stats- og landskassens drifts- og anlægsudgifter
1980/81-1986

Mill. kr.	Driftsudgifter			Anlægsudgifter			Samlede udgifter		
	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt
1980/81	418,6	586,6	1005,2	31,7	152,8	184,5	450,3	739,4	1189,7
1981/82	475,9	707,7	1183,6	21,0	163,3	184,3	496,9	871,0	1367,9
1982/83	551,8	778,8	1330,6	28,8	263,7	292,5	580,6	1042,5	1623,1
1983/84	607,9	882,5	1490,4	26,1	336,1	362,2	634,0	1218,6	1852,6
1984/85	667,5	1173,0	1840,5	21,8	327,2	349,0	689,3	1500,1	2189,4
1985 ¹⁾	521,6	948,6	1470,2	22,0	294,3	316,3	543,7	1242,8	1786,5
1986 ²⁾	722,8	1242,4	1965,2	26,6	320,9	347,5	749,5	1563,3	2312,8

1) 1. april - 31. december.

2) Foreløbige tal og budgettal.

Kilde: Landskasseregnskab, lagtingsfinanslov, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Fra 1984/85 til 1986 er statens samlede udgifter på Færøerne steget med 60,2 mill. kr. eller 9%, hvilket er nogenlunde samme stigning som året før. Landskassens udgifter er ifølge 1986-budgettet steget med 63,2 mill. kr. eller 4% mod en stigning på 23% fra 1983/84 til 1984/85.

Af de samlede stats- og landskasseudgifter udgør statens udgifter i 1986 32%. Statens andel af de samlede udgifter har siden 1975/76 - hvor andelen udgjorde 40% - været svagt faldende.

Tabel 4.16. Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål
1982/83-1986

1.000 kr.	1982/83	1983/84	1984/85	1985	1986
Administration m.v.	69.357	87.971	101.400	92.255	117.667
Sundhedsvæsen	173.900	206.196	229.577	178.374	262.533
Samfærdsel	222.263	261.048	304.018	289.739	347.795
Skolevæsen m.v.	200.391	221.263	250.007	203.304	276.884
Videnskab, litteratur og kunst	32.999	39.160	44.500	42.054	66.471
Fiskeri og søfart	381.732	418.114	575.512	350.491	423.634
Landbrug	21.632	28.654	33.193	28.920	36.622
Handel og industri	28.687	26.269	33.963	28.269	35.697
Socialvæsen	349.348	400.187	447.171	377.202	492.886
Rets- og politivæsen	21.202	23.089	25.611	20.511	28.280
Kirkevæsen	8.088	9.284	9.218	7.040	9.830
Renter og afdrag	13.576	29.928	37.507	69.922	89.017
Garantihenlæggelser	6.000	10.000	10.000	13.000	50.000
Henl. til driftskap.	23.166	20.352	-	-	-
Andre udgifter	70.749	71.109	87.715	85.433	75.431
Ialt	1623.090	1852.624	2189.392	1786.514	2312.747

1) 1. april - 31. december.

2) Foreløbige tal og budgettal.

3) Under "Samfærdsel" medregnes underskuddet i landets kystfart, busruterne "Bygdaleiðir", telefonvæsenet og postvæsenet. Underskuddet er i 1986 budgetteret til 52 mill. kr. i kystfarten, 17 mill. kr. i busruterne, 30,3 mill. kr. i telefonvæsenet og 1,5 mill. kr. i postvæsenet.

4) Invalide- og folkepensionsbidraget er ikke fratrullet.

Kilde: Landskasseregnskab, lagtingsfinanslov, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Statskassens og landskassens udgifter er ifølge den foreløbige opgørelse tilsammen steget med 123,4 mill. kr., svarende til 6%, fra 1984/85 til 1986. De største stigninger i udgifterne er sket inden for områderne "Administration m.v.", "Videnskab, litteratur og kunst", "Renter og afdrag" samt "Garantihenlæggelser".

Udgifterne til "Socialvæsen" er i 1986 den største udgiftspost. Udgifterne afholdes af såvel statskassen som landskassen med henholdsvis 51% og 49% (i 1986).

Den næststørste udgiftspost er "Fiskeri og søfart", som foruden støtten til Fiskerierhvervet bl.a. omfatter udgifterne til landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste samt Fiskeriinspektionen.

"Samfærdsel" er den trediestørste udgiftspost. Udgifterne hertil, som for størstedelens vedkommende afholdes af landskassen, afspejler et stort igangværende vej- og tunnelbyggeri, ligesom landskassens tilskud til kommunale havnebyggerier er betydelige. De væsentlige underskud i kystfartens, busruterne og telefonvæsenets drift er ligeledes medtaget under denne post.

Statens udgifter

Tabel 4.17. viser statens udgifter i årene 1982/83 - 1986 opdelt på hovedformål, medens tabel 4.18. viser en specifikation af statens udgifter i det statslige finansår (kalenderåret) 1985.

Tabel 4.17. Statens udgifter efter hovedformål 1982/83 - 1986

1.000 kr.	1982/83	1983/84	1984/85	1985 ¹⁾	1986 ²⁾
Administration m.v.	4.757	4.745	4.664	3.449	4.193
Sundhedsvæsen	98.656	114.505	124.042	93.395	147.839
Samfærdsel	15.075	17.589	19.449	16.959	26.811
Skolevæsen m.v.	116.112	124.793	132.944	103.844	140.097
Videnskab, litteratur og kunst	1.353	1.476	1.460	1.184	1.786
Fiskeri og søfart	93.653	99.389	103.626	79.811	107.174
Socialvæsen	190.896	212.450	237.828	193.393	248.587
Rets- og politivæsen	21.198	23.079	25.608	20.506	28.260
Kirkevæsen	6.068	6.784	6.418	4.565	6.880
Andre udgifter	32.860	29.173	32.211	26.567	37.836
Ialt	580.628	633.983	689.250	543.673	749.463

1) 1. april - 31. december.

2) Foreløbig opgørelse.

Kilde: Statsregnskaber og oplysninger fra statsinstitutioner

Tabel 4.18. Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1985

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		Drifts- og an- lægsudg. ialt
1.000 kr.	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	
<u>1. Statens administration:</u>					
Rigsombudet	4.119	-	-	-	4.119
Fær. socialforvaltning	-	480	-	-	480
Ialt	4.119	480	-	-	4.599
<u>2. Sundhedsvæsen:</u>					
Landslægeembedet	555	-	-	-	555
Primære sundhedstjeneste	-	7.129	-	-	7.129
Sygehuse ²⁾	-	116.842	-	-	116.842
Ialt	555	123.971	-	-	124.526
<u>3. Samfærdsel:</u>					
Havnetilskud	-	-	-	8.700	8.700
Vågar flyveplads	11.126	-	2.786	-	13.912
Ialt	11.126	-	2.786	8.700	22.612
<u>4. Skolevæsen:</u>					
Folkeskolen ³⁾	22	70.032	-	12.115	82.169
Seminariet	6.885	102	-	-	6.987
Private skoler	-	1.340	-	-	1.340
Aftenskoler	-	1.807	-	-	1.807
Erhvervsskoler	-	28.729	-	538	29.267
Statens uddannelses- støtte	-	16.889	-	-	16.889
Ialt	6.907	118.899	-	12.653	138.459
<u>5. Videnskab og kunst:</u>					
Fiskerilaboratoriet	280	649	-	-	929
Geologiske undersøgelser.	442	-	-	-	442
Livsvarig hædersgave og fast årlig statsydelse	-	207	-	-	207
Ialt	722	856	-	-	1.578

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1985
(fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	
<u>6. Fiskeri og søfart:</u>					
Skibstilsynet	1.647	-	-	-	1.647
Inspektionsskibene	89.635	-	-	-	89.635
Marinestationen	8.500	-	-	-	8.500
Fyrvæsenet	4.378	-	-	-	4.378
Meteorologisk insti- tut	2.255	-	-	-	2.255
<u>Ialt</u>	<u>106.415</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>106.415</u>
<u>7. Socialvæsen:</u>					
Folke- og invalide- pension m.v.	522	142.327	-	-	142.849
Hjælp efter forsorgsl.	-	29.832	-	-	29.832
Særforsorg	18.888	21.983	50	-	40.921
Børnebidrag	-	1.847	-	-	1.847
Børneforsorg	-	21.170	-	-	21.170
Sygekasser	-	8.176	-	-	8.176
Dagpenge ved sygdom og fødsel	-	13.062	-	-	13.062
<u>Ialt</u>	<u>19.410</u>	<u>238.397</u>	<u>50</u>	<u>-</u>	<u>257.857</u>
<u>8. Rets- og politivæsen:</u>					
Politi- og arrestvæsen	23.346	-	2.951	-	26.297
Dommerembedet	1.044	-	-	-	1.044
<u>Ialt</u>	<u>24.390</u>	<u>-</u>	<u>2.951</u>	<u>-</u>	<u>27.341</u>
<u>9. Kirkevæsen:</u>					
Lønninger m.v.	4.324	-	-	-	4.324
Præstegårde	1.762	-	-	-	1.762
<u>Ialt</u>	<u>6.086</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>6.086</u>

(Fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1985
(fortsat)

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	
<u>1.000 kr.</u>					
<u>10. Andre udgifter:</u>					
Diverse pensioner	3.801	-	-	-	3.801
Justervæsenet	207	-	-	-	207
Flyvestation Thorshavn	29.190	-	-	-	29.190
Investeringsstilskud i henh. til egnsudvik- lingsloven	-	-	-	2.225	2.225
<u>Ialt</u>	<u>33.198</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2.225</u>	<u>35.423</u>
<u>Samlede udgifter 1-10</u>	<u>212.928</u>	<u>482.603</u>	<u>5.787</u>	<u>23.578</u>	<u>724.896</u>

- 1) Omfatter både lovbundne og ikke lovbundne tilskud.
- 2) Incl. landssygehusets psykiatriske afdeling, det tidligere statshospital.
- 3) Udgifter til skolelægeordningen er medregnet under udgifterne til sundhedsvæsenet.

Kilde: Statsregnskab og oplysninger fra institutionerne

Af statens udgifter på Færøerne faldt i finansåret 1985 ialt 520,8 mill. kr. eller 72% inden for områderne sundhedsvæsen, socialvæsen og undervisningsvæsen. Heraf udgør socialvæsenet den største post med 257,9 mill. kr. fulgt af skolevæsenet med 138,5 mill. kr. og sundhedsvæsenet med 124,5 mill. kr. Af øvrige udgifter udgør fiskeriinspektionen den største post.

Udover egentlige udgifter ved drift af statsinstitutioner på Færøerne og statens tilskud til færøske institutioner yder staten og flere offentlige danske institutioner lån til forskellige formål på Færøerne.

Danmarks Skibskreditfond har siden finansåret 1964/65 ydet lån til færøsk indregistrerede skibe. Lånene ydes som 8% obligationslån til parikurs, idet skibskreditfondens obligationer ligesom realkreditinstitutets obligationer overtages til parikurs af Danmarks Nationalbank. Fonden har udbetalt nye lån på ialt 49,5 mill. kr. til skibe hjemmehørende på Færøerne i 1986. Restgælden til fonden var pr. 31. december 1986 379,0 mill. kr.

I Kreditforeningen af Kommuner i Danmark kan de færøske kommuner opnå lån mod garanti fra landsstyret (efter lagtingslov for hver enkelt ansøgning) og staten. Disse lån ydes med en løbetid, der varierer fra ca. 5 til ca. 31 år. Kreditforeningen har i 1986 udbetalt nye lån på i alt 101,7 mill. kr. til færøske kommuner. Færøske kommuners restgæld til foreningen var pr. 31. december 1986 på 190,7 mill. kr.

Udover ovennævnte to låneinstitutioner har Kongeriget Danmarks Fiskeribank siden 1959 ydet lån til skibe hjemmehørende på Færøerne. Bankens virksomhed er iøvrigt omtalt i kapitel 3.

Tabel 4.19. Statens og offentlige danske institutioners udlån, restgæld 1980-86

1.000 kr.	Staten	Fiske- riban- ken	Skibs- kredit- fonden	Kommune- kredit- forening	Ialt
31/3-1980	77.208	88.311	26.250	129.237	321.006
31/3-1981	86.016	113.828	82.940	126.598	409.382
31/3-1982	86.330	111.670	103.970	117.112	419.082
31/3-1983	91.886	128.919	135.930	107.614	464.349
31/3-1984	81.764	191.791	191.030	119.429	584.014
31/3-1985	78.537	225.012	354.840	109.482	767.871
31/12-1985	75.048	236.168	344.030	99.569	754.815
31/12-1986	72.287 ¹⁾	237.448	378.950	190.694	879.379

1) Skøn.

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.20. Udviklingen i statens og offentlige danske institutioners udlån i 1985

1.000 kr.	Restgæld pr.1/1 85	Tilgang 1985	Afgang 1985	Restgæld pr.31/12-85	Renter 1985
<u>Statslån:</u>					
Landssygehuset	12.205	-	597	11.607	784
Klaksvík sygehus	197	-	69	128	14
Tórshavn kommune	5.450	-	514	4.937	334
El-selskabet SEV	6.528	-	1.554	4.975	317
Egnsudviklingslån	42.105	5.200	5.957	41.349	3.233
Erhvervsskoler	12.052	-	-	12.052	-
Statslån ialt	78.537	5.200	8.691	75.048	4.682

(fortsættes)

Udviklingen i statens og offentlige danske institu-
tioners udlån i 1985 (fortsat)

1.000 kr.	Restgæld pr.1/1-85	Tilgang 1985	Afgang 1985	Restgæld pr.31/12-85	Renter 1985
Fiskeribanklån	207.345	46.501	17.678	236.168	27.500
Skibskreditfondslån	181.190	173.770	10.930	344.030	23.699
Kommunekredit- foreningslån	109.482	-	9.913	99.569	8.729
Ialt	576.554	225.471	47.212	754.815	64.610

- 1) Hovedparten af denne lånemasse er genudlåning til det færøske, fælleskommunale elværk af et af staten optaget dollarlån efter tilsvarende regler som for danske elværker. Restgælden på dette lån var pr. 31/12-85 3,4 mill. kr.

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Statens og de offentlige danske kreditinstitutioners udlån på Færøerne er mere end fordoblet siden 1982. Det bemærkes især, at de samlede lån fra fiskeribanken og skibskreditfonden siden 1982 er næsten tredoblet. I løbet af 1985 er statens og offentlige danske kreditinstitutioners udlån steget ca. 31%. Stigningen hidrører især fra en kraftig vækst i skibskreditfondens lån. I løbet af 1986 er de samlede udlån steget ca. 17%. I 1986 bemærkes især, at lånene fra kommunekreditforeningen er næsten fordoblet.

Statsgarantier

Tabel 4.21. illustrerer udviklingen i statens garantier for færøske lån siden 1980, bortset fra garantier for kommunekreditforeningslån, der som ovenfor omtalt pr. 31. december 1986 udgjorde 190,7 mill. kr.

Tabel 4.21. Statsgarantier pr. 31. marts 1980-86

1.000 kr.	Færøernes realkredit- institut	S. E. V.	Egnsudvik- lingsgaran- tier m. v.	Ialt
1980	88.203	834	2.332	91.369
1981	72.809	750	750	74.309
1982	62.410	667	363	63.440
1983	72.504	583	238	73.325
1984	160.699	500	-	161.199
1985	185.753	417	-	186.170
1986	208.494	333	-	208.827

- 1) Pr. 31. december året før.

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.22. Udviklingen i statsgarantier i 1985/86

1.000 kr.	Restgæld pr.1/4-85	Tilgang 1985/86	Afgang 1985/86	Restgæld pr.31/3-86
Færøernes real- kreditinstitut	185.753	50.000	27.259	208.494
S. E. V.	417	-	83	333
Ialt	186.170	50.000	27.342	208.827

Kilde: Oplysninger fra institutionerne.

Statens garantier for færøske lån er steget med 12% fra 1985 til 1986. Stigningen skyldes Færøernes realkreditinstituts emission af obligationer, der i henhold til lov nr. 605 af 28. november 1973 med senere ændringer udstedes med statsgaranti. Instituttets virksomhed iøvrigt omtales under kapitel 3.

Landskassens udgifter

Tabel 4.23. viser en oversigt over landskassens udgifter, baseret på landskasseregnskaberne til og med 1985 og lagtingsfinanslovene for 1986 og 1987. Som tidligere omtalt er lagtingsfinansåret fra 1. januar 1986 blevet omlagt til kalenderåret, hvorfor regnskabet for 1985 kun omfatter 3/4 år.

Tabel 4.23. Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene 1982/83-1987

1.000 kr.	Regn- skab 1982/83	Regn- skab 1983/84	Regn- skab 1984/85	Regn- ¹⁾ skab 1985	Finans- lov 1986	Finans- lov 1987
Lagting og lands- administration	64.600	83.226	96.736	88.806	113.474	133.194
Sundhedsvæsen	75.244	91.691	105.535	84.979	114.694	125.281
Samferdsel ²⁾	207.188	243.459	284.569	272.780	320.984	252.390
Skolevæsen	84.279	96.470	117.063	99.460	136.787	173.313
Videnskab og kunst	31.646	37.684	43.040	40.870	64.685	84.959
Fiskeri og søfart	288.079	318.725	471.886	270.680	316.460	375.709
Landbrug	21.632	28.654	33.193	28.920	36.622	41.195
Handel og indu- stri	28.687	26.269	33.963	28.269	35.697	37.874
Socialvæsen	158.452	187.737	209.343	183.809	244.299	294.917
Rets- og politi- væsen	4	10	3	5	20	20
Kirkevæsen	2.020	2.500	2.800	2.475	2.950	3.700

(fortsættes)

Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene

1982/83-1987 (fortsat)

1.000 kr.	Regn- skab 1982/83	Regn- skab 1983/84	Regn- skab 1984/85	Regn- ¹⁾ skab 1985	Finans- lov 1986	Finans- lov 1987
Renter og afdrag ³⁾	13.576	29.928	37.507	69.922	89.017	54.545
Garantihenlæg.	6.000	10.000	10.000	13.000	50.000	80.000
Henlæggelse til ⁴⁾ driftskapital	23.166	20.352	-	-	-	-
Andre udgifter	37.889	41.936	54.504	58.866	37.595	105.460
Ialt	1042.462	1218.641	1500.142	1242.841	1563.284	1762.557

1) 1. april - 31. december.

- 2) På denne post er foruden de i § 13 på lagtingsfinansloven nævnte udgifter til samfærdsel samt 1/3 af overskuddet på lagtingsfinansloven opført følgende: Underskuddet af landsstyrets kystfart "Strandfaraskip Landsins", underskuddet af ruterne til byggerne "Bygdaleiðir", postvæsenets underskud og telefonvæsenets underskud. Det skal bemærkes, at postvæsenet i 1983/84 havde et overskud på 5,7 mill. kr.
- 3) Denne post omfatter landskassens nettoudgifter til renter og dens henlæggelser til afdrag på lån.
- 4) På denne post er opført 1/3 af overskuddet på landskasseregnskabet. Det skal bemærkes, at landskasseregnskabet i 1984/85 og 1985 udviste et underskud på henholdsvis 58,6 mill. kr. og 22,2 mill. kr.

Kilde: Landskasseregnskab og lagtingsfinanslov

Landskassens udgifter har i de seneste år været stærkt stigende. Væksten i udgifterne fra 1982/83 til budgettet for 1986 udgør omkring 50%. Stigningen er ikke jævnt fordelt over udgiftsområderne. Således er områderne "Lagting og landsadministration", "Skolevæsen", "Videnskab og kunst", "Landbrug", "Renter og afdrag" samt "Garantihenlæggelser" steget noget mere end den gennemsnitlige vækst i det samlede budget.

De største stigninger fra finansåret 1984/85 til budgettet for 1986 er sket inden for områderne "Lagting og landsadministration", "Skolevæsen", "Videnskab og kunst", "Socialvæsen", "Renter og afdrag" samt "Garantihenlæggelser".

Derimod er udgifterne til "Fiskeri og søfart" faldet efter de ekstraordinært store udgifter på dette område i 1984/85.

Stigningen i udgifterne til "Lagting og landsadministration" skyldes især en fortsat udbygning af skatteadministrationen, men også øgede udgifter til den øvrige landsadministration. De stigende udgifter til "Skolevæsen" skyldes bl.a. øgede tilskud til uddannelsesfonden og til musikskoler. Stigningen i udgifterne til "Videnskab og kunst" kan især henføres til videnskabelige forskningsinstitutioner. Udgifterne til "Socialvæsen" er steget forholdsvis meget som følge af øgede udgifter til folkepension og forsorg. Stigningen i "Renter og afdrag" skyldes betydelige henlæggelser til afdrag på lån. Endelig er "Garantihenlæggelser" steget meget, bl.a. under indtryk af den store stigning i landskassens garantistillelser, jfr. nedenfor.

Posten "Andre udgifter" omfatter bl.a. henlæggelser til forskellige fonds af visse offentlige virksomheders eventuelle overskud samt afskrivninger på bygninger, anlæg og skibe. Heraf udgør afskrivningen den væsentligste del.

I henhold til lagtingslov nr. 5 af 25. januar 1973 om fordeling af landskassens overskud, er en trediedel af overskuddet til og med 1983/84 overført til fonden for fiskerflådens fornyelse og en trediedel til fonden til bygning af tunneller og broer. I 1984/85 var der ikke noget overskud til fordeling, og overskuddet i 1986 ventes fordelt på anden måde efter ophævelse af den nævnte lagtingslov i maj 1987.

Stigningen i landskassens budgetterede udgifter fra 1986 til 1987 er på knap 13%. Udgifterne til "Samfærdsel" ventes reduceret i 1987, hvilket hovedsagelig skyldes, at der budgetteres med et betydeligt overskud i telefonvæsenet, som tidligere har haft et stort underskud. Dette modsvares dog af en tilsvarende stigning i "Andre udgifter", som bl.a. omfatter henlæggelse af det nævnte overskud til forskellige fonde.

Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser

Tabel 4.24. viser landskassens lånerestgæld fordelt efter formål.

Tabel 4.24. Landskassens lånerestgæld
1980-1985 fordelt efter formål

<u>Mill. kr.</u>	<u>Sygehuse</u>	<u>Undervis- ning m.v.</u>	<u>Skibs- flåden</u>	<u>Veje og havne</u>	<u>Andre lån</u>	<u>Ialt</u>
31/3 1980	15,3	1,3	34,2	161,4	103,5	315,7
31/3 1981	14,8	0,8	154,4	203,2	138,5	511,7
31/3 1982	14,2	4,1	177,0	246,5	135,0	576,8
31/3 1983	17,7	3,7	184,0	284,8	121,8	612,0
31/3 1984	18,6	3,2	188,5	316,6	108,1	635,0
31/3 1985	17,5	2,4	171,5	282,1	107,1	580,6
31/12 1985	21,7	1,9	205,5	243,0	137,0	609,1

Kilde: Landskasseregnskab

Landskassens lånerestgæld har ikke ændret sig væsentligt siden 1982 og udgør pr. 31. december 1985 609,1 mill. kr. Af restgælden på "Andre lån" udgør gæld i forbindelse med landsstyrets kystfart 18,6 mill. kr. og gæld i forbindelse med landsstyrets vagt- og bjærgnings-tjeneste 3,7 mill. kr. Posten "Andre lån" består herudover bl.a. af landsstyrets vekselgæld på 75 mill. kr. til Danmarks Nationalbank og 30 mill. kr. af et banklån på ialt 90 mill. kr., optaget i Danmark i 1983/84. De 30 mill. kr. er anvendt i forbindelse med hjælpeforanstaltninger til de færøske filétfabrikker.

Der foreligger endnu ingen opgørelse for 1986, men det kan dog konstateres, at landskassens lånerestgæld er reduceret betydeligt i løbet af året. Bl.a. er vekselgælden til Danmarks Nationalbank nedbragt fra 75 mill. kr. til nul.

Landskassen har i de senere år optaget betydelige udenlandske lån til bl.a. finansiering af havne-, vej- og tunnelbyggeri, og finansiering af långivning m.v. til skibsflåden. Landskassens gæld til udlandet (lån optaget i udenlandsk valuta) udgør pr. 31. december 1985 når valutakurserne den 31. december 1985 lægges til grund - ialt 398,5 mill. kr. imod 526,8 mill. kr. pr. 31. marts 1985.

Tabel 4.25. viser landskassens garantiforpligtelser fordelt efter formål.

Tabel 4.25. Landskassens garantiforpligtelser pr. i
årene 1980-1986 fordelt efter formål

Mill. kr.	Kommuner	S.E.V.	Telefonvæsenet	Anden off. virksomhed m.v. ¹⁾	Erhvervslivet	Ialt	Heraf forfaldne
31/3 1980	168,9	75,6	106,9	1,8	205,3	558,5	39,3
31/3 1981	168,6	75,0	101,4	1,7	138,4	485,1	26,9
31/3 1982	164,5	74,3	101,4	1,8	179,8	521,8	44,9
31/3 1983	173,4	111,4	209,2	89,2	359,0	942,2	73,3
31/3 1984	200,2	106,8	264,8	142,5	429,7	1.144,0	154,2
31/12 1985	173,3	91,9	259,7	305,3	710,3	1.540,4	159,4
31/12 1986	250,6	91,5	279,7	446,4	952,5	2.020,8	153,2

1) Heri inkluderet garantier for lån til de offentlige fonds, boliglånefonden, industrifonden og udviklingsfonden

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra Føroya Gjaldstova.

Som det fremgår af tabellen, er de senere års meget kraftige stigning i landskassens garantistillelser fortsat i 1986. Stigningen i de seneste tre år i garantistillelsen inden for posten "Anden offentlig virksomhed m.v." skyldes optagelse af danske og udenlandske lån til de tre fonds, Boliglånefonden (Húsálánsgrunnurin), Industriefonden (Ídnaðargrunnurin) og Udviklingsfonden (Menningargrunnurin).

For telefonvæsenets vedkommende skyldes garantistillelsen ligeledes optagelse af en række større danske og udenlandske lån. Garantistillelsen for kommunernes lån hidrører især fra låneoptagelse i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Iøvrigt bemærkes, at landskassens garantistillelse for lån til det færøske erhvervsliv er steget betydeligt i de seneste fire år. Garantistillelserne til erhvervslivet er pr. 31. december 1986 fordelt på 166 låntagere.

PENGE OG KREDITFORHOLD

I medfør af lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne har Færøerne egne pengesedler. Sedlerne, der er det lovlige betalingsmiddel på Færøerne, fremstilles af Danmarks Nationalbank med pålydende værdi 1.000 kr., 500 kr., 100 kr., 50 kr. og 20 kr. 20 kr.-sedlen blev sat i omløb fra den 2. januar 1987, hvorefter 10 kr.-sedlen inddrages fra pengeomløbet.

Det færøske pengevesen henhører under statsministeriet, idet den stedlige bestyrelse varetages af rigsombudsmanden i samarbejde med Færøernes landsstyre. Færøerne modtager en andel af nationalbankens overskud, svarende til det færøske seddelomløbs andel af det samlede seddelomløb i riget. Ombytning og udlevering af sed-

ler foregår på rigsombudet. Færøernes landsstyre, de færøske banker, Færøernes realkreditinstitut og Føroya Sparikassi har hver en foliokonto hos rigsombudet.

Danske pengesedler kan anvendes på Færøerne, og som skillemønt anvendes den i Danmark anvendte skillemønt.

Færøerne udgør en del af det danske valutaområde og færøske pengesedler omveksles til danske kroner til parikurs uden særligt gebyr. Danmarks Nationalbank administrerer valutabestemmelserne, men har i et vist omfang uddelegeret sin kompetence for så vidt angår "valutaindlændinge", der er hjemmehørende på Færøerne, til valutacentralen på Færøerne. Betalinger til eller fra udlandet skal som hovedregel ske gennem en autoriseret valutahandler. De færøske banker er autoriserede valutahandlere.

Færøerne har 3 banker, Føroya Banki, Sjóvinnubankin og Fossbankin i Tórshavn og 3 sparekasser, Føroya Sparikassi i Tórshavn, Norðoya Sparikassi i Klaksvík og Suðuroya Sparikassi i Vágur.

Foruden bankerne og sparekasserne er der af andre finansielle institutioner det tidligere nævnte Færøernes Realkreditinstitut, den af landsstyret oprettede boliglänefond, "Húsalánsgrunnurin", der yder 3. eller 4. prioritetslän til boligbyggeri, Føroya Bankis datterselskab p/f Húsalán, der formidler bankens 2. prioritetslän til boligbyggeri, samt de monopoliserede forsikringsselskaber "Føroya Lívstrygging" (livsforsikring) og "Tryggingarsambandið Føroyar". Den sidstnævnte forsikringssammenslutning er opdelt i en hovedafdeling samt flere underafdelinger - krigsskadeforsikring, søassurance, efterlønsforsikring, genforsikring, brandforsikring og ulykkesforsikring. Afdelingerne for brand- og ulykkesforsikring har dog egne bestyrelser.

Herudover yder nogle offentligt støttede fonde län til offentlige og erhvervsmässige investeringer. Her skal nævnes Investeringsfonden for Færøerne, der yder län til offentlige anlæg af betydning for det færøske erhvervslivs udvikling og län direkte til erhvervsmässige formål. Fondens udlän til erhvervsformål ydes gennem Færøernes Industrifond, der sammen med Industriens Udviklingsfond yder län til industri og håndværk.

Udover de på Færøerne værende finansielle institutioner yder visse danske kreditinstitutioner län på Færøerne. Dette gælder Kongeriget Danmarks Fiskeribank, Danmarks Skibskreditfond samt Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Derimod ydes normalt ikke län

fra de almindelige danske kreditforeninger til boligbyggeri på Færøerne, men Kreditforeningen Danmark og Byggeriets Realkreditfond kan yde lån til industri- eller servicebygninger på Færøerne, dog skal hvert enkelt lån godkendes af Færøernes landsstyre. Endelig skal nævnes, at der kan ydes lån og tilskud i henhold til egnsudviklingsloven til virksomheder på Færøerne. Ovennævnte fondes og kreditinstitutioners virksomhed er omtalt i kapitel 3 under håndværk, industri m.v. og i kapitel 4 under offentlige udgifter.

Ved lagtingslov nr. 57 af 2. oktober 1978 er det vedtaget at oprette en færøsk landsbank, Føroya Landsbanki. Landsbanken skal primært være landskassens bank, men skal også kunne fungere som bankforbindelse for andre offentlige myndigheder og institutioner. Banken skal formidle og administrere landskassens og andre offentlige institutioners långivning og låntagning og vil herunder kunne modtage indlån fra og yde lån til disse.

Banken, der skal ledes af et tilsynsråd med repræsentanter for det færøske erhvervsliv, en bestyrelse og en direktion, har endnu ikke påbegyndt sin virksomhed.

Som grundlag for landsbankens virksomhed er landsstyret ved lagtingslov nr. 89 af 1. november 1978 bemyndiget til at stille garanti for krav over for landsbanken indtil 50 mill. kr. Endvidere er landsstyret ved lagtingslov nr. 88 af samme dato bemyndiget til at yde landsbanken et etableringslån på op til 1 mill. kr.

Tabel 4.26. Bankernes og sparekassernes samlede ind- og udlån samt seddelcirkulationen pr. 31. december 1981-86

Mill. kr.	Indlån			Udlån			Seddelcirkulation
	Sparekasser	Banker	Ialt	Sparekasser	Banker	Ialt	
1981	772,1	1599,2	2371,3	685,4	1626,2	2311,6	151,2
1982	913,0	1860,1	2773,2	814,6	1993,8	2808,4	167,1
1983	1045,5	2282,1	3327,6	932,1	2338,1	3270,2	182,6
1984	1257,5	2792,8	4050,3	1116,1	2884,3	4000,4	186,8
1985	1481,9	3597,4	5079,3	1288,7	3462,4	4751,1	196,8
1986	1855,1	4832,6	6687,6	1581,6	4438,6	6020,1	200,1

Kilde: Pengeinstitutterne og materiale ved rigsombudet

Som det fremgår af tabellen ovenfor er de samlede indlån i banker og sparekasser steget fra 5.079,3 mill. kr. pr. 31. december 1985 til 6.687,6 mill. kr. pr. 31. december 1986, hvilket er en stigning på 32%. Stigningstakten i indlån er fortsat øget i de

senere år. De samlede udlån andrager pr. 31. december 1986 6.020,1 mill. kr. mod 4.751,1 mill. kr. pr. 31. december 1985, hvilket giver en stigning på 27%. Stigningstakten i udlån er således vokset i forhold til året før, hvor udlånene steg med 19%.

Stigningen i indlån har været størst for bankernes vedkomme-
de, idet indlånene her er steget med 34%, medens sparekassernes ind-
lån er steget med 25%. Endvidere steg bankernes udlån med 28%, me-
dens sparekassernes steg med 23%.

Seddelcirkulationen er i 1986 steget med 2% fra 196,8 mill.
kr. til 200,1 mill. kr.

Det antages sædvanligvis, at betalingssædvanerne i samfundet
og dermed pengenes omløbshastighed kun ændres langsomt. Seddelcir-
kulationen kan derfor tages som et vist mål for aktiviteten, i
hvert fald i den del af handel og omsætning, hvor der sædvanligvis
anvendes kontante penge.

Tabel 4.27. Pengeinstitutternes udlån pr. 31. december 1984, 1985
og 1986 fordelt efter hovedformål

Mill. kr.	Banker			Sparekasser			Ialt		
	1984	1985	1986	1984	1985	1986	1984	1985	1986
<u>Låneformål</u>									
Udrustningslån									
til skibe	128,4	177,4	226,6	-	-	-	128,4	177,4	226,6
Fiskeri, re-									
deri m.v.	393,7	495,8	564,7	-	-	-	393,7	495,8	564,7
Skibsbyg-									
gelån	126,8	148,1	255,3	-	-	-	126,8	148,1	255,3
Bilfi-									
nansie-									
ring	64,2	56,3	50,6	-	-	-	64,2	56,3	50,6
Handel	355,6	411,9	592,0	8,1	7,7	10,1	363,7	419,6	602,1
Håndværk									
og indu-									
stri	377,8	467,8	652,4	1,6	3,4	2,3	379,4	471,2	654,7
Priori-									
tets- og									
byggelån	802,8	859,2	1061,8	867,9	1020,6	1255,3	1670,7	1879,8	2317,1
Andre pri-									
ivate lån	403,6	461,4	636,5	181,1	200,1	250,3	584,7	661,5	886,8
Off.lån	231,4	384,5	398,7	57,4	56,9	63,6	288,8	441,4	462,3
Ialt	2884,3	3462,4	4438,6	1116,1	1288,7	1581,6	4000,4	4751,1	6020,1

1) Da de indhentede oplysninger om bankernes udlån i 1986 er man-
gelfulde, er fordelingen forbundet med ret stor usikkerhed.

Kilde: Banker og sparekasser

De seneste års kraftige stigning i udlån til erhvervsformål er tilsyneladende fortsat i 1986, hvor stigningen i forhold til året før skønnes at være på 35%. Lån til erhvervsformål udgjorde ved udgangen af 1986 skønsmæssigt ialt 38% af bankers og sparekassers udlån. Erhvervslån ydes hovedsagelig af bankerne og udgjorde skønsmæssigt 52% af disses samlede udlån ved udgangen af 1986.

Prioritets- og byggelån skønnes at være steget med 23% i 1986 mod en stigning på 13% i 1985. Prioritets- og byggelån udgjorde ved udgangen af 1986 79% af sparekassernes og skønsmæssigt 24% af bankernes samlede udlån. Betragtes byggelån alene, skønnes disse at være steget betydeligt i 1986 efter et fald på 19% i 1985. Der kan således ikke spores nogen fortsættelse af det foregåede års afdæmpning i byggeaktiviteten.

Endelig bemærkes, at stigningstakten i andre private lån inklusiv bilfinansieringslån igen synes at være steget i 1986 efter en aftagende stigningstakt i 1985.

Pr. 31. december 1985 var bankernes udlån fordelt på 24.146 lån og sparekassernes på 16.388 lån. Den gennemsnitlige udlånsstørrelse er således betydelig højere i bankerne end i sparekasserne.

Den normale finansieringsmåde for boligbyggeri, der på Færøerne overvejende består af eenfamiliehuse, er følgende:

1. prioritet i sparekasse inden for 30-40% af værdien, normalt ikke over 400.000 kr. i Tórshavn og 300.000 kr. uden for Tórshavn.

2. prioritet i bank uden helt faste lånegrænser, men ofte med højst 180.000 kr. eller i p/f Húsálán med højst 200.000 kr. Såfremt der optages lån i p/f Húsálán, ydes der ofte 3. prioritetslån i bank med højst 120.000 kr.

3. eller 4. prioritet i Húsálánsgrunnurin. Ved lagtingslov nr. 65 af 11. maj 1982 om ændring i lagtingslov om boliglånefond er der sket en ændring af lånegrænserne, således at fonden kan yde lån op til 90% af vurderingen til huse op til 120 m², efter praksis pr. 17. juni 1986 dog højst 180.000 kr., lån op til 75% af vurderingen til huse, der er 120-135 m², dog højst 125.000 kr. og lån op til 45% af vurderingen til huse, der er 135-150 m², dog højst 70.000 kr. For huse, der er større end 150 m², ydes der intet lån. Det gennemsnitlige lånebeløb lå i 1986 på omkring 146.000 kr. Heri er ikke medregnet ombygningslån, som i 1986 blev givet i et antal af 130 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 42.000 kr.

samt forhøjede lån for 1986, som blev givet i et antal af 97 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 32.000 kr. Lånene ydes som annuitetslån med en afdragstid på op til 28 år. Fonden, hvis midler i stort omfang er blevet tilvejebragt ved tilskrivninger fra landskassen, kan endvidere med landsstyrets bemyndigelse udstede obligationslån. I perioden 1976/77 - 1985 er der samlet overført et beløb fra landskassen til fonden på 109 mill. kr., heraf 10 mill. kr. i 1985. Endvidere har fonden i de senere år med garanti fra landskassen optaget ret betydelige lån i udlandet. Fondens udenlandske lånegæld udgjorde således 127 mill. kr. pr. 31. december 1985.

Den resterende del af byggeudgifterne finansieres ved egenkapital og i et vist omfang ved eget arbejde.

Ved lagtingslov nr. 100 af 1. december 1978 er der oprettet en boligfond med det formål at forestå opførelse og drift af udlejningsboliger i samarbejde med kommunerne. Fondens grundfond er på 5 mill. kr., der er tilskrevet fra landskassen i finansåret 1979/80. Fondens midler tilvejebringes iøvrigt ved tilskrivninger fra landskassen og ved optagelse af lån på og uden for Færøerne. I hvert af de seneste 7 finansår er der overført 1,5 mill. kr. fra landskassen til fonden, i det korte finansår 1985 dog kun 1,125 mill. kr. Ved opførelse af boligejendomme skal fonden ud af grundfond og landskassetilskrivninger udrede 18% og kommunerne 18% af vurderingssummen. Resten tilvejebringes gennem boligfondens lånoptagelse. Lejligheder i ejendomme, som fonden lader opføre, må normalt ikke være større end 100 m². Der er endnu ikke opført ejendomme med støtte fra fonden. Ved ændring af lagtingslov om boligfond af 11. maj 1982 er fondens administration blevet henlagt til Húsálánsgrunnurin (boliglånefonden).

Nedenstående tabel 4.28. belyser boligbyggeriets omfang gennem tilgangen af nye prioritetslån i 1986.

Tabel 4.28. Prioritetslån i boligbyggeri 1/1 1986 - 31/12 1986
i sparekasserne, p/f Húsálán og Húsálánsgrunnurin

1.000 kr.	Restgæld 1/1 1986	Tilgang 1986	Afgang 1986	Restgæld 31/12 1986
Føroya Sparikassi	745.972	362.203	181.828	926.347
Norðoya Sparikassi	140.280	56.898	18.622	178.556
Suðuroya Sparikassi	59.722	11.397	3.430	67.689
Sparekasser ialt	945.974	430.498	203.880	1.172.592
p/f Húsálán	80.512	17.832	7.572	90.772

(fortsættelse)

Prioritetslån i boligbyggeri 1/1 1986 - 31/12 1986
i sparekasserne, p/f Húsalán og Húsalánsgrunnurin (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld</u> <u>1/1 1986</u>	<u>Tilgang</u> <u>1986</u>	<u>Afgang</u> <u>1986</u>	<u>Restgæld</u> <u>31/12 1986</u>
Húsalánsgrunnurin	299.982	45.723	8.785	336.920
Ialt	1.326.468	494.053	220.237	1.600.284

Kilde: Pengeinstitutterne

Sparekasserne samt p/f Húsalán og Húsalánsgrunnurin havde i 1986 en samlet tilgang af prioritetslån til boligbyggeri på 494,1 mill. kr., svarende til 37% af lånemassen ved årets begyndelse. Stigningstakten for disse lån er dermed steget betydeligt i forhold til det foregående år.

Stigningen i bankers, sparekassers og de øvrige kreditinstitutioners prioritetslån tyder på, at de senere års ret betydelige byggeaktiviteter er fortsat i 1985 og 1986. Byggeaktiviteten kan også belyses ved oplysningerne om forskudslån fra bankerne (byggelån). Efter et fald i byggelånene i 1985 synes disse igen at være steget en del i 1986, og der må derfor forventes en mindre stigning i antallet af færdiggjorte huse i det kommende år.

Til støtte for bankernes og dermed erhvervslivets likviditet havde de færøske banker adgang til at rediskontere veksler i Danmarks Nationalbank i 1986 inden for en ramme af 150,0 mill. kr. Heri indgår rediskontering af veksler udstedt af landsstyret på indtil 100 mill. kr.

Tabel 4.29. Nationalbankens genbelåning af færøske veksler
1975, 1980 og 1983-86

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 1/1	25.237	74.350	123.133	112.750	103.500	123.500
Rediskonteret i årets løb	141.861	420.010	517.905	365.921	489.727	488.107
Betalt diskonto	2.313	12.181	9.894	6.068	8.373	8.443
Ialt	169.411	506.541	650.932	484.739	601.600	620.050
Indfriet i årets løb	131.504	394.242	538.182	381.239	478.100	570.100
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 31/12	37.907	112.299	112.750	103.500	123.500	49.950

Kilde: Materiale ved rigsombudet

Rediskonteringerne har i 1986 været af samme omfang som i 1985. Beløbsmæssigt udgør rediskonteringerne af landsstyreveksler i 1986 279,9 mill. kr. d.v.s. ca. 57% af de samlede rediskonteringer, hvilket svarer til forholdene i 1985. Ved udgangen af 1986 var beholdningen af rediskonterede landsstyreveksler imidlertid nedbragt til nul, idet hele landskassens vekselgæld til Danmarks Nationalbank blev indfriet sidst på året.

Udover rediskontering har bankerne adgang til genbelåning af obligationer i Danmarks Nationalbank efter særlige regler. Rammen for bankernes belåning af obligationer var i 1986 fastsat til 135 mill. kr., hvoraf 125 mill. kr. gælder obligationer udstedt af Færøernes Realkreditinstitut samt andre børsnoterede obligationer, medens 10 mill. kr. gælder færøske obligationer udstedt eller garanteret af landsstyret. De samlede belåningsmuligheder (maximum) for bankerne i nationalbanken var således i 1986 285,0 mill. kr.

Tabel 4.30. De finansielle institutioners obligationsbeholdninger 1982-86

<u>1.000 kr.</u>	<u>31/12-82</u>	<u>31/12-83</u>	<u>31/12-84</u>	<u>31/12-85</u>	<u>31/12-86</u> ¹
<u>Færøske obligationer:</u>					
Realkreditobligationer	-	-	-	-	-
Andre fær.obligationer	28.517	29.884	34.336	46.690	46.247
Fær.obligationer ialt	28.517	29.884	34.336	46.690	46.247
<u>Danske obligationer:</u>					
Statsobligationer	442.079	594.075	708.289	977.593	1.233.556
Fiskeribankobligationer	10.432	17.347	16.165	11.243	10.228
Skibskreditfondsobl.	-	-	-	-	-
Kommunekreditfor.obl.	13.360	8.148	5.840		-
Kredit- og hypotekforeningsobl. o.l.	93.797	195.990	158.659	411.560	415.028
Danske obligationer ialt	559.668	815.560	888.953	1400.396	1.658.812
Færøske + danske obligationer ialt	588.185	845.444	923.289	1447.086	1.705.059

1) Skøn.

Kilde: Institutionerne

De finansielle institutioners obligationsbeholdninger er i løbet af 1986 steget med ialt 258 mill. kr., svarende til 18%. Stig-

ningen skyldes hovedsagelig indkøb af danske statsobligationer.

Det er særlig bankerne, der har forøget beholdningerne af obligationer. Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med de store indlånsstigninger i 1986.

Ved udgangen af 1986 ligger de finansielle institutioner inde med en aktiebeholdning på ca. 70 mill. kr. mod en beholdning på 37,7 mill. kr. ved årets begyndelse.

NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE

Færøernes nationalregnskab er blevet udarbejdet siden 1962. Indtil 1980 blev det opstillet efter FN's regelsæt af 1953. Fra 1980 er regnskabet udarbejdet efter FN's regler af 1968. Tallene er derfor ikke direkte sammelingnelige for de to perioder, men for 1980 er nationalregnskabet opstillet efter både det gamle og det nye regelsæt. Af forskellige grunde er der også foretaget andre ændringer for 1980. Dette arbejde er endnu ikke afsluttet, og der kan derfor med tiden ventes yderligere ændringer. For årene 1962-1980 er tallene offentliggjort i hæftet Tjóðarroknskapir (Nationalregnskab). For årene 1980-1986 er de offentliggjort i hæftet Nýggjárshagtøl (Nytårsstatistik) 1986/87.

Bruttonationalproduktet (BNP) er et mål for den erhvervsmæssige indkomstskabelse og udregnes som værdien af produktionen i samtlige erhverv med fradrag af værdien af de rå- og hjælpestoffer samt tjenester, erhvervene har forbrugt ved produktionen. Bruttonationalproduktet opgøres i markedspriser, hvilket vil sige, at indirekte afgifter (indirekte skatter og told) er medregnet og offentlige tilskud fradraget.

Tabel 4.31 Bruttonationalproduktet og købekraften.

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
BNP, mill. kr.	2.507	2.856	3.348	4.075	4.412	4.824	5.460
Stigning i BNP, %	18	14	17	22	8	9	13
Stigning i pristal, %	18	14	11	7	8	5	-2
Stigning i BNP's købekraft, %	0	0	5	14	0	4	15

Kilde: Hagdeildin

Den økonomiske vækst på Færøerne har været forholdsvis stor. Der findes ikke noget velegnet pristal at deflatere med (d.v.s. sætte stigningen i BNP i forhold til stigningen i pristallet), men købekraften i forhold til forbrugsvarer kan beregnes ved at deflatere BNP med det lønregulerende pristal. Derved fås et rimeligt tilnærmet udtryk for den reelle vækst. Købekraften af BNP i forhold til forbrugsvarer steg i perioden 1970-77 med 8% om året i gennemsnit. I årene 1977-80 faldt den noget, men i perioden 1980-86 steg købekraften med 7% om året. Det er karakteristisk for Færøerne, at væksten varierer meget fra år til år, men der er tale om en betydelig vækst, uanset hvilket land eller hvilken periode, der sammenlignes med.

Bruttofaktorindkomsten (BFI) er et mål for aflønningen af produktionsfaktorerne, arbejde og kapital. Bruttofaktorindkomsten fremkommer ved at lægge tilskud til erhvervene til bruttonationalproduktet og trække told og afgifter fra.

Tabel 4.32. Bruttofaktorindkomsten fordelt på erhverv

	1980		1984		1985		1986	
	Mill.		Mill.		Mill.		Mill.	
	kr.	%	kr.	%	kr.	%	kr.	%
1. Landbrug	36	1	53	1	59	1	57	1
2. Fiskeri	429	17	777	17	689	14	682	13
3. Fiskeopdræt	0	0	8	0	27	1	40	1
4. Hvalfangst	21	1	19	0	27	1	18	0
5. Råstofudvinding	2	0	3	0	2	0	2	0
6. Fiskeforarbejdning	256	10	479	11	593	12	639	12
7. Teknisk reparation	86	3	179	4	225	5	244	5
8. Industri	127	5	256	6	285	6	311	6
9. Byggeri	266	11	338	7	345	7	432	8
10. Energiforsyning	39	2	102	2	116	2	128	2
11. Handel	303	12	623	14	678	14	719	13
12. Søtransport	108	4	242	5	256	5	289	5
13. Anden transport	69	3	69	2	76	2	96	2
14. Post og telekommunikation	84	3	123	3	133	3	141	3
15. Finansiering	125	5	218	5	247	5	283	5
16. Information	60	2	113	3	122	3	156	3
17. Husholdning	21	1	27	1	29	1	28	1
18. Offentlig service	414	16	745	17	808	17	907	17
19. Boligbenyttelse	82	3	140	3	158	3	179	3
20. Ialt	2.528	100	4.514	100	4.875	100	5.351	100
21. Finansielle tjenester	-153	-6	-286	-6	-323	-7	-368	-7
22. Bruttofaktorindkomst	2.375	94	4.228	94	4.552	93	4.983	93
23. Primære erhverv (1-5)	488	19	860	19	804	16	799	15
24. Sekundære erhverv (6-10)	774	31	1.354	30	1.564	32	1.754	33
25. Tertiære (10-19)	1.266	50	2.300	51	2.507	51	2.798	52
26. Ialt	2.528	100	4.514	100	4.875	100	5.351	100

Kilde: Hagdeildin

Bruttofaktorindkomsten fordelt på erhverv viser produktionens sammensætning eller struktur. Som det fremgår af tabel 4.32, er sammensætningen under forandring. De såkaldte primære erhverv viser relativ tilbagegang, mens sekundære og tertiære erhverv får stigende betydning.

Med denne udvikling kommer Færøerne mere og mere til at ligne de højt udviklede vestlige lande. Det, der især afviger herfra, er, at både sekundære og tertiære erhverv er voksende. I andre udviklede lande er de tertiære erhverv voksende, mens både primære og sekundære erhverv går tilbage.

Fiskeri, som udgør den største del af de primære erhverv, har haft tilbagegang i det samlede produktionsmønster. Dette skyldes for en del, at tilskuddene er faldet i 1985 og 1986 i forhold til 1984, men også at fiskerierhvervet mere end andre erhvervsgrene er bundet til markeds- og valutaforhold i andre lande. Fiskemængderne er i højere grad end tidligere knyttet til tilstanden af de færøske fiskeressourcer.

Tilbagegangen i fiskeriet er delvis opvejet af væksten i fiskeforarbejdning på land. Denne udvikling er til dels en følge af prisfastsættelsen mellem disse to led i fiskerierhvervet.

Fiskerierhvervet til havs og på land har i 1986 stået for 25% af den samlede værditilvækst. For få år siden var denne andel ca. 40%. Ændringen betyder ikke, at det er gået tilbage for fiskerierhvervet, men at væksten har været større i andre erhvervsgrene. Med sine mere end 90% af eksporten er fiskerierhvervet det økonomiske grundlag for det øvrige erhvervsliv.

Bruttoinvesteringerne er de faste investeringer og tilvæksten i lagerbeholdningerne. Ifølge FN's regelsæt af 1968 omfatter de faste investeringer kun nyinvesteringer. Reparationer og vedligeholdelse, som tidligere blev medregnet i de faste investeringer, er nu indeholdt i materialeforbruget i produktionen.

Tabel 4.33 Samlede bruttoinvesteringer

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>I. Faste investeringer:</u>					
1. Private investeringer:					
Fiskerskibe	63	315	425	405	630
Fiskeindustri	69	57	47	132	160
Passager- og fragtskibe	37	383	589	338	45
Andre erhvervsinvesteringer	187	276	332	384	394
Boligbyggeri	135	199	187	224	225
Private investeringer ialt	491	1.230	1.580	1.483	1.454
2. Offentlige investeringer:					
Veje, havne og flyveplads	166	162	216	200	242

(fortsættes)

<u>Samlede bruttoinvesteringer</u> (fortsat)					
<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
SEV, telefonselskabet m.v.	39	89	117	146	212
Undervisning	45	42	41	25	12
Sygehuse m.v.	5	18	15	6	6
Andre offentlige investeringer	51	90	77	124	212
Offentlige investeringer ialt	306	401	466	501	684
Faste investeringer ialt	7.979	1.631	2.046	1.984	2.138
II. <u>Lagerinvesteringer:</u>					
Forøgelse af opdrætsfiskebestande			33	76	
Forøgelse af lagre	22	0	51	-103	
<u>Bruttoinvesteringer ialt</u>	<u>819</u>	<u>1.631</u>	<u>2.130</u>	<u>1.957</u>	<u>2.138</u>
Kilde: Hagdeildin					

De samlede faste investeringer faldt i 1985 med 3%, men steg i 1986 med 8%.

De private investeringer faldt i 1986 med 2%. Dette skyldes først og fremmest, at investeringerne i passager- og fragtskibe faldt med hele 87%. Derimod steg investeringerne i fiskerskibe og fiskeindustri med henholdsvis 56% og 21%.

De offentlige investeringer steg meget i 1986, nemlig med 37%. Andre offentlige investeringer, som især omfatter kommunale investeringer, steg med 71%. Offentlige virksomheder forøgede deres investeringer med 45%, hvilket især skyldes SEV's vandkraftudbygning. Vej- og havnebyggeri steg med 21%. Derimod var investeringerne i undervisnings-, sundheds- og socialvæsen små og reduceredes sammenlagt.

Sammenlignet med andre lande har de færøske investeringer været meget store i mange år. I flere år siden 1980 har investeringerne udgjort 40% af bruttonationalproduktet, i 1984 endda 49%. I 1970'erne var andelen godt 30% om året i gennemsnit. I de europæiske OECD-lande var denne andel 23% i 1970, og den er faldet forholdsvis jævnt til 19% i 1985.

Betalingsbalancen opstilles i løbende poster (tabel 4.34) og kapitalbevægelser (tabel 4.35). De løbende poster omfatter vare- og tjenestebalancen, der viser indtægter og udgifter ved udveksling af varer og tjenesteydelser med udlandet, samt indtægtsoverførsler mellem Færøerne og udlandet. Løbende poster og kapitalbevægelser skal i princippet vise samme resultat med hver sit fortegn. Kapitalbevægelserne viser således, hvordan de løbende poster bliver finansieret. Hvis de løbende poster viser underskud, viser kapitalbevægelserne en

stigning i nettogælden.

I 1986 er underskuddet på betalingsbalancen foreløbig opgjort til 466 mill. kr. I 1985 var det 383 mill. kr. og i 1984 724 mill. kr., hvilket var det største nogensinde.

5-års perioden 1978-82 viste et samlet underskud på 690 mill. kr. eller 138 mill. kr. i gennemsnit pr. år. De følgende 4 år 1983-86 var underskuddet sammenlagt 2.034 mill. kr. eller 509 mill. kr. i gennemsnit pr. år. Udlandsgælden er steget med denne kapitaltilførsel. Endvidere har udviklingen i valutakurserne indtil 1985 bevirket en væsentlig forøgelse af udlandsgælden på grund af kurstab. Derimod er gælden reduceret i 1986 på grund af kursgevinst. Udlandsgælden kan ved udgangen af 1986 skønnes til 3.600 mill. kr.

Tabel 4.34. Betalingsbalance, løbende poster

Mill. kr.	1980	1983	1984	1985	1986
<u>Indtægter</u>					
11. Registrerede varer (fob)	1.007	1.564	1.640	1.900	1.990
12. Frimærker	35	39	40	34	35
13. Varer i øvrigt				9	
21. Transport	137	200	297	315	350
23. Tjenester i øvrigt	53	35	35	35	35
30. Rejser	35	50	50	50	50
Varer og tjenester ialt	1.267	1.888	2.062	2.343	2.460
40. Lønninger	67	90	95	100	90
50. Renter og udbytter	90	110	115	120	145
61. Overførsler fra staten	433	616	677	729	760
62. Overførsler fra Nationalbanken m.v.	19	19	42	45	85
Indtægter ialt	1.876	2.723	2.991	3.337	3.540
<u>Udgifter</u>					
11. Registrerede varer (fob)	1.252	2.148	2.720	2.630	2.866
13. Varer i øvrigt		42			
21. Transport	95	140	140	150	150
22. Offentlig service	81	125	125	135	135
23. Tjenester i øvrigt	71	182	120	120	100
24. Skønnet restgruppe	58	14			
30. Rejser	185	210	220	230	240
Varer og tjenester ialt	1.742	2.861	3.325	3.265	3.491
40. Lønninger	22	33	35	35	30
50. Renter og udbytter	190	290	355	420	485
Udgifter ialt	1.954	3.184	3.715	3.720	4.006

(fortsættes)

Betalingsbalance, løbende poster (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Indtægter	1.876	2.723	2.991	3.337	3.540
Udgifter	1.954	3.184	3.715	3.720	4.006
Nettoindtægter	-78	-461	-724	-383	-466

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.35 Betalingsbalance, kapitalposter

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Offentlig kapitaltilførsel:					
Landsstyret	127	60	-47	-2	-42
Kommuner og virksomheder	52	63	51	-25	94
Kreditinstitutioner	3	-10	77	56	121
Seddelomløb	-13	-11	-9	-10	-3
Ialt	169	102	72	19	170
Privat kapitaltilførsel:					
Pengeinstitutter	-20	-200	-65	-311	-473
Eksportvirksomheder	-76	30			
Andre	5	529	717	675	769
Ialt	-91	359	652	364	296
Samlet kapitaltilførsel	78	461	724	383	466

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.36 Varer og tjenester, tilgang og forbrug

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Produktionsværdi	4.196	6.900	7.621	8.251	9.150
Told	318	527	607	648	820
Indenlandsk tilgang	4.514	7.427	8.228	8.899	9.970
Import, varer	1.252	2.190	2.720	2.630	2.866
Import, tjenester	512	704	640	670	655
Tilgang af varer og tjenester ialt	6.278	10.321	11.588	12.299	13.491
Materialeforbrug	2.008	3.352	3.815	4.076	4.510
Til endeligt forbrug	4.270	6.969	7.773	8.123	8.981
Eksport, varer	1.042	1.603	1.680	1.943	2.025
Eksport, tjenester	225	285	382	400	435
Til indenlandsk forbrug	3.003	5.081	5.711	5.780	6.521
Privat forbrug	1.687	2.620	2.707	2.876	3.337
Offentligt forbrug	497	830	874	947	1.046
Private investeringer	491	1.230	1.580	1.483	1.454
Offentlige investeringer	306	401	466	501	684
Lagerinvesteringer	22	0	84	-27	0

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.37 Bruttonationalprodukt og bruttofaktorindkomst

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Indenlandsk tilgang	4.514	7.427	8.228	8.899	9.970
Materialeforbrug	2.008	3.352	3.815	4.076	4.510
Bruttonationalprodukt	2.506	4.075	4.413	4.823	5.460
+ tilskud	189	290	438	390	365
- afgifter	323	540	621	663	841
Bruttofaktorindkomst	2.372	3.825	4.230	4.550	4.984
Lønninger				3.070	3.380
Restindkomst, brutto				1.480	1.604

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.38. Nationalindkomst, forbrug, opsparing og finansiering af investeringer

<u>Mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Bruttonationalprodukt	2.506	4.075	4.413	4.823	5.460
Renter	-100	-180	-240	-300	-340
Lønindkomster	67	90	95	100	90
Den danske stat	433	616	677	729	760
Nationalbanken m.v.	19	19	42	45	85
Bruttonationalindkomst til rådighed	2.925	4.620	4.987	5.397	6.055
Forbrug	2.184	3.450	3.581	3.823	4.383
Bruttoopsparing	741	1.170	1.406	1.574	1.672
Udenlandsk låntagning	78	461	724	383	466
Investeringer	819	1.631	2.130	1.957	2.138
<u>Pct.</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Bruttonationalprodukt	86	88	88	89	90
Renter	-3	-4	-5	-6	-6
Lønindkomster	2	2	2	2	1
Den danske stat	15	13	14	14	13
Nationalbanken m.v.	1	0	1	1	1
Bruttonationalindkomst til rådighed	100	100	100	100	100
Forbrug	75	75	72	71	72
Bruttoopsparing	25	25	28	29	28
Udenlandsk låntagning	3	10	15	7	8
Investeringer	28	35	43	36	35

Kilde: Hagdeildin

Den økonomiske udvikling

Som nævnt har Færøerne haft en betydelig økonomisk vækst, også sammenlignet med andre lande. Købekraften af bruttonationalproduktet i forhold til forbrugsvarer voksede i gennemsnit med 7% om året i 1980-1986, medens købekraften af den bruttonationalindkomst, der var til rådighed, voksede med 6% om året.

Der har i disse år været stort underskud på betalingsbalancen, i gennemsnit over 500 mill. kr. om året. Dette har sammen med kursstab medført, at udenlandsgælden er steget fra godt 1 mia. kr. ved udgangen af 1980 til 3,6 mia. kr. ved udgangen af 1986, eller fra 43% til 66% af BNP. Sagt på en anden måde er udlandsgælden forøget fra 37% til 59% af bruttonationalindkomsten. Stigningen i udlandsgælden har medført at renterne af den er forøget fra 3% af bruttonationalindkomsten i 1980 til 6% i 1986.

Når den bruttonationalindkomst, der er til rådighed, er vokset mindre end bruttonationalproduktet, skyldes det bl.a., at renterne af udlandsgælden er øget så meget, men også at det danske statstilskud har fået relativt mindre betydning. Dette er en følge af den økonomiske vækst.

Både det private og det offentlige forbrug steg med gennemsnitlig 5% om året målt i faste priser. Det er ikke usædvanligt, at forbruget vokser mindre end indkomsten, når den økonomiske vækst er stor, men spiren til et for stort forbrug senere bliver ofte lagt i en sådan periode. Når perioden 1980-1986 betragtes under et, er forbruget ikke årsagen til problemerne med balancen i forhold til udlandet. Forbruget steg meget i 1981 og var da stort efter færøske forhold, nemlig 78% af den bruttonationalindkomst, der var til rådighed. Derefter viste forbruget imidlertid en faldende tendens frem til 1985, da den tilsvarende andel var 71%. I 1986 steg forbruget igen betydeligt. Dette kan ses som en eftervirkning af den store vækst. Nye afgifter til landskassen blev indført i efteråret 1986 for at tage toppen af forbrugsudvidelsen, men det er sandsynligt, at forbruget får en voksende andel af bruttonationalindkomsten i nogle år fremover.

Sammenlignet med andre lande udgør forbruget ikke nogen stor andel af bruttonationalindkomsten. Derimod er opsparingen forholdsvis stor. Den har i den betragtede periode været mellem 22% og 29% af bruttonationalindkomsten.

Som nævnt er de færøske investeringer store sammenlignet med

andre lande. I 1984 udgjorde de hele 49% af BNP og 43% af brutto-nationalindkomsten, og i flere år har de været omkring 35% af brutto-nationalindkomsten. Det er således investeringerne, der først og fremmest har skabt betalingsbalanceproblemerne og udlandsgælden. Det er derfor også afkastet af disse investeringer, der er afgørende for, om udlandsgælden bliver let eller tung at bære. De største investeringer er i disse år foretaget i skibe - de første år i fragtskibe og de sidste år i fiskerskibe. Det er gået dårligt for fragtskibene, der har haft store økonomiske problemer, og flere af dem er for nylig solgt med tab.

Kap. 5

KOMMUNALE FORHOLD

Kommunale forhold er færøsk særanliggende, og området er reguleret gennem lagtingslove, hvoraf de 2 vigtigste er lagtingslov nr. 45 af 29. juni 1972 om færøske kommuner med senere ændringer samt lagtingslov nr. 44 af 29. juni 1972 om valg til samtlige færøske kommuner.

Antal kommuner

Antallet af kommuner på Færøerne var pr. 31. december 1986 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække, uanset de øgede krav til den kommunale service og de forbedrede samfærdselsforhold, der, som det har været tilfældet i andre nordiske lande, måtte antages at ville tilskynde til kommunale sammenlægninger. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere, og kun én kommune havde over 5.000 indbyggere, nemlig Tórshavn med 13.905 indbyggere. Der henvises iøvrigt til kap. 2 Befolknings- og boligforhold.

43 af de færøske kommuner omfattende 30.226 indbyggere er sammensluttet i organisationen, Føroya Kommunufelag.

Valg til kommunestyret

Reglerne for valg til kommunestyret er fastsat i lagtingslov om valg til samtlige færøske kommuner. Der afholdes valg til de færøske kommuner hvert 4. år. Det seneste valg fandt sted den 4. december 1984.

Valgret og valgbarhed har enhver, som er fyldt 18 år, og som opfylder betingelserne for valgret og valgbarhed til Færøernes lagting, er tilmeldt folkeregistret i vedkommende kommune senest 7 dage inden valgdagen, og som på valgdagen fremdeles bor i kommunen.

Afstemningen foregår i henhold til kandidatlistor, hvorpå bestemte personer bringes i forslag til valg. Samtidig med bygderådsvalget og efter samme regler vælges en skolekommission med 3 eller 5 medlemmer.

I henhold til lagtingslov om færøske kommuner benævnes kommunalbestyrelserne bygderåd, idet kommuner med over 1.500 indbyggere har mulighed for at benytte benævnelsen byråd. Bortset fra Fuglafjørður anvender alle kommuner over 1.500 indbyggere, d.v.s. Tórshavn, Klaksvík, Runavík, Tvøroyri og Vágur denne benævnelse.

Efter byrådsvalget i Tórshavn den 4. december 1984 har socialdemokratiet 2 mandater, sambandsflokkken 1 mandat, selvstyre-flokkken 1 mandat, tjóðveldisflokkken 1 mandat, folkeflokkken 5 mandater og privatlisten (Petur í Gong) 3 mandater.

By- og bygderådsvalgene i de øvrige færøske kommuner er præget af de mange særlistes i de enkelte kommuner, og det er derfor ikke muligt tabellarisk at give et samlet billede.

By- og bygderådsformænd pr. 31. december 1986

Argir:	Erland T. Jacobsen
Bøur:	Elias Petersen
Eiði:	Regin Ellingsgaard
Elduvík:	Johan Hammer
Fámjin:	Kjartan Nielsen
Fuglafjørður:	Steintór Larsen
Fugloy:	Jóanis Christiansen
Funningur:	Andor Sivertsen
Gjógv:	John Sivertsen
Gøta:	Jákup E. S. Jacobsen
Haldórsvík:	Atli Fossádal
Hestur:	Johan W. Niclasen
Hósvík:	Øssur Olsen
Hov:	Kaj Tavsén
Húsar:	Jacob M. Joensen
Húsavík:	Hanus undir Leitinum
Hvalba:	Daniel Jacob Berg
Hvalvík:	Petur Zachariasen
Hvannasund:	Páll Ámund Joensen
Kirkjubøur:	Niels á Velbastað
Klaksvík:	Jógvan við Keldu
Kollafjørður:	Tummas Debes
Kunoy:	Heini O. Heinesen
Kvívík:	Petur Müller
Leirvík:	Eyðbjørn Lervig
Miðvágur:	Martin Nielsen
Mikladalur:	Hjalmar Johannesen
Mykines:	Bjarni Hansen
Nólsoy:	Napoleon Hansen
Nes:	Arni Højgaard
Oyndarfjørður:	Leo Joensen

Porkeri:	Erling Bech
Runavík:	Dia P. Johannesen
Saksun:	Jógvan Joensen
Sandur:	Tummas Løkjá
Sandavágur:	Jóanes Nielsen
Sjógv:	Poul M. Abrahamsen
Skáli:	Eyðbjørg Thorleifsson
Skálavík:	Hans M. Lydersen
Skopun:	Osmund Berg
Skúvoy:	Manbjørn Tórarenni
Sumba:	Eivind Bech
Sund:	Jaspar Larsen
Svínoy:	Eyðun Jacobsen
Sørvágur:	Eyðun Thomasen
Tórshavn:	Poul Michelsen
Tvøroyri:	Dánjal av Rana
Vágur:	Tórbjørn Benjardøgg
Vestmanna:	Jógvan Isaksen
Viðareiði:	Dánjal Lydersen

Den kommunale styrelsesordning

Reglerne om det kommunale styre findes i lagtingslov om færøske kommuner. Denne lov er de færøske kommuners forfatningslov og indeholder regler om de styrende organer, d.v.s. by- eller bygderådene, udvalgene og by- eller bygderådsformanden. Endvidere fastsætter den visse regler for kommunernes finansstyre og endelig reguleres tilsynet med kommunerne.

Loven indeholder hjemmel til, at regler inden for bestemte områder kan fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af den enkelte kommune og godkendes af landsstyret. De styrelsesregler der henskydes til optagelse i vedtægten, er i første række sådanne, hvis indhold er afhængigt af de lokale forhold bl.a. bygderådets medlemstal (som dog inden for visse grænser er fastsat af lagtingslov om færøske kommuner) og udvalgsstrukturen. Det skal bemærkes, at landsstyret kan dispensere fra dele af kommunelovens bestemmelser (særligt om faste udvalg) for kommuner med færre end 1.000 indbyggere.

Endvidere tilkommer det ifølge kommuneloven bygderådet at vedtage sin forretningsorden, der skal godkendes af landsstyret.

Det nyvalgte bygderåd skal træde sammen senest den 31. decem-

ber det år, valget er foretaget. På det første møde vælges formand, næstformand (eventuelt en 1. og en 2. næstformand) og stående udvalg.

Bygderådsformanden forbereder bygderådets møder og indkalder medlemmer til disse. Han leder møderne og påser, at beslutninger indføres i protokol. Han drager omsorg for udførelsen af bygderådets beslutninger. Endvidere står han for den daglige ledelse af kommunen.

I kommuner med over 1.000 indbyggere skal der nedsættes stående udvalg. Til varetagelse af den økonomiske forvaltning nedsættes et økonomiudvalg, der består af bygderådsformanden som født formand og 2 eller 4 andre medlemmer, som er valgt blandt bygderådets medlemmer. Ved siden af økonomiudvalget nedsættes andre stående udvalg i overensstemmelse med styrelsesvedtægtens bestemmelser, f.eks. socialudvalg, teknisk udvalg, byplanudvalg, kulturudvalg og havneudvalg. Endvidere nedsættes en ligningskommission.

I kommuner med mindre end 1.000 indbyggere er det ikke nødvendigt at nedsætte stående udvalg, idet bygderådet kan bestemme selv at tage sig af opgaverne.

Iøvrigt kan bygderådet (i alle kommuner) nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af rådgivende funktioner for kommunestyret.

Bygderådet vælger endvidere medlemmer til de særlige navn og kommissioner, som de ifølge anden lovgivning skal være repræsenteret i, f.eks. sundhedskommissionen og børne- og ungdomsnævnet.

Hver kommune skal have en sagkyndig revision, som skal godkendes af landsstyret.

Færøernes landsstyre udøver tilsyn med, at kommunale beslutninger er i overensstemmelse med lovgivningen og med kommunernes økonomiske forhold. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse tilstilles det landsstyret. Endvidere kræver optagelse af lån eller ændring i lånevilkår - bortset fra få undtagelser - samt visse ejendomsdispositioner - køb, salg, pantsætning af fast ejendom landsstyrets samtykke.

Kommunale opgaver

De vigtigste kommunale opgaver er fastlagt af lovgivningen som funktioner inden for større samfundsmæssige ordninger, f.eks. forsvorgsvæsen og skolevæsen. Ud over disse varetager kommunerne en række opgaver - af mere eller mindre frivillig karakter - til

forsyning af borgerne med serviceforanstaltninger f.eks. veje, vand-forsyning, havne, bibliotek, idrætspladser og idrætshaller.

Folkeskolen er en af kommunernes væsentligste opgaver. Kommunen har alene ansvaret for, at kommunens borgere kan få den fornødne undervisning. Tilsynet med og styrelse af kommunens skoler udøves af skolekommissionen. Nogle kommuner har i fællesskab etableret folkeskoler, det gælder f.eks. Meginskúlin á Sandi, Skúlin á Giljanesi, Felagsskúlin á Oyrabakka og Skúlin í Fuglafjórður. Vedrørende de økonomiske forhold herunder kommunens del af udgifterne til folkeskolen henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

I medfør af lagtingslov om folkebiblioteker m.v. (1968) får kommunerne refunderet 60% af driftsudgifterne til bibliotek af landskassen. 15 kommuner har bibliotek, hvoraf kun Tórshavn og Klaksvík har heltidsbiblioteker. Der henvises iøvrigt til kap. 11 Kulturelle forhold, idræt m.v.

I de senere år har et stigende antal kommuner tilbudt fritidsundervisning (aftenskole). Udgifterne afholdes af kommunerne med tilskud fra stats- og landskasse. Der henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

Kommunerne dækker en mindre del af udgifterne til sociale pensioner samt visse forsorgsydelser. Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner, der har over 2.000 indbyggere, administrerer selv reglerne i forsorgsloven om transbestemte ydelser: Almindelig underholdshjælp og hjælp til enlige forsørgere. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannaestovan.

Reglerne i børneforsorgsloven forvaltes af børneværnsudvalg i hver kommune.

I Tórshavn, Miðvágur, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri findes alderdoms- og plejehjem. Kommunerne dækker 15% af udgifterne til driften.

Se iøvrigt kap. 6 Socialvæsen.

Kommunerne har visse opgaver inden for sundhedsvæsenets område. Kommunerne betaler 1/4 af det faste honorar til kommunelæger. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og instrumentarium til rådighed. Til konsultationslokaler og større fast instrumentarium bevilger fonden til bygning af sundhedscentre 50% i tilskud og 40% i lån til kommunerne. Udgifterne til skoletandlæger dækkes fuldt ud af kommunerne, medens kommunens udgifter til skolelæger, sundhedsplejersker, skolesundheds- eller skolesygeplejersker

og hjemmesygeplejersker kun udgør en mindre del af de samlede udgifter. Der henvises iøvrigt til kap. 7 Sundhedsvæsen.

Reglerne i sundhedsvedtægterne administreres af den i hver kommune nedsatte sundhedskommission. De lokale sundhedskommissioners afgørelser kan påklages til Hygiejnisk Laboratorium og videre til Færøernes landsstyre. Afgørelser truffet af Tórshavn kommunes sundhedskommission påklages dog til landsstyret.

Til fremme for erhvervslivet har de fleste kommuner anvendt store beløb til havneudbygninger. Havne- og landingspladser på Færøerne bygges og drives af kommunerne. Kommunerne har hidtil båret godt 1/4 af de samlede udgifter hertil. Der henvises i den forbindelse til kap. 3, afsnittet om Havne- og landingspladser. Endvidere dækker kommunerne udgifter til anlæg og vedligeholdelse af veje, som ikke er landsveje, jfr. kap. 3, afsnittet om veje, samt til gadebelysning. Dog bevilger landskassen tilskud til asfaltering af kommunale veje.

Kommunerne afholder selv udgifterne til anlæg og vedligeholdelse af kloakker samt til renovation. I forbindelse med anlæg og vedligeholdelse af kirkegårde har kommunen mindre udgifter, jfr. iøvrigt kap. 10 Kirkeliv. Endelig er vandforsyning og brandvæsen kommunale opgaver, som kommunerne selv dækker udgifterne til.

Tórshavn kommune har herudover som den eneste kommune udgifter til kollektiv trafik (buslinier) inden for kommunen.

I henhold til lagtingslov om byplaner og byggevedtægter (1954) er Tórshavn kommune forpligtet til at udarbejde en byplan for kommunen. Landsstyret kan endvidere pålægge andre kommuner (eller andre kommuner i fællesskab) at tilvejebringe en byplan, men denne hjemmel har ikke været anvendt i den tid, loven har været gældende. Det er således op til kommunerne selv at afgøre, om der skal planlægges eller ej.

Det er dog nødvendigt for kommuner med en vis vækst at udarbejde en byggevedtægt med bindende regler for både kommunestyret og den enkelte. I de seneste år har enkelte kommuner fået godkendt eller har tilsendt landsstyret oplæg til byggevedtægtgodkendelse. Med lovændring i 1974 blev landsstyret bemyndiget til at sætte en særlig byggevedtægt i kraft, som skal være gældende for selve bebyggelsen i de kommuner, som ikke har sine egne godkendte bygningsbestemmelser.

Gennem flere år har man på såvel lands- som kommuneplan ar-

bejdet med spørgsmålet om en mere varig løsning på problemet vedrørende affaldsbortskaffelse. Den eneste kommune, der har etableret forbrændingsanlæg, er Tórshavn kommune, som i flere år har haft et sådant anlæg, og som i 1986 påbegyndte opførelsen af et nyt forbrændingsanlæg. De fleste andre kommuner har sluttet sig sammen i Færøernes Interkommunale Renovationsselskab, som i 1982 påbegyndte forberedelserne til etablering af et fælles forbrændingsanlæg.

Kommunernes økonomi

Kommunernes økonomiske forhold er belyst i tabel 5.1 og 5.2. nedenfor, der er baseret på kommunernes regnskaber for 1985 og oplysninger om foreløbige regnskabstal for 1986. Disse tal er i tabel 5.3 opstillet efter kommunistørrelse og formål. De absolutte tal i tabel 5.3 skal dog tages med forbehold, mens de relative fordelinger i tabel 5.1 og 5.2 er tilnærmelsesvis korrekte for de anførte grupper.

Indtægter: Størstedelen af de kommunale indtægter stammer fra indkomstskat. Af andre indtægter stammer hovedparten fra renter af indeståender i pengeinstitutter.

Den indbetalte kommuneskat i 1986 var ifølge Føroya Gjaldstova ialt 522,7 mill. kr., svarende til 38,3% af de samlede skatteindtægter i 1986. Af tabel 5.2. fremgår, at den gennemsnitlige kommuneskat pr. indbygger er lavest for kommuner med under 200 indbyggere og stiger proportionalt med kommunernes størrelse. Hovedårsagerne hertil er, at indtjeningsmulighederne er bedre i større kommuner, samtidig med at udgiftsbehovet (og derved skattekravet) er større. I 1986 var den laveste og den højeste ligningsprocent henholdsvis 7% og 18%.

Udgifter: De kommunale udgifter omfatter dels udgifter til opgaver, som er pålagt kommunerne ved lov, f.eks. socialvæsen og undervisningsvæsen, dels udgifter til opgaver af mere frivillig karakter som bygderådet mere eller mindre selvstændigt træffer beslutning om.

Godt 30% af kommunernes udgifter går til betaling af renter (se tabel 5.1.). Det er især kommuner med mere en 500 indbyggere, der er bundet af store rentebyrder.

De største udgiftsområder iøvrigt er undervisningsvæsen og veje m.m. Disse områders andel af de samlede udgifter udgør ca. 50% i de små kommuner, men kun knap 30% i kommuner med over 2.000 indbyggere. Regnet pr. indbygger er udgifterne til undervisningsvæsen og veje m.m. dog størst i kommuner med 1.000-2.000 indbyggere. Det skal be-

mærkes, at udgifterne er opgjort netto efter fradrag af landskasse- og statstilskud, og at disse tilskud kan være optaget i et senere regnskab end de modsvarende udgifter.

Som helhed har kommunerne økonomisk overskud. I 1986 var det samlede overskud 85,6 mill. kr., og de største overskud fandtes i kommuner med mere end 2.000 indbyggere. Der foreligger endnu ikke statistiske oplysninger om kommunernes finansieringsbehov og omfanget af deres opfyldelse.

Tabel 5.1. Kommunale indtægter og udgifter i 1986 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål i %

	Kommunestørrelse, indbyggerantal					
%	0 - 200	200- 500	500- 1000	1000- 2000	Over 2000	Ialt
<u>Indtægter:</u>						
Betalt skat	94,8	91,2	96,2	94,8	95,9	95,5
Renter og udbytte	2,8	3,6	2,3	3,4	3,4	3,2
Andre indtægter	2,4	5,2	1,5	1,8	0,7	1,3
Indtægter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<u>Udgifter:</u>						
Socialvæsen	10,7	4,3	6,9	5,7	12,8	9,6
Administration	9,5	5,6	6,3	8,7	11,2	9,3
Sundhedsvæsen	1,4	2,0	1,9	3,1	2,6	2,5
Veje m.v.	33,5	17,5	24,5	19,2	15,8	18,8
Undervisningsvæsen	16,0	12,2	17,4	23,6	15,9	17,5
Kommunale virksomheder	6,9	20,0	3,4	2,0	4,4	4,8
Kirkegårde	1,0	4,8	0,6	0,9	0,9	1,1
Andre udgifter	13,4	3,9	7,2	6,4	10,5	8,7
Renteudgifter	7,6	29,7	31,8	30,4	25,9	27,7
Udgifter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bemærkning: Foreløbige tal

Kilde: Tabel 5.3.

Tabel 5.2. Kommunale indtægter og udgifter i 1986 fordelt
efter kommunestørrelse og hovedformål, i kr.
pr. indbygger

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse, indbyggerantal</u>					
<u>Indtægter:</u>	<u>0 -</u> <u>200</u>	<u>200-</u> <u>500</u>	<u>500-</u> <u>1000</u>	<u>1000-</u> <u>2000</u>	<u>Over</u> <u>2000</u>	<u>Ialt</u>
Betalt skat	7.128	9.530	11.269	11.956	12.971	11.975
Renter og udbytte	208	380	266	432	464	400
Andre indtægter	181	538	185	225	95	170
<u>Indtægter ialt</u>	<u>7.517</u>	<u>10.448</u>	<u>11.720</u>	<u>12.612</u>	<u>13.530</u>	<u>12.545</u>
Socialvæsen	804	458	667	704	1.384	1.027
Administration	713	604	610	1.064	1.204	994
Sundhedsvæsen	106	218	184	387	285	270
Veje m.v.	2.505	1.875	2.386	2.362	1.704	2.008
Undervisningsvæsen	1.197	1.308	1.697	2.896	1.711	1.872
Kommunale virksomheder	513	2.139	331	240	471	512
Kirkegårde	72	510	60	111	100	119
Andre udgifter	1.003	417	705	792	1.135	930
Renteudgifter	568	3.176	3.092	3.737	2.796	2.965
<u>Udgifter ialt</u>	<u>7.481</u>	<u>10.705</u>	<u>9.731</u>	<u>12.292</u>	<u>10.790</u>	<u>10.697</u>

Bemærkninger: Foreløbige tal

Kilde: Tabel 5.3.

Tabel 5.3. Kommunale indtægter og udgifter i 1986 fordelt efter kommunistørrelse og hovedformål

1.000 kr.	Kommunistørrelse, indbyggerantal						Ialt
	0-200	200-500	500-1000	1000-2000	Over 2000		
Betalt skat	12.823	29.104	111.082	98.458	303.101	554.568	
Renter og udbytte	375	1.159	2.621	3.556	10.835	18.546	
Andre indtægter	326	1.644	1.819	1.849	2.228	7.866	
Indtægter ialt	13.524	31.907	115.522	103.863	316.164	580.980	
Socialvæsen	1.446	1.400	6.571	5.795	32.330	47.542	
Administration	1.283	1.846	6.011	8.759	28.142	46.041	
Sundhedsvæsen	190	665	1.809	3.191	6.658	12.513	
Vej m.v.	4.507	5.725	23.517	19.455	39.811	93.015	
Undervisningsvæsen	2.153	3.994	16.726	23.850	39.984	86.707	
Kommunale virksomheder ¹⁾	923	6.533	3.265	1.973	11.013	23.707	
Kirkegårde	130	1.558	594	912	2.334	5.528	
Andre udgifter	1.805	1.273	6.950	6.519	26.520	43.067	
Rentoudgifter	1.021	9.698	30.478	30.771	65.340	137.308	
Udgifter ialt	13.458	32.692	95.921	101.225	252.132	495.428	
Indtægter - udgifter	66	-785	19.601	2.638	64.032	85.552	
Indb.antal pr. 31/12-86	1.799	3.054	9.857	8.235	23.367	46.312	

1) Stenbrud, vandvæsen m.v.

Bemærkning: Foreløbige tal. Udgifterne er anført netto efter fradrag af stats- og landskasetilskud.

Kilde: Kommunerne og Landsfolkeregistret

Kap. 6

SOCIALVÆSEN

Regler og forvaltning

Socialvæsnet omfatter almindelig forsorg, børneforsorg, børnebidrag, særforsorg, sygeforsikring, folke- og invalidepension, enkepension, lovpligtig ulykkesforsikring og dagpenge samt andre områder i nær tilknytning til disse. Området er fællesanliggende, bortset fra lovpligtig ulykkesforsikring, der er særanliggende.

De gældende regler er fastlagt i følgende særlige love m.v. for Færøerne:

Kgl. anordning nr. 389 af 15. november 1966 (med senere ændringer) om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, lovbekendtgørelse nr. 130 af 29. marts 1977 (med senere ændring) om børneforsorg, lovbekendtgørelse nr. 131 af 29. marts 1977 (med senere ændringer) om offentlig forsorg, lagtingslov nr. 36 af 4. maj 1977 om tillægsydelse til enker (med senere ændringer), lovbekendtgørelse nr. 554 af 7. november 1977 (med senere ændringer) om offentlig sygeforsikring, lovbekendtgørelse nr. 12 af 9. januar 1978 (med senere ændring) om børnebidrag til enlige forsørgere m.v., lagtingslov nr. 74 af 24. oktober 1978 om fordeling af de sociale udgifter, lov nr. 644 af 13. december 1978 om dagpenge ved sygdom eller fødsel, landsstyrets kundgørelse nr. 51 af 26. juni 1979 om dagpenge, socialministeriets bekendtgørelse nr. 323 af 27. juni 1979 om pligt til at modtage færinger på bistandslovens institutioner under amtskommunerne for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, socialministeriets bekendtgørelse nr. 60 af 30. januar 1980 om udøvelse af for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede på Færøerne, lagtingslov nr. 87 af 1. juni 1982 (med senere ændring) om isoleringstilskudslån til pensionister, landsstyrets kundgørelse nr. 4 af 10. januar 1983 om hjemmehjælp, lovbekendtgørelse nr. 408 af 26. august 1983 om folkepension, lovbekendtgørelse nr. 409 af 26. august 1983 om invalidepension m.v. og lagtingslov nr. 64 af 5. juni 1984 om vederlag for pleje af ældre og hjælpeløse personer hjemme.

Der er nedsat et fast udvalg vedrørende sociallovgivningen for Færøerne under socialministeriet. Dette udvalg behandler løbende sociale spørgsmål for Færøerne, herunder om nye principper i sociallovgivningen i Danmark også bør gennemføres på Færøerne.

Almindeligvis udarbejdes forslag til sociale love i dette udvalg, hvorefter de af landsstyret forelægges lagtinget. De af

lagtinget vedtagne og af landsstyret anbefalede forslag forelægges herefter i folketinget og behandles endeligt som andre forslag til rigslove.

Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner administrerer selv reglerne i forsorgsloven om varig hjælp. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan (Færøernes Socialforvaltning), der er oprettet ved landsstyrets kundgørelse nr. 5 af 25. marts 1975 om overtagelse af administrationen af det sociale område. Almannastovan er også ankeinstans for afgørelser, der er truffet af de 3 nævnte kommuner. Almannastovans administration omfatter den direkte forvaltning med kontakt med klienterne samt afgørelse og beregninger vedrørende de fleste sociale ydelser (på samme måde som kommunerne i Danmark). Almannastovan har afdelinger, hver bemandet med socialrådgivere, på Suðuroy, Eysturoy og på Norðoyggjar. Herudover medvirker Almannastovan ved forvaltning med hensyn til institutioner og udfører forberedende arbejde med hensyn til landsstyrets regelfastsættende og lovforberedende opgaver.

Almannastovans afgørelser i personsager kan indankes for landsstyret, der har den endelige administrative afgørelse.

I visse tilfælde er den direkte forvaltning henlagt til andre organer.

Afgørelser om tilkendelse af invalidepension og revalideringsydelser træffes således af Færøernes ulykkesforsikringsråd, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Ulykkesforsikringsrådet træffer tillige afgørelser i henhold til ulykkesforsikringsanordningen, der iøvrigt forvaltes af det gensidige forsikringsselskab Føroya Vanlukkutrygging.

Rådets afgørelser kan indankes for Den sociale Ankestyrelse i København.

De færøske sygekasser varetager sikringen mod følger af sygdom med hensyn til lægebehandling, lægemidler og andre naturalydelser. De ledes af deres bestyrelser under tilsyn af Sikringsstyrelsen.

Reglerne i børneforsorgsloven administreres af børneværnsudvalg i hver enkelt kommune. Deres afgørelser kan i visse tilfælde indankes for Færøernes navn for børneforsorg, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og en af landsstyret valgt person med pædagogisk indsigt, og i andre tilfælde for Almannastovan.

Tabel 6.1. Antal modtagere af sociale ydelser

	<u>1/1-70</u>	<u>1/1-75</u>	<u>1/1-80</u>	<u>1/1-85</u>	<u>1/1-86</u>	<u>1/1-87</u>
<u>Folkepension</u> ¹⁾						
Almindelig	-	-	-	4.553	4.645	4.703
Førtidig	-	-	-	77	75	65
Ialt	3.121	3.454	4.075	4.630	4.720	4.768
<u>Invalidepension</u>						
Laveste	67	118	109	106	112	102
Mellemste	626	561	486	540	563	579
Højeste	160	340	469	500	498	484
Ialt	853	1.019	1.064	1.146	1.173	1.165
Invaliditetsydelse	36	39	42	72	70	73
Enkepension	103	141	154	67	59	44
Enkebørnsbidrag	412	444	405	294	289	245
Børneforsorg	56	64	64	73	80	86
<u>Kontanthjælp efter forsorgsloven</u> ¹⁾						
På gr. af sygdom	-	-	-	28	40	32
På gr. af arbejdsløshed	-	-	-	4	4	3
På gr. af handicappet barn	-	-	-	44	52	53
På gr. af andre årsager	-	-	-	188	199	207
Ialt	204	452	244	264	295	295
Dagpenge	-	-	63	307	321	292
Ialt	4.785	5.613	6.111	6.853	7.007	6.968

1) Opdelt således fra 1/1-85

Kilde: Materiale i Almanastovan

Ydelsernes omfang og finansiering

Reglerne om kontantydelse i folkepensionsloven, invalidepensionsloven (der også indeholder regler om revalidering) og forsorgsloven svarer med hensyn til betingelserne for at opnå ydelser nogenlunde til de tilsvarende danske regler før ændringerne vedrørende førtidspension, idet ydelsernes størrelse dog er noget mindre end de tilsvarende danske.

Reglerne i ulykkesforsikringsanordningen - der fortsat er uændret gældende - svarer i princippet til de tilsvarende danske, således som disse var inden ændringen til arbejdsskadeforsikring.

Dagpenge ydes ikke, når vedkommende er berettiget til dagpenge efter dagpengeloven, men iøvrigt i op til tre år. Invaliditetserstatning omfatter både mén og tabt erhvervsevne, og ydelser til efterladte er éngangsydelser. Ydelserne er - uden hensyn til indtægten - mindst halvdelen af den maksimale ydelse, og forsikringen omfatter også ulykkestilfælde, der rammer den forsikrede på vej direkte til eller fra arbejdsstedet.

Sygekasserne er bibeholdt på Færøerne, og reglerne svarer til de tidligere danske med den forskel, at befordring til og af læge er en sygekasseydelse. Sygekassernes virksomhed omfatter således hovedsagelig betaling for lægehjælp, medicin og befordring i forbindelse med besøg hos og af praktiserende læge. Færinger på midlertidigt ophold i Danmark er omfattet af den danske sygesikring, og en modsvarende ordning gælder for danskere på midlertidigt ophold på Færøerne.

Dagpengeordningen omfatter sygdom, ulykkestilfælde og fødsel og kun ydelser fra det offentlige. Der er 2 karenzdage og dagpenge ydes højst i 13 uger. I visse tilfælde yder Lønjevningargrunnur Skipsfiskimanna mindsteløn som sygeløn til skibsfiskere med højere beløb end, og i stedet for, dagpenge.

Ved sygdom udover 13 uger og ved arbejdsløshed - såvel som i andre tilfælde af sociale begivenheder - ydes hjælp efter forsorgsloven. Hjælp efter forsorgsloven er som i Danmark opdelt i varig hjælp og forbigående hjælp, dog uden varighedsbegrænsning.

Enker har i henhold til forsorgsloven ret til enkepension, såfremt de har børn under 18 år. Enkepensionen er af samme størrelse som folkepensionen. Herudover ydes der - finansieret udelukkende af landskassen - en tillægssydelse, der svarer til omtrent en tredjedel af den øvrige enkepension.

Børnetilskud ydes som fradrag i den beregnede kommune- og landsskat for hvert barn under 16 år, og for skatteåret 1986 var fradraget i landsskatten 2.200 kr. Fradraget i kommuneskatten fastsættes for hver enkelt kommune af by- eller bygderådet. Hvis den pågældende ikke betaler skat eller er pålignet mindre skat end summen af disse fradrag, udbetales det overskydende beløb kontant. Herudover findes ikke regler om børnetilskud til alle.

Der kan af en særlig fond, finansieret udelukkende fra færøsk side, ydes isoleringstilskudslån til pensionister i eget hus.

Lånene, der er rente- og afdragsfrie, kan højst udgøre 45.000 kr. Almannastovan afgør om lån skal ydes, medens Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) iøvrigt ekspederer sagerne, herunder tager stilling til isoleringsforanstaltningernes kvalitet.

Finansieret udelukkende fra færøsk side kan der ydes vederlag til den, der i hjemmet påtager sig at tage sig af plejepatienter. Vederlaget udgør samme beløb som enkepension med tillægsydelse. Pr. 1. januar 1987 modtog 90 personer sådant vederlag.

Ulykkesforsikringen finansieres udelukkende ved forsikringspræmier, og sygekasserne får statstilskud på omkring 25% af udgifterne, der iøvrigt finansieres ved medlemskontingenter.

Udgifterne til varig og forbigående hjælp m.v. efter forsorgsloven afholdes med en fjerdedel af statskassen og tre fjerdedele fra færøsk side.

Udgifterne til dagpenge afholdes med 40% af statskassen og 60% af landskassen.

Alle andre kontantydelse, således særlig de store udgifter til folkepension og invalidepension, afholdes med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

De udgifter, der afholdes fra færøsk side, afholdes med 5/6 endeligt af landskassen, medens 1/6 reparerer på kommunerne. Folkepension afholdes dog med 9/10 af landskassen, medens 1/10 reparerer på kommunerne. Kommunernes andel fordeles med halvdelen efter befolkningstal og halvdelen efter skatteindtægt. Kommunernes andel fordeles således ikke efter antallet af modtagere af sociale ydelser.

Tabel 6.2. Sociale udgifter i finansåret 1986

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Folkepension m.v.	100.322	108.950	18.579	-	227.851
Invalidepension m.v.	28.020	33.490	5.592	-	67.102
Revalidering, ydelser	4.716	5.443	907	-	11.066
Revalideringskontoret	403	483	81	-	967
Enkepension	1.615	998	166	-	2.779
Brændselstilskud	3.910	-	-	-	3.910
Vederlag for pleje af hjælpeløse i hjemmet	5.676	-	-	-	5.676
Kontanthjælp efter forsorgsloven	19.617	8.534	3.922	-	32.073

(fortsættes)

Sociale udgifter i finansåret 1986 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Hjemmehjælp	18.221	21.864	3.644	1.099 ¹⁾	44.828
Enkebørnsbidrag	800	867	151	-	1.818
Forskudsudbetaling af børnebidrag	810	901	156	-	1.867
Skattemæssigt børne- tilskud	26.118	-	22.596	-	48.714
Børneforsorg	5.839	24.984	14.650	13.618 ³⁾	59.091
Dagpenge v. sygdom el. fødsel	20.556	13.421	-	134 ⁵⁾	34.111
Skúlin á Trøðni	3.163	9.489	-	-	12.652
Åndssvageforsorgen	3.058	33.270	-	-	36.328
Sygekasser ²⁾	-	8.729	-	28.919 ⁴⁾	37.648
Landsstyrets midler	341	-	-	-	341
Ulykkesforsikring ²⁾	-	-	-	21.347 ⁵⁾	21.347
Sygeløn (Lønudlignings- fonden)	4.604	-	-	-	4.604
Hensat til byggeri	7.600	-	-	-	7.600
Hensat til isolerings- tilskudslån	3.000	-	-	-	3.000
Administrationen af Færøernes ulykkesforsik- ringsråd	215	582	-	-	797
Almannastovan	7.828	-	62	-	7.890
<u>Ialt</u>	<u>266.432</u>	<u>272.005</u>	<u>70.506</u>	<u>65.117</u>	<u>674.060</u>

1) Klientbetaling

2) Vedrørende kalenderåret 1985

3) Forældrebetaling for børn på daginstitutioner og under børne-
forsorg iøvrigt

4) Medlemskontingenter

5) Forsikringspræmier

Kilde: Landskasseregnskabet og materiale i Almannastovan

Tabel 6.2. omfatter alle udgifter, der rettelig kan beteg-
nes som sociale udgifter og kun sådanne. Herunder er medtaget for-
ældrebetaling for børn i daginstitutioner og under børneforsorg iøv-
rigt. Tallene svarer derfor ikke til tallene i afsnittet om offent-
lige udgifter. Der er medtaget udgifter til Almannastovan og skat-
temæssige børnetilskud, medens omvendt Húsálánsgrunnurin (Boliglå-
nefonden) og tilskud til afholds- og andre foreninger ikke er med-
regnet.

Tabel 6.3. Sociale udgifter i hovedposter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1984/85</u>	<u>1986</u>
Forsorg og bidrag	4.671	24.343	70.628	102.182	129.566
Børneforsorg	1.917	6.781	22.866	47.570	59.091
Sygekasser	6.033	14.504	22.948	35.198	37.648
Folke- og enkepension	26.642	62.661	111.582	198.671	230.630
Invalidepension	12.775	17.763	41.596	65.195	67.102
Skattemæssigt børne-tilskud	1.917	6.828	14.766	29.992	48.714
Revalidering	565	1.794	3.065	7.933	11.066
Ulykkesforsikring	1.921	4.878	9.546	18.101	21.347
Dagpenge v. sygdom eller fødsel	-	-	10.331	29.499	34.111
Andre udgifter	873	5.390	10.602	31.879	34.785
<u>Ialt</u>	<u>57.314</u>	<u>154.942</u>	<u>317.930</u>	<u>566.220</u>	<u>674.060</u>

Kilde: Landskasseregnskabet samt materiale i Almannastovan

Institutioner m.v.

For børn under skolepligtig alder er der 13 daginstitutioner (fire vuggestuer og syv børnehaver i Tórshavn, en børnehave med vuggestuepladser i Klaksvík og en børnehave med vuggestuepladser i Runavík) og otte dagplejeformidlinger (Tórshavn, Klaksvík, Argir, Miðvágur, Nes, Sørvágur, Sandavágur og Tvøroyri kommuner) med ialt 1.064 pladser. Daginstitutionerne og dagplejeformidlingerne er under tilsyn af Almannastovan, og de i Danmark gældende almindelige regler for sådanne institutioners forhold finder i vidt omfang anvendelse her.

Der ydes tilskud fra staten med 4/7 af ejendomsudgifterne og 40% af andre udgifter, fra vedkommende kommune med 3/7 af ejendomsudgifterne og 30% af andre udgifter, medens 30% af andre udgifter afholdes af forældrene. Som i Danmark er der mulighed for ydelse af friplads til mindrebemidlede forældre.

For børn findes kun en døgninstitution, Føroya Barnaheim, (Færøernes Børnehjem). Dette er under tilsyn m.v. på samme måde som daginstitutionerne, og driftsudgifterne dækkes fuldt ud med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

I Tórshavn findes et alderdomshjem med 27 pladser og et aflastningshjem for hjemmeboende ældre med 8 pladser. Desuden er der pleje- og alderdomshjem i Miðvágur (35 pladser), Tvøroyri (28 pladser), Runavík (32 pladser) og Klaksvík (28 pladser). Disse hjem er

under tilsyn af Almannastovan. 80% af driftsudgifterne afholdes af den almindelige folkepensionskonto, 5% direkte af landskassen og de resterende 15% kommunalt. Herudover findes en plejeafdeling på Landssygehuset i Tórshavn med 26 pladser. Med hensyn til denne afdeling har sygehuset formel status som plejehjem.

I Tórshavn findes et mindre hjem - Tórshavnar privata vistarheim - for selvhjulpne patienter, der ikke kan klare sig alene. I henhold til overenskomst med hjemmet, der har ca. 10 pladser i Tórshavn og ca. 10 pladser på en filial i Runavík, afholdes udgifterne ved driften af den almindelige invalidepensionskonto.

"Norðoya Vistarheim" i Klaksvík har plads for 10 pensionister, der ikke kan bo hjemme. Udgifterne ved driften afholdes af den almindelige folkepensionskonto.

Til hjælp ved bestridelse af udgifterne til opførelse af plejehjem stilles der med hjemmel i folkepensionslovens § 14, stk. 3, et beløb svarende til 4% af den samlede udbetalte folkepension og invalidepension til rådighed for landsstyret. Beløbet udgjorde for året 1986 8.213.430,42 kr. Af dette beløb kommer 50% fra staten og 50% fra færøsk side. Beløbet administreres af landsstyret som "Folkepensionsfonden".

Endurbúgvingarstovan (Revalideringscentret) yder råd og vejledning til personer, der på grund af handicap har behov for omskoling eller lignende eller bistand til erhvervsmæssig placering. Institutionen har også mulighed for at iværksætte arbejdsprøvning og andre foranstaltninger.

Revalideringsinstitutionen ALV kan give handelsskoleundervisning på lokaliteten við Áir, nord for Tórshavn, og har et beskyttet værksted i Tórshavn, hvortil kommer salgsvirksomhed for ting, der er fremstillet af invalider. Institutionen er under tilsyn af Færøernes ulykkesforsikringsråd, og udgifterne til handelsskolen afholdes i form af elevdagsbetaling efter invalidepensionsloven, medens udgifterne ved de øvrige foranstaltninger afholdes af en fast bevilling på lagtingsfinansloven og af indsamlede midler.

I Tórshavn findes et aflastnings- og fritidshjem, "Frítíðarheimið í Skrivaragøtu", med 5 aflastningspladser til ophold og 10 pladser til dagaflastning (fritidshjem) for åndssvage og i et vist omfang andre handicappede. Hjemmet er en selvejende institution og driften afholdes efter aftale med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

Skúlin á Trøðni yder undervisning til alle former for handi-cappede, ikke alene i skolealderen, men også før og efter denne. Skolen har to elevhjem. Den er en selvejende institution med egen bestyrelse under tilsyn af Socialstyrelsen, og udgifterne afholdes af statskassen med tre fjerdedele og af landskassen med en fjerdedel.

Tabel 6.4. Antal elever ved Skúlin á Trøðni, fordelt efter handi-cap, behandlingsform og alder

Pr. l/1	Taleli-dende ¹⁾	Høre-lidende	Syns-lidende	Ånds-svage	Ialt	In-terne	Ex-terne	Ambu-lante	Ialt
1970	147	14	7	0	168	53	30	85	168
1975	277	424	8	21	730	49	70	611	730
1980	229	710	5	42	986	34	75	877	986
1984	245	960	4	35	1244	37	79	1128	1244
1985	265	944	4	22	1235	21	72	1142	1235
1986	151	1047	3	11	1212	42	57	1113	1212
1987	238	1064	2	19	1323	18	54	1251	1323
Heraf under 10 år	6	46	-	13	165	-	21	144	165
i skolen) 33	33	7	-	-	40	-	10	30	40
over (på skolen) 20	20	9	-	6	35	18	17	-	35
over (ambulante) 79	79	1002	2	-	1083	-	6	1077	1083
<u>undervisningspligtig alder</u>									

1) Samt ordblinde og bevægelseshæmmede

Kilde: Oplysninger fra Skúlin á Trøðni

Åndssvageforsorgen omfatter 6 sektorer: a) Den sociale afdeling, der varetager koordinerende opgaver og særligt hjælper hjemmeboende, b) 4 afdelinger Eirargarður 14 - 16 (på landssygehusets område), hvor 48 personer bor, c) Pensionatet á Myruni 6 i Hoyvík ved Tórshavn, hvor 11 selvhjulpne personer bor, d) "Bústovnurin (Boinstitutionen) á Gerðisvegi" i Runavík med plads til 5 svært handi-cappede personer, e) Værkstedet Vón på Argir med plads til 45 personer, f) personale-, budget- og regnskabsforvaltningen, der finder sted på Almannastovan. Landskassen afholder alene udgifterne til de under d) og f) omtalte foranstaltninger, medens statskassen fuldtud afholder udgifterne ved de øvrige foranstaltninger. For disses vedkommende er åndssvageforsorgen en statsinstitution. Den samlede åndssvageforsorg er under ledelse af Almannastovan.

Der ydes hjemmehjælp adskillige steder på Færøerne (pr. 1. januar 1987 til 933 hjem af 372 hjemmehjælpere). Hjemmehjælpen ydes som midlertidig hjemmehjælp, hvor husmoderen er syg, som vedvarende hjemmehjælp, hvor der er behov herfor, samt til lejlighedsvis aflastning af dem, der i hjemmet passer en handicappet person.

Færøernes ulykkesforsikringsråd

Rådet har i 1986 afholdt 43 møder og behandlet 3.563 sager, fordelt med 2.455 sager vedrørende invalideforsikringen, 1.032 sager vedrørende ulykkesforsikringen og 76 sager om andre, navnlig generelle spørgsmål.

Tabel 6.5. Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikringsrådet

<u>A. Ulykkesforsikringen:</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
a) Afvist	17	6	19	51	67
b) - Erstatning	52	89	88	120	113
c) Under 5%	48	52	40	69	54
d) Invaliditetserstatning, herunder erstatning for tænder og briller	25	20	38	39	69
e) Erstatning til efterladte	3	5	0	4	1
<u>Ialt</u>	<u>145</u>	<u>172</u>	<u>185</u>	<u>283</u>	<u>304</u>

B. Invalideforsikringen:

a) Højeste invalidepension 33					
Mellemste invalidepension 63					
Laveste invalidepension 9	171	114	114	120	105
Afslag på forhøjelse	10	5	2	5	11
Afslag på invalidepension	42	21	11	9	17
<u>Ialt</u>	<u>223</u>	<u>140</u>	<u>127</u>	<u>134</u>	<u>133</u>

b) Kontrolsager:

Fortsat højeste invalidepension 21

Fortsat mellemste invalidepension 23

Fortsat laveste invalidepension 5

55 69 36 121 49

(fortsættes)

Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Inddragelse	14	9	2	5	3
<u>Ialt</u>	<u>69</u>	<u>78</u>	<u>38</u>	<u>126</u>	<u>52</u>
c) <u>Sager om hjælp i henhold</u> <u>til invalidepensionslovens</u> <u>§ 31:</u>					
Medicin	30	84	207	50	65
Ortopædisk fodtøj	47	87	54	209	191
Høreapparater o.l.	58	119	121	173	142
Brystproteser	-	-	-	16 ¹⁾	16 ¹⁾
Bandager m.v.	35	114	195	- ³⁾	12 ¹⁾
Kørestole	7	18	28	26	28
Rejser	3	19	16	1	3
Uddannelse hos ALV	18	4	6	15	9
Anden uddannelse	19	16	37	92	74
Forlængelse af bevillinger til diverse uddannelser	-	-	-	-	47 ²⁾
Briller/Linser	-	-	23 ¹⁾	91	146
Ombygning	-	-	10 ¹⁾	14	27
Biler	-	-	7 ¹⁾	22	19
Skinner	-	-	-	41 ¹⁾	31
Paryk	-	-	-	11 ¹⁾	11
Astmasengetøj	-	-	25 ²⁾	-	-
Gang-/ståstativ	-	-	22 ¹⁾	14	11
Reparationer	-	-	38 ¹⁾	37	33
Telefon	-	-	-	3 ¹⁾	0
Teknisk udstyr	-	-	-	8 ¹⁾	4
Støttekorsetter	-	-	-	-	51 ¹⁾
Støttestrømper	-	-	-	-	221 ¹⁾
Colostomiposer/ -udstyr	-	-	-	-	8 ¹⁾
Bleer	-	-	-	-	37 ¹⁾
Tandbehandling og -regulering	-	-	-	-	6 ¹⁾
Andre bevillinger	12	51	127	385	222
<u>Afslag</u>	<u>40</u>	<u>30</u>	<u>71</u>	<u>185</u>	<u>237</u>
<u>Ialt</u>	<u>269</u>	<u>542</u>	<u>987</u>	<u>1393</u>	<u>1651</u>

(fortsættes)

Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
d) <u>Andre sager:</u>					
Bistandstillæg	24	16	6	13	11
Plejetillæg	11	12	9	12	7
Folkepension	47	43	37	50	30
Toldfritagelse	10	10	14	21	19
Inddragelse af medicin	1	3	1	0	0
Invaliditetsydelse	7	1	2	3	2
<u>Ialt</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>69</u>	<u>99</u>	<u>69</u>

1) Tidligere henført under andre bevillinger

2) Andre år henført under andre bevillinger

3) Nu medregnet i andre bevillinger

Kilde: Ulykkesforsikringsrådet

Udviklingen i 1986

Ved lagtingslov nr. 109 af 25. november 1986 om brændsels-tilskud til visse pensionister m.fl. blev der givet regler om ydelse af brændselstilskud som éngangsydelse med 1.200 kr. til hver pensionist (pensionistægtepar), der pr. 1. oktober 1986 havde ret til invalide-, folke- eller enkepension, hvis årsindtægt ikke overstiger 70.000 kr. for ægtepar og 50.000 kr. for enlige, og på samme betingelser til modtagere af varig hjælp efter forsorgsloven. Som grundlag for beregningen anvendes de indtægter, der lægges til grund for beregningen af pensionen pr. 1. oktober 1986. Udgifterne til brændselstilskud afholdes udelukkende af landskassen.

Ved lagtingslov nr. 118 af 25. november 1986 om ændring i lagtingslov nr. 87 af 1. juni 1982 om isoleringstilskudslån til pensionister hævedes lånebeløbet til udgifterne til selve isoleringen fra 25.000 kr. til 45.000 kr.

Et af landsstyret nedsat udvalg afgav i 1986 betænkning om en døgnplejeordning.

Færøernes landsstyre godkendte den 27. februar 1986 Tórshavn kommunes aflastningshjem som plejehjem.

Færøernes landsstyre godkendte dagplejeformidlinger i følgende kommuner: Nes, Sandavágur, Tvøroyri og Sørvágur.

Kap. 7

SUNDHEDSVÆSEN

Sundhedsvæsenet omfatter landslægen, sygehusene, kommunelægerne, skolelægerne, tandlægerne, hjemmesygeplejerskerne, skole-sundheds/skolesygeplejerskerne, sundhedsplejerskerne, jordemødrene og apotekerne. Bortset fra apotekervæsenet er området fællesanliggende.

LANDSLÆGEN

Landslægen er lagtingets og rigsombudsmandens sagkyndige i alle lægelige, hygiejniske, miljømæssige og socialmedicinske forhold. Landslægen fører på sundhedsstyrelsens vegne tilsyn med sygehusene og den virksomhed, der udøves på Færøerne af apoteker, læger, tandlæger, jordemødre og andre medarbejdere inden for sundhedsvæsenet. Landslægen udarbejder og udgiver årlige medicinalberetninger for Færøerne, og han yder som embedslæge bistand til rets- og politimyndighederne.

De med landslægeembedet forbundne udgifter betales af statskassen.

SYGEHUSVÆSENET

Der er 3 sygehuse på Færøerne, Landssjúkrahúsið i Tórshavn, der også omfatter det tidligere statshospital, Klaksvík sygehus og Suðuroy sygehus. Området er et fællesanliggende, men sygehusene drives i henhold til lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet som institutioner under landsstyret. Udgifterne til det tidligere statshospital, der tidligere blev afholdt fuldt ud af staten, er fra finansåret 1977/78 afløst af en fast ydelse svarende til nettodriftsudgifterne i finansåret 1976/77 reguleret i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst fratrukket offentlige ydelser.

Ved den nye sygehuslov gennemførtes også med virkning fra 1. april 1977 en mere indgående og lovmæssig regulering af sygehusvæsenet og sygehusvæsenets ydelser end efter den hidtil gældende lov.

Sygehusene administreres af hver sin bestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf lagtinget udpeger 3 medlemmer og indenrigsministeren og Færøernes landsstyre hver 1. Endvidere er der i henhold til loven nedsat et planlægningsudvalg for det færøske sygehusvæsen, der skal fremsætte forslag om udbygningen af det samlede sygehusvæsen. Udvalget, der er sammensat på samme måde som bestyrelserne,

påbegyndte sit arbejde i 1978 og afgav betænkning i august 1980, jfr. nedenfor.

Den daglige administrative ledelse af sygehusvæsenet varetages af en af landsstyret udnævnt direktør. Sygehusdirektøren er samtidig sekretær for hver af de 3 sygehusbestyrelser og for planlægningsudvalget.

Den daglige ledelse af de enkelte sygehuse forestås af en inspektør for hvert af de 3 sygehuse.

Ved reglement for det færøske sygehusvæsen af 6. oktober 1977 har landsstyret fastsat regler for kompetence- og ansvarsfordelingen inden for sygehusvæsenet.

Ved landsstyrets bekendtgørelse af 27. august 1980 er bestemt, hvem der kan sende patienter til behandling uden for Færøerne og til hvilke sygehuse. Baggrunden herfor er, at patienter fra Færøerne med virkning fra 1. januar 1981 kun vil kunne undersøges og behandles vederlagsfrit på Rigshospitalet med tilhørende institutioner.

Statens tilskud til det færøske sygehusvæsen udgør i følge sygehusloven foruden det ovenfor nævnte tilskud til statshospitalet halvdelen af sygehusvæsenets øvrige nettodriftsudgifter.

Anlægsudgifter i forbindelse med udbygning af sygehuse er hidtil afholdt således, at statskassen har afholdt halvdelen, medens landskassen har afholdt den anden halvdel, således at sidstnævnte er blevet finansieret ved lavt forrentede langfristede statslån.

Efter anordning nr. 643 af 9. december 1982 om ikrafttræden på Færøerne af lov om svangerskabshygien og fødselshjælp, skal jordemødrene ansættes under det færøske sygehusvæsen. Anordningen indeholder endvidere regler om vederlagsfri forebyggende undersøgelser hos læge og jordemoder samt om vederlagsfri fødselsbetjening. Der er ialt normeret en ledende jordemoder og 16 jordemødre i øvrigt ved sygehusvæsenet.

Landssjúkrahúsið har 301 sengepladser, heraf 97 i den psykiatriske afdeling, og modtager primært patienter fra Streymoy, Vágar og Sandoy sysler samt en del fra Eysturoy syssel, men har iøvrigt indlæggelser fra hele landet i kraft af sygehusets funktion som centralsygehus og som følge af de på hospitalet værende afdelinger for psykiatriske patienter. Sygehuset har en kirurgisk afdeling, en medicinsk afdeling, en fødeafdeling, en røntgenafdeling, en afde-

ling for intensiv terapi, en øre-, næse- og halsafdeling, en øjenklinik, en patologisk afdeling og en plejeafdeling samt en psykiatrisk afdeling. Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Anæstesiologi, røntgenundersøgelse, fysiurgi og rehabilitering, reumatologi, kvindesygdomme og fødselshjælp, medicinske sygdomme, hjerte- og kredsløbssygdomme, medicinske mave- og tarmsygdomme, medicinske lungesygdomme, kirurgiske sygdomme, medicinske nervesygdomme, øjensygdomme, øre-næse-hals-sygdomme, vævsundersøgelser, psykiatri og børnesygdomme. Til Landssjúkrahúsið er der endvidere fra 1960 knyttet en sygeplejeskole, Sjúkrasystaskúli Føroya.

Efter at have stået tom siden 1980, blev afdeling 5 efter ombygning og modernisering den 25. februar 1985 taget i brug til psykiatriske plejepatienter. Afdelingens oprindelige sengeantal på 20 er reduceret til 17. Udgifterne til ombygning og modernisering på 2,6 mill. kr. er afholdt af landskassen.

Den nye elektroniske telefonveksler blev færdigmonteret og taget i brug i sommeren 1986. Derved er sygehusets telefonsituation væsentligt forbedret. En ny forbrændingsovn til forbrændning af specielt sygehusaffald er ligeledes færdigmonteret og taget i brug. Der er anskaffet en ny ambulance i 1986. Samtidig har sygehuset afgivet en brugt ambulance til Sandø. P/F Samteld har udviklet et nyt EDB-lønningsprogram til sygehuset og leveret sygehuset en HP 3000 computer. De igangværende energibesparende foranstaltninger på sygehuset er fortsat i 1986. Lægebåden Reyði Krossur er fra 1. oktober 1986 taget ud af drift som lægebåd og vil blive udbudt til salg.

Klaksvík sygehus har 47 blandede sengepladser og modtager patienter fra Norðoya syssel og den østlige del af Eysturoy syssel.

Opførelsen af alderdoms- og plejehjemmet, der er sammenbygget med sygehuset afsluttedes i oktober 1984, og samtidigt flyttedes plejepatienterne fra afdeling B på sygehuset til plejehjemmet. Efter flytningen af plejepatienter fra sygehuset er sengetallet midlertidigt 26.

Med færdiggørelse af byggeriet har sygehuset fået moderniseret en række funktioner, såsom køkken, kantine, fællessal, der også anvendes som kapel, hovedindgang, omklædning og depotrum m.v.

Der er i 1986 foretaget arbejdsmiljømæssige forbedringer på sygehuset (ventilation). Landsstyret bevilgede 1,3 mill. kr. til arbejdet.

Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Kirurgi, ortopædisk kirurgi, intern medicin og reumatologi.

Den i 1984 normerede stilling som kirurgisk overlæge er besat fra 1. januar 1987.

Suðuroy sygehus har 20 blandede sengepladser og modtager patienter fra Suðuroy nordre og søndre sysler. Sygehusets læger er specialister i kirurgiske sygdomme.

En arbejdsgruppe, bestående af personalerepræsentanter, har udarbejdet et projekt til om- og udbygning af sygehuset. Forslaget går ud på at udvide sygehuset sydover og i denne bygning at indrette lokaler til operations- og røntgenafdeling, fysioterapi og sengeafsnit, medens øverste etage i værende sygehus delvis indrettes til undersøgelseslokaler og kontorer. De samlede omkostninger er pr. april 1984 beregnet til 63 mill. kr.

I 1976 oprettedes Hotel Tórshavn, en selvejende institution i København, som har til formål at tilbyde logi til patienter, der sendes til Danmark, og til disses pårørende. Hotellets drift er fra 1. november 1986 henlagt under det færøske sygehusvæsen. Hotellet har for tiden 24 sengepladser, men der er planer om at udvide hotellet med yderligere 24 sengepladser ved at leje et nedlagt pensionat, der er beliggende i etagen ovenover hotellet. Udgifterne til hotellets drift afholdes over sygehusenes regnskab i forhold til benyttelse af hotellet.

I finansåret 1985 (1. april - 31. december) var der 4.849 overnatninger af patienter og pårørende mod 6.158 i 1984/85.

Antallet af patienter, der sendes til behandling i Danmark, er i de senere år steget kraftigt. Mens der i 1979/80 blev sendt 420 patienter afsted, androg antallet i 1980/81 464 patienter, i 1983/84 568 patienter og i 1984/85 666 patienter. I 1985 (1. april - 31. december) blev 518 patienter, svarende til et årsgennemsnit på 684, sendt til Danmark, heraf 400 til rigshospitalet og dets afdelinger. 399 blev sendt fra Landssjúkrahúsið, 97 fra Klaksvík sygehus og 17 fra Suðuroy sygehus. De tilsvarende tal var i 1984/85 henholdsvis 489, 151 og 26.

Tabel 7.1. Sygehusenes kapacitet og belægning

<u>Antal sengepladser</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	178	294	284	284	284
Klaksvík sygehus	46	48	47	47	47
Suðuroy sygehus	26	26	26	20	20
<u>Ialt</u>	<u>250</u>	<u>368</u>	<u>357</u>	<u>351</u>	<u>351</u>
<u>Antal indlæggelser</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	4.149	4.867	6.114	6.635	6.386
Klaksvík sygehus	1.071	1.358	1.183	1.343	1.334
Suðuroy sygehus	842	675	574	694	679
<u>Ialt</u>	<u>6.062</u>	<u>6.900</u>	<u>7.871</u>	<u>8.672</u>	<u>8.399</u>
<u>Antal sygedage</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	64.570	93.828	99.837	100.536	96.709
Klaksvík sygehus	18.183	18.442	17.588	15.307	10.630
Suðuroy sygehus	11.475	8.826	7.353	7.838	7.518
<u>Ialt</u>	<u>94.228</u>	<u>121.096</u>	<u>124.778</u>	<u>123.681</u>	<u>114.857</u>
<u>Gns. antal syge-</u> <u>dage pr. patient</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15,6	19,3	16,3	15,15	15,14
Klaksvík sygehus	16,0	13,5	14,9	11,40	7,97
Suðuroy sygehus	13,6	12,4	12,8	11,29	11,07
<u>Gns. for sygehusvæs.</u>	<u>15,5</u>	<u>17,6</u>	<u>15,9</u>	<u>14,26</u>	<u>11,39</u>
<u>Gns. belægnings-</u> <u>procent</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	99,4	87,4	96,3	96,9	93,2
Klaksvík sygehus	108,3	105,3	102,5	89,2	61,9
Suðuroy sygehus	120,9	93,5	77,5	107,4	102,5
<u>Gns. for sygehusvæs.</u>	<u>103,3</u>	<u>90,2</u>	<u>95,8</u>	<u>96,5</u>	<u>89,7</u>

1) Incl. det tidligere statshospital i Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling

Kilde: Sygehusene

Det noget høje gennemsnitlige antal sygedage pr. patient på Landssjúkrahúsið skyldes et stort antal kronisk syge patienter på de medicinske og psykiatriske afdelinger, samt at plejeafdelingen medregnes.

Tabel 7.2. Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Operationer:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.358	1.943	2.883	4.264	4.282
Klaksvík sygehus	215	790	707	1.674	878
Suðuroy sygehus	456	257	347	379	379
Ialt	2.029	2.990	3.937	6.317	5.539
<u>Fødsler:</u>					
Landssjúkrahúsið	501	570	586	537	585
Klaksvík sygehus	119	105	82	83	69
Suðuroy sygehus	105	80	74	61	77
Ialt	725	755	742	681	731
<u>Antal</u>					
<u>Røntgenundersøgelser</u>					
<u>og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	4.974	5.512	4.510	5.132	4.550
Klaksvík sygehus	809	1.359	1.248	1.445	1.303
Suðuroy sygehus	1.707	683	390	571	473
Ialt	7.490	7.554	6.148	7.148	6.326
<u>Laboratorieunder-</u>					
<u>søgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	78.748	92.490	88.148	80.542	79.150
Klaksvík sygehus	10.501	20.996	25.826	21.375	20.694
Suðuroy sygehus	167	11.516	10.327	11.870	9.325
Ialt	89.416	125.002	124.301	113.787	109.169
<u>Fysiurgiske</u>					
<u>behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	15.001	27.272	31.758	30.116	30.853
Klaksvík sygehus	1.691	3.823	3.706	5.162	6.800
Suðuroy sygehus	4.606	3.625	4.133	5.733	5.502
Ialt	21.298	34.720	39.597	41.011	43.155

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.3. Sygehusenes ambulante virksomhed

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Skadestuebe-</u> <u>handlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	873	1.514	4.274	6.819	6.893
Klaksvík sygehus	634	607	919	1.069	1.044
Suðuroy sygehus	-	53	-	37	39
<u>Ialt</u>	<u>1.507</u>	<u>2.174</u>	<u>5.193</u>	<u>7.925</u>	<u>7.976</u>
<u>Efterbehandling:</u>					
Landssjúkrahúsið	.	.	5.856	5.182	5.237
Klaksvík sygehus	.	.	1.497	1.439	1.578
Suðuroy sygehus	.	.	571	369	395
<u>Ialt</u>	<u>.</u>	<u>.</u>	<u>7.924</u>	<u>6.990</u>	<u>7.210</u>
<u>Røntgenundersøgelser</u> <u>og -behandling:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.302	8.514	9.873	11.745	11.488
Klaksvík sygehus	1.162	2.157	2.357	3.015	3.211
Suðuroy sygehus	3.073	1.023	2.036	2.161	2.236
<u>Ialt</u>	<u>9.537</u>	<u>11.694</u>	<u>14.266</u>	<u>16.921</u>	<u>16.935</u>
<u>Laboratorie-</u> <u>undersøgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.467	18.432	27.744	48.059	48.970
Klaksvík sygehus	2.997	6.188	11.323	8.343	11.344
Suðuroy sygehus	193	3.435	9.957	10.620	10.804
<u>Ialt</u>	<u>8.657</u>	<u>28.055</u>	<u>49.024</u>	<u>67.022</u>	<u>71.118</u>
<u>Fysiurgiske</u> <u>behandling:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.702	9.691	7.937	7.969	8.307
Klaksvík sygehus	4.900	5.989	4.486	6.308	9.030
Suðuroy sygehus	4.473	4.060	5.204	10.580	8.163
<u>Ialt</u>	<u>11.075</u>	<u>19.740</u>	<u>17.623</u>	<u>24.857</u>	<u>25.500</u>

Kilde: Sygehusene

Efterbehandling omfatter egentlig behandling og kontrol efter et sygehusophold. Oplysningerne vedrørende Suðuroy sygehus er præget af, at kommunelægerne varetager størstedelen af skadestuebehandling.

Tabel 7.4. Sygehusenes normerede personale pr. 1. april¹⁾

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>Læger:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	26,0	33,0	33,0	43,0	47,0	49,0
Klaksvík sygehus	2,0	4,0	5,0	5,0	7,0	7,0	7,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	24,0	32,0	40,0	40,0	52,0	56,0	58,0
<u>Sygeplejersker:</u>							
Landssjúkrahúsið	111,0	172,9	225,3	231,3 ²⁾	243,8 ²⁾	253,8 ²⁾	255,0 ²⁾
Klaksvík sygehus	18,0	23,0	25,5	27,5	34,0	34,0	31,0
Suðuroy sygehus	16,0	16,0	15,0	15,0	19,0	18,0	18,0
Ialt	145,0	211,9	265,8	273,8	296,8	305,8	304,0
<u>Personale med anden³⁾</u>							
<u>plejeuddannelse:</u>							
Landssjúkrahúsið	30,0	48,0	62,5	62,5	62,5	74,0	74,0
Klaksvík sygehus	5,0	13,0	18,0	16,0	16,0	16,0	10,0
Suðuroy sygehus	-	-	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Ialt	35,0	61,0	84,5	82,5	82,5	94,0	88,0
<u>Personale med anden⁴⁾</u>							
<u>sundhedsfaglig udd.:</u>							
Landssjúkrahúsið	25,0	39,0	53,5	53,5	74,0	74,0	75,0
Klaksvík sygehus	6,0	7,0	10,5	10,5	17,0	17,0	16,0
Suðuroy sygehus	3,0	3,0	6,9	6,5	10,7	12,0	11,0
Ialt	34,0	49,0	70,9	70,5	101,7	103,0	102,0
<u>Kontorpersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	15,0	16,0	15,0	15,0	16,5	16,5	16,5
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	5,0	5,0	4,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	5,0	4,0
Ialt	19,0	20,0	21,0	21,0	23,5	26,5	24,5
<u>Portører og drifts-</u>							
<u>personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	31,5	33,0	35,0	40,0	40,0	43,0
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	6,0	6,0	7,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	3,3	3,3	6,0	7,0	7,0
Ialt	24,0	35,5	42,3	43,3	52,0	53,0	57,0

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>Køkken-, vaskeri- og rengøringspersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	80,0	107,0	108,0	109,0	109,0	114,0	115,0
Klaksvík sygehus	26,0	23,0	24,5	25,0	28,0	28,0	18,0
Suðuroy sygehus	21,0	21,0	15,9	16,2	16,0	21,0	21,0
Ialt	127,0	151,0	148,4	150,2	153,0	163,0	154,0

Andet personale:

Landssjúkrahúsið	5,0	7,0	13,0	14,0	18,0	18,0	18,0
Klaksvík sygehus	3,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5	8,5
Suðuroy sygehus	-	-	-	-	-	-	2,0
Ialt	8,0	9,0	15,0	16,5	20,0	20,0	28,5

Personale ialt:

Landssjúkrahúsið	306,0	445,7	545,3	554,3	606,8	637,3	646,3
Klaksvík sygehus	64,0	75,0	93,5	94,5	115,5	115,5	101,5
Suðuroy sygehus	46,0	46,0	49,1	49,0	59,7	69,0	69,0
Ialt	416,0	566,7	687,9	697,8	782,0	821,8	816,8

- 1) Som følge af fællesfunktioner på Suðuroy sygehus og Suðuroy Ellis- og Røktarheim er visse stillinger på sygehuset fordelt mellem dette og plejehjemmet
- 2) Heraf 60 sygeplejeelever
- 3) Omfatter væsentligst sygehjælpere og plejere
- 4) Laboranter, lægesekretærer, terapeuter m.v.

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.5. Sygehusenes samlede udgifter

1/4-31/12

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15.177	42.654	109.049	165.921	139.939
Klaksvík sygehus	3.147	8.916	22.414	33.266	26.812
Suðuroy sygehus	2.371	4.872	11.380	17.633	14.901
Ialt	20.695	56.442	142.843	216.820	181.651

- 1) Incl. udgifterne til det tidligere statshospital, Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling. Fra og med finansåret 1977/78 indgår endvidere udgifterne til tuberkulosestationens drift i sygehusudgifterne

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.6. Specifikation af sygehusenes udgifter

	1/4-31/12		
<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985</u>
Lønninger og pensioner	104.993	153.410	126.229
Medicin, undersøgelser og forbrugsvarer	8.921	12.617	12.461
Apparaturanskaffelser	213	2.825	2.404
Fødevarer	3.114	4.023	3.216
Brændsel og driftsmidler	6.127	6.766	5.923
Vedligeholdelse af bygninger og inventar	5.558	10.910	9.206
Importafgifter og varetransport	2.318	4.441	4.642
Administration	2.311	3.797	4.020
Patienttransport og fremmede sygehuse	5.428	10.183	9.262
Efteruddannelse og tjenesterejser	994	1.722	1.343
Forsikringer og andre afgifter	1.109	1.350	1.512
Patientunderhold m.v.	656	826	690
Sygeplejeskolen	341	427	354
Andre udgifter	758	3.532	990
Ialt	142.841	216.820	181.652

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.7. Sygehusenes bruttoudgifter pr. sygedag

<u>Kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	235,05	454,60	966,96	1115,12	1725,79	1892,99
Klaksvík sygehus	173,07	483,46	1095,92	1175,59	2127,86	3488,93
Suðuroy sygehus	206,64	552,01	1428,98	1530,98	2299,95	2657,72
Gennemsnitligt for sygehusvæsenet	219,63	466,09	1012,57	1149,27	1815,26	2108,80

1) Som tabel 7.5.

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.8. De samlede sygehusudgifters finansiering

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985</u>
Statens andel	9.587	34.012	78.080	116.025	97.890
Landskassens andel	9.525	20.124	61.718	97.127	80.508
Andet ¹⁾	1.583	2.306	3.045	3.668	3.254
Ialt	20.695	56.442	142.843	216.820	181.652

1) I hovedsagen sygehusenes lejeindtægter

Kilde: Statsregnskaber, landskasseregnskaber samt sygehusenes regnskaber

Som ovenfor nævnt afgav planlægningsudvalget for sygehusvæsenet i august 1980 betænkning vedrørende udbygningen af sygehusvæsenet efter 1½ års arbejde. Betænkningen er udarbejdet med en samlet tidshorisont på 12 år. Første del (programdelen) omfatter de 4 finansår 1980/81-1983/84 og indeholder konkrete forslag til, hvornår udbygning m.v. skal finde sted, medens perspektivdelens forslag, årene 1984/85 - 1991/92, skal betragtes som mere generelle for hele perioden. I henhold til sygehusloven skal betænkningen revideres løbende.

Efter forslag fra Føroya Landsstýri nedsattes i 1983 et lagtingsudvalg med repræsentanter fra alle lagtingets 6 partier til at behandle spørgsmålet om hvilke synspunkter, der skal lægges til grund for udbygningen af sygehusvæsenet.

Den 6. september 1984 afgav udvalget betænkning med følgende konklusion:

"Der er i udvalget enighed om, at en vis udbygning af det færøske sygehusvæsen bør foregå for at kunne opretholde det nuværende stade. Det foreslås således, at der foretages nødvendige forbedringer for at bibeholde serviceniveauet.

Udvalgets konklusion i denne sag er, at omtalte forbedringer skal fremmes, og at spørgsmålet om centralisering kontra decentralisering af det færøske sygehusvæsen således ikke behøver at optage en større plads i debatten.

Udvalget anser det for at være af største betydning, at der udarbejdes en finanslov, hvor der sættes rammer for, hvor store beløb det er muligt at anvende til det færøske sygehus- og sundhedsvæsen i de kommende år. Ligeledes anses det for betydningsfuldt at få afgjort, hvorledes sygehusvæsenet skal indgå i sundhedsvæsenet. En samlet plan bør derfor udarbejdes.

Udvalget er af den opfattelse, at udvalgsarbejdet bør fortsætte under det nye landsstyre. Materiale fra dette udvalg kan således anvendes som grundlag for det fortsatte arbejde i det nye udvalg."

DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE

Kommunelægeordningen

Færøerne er opdelt i 11 kommunelægedistrikter, hvor der i 1986 praktiserede ialt 25 kommunelæger. Kommunelægerne er alment praktiserende læger, der udover faste takster fra sygekasserne og indtægter

ved profylaktiske undersøgelser modtager et fast honorar fra det offentlige. Statskassen betaler halvdelen af dette honorar og landskassen og kommunerne hver en fjerdedel. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og uden for Tórshavn instrumentarium til rådighed.

Gennemførelsen af de forslag, der blev fremsat i den af kommunelægeudvalget i 1973 afgivne betænkning, blev afsluttet i løbet af 1985, hvor der blev ansat 2 kommunelæger med tilknytning til henholdsvis Fuglafjørður (Gøta) og Suðurstreymoy (Tórshavn) kommunelægedistrikt. I 1986 blev en nyoprettet stilling som kommunelæge på Sandoy besat pr. 1. august.

Betænkningen foreslår endvidere, at der i distrikter med flere kommunelæger etableres lægecentraler (helsecentraler), hvortil også sundhedsplejerske, skolesundhedsplejerske, hjemmesygeplejerske, jordemoder, fysioterapeut o.a. kan knyttes. På nuværende tidspunkt er der taget lægecentraler i brug på Sandoy, i Vágur, i Tórshavn og i Miðvágur. Endvidere er en central planlagt i Runavík og en i Gøta.

Lægecentralerne finansieres ved tilskud fra landskassen på 50% af anlægsudgifterne. De resterende 50% af udgifterne afholdes af kommunerne og finansieres gennem et langfristet lån fra landskassen (40%) og kommunal selvfinansiering (10%).

Baggrunden for nyordningen har været ønsket om en bedre lægelig dækning af befolkningen. Dette er nu opfyldt ved dels at mindske arbejdspresset for den enkelte læge, idet der efter gennemførelsen af nyordningen vil være 1.300 - 2.000 patienter pr. læge (gennemsnitlig 1.800), og dels ved etablering af en mere hensigtsmæssig geografisk placering.

På længere sigt forventes nyordningen at gavne sundhedsarbejdet i almindelighed, fordi den vil give lægerne bedre muligheder for at uddanne sig til og deltage i offentlige tillidshverv, først og fremmest i sundhedskommissionerne.

Skolelægeordningen

Der er ansat ialt 11 skolelæger. Uden for Tórshavn (Suðurstreymoy lægedistrikt) fungerer kommunelægerne i disse stillinger. Området er reguleret af anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om i-krafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning, som ændret ved anordning nr. 241 af 1. maj 1986. Udgifterne ved skolelægeordningen afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter.

Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske og skolelægeordning.

Statens udgifter udgjorde i finansåret 1986 ca. 121.000 kr. Udgifterne til skolelægeordningen udgjorde således i 1986 ialt 242.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler.

Tandlægeordningen

Udøvelse af tandlægevirksomheden på Færøerne sker i henhold til lov nr. 190 af 11. juni 1954 om tandlægevirksomhed. Hjemmestyret har anbefalet, at lov nr. 276 af 26. maj 1976 om tandlæger sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning (loven ophæver den gældende lov fra 1954).

Lov nr. 217 af 19. maj 1971 om børnetandpleje er sat i kraft på Færøerne ved kgl. anordning nr. 454 af 7. juli 1986, der trådte i kraft den 1. august 1986. Efter en overgangsordning vil alle børn i den undervisningspligtige alder være omfattet af den vederlagsfri forebyggende og behandlende tandpleje.

Faste skoletandlæger findes i Tórshavn, Sørvágur, Klaksvík, Tvøroyri, Vágur, Fuglafjørður, Vestmanna, Skáli og Sandur. I andre kommuner varetages børnetandplejen af privatpraktiserende tandlæger.

Alle driftsudgifter ved skoletandplejen afholdes af kommunerne.

Ved årets udgang var der på Færøerne 40 tandlæger, heraf 1 arbejdsløs.

Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen

Anordning nr. 14 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om hjemmesygeplejerskeordninger, anordning nr. 15 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om sundhedsplejerskeordninger og anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning trådte i kraft den 1. februar 1981. Herved blev lovgrundlaget tilvejebragt for gennemførelsen af ordningen, som kommunelægeudvalget havde foreslået i 1973, og lagtinget godkendt i 1976.

Udgifterne ved den kombinerede ordning afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter, der afholdes af landskassen. Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske- og skolelægeordning.

Statens udgifter til sundheds- og hjemmesygeplejeordningen udgjorde i finansåret 1986 ca. 4.840.000 kr. Udgifterne til ordningen udgjorde således i alt ca. 9.680.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler.

Der er ansat 3 personalegrupper: Sundhedsplejersker, hjemmesygeplejersker og skolesygeplejersker. Det samlede personale var ved årsskiftet 1986/87: 60, incl. ledelses- og administrationspersonale.

Ordningen er landsdækkende med central administration i Tórshavn. Bortset fra sundhedsplejerskestillingen i Suðuroy distrikt, er alle stillingerne besat.

APOTEKERVÆSENET

Apotekervæsenet er som den eneste del af sundhedsvæsenet overtaget som særanliggende ved lagtingslov nr. 14 af 28. marts 1949.

Den færøske apotekerfond ejer ifølge lagtingslov nr. 63 af 16. december 1949 apotekervæsenets bygninger, varelagre og inventar.

Administration, tilsyn m.v. sker ifølge et af landsstyret fastsat regulativ.

Ved apotekervæsenet er foruden landsapotekeren normeret 3 afdelingsledere (apotekere), 1 for hvert apotek i Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri, 5 andre farmaceuter, 9,6 apoteksassistenter, 16,0 apoteksdefektricer og 13,3 andre funktionærer, heri også medregnet elever, tilsammen 47,9 fuldtidsstillinger (1986) mod 49,5 i 1985.

Bruttoomsætningen fremgår af nedenstående tabel 7.9.

Tabel 7.9. Bruttoomsætningen uden fradrag (rabatter)

Kr.	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Tórshavn	22.645.000	24.244.470	27.887.234	31.091.186
Klaksvík	4.431.183	4.642.430	5.302.062	5.767.966
Tvøroyri	4.062.361	4.433.414	5.260.748	5.647.161
Ialt	31.138.544	33.320.314	38.450.044	42.506.283

Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner

Bevægelserne i antal ekspederede recepter og værdi er vist i tabel 7.10. nedenfor fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler.

Tabel 7.10. Omsetningen af receptlægemidler til enkeltpersoner fordelt på apoteksfræmstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

		Apoteksfræmstillede lægemidler				Industrilægemidler			
		<u>Antal recepter</u>	<u>Kr.</u>	<u>Antal recepter</u>	<u>Kr.</u>	<u>Antal recepter</u>	<u>Kr.</u>	<u>Ialt recepter</u>	<u>Ialt Kr.</u>
1983									
Tórshavn	34.828 (22,5)	1.286.846 (10,8)	119.641 (77,5)	10.573.676 (89,2)	154.469 (100)	11.860.522 (100)			
Klaksvík	6.554 (19,7)	205.920 (7,9)	26.775 (80,3)	2.414.515 (92,1)	33.329 (100)	2.620.435 (100)			
Tvøroyri	11.060 (33,6)	462.041 (19,4)	21.885 (66,4)	1.919.870 (80,6)	32.945 (100)	2.381.911 (100)			
Ialt	52.442	1.954.807	168.301	14.908.061	220.743	16.862.868			
1984									
Tórshavn	32.943 (21,8)	1.181.512 (9,3)	118.053 (78,2)	11.519.296 (90,7)	150.996 (100)	12.700.809 (100)			
Klaksvík	6.423 (20,1)	218.167 (8,0)	25.497 (79,8)	2.494.193 (92,0)	31.920 (100)	2.712.361 (100)			
Tvøroyri	11.094 (33,3)	471.298 (15,8)	22.132 (66,6)	2.555.605 (84,4)	33.226 (100)	3.026.903 (100)			
Ialt	50.460	1.870.977	165.682	16.569.094	216.142	18.440.071			
1985									
Tórshavn	31.144 (20,2)	1.404.901 (9,1)	123.073 (79,8)	14.033.897 (90,9)	154.217 (100)	15.438.798 (100)			
Klaksvík	5.585 (17,8)	219.608 (7,5)	25.727 (82,2)	2.695.551 (92,5)	31.312 (100)	2.915.159 (100)			
Tvøroyri	10.325 (30,3)	493.770 (15,8)	23.767 (69,7)	2.627.737 (84,8)	34.092 (100)	3.121.507 (100)			
Ialt	47.054	2.118.279	172.567	19.357.185	219.621	21.475.464			
1986									
Tórshavn	34.945 (20,6)	1.572.550 (9,2)	135.018 (79,4)	15.585.279 (90,8)	169.963 (100)	17.157.829 (100)			
Klaksvík	5.366 (16,7)	233.636 (7,0)	26.700 (83,8)	3.108.249 (93,0)	32.066 (100)	3.341.885 (100)			
Tvøroyri	10.170 (28,8)	500.101 (14,3)	25.147 (71,2)	2.997.491 (85,7)	35.317 (100)	3.497.592 (100)			
Ialt	50.481	2.306.287	186.865	21.691.019	237.346	23.997.306			

Kilde: Landsapotekeren

Distribuerende læger

De 12 kommunelæger, der har tilladelse til at distribuere lægemidler benytter sig i stærkt faldende grad heraf. Tabel 7.11. viser bevægelserne heri siden 1950.

Tabel 7.11. Antal ekspederede recepter af distribuerende læger

<u>År</u>	<u>Antal recepter</u>
1950	16.975
1960	13.858
1970	7.062
1980	6.289
1981	5.554
1982	9.097
1983	6.000
1984	7.994
1985	7.658
1986	7.156

I 1950 blev der pr. distribuerende læge (dengang 7) ekspederet ca. 2.000 recepter mod ca. 600 recepter pr. læge (nu ialt 12) i 1986.

Lægestillinger med distributionsret er oprettet i følgende byer og bygder (1984); Vágur (2), Sandur (1), Sørvágur (1), Miðvágur (1), Vestmanna (1), Kollafjørður (1), Eiði (1), Skáli (1), Saltangará (1), Toftir (1), Fuglafjørður (1).

Lægemedelpriser

Bevægelserne i forbrugerprisen på lægemidler har været stærkt opadgående også som følge af lagtingslov 32/1979 om ekstraindførselsafgift, som også omfatter lægemidler, der tidligere var undtaget lovgivningen om indførselsafgifter. I tabel 7.12. nedenfor er vist prisindeks og gennemsnitspriser pr. recept ved salg til enkeltpersoner.

Tabel 7.12. Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af receptlægemidler til enkeltpersoner

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1979	19,85	100	49,05	100	42,62	100
1980	23,11	116	62,57	128	54,15	127
1981	26,47	133	73,03	149	62,45	147

(fortsættes)

Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af receptlægemidler til enkeltpersoner (fortsat)

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1982	31,55	159	82,80	169	70,42	165
1983	37,27	188	88,58	181	76,39	179
1984	37,08	187	100,00	204	85,32	200
1985	45,02	227	112,17	229	97,78	229
1986	45,00	226	115,43	235	100,95	237

Kilde: Landsapotekeren

Bevægelserne i receptekspeditionernes antal

Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere er gennemsnitlig svagt stigende siden 1979. Nedenfor i tabel 7.13. er vist forskelligheden i antal i de områder, som apotekerne betjener samt gennemsnittet for hele landet.

Tabel 7.13. Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere.

Tallene i parentes er ændringen i % fra året før.

	<u>Tórshavn</u>	<u>Klaksvík</u>	<u>Tvøroyri</u>	<u>Lands gennemsnit</u>
1980	418 (-1,6)	511 (+4,9)	558 (+8,7)	450 (+0,9)
1981	429 (+2,6)	527 (+3,1)	530 (-5,0)	456 (+1,3)
1982	451 (+5,1)	533 (+1,1)	553 (+4,3)	475 (+4,2)
1983	467 (+3,6)	567 (+6,4)	562 (+1,6)	493 (+3,7)
1984	450 (-3,6)	536 (-5,5)	561 (-0,2)	475 (-3,7)
1985	455 (+1,1)	528 (-1,5)	580 (+3,4)	480 (+1,1)
1986	496 (+9,0)	517 (-2,1)	600 (+3,5)	513 (+6,9)

Kilde: Landsapotekeren

Sygehusene

Nedenfor i tabel 7.14. er vist omsætningstallene ved salget af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler samt industrilægemidler.

Tabel 7.14.

Omsetningen af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede om-sætning af gruppen.

	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>			<u>Ialt</u>	
	<u>Antal recepter</u>	<u>Kr.</u>	<u>Antal recepter</u>	<u>Kr.</u>		<u>recepter</u>	<u>Kr.</u>
1983							
Tórshavn	11.614 (40,1)	869.147 (24,9)	17.340 (59,9)	2.618.668 (75,1)		28.954 (100)	3.487.815 (100)
Klaksvík	2.176 (35,4)	159.856 (31,5)	3.972 (64,6)	347.723 (68,5)		6.148 (100)	507.579 (100)
Tvøroyri	1.225 (54,7)	95.367 (39,4)	1.013 (45,3)	146.806 (60,6)		2.238 (100)	242.173 (100)
Ialt	15.015	1.124.370	22.325	3.113.197		37.340	4.237.567
1984							
Tórshavn	11.989 (42,4)	899.849 (25,2)	16.288 (57,4)	2.675.023 (74,8)		28.277 (100)	3.574.872 (100)
Klaksvík	2.343 (39,2)	217.797 (35,6)	3.637 (60,8)	394.052 (64,4)		5.980 (100)	622.849 (100)
Tvøroyri	1.338 (52,9)	103.288 (35,0)	1.192 (47,1)	191.597 (64,9)		2.530 (100)	294.886 (100)
Ialt	15.670	1.220.934	21.117	3.260.673		36.787	4.481.607
1985							
Tórshavn	11.927 (40,2)	982.405 (22,7)	17.757 (59,8)	3.349.817 (77,3)		29.684 (100)	4.332.222 (100)
Klaksvík	2.457 (36,5)	223.597 (28,9)	4.276 (63,5)	549.245 (71,1)		6.733 (100)	772.842 (100)
Tvøroyri	1.383 (54,3)	104.595 (36,2)	1.166 (45,7)	184.771 (63,8)		2.549 (100)	289.366 (100)
Ialt	15.767	1.310.597	23.199	4.083.833		38.966	5.394.430
1986							
Tórshavn	10.974 (40,2)	1.051.033 (24,9)	16.307 (59,8)	3.170.114 (75,1)		27.281 (100)	4.221.147 (100)
Klaksvík	2.263 (38,0)	205.437 (32,6)	3.689 (62,0)	423.791 (67,4)		5.952 (100)	629.228 (100)
Tvøroyri	1.606 (34,0)	126.506 (39,0)	1.371 (46,0)	197.524 (61,0)		2.977 (100)	324.030 (100)
Ialt	14.843	1.382.976	21.367	3.791.429		36.210	5.174.405

Kilde: Landsapotekerens

Håndkøbsudsalgene

Apotekerne forsyner ialt 37 autoriserede håndkøbsudsalg med apotekervarer og håndkøbslægemidler. Omsætningen varierer stærkt fra bygd til bygd, da man har lagt vægt på en nærlokal service. Håndkøbsudsalgenes andel i den samlede bruttoomsætning har de senere år været faldende. I 1972 udgjorde den ca. 8% af apotekernes samlede omsætning, men har ligget omkring ca. 5% de senere år.

Kilde: Landsapotekeren

UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN

De samlede udgifter til sundhedsvæsenet på Færøerne udgjorde i 1986 skønsmæssigt ca. 314 mill. kr. Af dette beløb afholdt statskassen ca. 148 mill. kr., landskassen ca. 115 mill. kr., kommunerne ca. 13 mill. kr. og sygekasserne skønsmæssigt ca. 38 mill. kr. I det sidstnævnte tal indgår et statstilskud til de færøske sygekasser på ca. 9 mill. kr.

Kap. 8

UNDERVISNINGSVÆSEN

Det færøske undervisningsvæsen omfatter:

1. Børneskolen (grundskolen, fortsættelsesskolen), gymnasiet og HF-kursus.
2. Lærlingeuddannelser m.m. inden for handels- og kontorfacene og de tekniske fac.
3. Videregående uddannelser som sygeplejerskeuddannelse, alle former for navigations- og skibsmaskinuuddannelser bortset fra den udvidede maskinmestereksamen, merkonomeksamen, læreruddannelse samt videnskabelige specialkurser, herunder en basisuddannelse på samme niveau som på de højere læreanstalter og universiteter og en indledende teologisk uddannelse på universitetsplan.
4. Anden undervisning som højskole, husholdningsskole, specialskole, efteruddannelse samt aftenskoleundervisning. Sidstnævnte er etableret i de fleste kommuner, og flere af dem har også musikundervisning.

Folkeskolen, Færøernes seminarium, de tekniske skoler, Færøernes handelsskole, Færøernes maskinskole og aftenskoleundervisningen er fællesanliggender, medens gymnasierne, navigationsskolerne, Færøernes folkehøjskole, Færøernes husholdningsskole og det færøske akademi (Fróðskaparsetur Føroya) er overtaget som særánliggender.

De dele af det færøske undervisningsvæsen, der er fællesanliggender, reguleres ved de pr. 14. februar 1979 vedtagne rammelove for det færøske undervisningsvæsen: Lov nr. 51 for Færøerne om folkeskolen, lov nr. 52 for Færøerne om læreruddannelsen, lov nr. 53 for Færøerne om fritidsundervisning m.v. og lov nr. 54 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler. Lovene overlader inden for visse rammer kompetencen til yderligere regelfastsættelse på de pågældende områder til det færøske hjemmestyre. Rammelovene bibeholder de hidtidige regler for ydelse af statstilskud til det færøske undervisningsvæsen. Tilskudsreglerne vil blive nærmere omtalt under de enkelte områder.

I henhold til en overenskomst mellem regeringen og Færøernes landsstyre er der med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 sket en

overførsel til Færøernes landsstyre af administrationen af folkeskolen, seminariet, de tekniske skoler og maskinskolen, handelskolen og fritidsundervisningen. Overførslen fandt sted 1. august 1979.

I forbindelse med overtagelsen af undervisningsvæsenets administration vedtog lagtinget i september 1978 en lagtingslov om styrelsen af undervisningsvæsenet. I henhold til denne lov er administrationen af hele det færøske undervisningsvæsen nu samlet under landsstyret som den højeste administrative myndighed på dette område. Administrationen udøves af et undervisningsråd (Landsskúlaráðið) på 5 medlemmer, hvoraf 4 er udpeget af lagtinget og 1 af landsstyret, og et undervisningsdirektorat (Landsskúla-fyrisitingin) ledet af en af landsstyret ansat undervisningsdirektør.

Undervisningsrådet har overopsynet med hele undervisningsvæsenet, men den daglige ledelse af administrationen af undervisningsvæsenet ligger i undervisningsdirektoratet. Det har således tilsynet med, at de gældende regler for undervisningsvæsenet overholdes, og at fastsatte beslutninger bliver fremmet. Undervisningsrådet godkender de af undervisningsdirektoratet udarbejdede forslag til generelle bestemmelser vedrørende undervisningsvæsenet. Undervisningsrådet godkender byggesager og afgiver indstilling vedrørende tilskud af stats- og landskassen. Det ansætter lærere og afgiver indstilling til landsstyret om besættelsen af stillinger som ledere og dermed ligestillede. Alle andre sager vedrørende de enkelte lærere afgøres af undervisningsdirektoratet. Undervisningsrådet godkender det årlige forslag til finanslov for undervisningsvæsenet, inden det afgives til landsstyret, medens undervisningsdirektoratet over for landsstyret har ansvaret for, at bevillingerne til undervisningsvæsenet anvendes i overensstemmelse med finansloven. Undervisningsdirektøren er undervisningsrådets forretningsfører.

UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED

I tabel 8. 1. gives en samlet oversigt over antallet af elever udskrevet af børneskolen, de højere uddannelser og erhvervsskolerne 1975 og 1982-1986.

Tabel 8.1. Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1975 og 1982-1986

	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>A. Folkeskolen:</u>						
Realeksamen	294	-	-	-	-	-
Udskrevet efter 10. kl. og 3. real (uden realeksamen)	199	573	630	656	611	598
Udskrevet efter 9. kl. og 2. real	193	229	158	195	341	170
Udskrevet efter 8. kl. og 1. real	63	38	36	19	23	31
Udskrevet efter 7. kl.	39	10	9	11	30	8
<u>A. Ialt</u>	<u>788</u>	<u>850</u>	<u>833</u>	<u>881</u>	<u>1005</u>	<u>807</u>
<u>B. Højere uddannelser:</u>						
<u>Gymnasier og HF-kurser</u>						
Studentereksamen	74	108	87	131	151	156
HF-eksamen	-	128	132	141	115	108
<u>Handelsskoler</u>						
Handels- og kontorelever	-	67	54	85	46	34
Købmandselever	-	7	8	20	17	4
Statskontrolleret fagprøve	-	182	196	140	150	255
Statskontrolleret højere fagprøve	-	44	42	47	80	80
Bankmedhjælpereksamen	-	11	24	-	27	37
Advokatsekretæreksamen	-	15	-	-	-	-
Merkonomeksamen	-	4	4	6	8	2
Merkonomprøver	-	71	79	48	57	100
Højere handelseksamen	-	17	17	23	40	37
EDB-kursus	-	1	-	-	-	-
Datanomkursus	-	9	37	21	9	26
FHS-elever	-	-	-	53	104	105
FHS-enkeltofagsprøver	-	-	-	-	16	40
<u>Tekniske skoler</u>						
Svendeprøver	-	95	83	120	151	142
Teknisk forberedelseseksamen	-	27	28	61	50	-
Tekniske driftsassistent	-	42	16	38	92	14
<u>B. Ialt</u>	<u>74</u>	<u>828</u>	<u>807</u>	<u>934</u>	<u>1113</u>	<u>1140</u>

(fortsættes)

Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1982-1986 (fortsat)

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>C. Erhvervsskolerne:</u>					
<u>Sømandsskoler</u>					
Skibsførere	26	27	32	37	40
Styrmænd	25	34	44	38	30
Fiskeskippere	17	20	12	20	30
Kystskippere	-	16	27	14	54
Telegrafister	-	-	-	-	-
Skibskokke	-	18	16	16	15
<u>Maskinskolen</u>					
Aspirantkursus til maskinist	13	20	13	17 ophørt	
Maskinister	30	35	24	29	36
Maskinmestereksamen	24	27	16	16	20
<u>Færøernes seminarium</u>					
Lærereksamen	22	28	2	20	24
<u>Færøernes sygeplejeskole</u>					
Sygeplejersker	17	22	15	20	14
C. Ialt	174	247	225	227	263

Kilde: Skolerne

Undervisningsvæsenets udgifter er fordelt på landskassen, statskassen, kommunerne og andre efter forskellige kriterier for de enkelte områder. Tabel 8. 2. giver en samlet oversigt over udgifterne ved driften af det færøske undervisningsvæsen i finansåret 1985 fordelt mellem landskassen, statskassen, kommunerne og andre.

Tabel 8.2 Undervisningsvæsenets driftsudgifter 1985/86 og 1980/81-1984/85

	Stats-	Lands-	Kommu-		Ialt	Ialt	Ialt	Ialt	Ialt	Ialt
1.000	kassen	kassen	nerne	Private	1985/86	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Folkeskolen	62.428	51.078	-	-	113.506	74.873	83.805	90.000	96.740	104.791
Lærerlønninger m. v.	6.047	1.512	-	-	7.559	5.881	6.560	7.045	7.239	7.503
Pensioner										
Skolernes drift (lys, varme, vedligeh., materiel m.v., skolelæge og -tandlæge)	-	-	29.000	-	29.000	21.423	23.000	24.500	26.500	28.090
Skolekørsel	1.629	1.629	3.258	-	6.516	2.287	5.440	5.824	5.956	4.476
Andre udgifter										
(lærerkursus m.v.)	246	353	-	-	599	632	717	797	1.005	1.210
Ialt	70.350	54.572	32.258	-	157.180	108.096	119.522	128.166	137.440	146.070
Private skoler	1.340	-	-	236	1.576	3.425	4.202	4.940	4.455	1.133
Specialskolen ¹⁾	8.903	2.968	-	-	11.871	-	8.208	10.604	9.500	9.500
Gymnasierne og HF	-	36.624	-	-	36.624	13.793	18.197	23.723	27.889	29.400
Handelsskolen	7.344	-	2.221	766	8.110	3.127	3.371	3.550	5.067	7.600
Tekniske skoler	16.965	-	3.032	26	20.023	8.497	13.681	13.956	15.920	19.100
Færøernes seminarium	6.885	-	2.314	-	9.199	7.338	7.736	7.493	9.935	9.300

(fortsættes)

Undervisningsvæsenets driftsudgifter 1985/86 og 1980/81-1984/85 (fortsat)

1.000	Stats-	Lands-	Kommu-	Ialt	Ialt	Ialt	Ialt	Ialt	Ialt
	kassen	kassen	nerne						
Sømandsskolerne	-	6.409	-	-	6.409	3.653	4.004	5.276	4.430
Færøernes maskinskole	2.394	-	-	-	2.394	1.716	2.130	2.319	2.475
Færøernes folkehøj-skole2)	-	2.244	-	-	2.244	1.651	1.616	1.890	1.623
Færøernes hushold- ningskole	-	480	-	-	480	435	351	527	600
Færøernes akademi	-	6.168	-	-	6.168	3.100	3.644	4.100	4.657
Aftenskoler	1.806	833	-	-	2.639	4.341	5.854	4.455	9.346
Musikskoler	-	1.680	-	-	1.680	-	-	-	500
Ialt 1985/86	120.849	101.978	39.825	1.028	266.592	159.172	192.516	211.000	233.337
Ialt 1984/85	109.250	97.843	36.402	1.474	244.969				244.969
Ialt 1983/84	104.113	90.358	36.406	2.155	233.337				
Ialt 1982/83	94.719	82.933	31.165	2.183	211.000				
Ialt 1981/82	89.053	72.079	29.413	1.951	192.516				

1) Specialskolen har ikke været medregnet førend 1981/82

2) Visse af højskolens indtægter er ikke medregnet

Kilde: Statsregnskab, landsskasseregnskab, kommuneregnskab og skolernes regnskaber.

Oplysningerne om udgifterne til undervisningsvæsenets drift er tilvejebragt fra statsregnskabet for 1985 og landskasseregnskab for 1985 samt fra regnskaber for de enkelte institutioner. Kommunernes udgifter til folkeskolen er skønnet på basis af de foreliggende kommuneregnskaber for finansåret 1985. For så vidt angår aftenskolen og udgifterne til skolekørsel er de kommunale udgifter skønnet på grundlag af statskassens og landskassens udgifter til disse formål. Oplysningerne om private udgifter i forbindelse med undervisningen er hentet fra de enkelte institutioners regnskaber.

Ud over driftsudgifterne på 267 mill. kr. er afholdt anlægsudgifter, der i finansåret 1985 skønsmæssigt har andraget 47 mill. kr. Hertil kommer elevunderstøttelser på ca. 19,4 mill. kr., jfr. tabel 8.12 og 8.13.

De samlede udgifter til undervisningsvæsenet har i finansåret 1985 således andraget ca. 333 mill. kr. Disse udredes med ca. 44% af statskassen, ca. 34% af landskassen, ca. 21% af kommunerne og ca. 1% af private. I 1984/85 udgjorde de samlede udgifter til undervisningsvæsenet 312 mill. kr., hvoraf 245 mill. kr. i driftsudgifter, 47 mill. kr. i anlægsudgifter og 20,3 mill. kr. i elevtilskud. Der er således tale om en stigning i de samlede udgifter fra 1984 til 1985 på omkring 6,7%.

BØRNESKOLEN, GYMNASIER OG HF

Folkeskolen

Folkeskolens styrelse er fastlagt i lagtingslov nr. 21 af 22. marts 1979 om folkeskolen. Loven, der er udstedt med hjemmel i den foran nævnte rammelov for Færøerne om folkeskolen, afløste ved skoleårets begyndelse den 1. august 1979 den hidtil gældende lov nr. 117 af 30. marts 1962 om folkeskolen på Færøerne.

Folkeskolen er en kommunal skole. Kommunen har ansvaret for, at kommunens beboere kan få den fornødne undervisning, herunder at de nødvendige økonomiske midler og de fornødne undervisningslokaler stilles til rådighed. Tilsynet med og styrelsen iøvrigt af kommunens skoler udøves af skolekommissionen, der har kompetence i alle sager vedrørende kommunens skolevæsen, der ikke udtrykkeligt er henlagt til andre myndigheder. Skolekommissionen vælges samtidig med og efter samme regler som kommunalbestyrelsen. Overopsynet med folkeskolen føres af undervisningsrådet, der i henhold til styrelsesloven har overført dette til undervisningsdirektoratet.

Folkeskolen omfatter en syv-årig grundskole og en to-årig fortsættelsesskole, der kan videreføres med en 10. klasse. Undervisningspligten er 7 år, men langt den overvejende del af eleverne fortsætter i fortsættelsesskolen. Efter folkeskoleloven af 1979 er skolen en udelt skole, hvor eleverne dog har en udstrakt valgfrihed i fagkombinationerne i fortsættelsesskolen, særligt i 10. klasse. Udover valgfrihed i fagmæssig henseende vil der endvidere i visse fag i 8.-10. klasse kunne vælges mellem undervisning i grundkursus eller udvidet kursus. Ved afslutningen af undervisningen i 9. og 10. klasse kan eleverne indstille sig til folkeskolens afgangsprøve.

Lærernes lønnings- og andre ansættelsesforhold er fastsat i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne. Den heri fastsatte kompetence for Færøernes skoledirektion til at ansætte lærere er fra 1. august 1979 overført til undervisningsrådet. Undervisningsrådet ansætter lærere efter indstilling fra skolekommissionen. Det kræves efter loven, at en lærer skal have eksamen fra Færøernes seminarium eller eksamen fra et dansk seminarium med tillæg af en særlig prøve i færøsk efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte regler. Skoleinspektørerne bliver udnævnt af Færøernes landsstyre efter indstilling fra skolekommissionen og undervisningsrådet.

Lærerne i den færøske folkeskole er bortset fra de højere stillinger fra viceinspektør og derved lønnet i samme lønklasse som lærerne i den danske folkeskole. Grundlønningerne og de nærmere regler om lønfastsættelser iøvrigt fastsættes efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Færøernes lærerforening. Dyrtidsreguleringen sker efter færøsk pristal efter samme regler som for færøske tjenestemænd. Den færøske tjenestemandslov er opbygget efter de samme principper som den danske.

I konsekvens af de omtalte ændringer i undervisningsvæsenets styrelse er et forslag til lov om ændring af den nugældende lov om tjenestemænd i den færøske folkeskole i øjeblikket under udarbejdelse. Efter loven af 1979 bliver skoleinspektører og andet ledende personale inden for skolevæsenet ansat af Færøernes landsstyre efter indstilling fra undervisningsrådet. Indtil ændringsloven er blevet vedtaget, er administrationen af loven om tjenestemænd i den færøske folkeskole i henhold til en af undervisningsministeriet given bemyndigelse overført til undervisningsrådet og undervisningsdirektoratet. Udover de tjenestemandsansatte lærere beskæftiges et

betydeligt antal timelærere, faglærere samt løse og faste vikarer i den færøske folkeskole. Disse ansattes af skolekommissionen efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte retningslinier, og deres løn- og arbejdsvilkår fastsattes af undervisningsrådet.

Lærerlønningerne, der udgør ca. 70% af samtlige driftsudgifter for folkeskolen, afholdes med 55% af statskassen og 45% af landskassen, medens pensionerne afholdes med 80% af statskassen og 20% af landskassen. Det ugentlige lærertimetotal i skoleåret 1986/87 er ca. 17.850 imod ca. 16.350 for skoleåret 1985/86.

Størstedelen af de øvrige driftsudgifter udredes af kommunerne. Udgifter til godkendt skolekørsel afholdes dog med 50% af statskassen og landskassen og deles ligeligt mellem disse. I særlige tilfælde afholder statskassen og landskassen 75% af udgifterne til skolekørsel.

Folkeskolens samlede driftsudgifter, der i 1985 udgjorde 157,2 mill. kr., jfr. tabel 8.2., har i de senere år stort set været fordelt med 45% på statskassen, 35% på landskassen og 20% på kommunerne.

Til anlægsudgifterne ved folkeskolebyggeri ydes der 30% tilskud af landskassen og 20% af statskassen, medens kommunerne selv dækker 50% af anlægsudgifterne, ofte ved optagelse af lån i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Efter samme regler ydes tilskud til idrætsbyggerier, der har tilknytning til eller i væsentligt omfang benyttes i skoleundervisningen. I 1986 er der af kommunerne investeret ca. 47 mill. kr. i skole- og idrætsbyggeri, hvoraf 8,8 mill. kr. er refunderet af statskassen og landskassen.

Private skoler

Der har været to private skoler, som begge lå i Tórshavn, men fra skoleåret 1985/86 har Tórshavn kommune overtaget Sankta Frans-skolen. Den anden skole får i henhold til finansudvalgsbeslutning af 25. juni 1952 et tilskud af statskassen på 85% af de udbetalte lærerlønninger. Dette er i overensstemmelse med de regler, der var gældende i Danmark efter den gamle friskolelov af 12. juli 1946, medens de nye danske regler, der medfører tilskud på 85% af alle tilskudsberettigede udgifter, ikke er gennemført på Færøerne. Stats-tilskuddet, der i 1985 var på 1,34 mill. kr., dækker ca. 85% af de samlede udgifter. Der ydes ikke tilskud af landskassen, men kommunen yder et beskedent tilskud. Herudover deltager børn i den private skole på lige fod med børn i kommunens skoler i den kommunale

skolelæge- og skoletandlægeordning. Skolen er under tilsyn i det omfang, dette kræves efter lovgivningen.

Gymnasier og HF

To skoler har gymnasieundervisning og HF: Færøernes gymnasium og HF-kursus (lagtingslov nr. 20 af 23. april 1976) og Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy (lagtingslov nr. 76 af 28. april 1982).

Landskassen udreder alle udgifter i forbindelse med gymnasierne og HF-kurserne. Driftsudgifterne hertil var i 1986 ialt 36,6 mill. kr.

Færøernes Gymnasium og HF-kursus har hovedsæde i Tórshavn (Hoydalar) med HF-afdelinger på Suðuroy (Tvøroyri og Vágur), og har aften-HF i samarbejde med Tórshavn aften- og ungdomsskole. Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy er i Gøta med HF-afdeling i Klaksvík.

Rektorerne har den daglige administrative ledelse og det pædagogiske ansvar for undervisningen. De har også det faglige og administrative ansvar for HF-afdelingerne på Suðuroy og i Klaksvík. I de 3 afdelinger er ansat ledere, som til daglig varetager disse opgaver på rektorerne vegne.

Gymnasieeleverne går 3 år i skole. Det 1. år er der to hovedlinier: nysproglig og matematisk. Det 2. år sker der deling i flere linier: eleverne i den matematiske linie kan vælge mellem matematik-fysik, matematik-biologi eller samfundsfag-matematik. Eleverne i nysproglig linie kan fortsætte i den nysproglige linie eller gå over til en samfundsfaglig -sproglig linie.

I 1986 blev der optaget 6 gymnasieklasser i Hoydalar og 4 i Gøta.

HF-eleverne går 2 år i skole. Der er også mulighed for at tage eksamen trinvist over flere år som enkeltprøver eller som selv-læsende.

1. år er der flest fælles fag. 2. år skal der vælges 3 af omkring 13 valgfrie fag.

I 1986 blev der optaget 7 HF-klasser, heraf 2 i Hoydalar, 1 i Klaksvík, 2 i Gøta og 2 på Suðuroy.

I Tórshavn er der 55 lærere. De underviste 1.173 timer ugentligt i efteråret 1986. Af disse lærere er 45 fastansatte. På Suðuroy er der 6 fastansatte lærere og 6 time- og rejselærere. De havde ialt 235 ugentlige timer i efteråret 1986.

Lærertallet på Eysturoy er 38 og disse har i efteråret 1986 haft 505 ugentlige timer. 29 lærere er fastansatte. HF-undervisningen i Klaksvík varetages af 16 time- og rejselærere med ialt 106 ugentlige timer i efteråret 1986.

Skolernes virksomhed

Tabel 8.3. Antal skoler, lærere og elever i kommunale og private skoler samt gymnasium og HF-kursus 1981/82 - 1986/87

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
A. <u>Antal skoler</u> ¹⁾	71	70	70	70	70	65
Heraf med undervisning ud over 7. årg.	18	18	18	18	18	18
B. <u>Antal lærere</u>	454	481	503	527	534	573
C. <u>Antal elever</u>						
HF-klasser	282	299	297	256	235	237
Enkeltfags-læsende	10	16	15	19	28	34
Gymnasie-klasser	371	431	499	508	533	505
8., 9. og 10. klasser	2.351	2.380	2.310	2.186	2.125	2.128
Folkeskolen iøvrigt	5.326	5.246	5.239	5.256	5.533	5.497
Privat-skoler	434	427	430	389	104	109
<u>Elever ialt</u>	<u>8.774</u>	<u>8.799</u>	<u>8.790</u>	<u>8.614</u>	<u>8.558</u>	<u>8.510</u>

1) Excl. gymnasium og HF-kursus

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Fra midten af 1960'erne er der sket en betydelig udvidelse af antallet af skoler med undervisning ud over 7. årgang. Det er således kun børn fra de fjernest liggende øer, der må flytte hjemmefra for at få skolegang ud over 7. årgang. Der er stor forskel på skolernes størrelse. Den største skole har over 560 elever, medens enkelte skoler kun har én elev.

I takt med udbygningen af skolerne er der sket en stigning i antallet af lærere. Der er i årets løb normeret 39 nye stillinger i folkeskolen, således at der pr. 1. januar 1987 ialt er normeret 573 lærerembeder, hvoraf 546 er besat. De ledige stillinger og ca. 60 midlertidige stillinger bestrides af vikarer.

Tabel 8.4. Antal elever i skoleårene 1982/83 - 1986/87 fordelt på årgange og klassetrin

	1982/ 1983	1983/ 1984	1984/ 1985	1985/86			1986-87		
	Ialt	Ialt	Ialt	Drenge	Piger	Ialt	Drenge	Piger	Ialt
Forskolekl.	44	44	44	22	21	43	18	26	44
Særklasser		11	18	6	6	12	5	7	12
1. årgang	786	783	756	404	374	778	416	364	780
2. årgang	823	792	784	374	381	755	402	373	775
3. årgang	817	826	792	401	388	789	380	379	759
4. årgang	826	828	823	430	353	783	401	384	785
5. årgang	778	812	820	426	408	834	435	356	791
6. årgang	785	786	820	447	366	813	432	408	840
7. årgang	814	787	788	441	389	830	439	381	820
Ialt	5673	5669	5645	2951	2686	5637	2929	2677	5606
8. årgang	854	805	766	370	389	759	435	387	822
9. årgang	861	824	776	358	379	737	351	375	726
10. klasse	665	681	644	300	329	629	274	306	580
Ialt	2380	2310	2186	1028	1097	2125	1062	1066	2128
1. Gymn.kl.	194	193	171	68	135	203	60	110	170
2. Gymn.kl.	144	173	183	66	97	163	55	121	176
3. Gymn.kl.	93	133	154	64	103	167	64	95	159
Ialt	431	499	508	198	335	533	179	326	505
1. HF-kl.	161	145	129	42	75	117	37	89	126
2. HF-kl.	138	152	127	42	76	118	36	75	111
Ialt	299	297	256	84	151	235	73	164	237
Enkeltfags- studerende	16	15	19			28			34
Ialt	8799	8790	8614	4261	4269	8558	4422	4233	8510

Kilde: Færøernes undervisningsdirektorat

Det samlede elevtal er faldet med 48 i forhold til skoleåret 1985/86. I 1986 blev der udskrevet 807 elever fra folkeskolen. Af den årgang, der i 1985/86 gik i 7. klasse, har 99,4% efter undervisningspligtens ophør fortsat skolegangen i 8. klasse i 1986/87. Denne andel har været stort set uændret i en årrække.

Specialundervisningen

Specialundervisningen, herunder høre/taleundervisning og anden specialpædagogisk bistand finder sted i de almindelige skoler og i børnehaver.

Pr. 1. januar 1987 blev der givet specialundervisning på 45 almindelige skoler og i 6 børnehaver. En af disse er privatskole. 265 lærere på disse skoler underviste 753 elever i 1.764 ugentlige timer. Hertil kommer undervisning i hjemmet eller på sygehus. Egntlige hjælpeklasser findes på 2 af de 45 kommunale skoler, der har specialundervisning.

Undervisningen af høre- og talehæmmede elever varetages af 6 høre- og talelærere og omfatter børn og unge fra 0-18 år. 4 af disse lærere underviser også i børnehaver.

Til undervisningsdirektoratet er knyttet en skolepsykolog, en læsekonsulent, en synskonsulent og en høre/talekonsulent. De to sidstnævnte underviser halvdelen af arbejdstiden i folkeskolen.

De elever, der på grund af sygdom ikke kan deltage i den normale undervisning i skolen, får undervisning i hjemmet eller på sygehuset. Hjemmeundervisning er givet til 15 elever og sygehusundervisning er givet til 8 elever.

Endvidere gives speciel undervisning i færøsk for fremmedsprogede elever i et bestemt tidsrum. Denne undervisning er givet til 49 elever. De tre sidstnævnte grupper er talt med under læse-, skrive- og regneretarderede.

Tabel 8.5. Antal elever og antal handicap under specialundervisningen pr. 31. december 1986 i folkeskolen, privatskoler og børnehaver

	Tórshavn og omegn			Andre byer og bygder			Ialt		
	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt
<u>Antal elever</u>	99	178	277	145	331	476	244	509	753
<u>Handicap</u>									
Synshæmmede	4	6	10	14	7	21	18	13	31
Hørehæmmede	1	0	1	1	3	4	2	3	5
Talehæmmede	19	55	74	50	65	115	69	120	189

(fortsættes)

Antal elever og antal handicap under special-
undervisningen pr. 31. december 1986 i folke-
skolen, privatskoler og børnehaver (fortsat)

	<u>Tórshavn og omegn</u>			<u>Andre byer og bygder</u>			<u>Ialt</u>		
	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>
Læse-, skrive- og regneret.	80	117	197	104	222	326	154	320	474
Bevæg.hæmmede	1	3	4	2	5	7	3	8	11
Svagt begavede og åndssvage	4	5	9	18	22	40	22	27	49
Adfærdsvan- skelige	2	10	12	1	6	7	3	16	19
Antal handicap ialt	111	196	307	190	330	520	271	507	778
Antal elever i- alt: 31/12-1986	99	178	277	145	331	476	244	509	753
31.12.1985	98	177	275	134	318	452	232	495	727
1.1.1985	94	151	245	151	353	504	245	504	749
1.1.1984	64	110	174	119	311	430	183	421	604
1.1.1983	55	128	183	112	293	495	167	421	588

Kilde: Oplysninger fra skolerne

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Academia Færoensis

Academia Færoensis er en selvejende institution, der er oprettet i henhold til lagtingslov nr. 28 af 20. maj 1965. Akademiets formål er videnskabeligt forskningsarbejde og videregående uddannelse. Området er særanliggende, og institutionens driftsudgifter, der i 1985 (april-december) udgjorde 4,7 mill. kr., dækkes af landskassen. Bevillingen 1986 er på 7,4 mill. kr.

Efter at man i 10 år havde gennemført eksamensfrit studium (årskursus i færøsk for lærere og studenter) oprettedes i 1974 et et-årigt eksamensstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. I 1975-86 har 7 hold med ialt 70 studerende afsluttet denne uddannelse. I efteråret 1985 fulgtes dette studium af 17 studerende, og 8 tog eksamen i maj 1986. Det et-årige studium er godkendt som svarende til "grunnfag" ved universiteterne i Oslo, Bergen og Trondheim samt som et år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

I 1976 påbegyndtes undervisning til exam.art. i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. Dette er en et-årig fortsættelse af det ovennævnte studium. I efteråret 1986 var 10 studerende indskrevet til dette studium. I perioden 1977-86 har 5 hold med i alt 52 studerende afsluttet uddannelsen.

Efter ansøgning er den to-årige exam.art.-uddannelse godkendt som ligestillet med humanistiske bifag og som adgangsgivende til studiet i nordisk filologi ved universiteterne i København, Odense og Århus, med "mellemfag" ved universiteterne i Oslo, Bergen og Trondheim samt som 2 år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

Der foreligger principbeslutning om oprettelse af hovedfagstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur i efteråret 1987.

Til akademiets afdeling for færøsk er knyttet flere arbejdsamlinger af anseelig størrelse, bl.a. ordsamling, folkemindesamling, dialektsamling og stednavnesamling.

Der er normeret 4 akademiske stillinger ved afdelingen.

I forbindelse med oprettelse af hovedfagsstudium er der bevilget yderligere 2 akademiske stillinger.

I september 1972 påbegyndte akademiet undervisning til en to-årig naturvidenskabelig-filosofisk basisuddannelse. Hovedformålene med denne uddannelse var:

Opbygning af et naturvidenskabeligt akademisk miljø, tilpasset færøske forhold.

Forberedelse til forskellige højere uddannelser, som det færøske samfund har behov for.

Forberedelse til videregående uddannelser på højere læreanstalter i andre lande i henhold til generelle eller specielle aftaler, og dermed forkortelse af studietiden i udlandet.

I perioden 1972-86 gennemførte 7 hold, eller ialt 51 studerende, uddannelsen. Derudover afsluttede 11 studerende det første år. 1. september 1986 påbegyndte 21 studerende basisuddannelsen. Desuden har der været nogle enkeltfagsstuderende.

Den seneste bekendtgørelse fra landsstyret om den naturvidenskabelige afdeling og basisuddannelse er af 14. november 1983. Formålet med basisuddannelsen er at yde studerende et tilstrækkeligt grundlag for eksamensgivende videregående uddannelse.

Undervisningen omfatter dele af de 4 naturvidenskabelige hovedfag: Matematik, fysik, kemi og biologi.

Til hvert hovedfag er der knyttet en fast akademisk stilling. Basisuddannelsen er herudover i udstrakt grad afhængig af timelønnet undervisning.

Allerede inden man gik i gang med basisuddannelsen, blev der underskrevet samarbejdsaftaler med Roskilde Universitetscenter og Odense Universitet. (Denne sidstnævnte er senere revideret to gange, senest i marts 1980). Ifølge disse aftaler kan studenter med basisuddannelse herfra fortsætte studierne i et eller flere naturvidenskabelige fag ved et af de nævnte universiteter med fuld meritering.

Samarbejdsaftalen med Aalborg Universitetscenter blev underskrevet i august 1977. Ifølge denne aftale har studenter med basisuddannelse herfra mulighed for at opnå 1 - 1½ års meritering i ingeniørstudiet. I marts 1980 er der truffet aftale med Danmarks Tekniske Højskole om en betydelig meritering for ingeniørstuderende. Ligeledes er der i 1981 indgået en meriteringsaftale med Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

I 1976 indledte akademiet forsøgsvis en to-årig propædeutisk uddannelse i teologi, svarende til forprøven ved de teologiske fakulteter i de andre nordiske lande. 2 år senere blev den teologiske afdeling organiseret som en selvstændig afdeling ved akademiet.

Ialt 9 studerende har afsluttet 2 års studium, derudover har 6 afsluttet enkelte fag.

Mulighederne for videre studier er gode. Universiteterne i København, Århus, Reykjavík og Oslo giver næsten fuld meritering for de teologiske studier fra Færøernes akademi.

Ved landsstyrets bekendtgørelse nr. 100 af 14. november 1983 er det fastsat, at der, foruden forannævnte forberedende uddannelse i teologi, kan etableres en 2-årig uddannelse i kristendom/religion, som svarer til bifag (exam.art.) og første del af hovedfag (cand.phil.). I 1985/86 fulgte 6 studerende undervisningen i kirkehistorie. Fra efteråret 1986 er der 11 teologistuderende og desuden 2, der læser kristendom/religion. 4 studerende følger enkelte fag.

Der er normeret to lærerstillinger ved den teologiske afdeling. En del af undervisningen varetages af timelærere.

1985/86 blev der arrangeret lærerårskurser i historie og kulturhistorie, pædagogik og psykologi, færøsk, samt uden for Tórshavn kortere kurser i datalære, færøsk litteratur og engelsk.

For hele året blev der undervist 636 timer.

5 lærere deltog i kurser svarende til fuldt årskursus. Derudover har 30 gennemført et eller flere kurser.

Programmet for lærerkurser i 1986/87, der er tilrettelagt af akademiet og seminariet i fællesskab, er følgende:

Hele undervisningsåret: Pædagogik og psykologi, kultur og kulturhistorie, engelsk, træsløjd, håndarbejde, hjemkundskab.

Kurser i efterårssemesteret 1986: Islandske, religion, gammel skrift, datalære.

Kurser i forårssemesteret 1987: Oversættelse og sprogpleje, litteraturundervisning, færøsk kirkehistorie.

Ugekurser: Botanik, økologi, færøsk litteratur og litteraturundervisning, gennemgang af mikroskoppræparater.

I 1986/87 deltager 6 lærere i fuldt årskursus, men det samlede detagerantal er på 81.

Til offentlige kurser var der i 1985/86 tilmeldt 161 elever. For undervisningsåret 1986/87 er elevtallet 177.

Der blev i 1986 afholdt i alt 8 offentlige aftenforelæsninger i forårssemesteret og 7 i efterårssemesteret med ca. 860 tilhørere.

Et udvalg nedsat af landsstyret i marts 1985, som skulle udarbejde forslag til udvikling af akademiet som højere læreanstalt, afsluttede sit arbejde i marts 1986. Ifølge de planer, der fremlægges i udvalgets betænkning vedrørende den højere uddannelse, som har stor betydning for udviklingen af det færøske samfund, vil akademiets aktiviteter vokse betydeligt, og kravene til finansiering og lokaleforøgelse vil vokse tilsvarende. Bevillingen for 1986 på 7,4 mill. kr. er for 1987 steget til 9,5 mill. kr.

Færøernes seminarium

Færøernes seminarium er et statsseminarium, og uddannelsen sker i henhold til rammelov for Færøerne af 14. februar 1979 og lagtingslov nr. 69 af 28. maj 1980 om læreruddannelsen.

Tabel 8.6. Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 31. december 1982-1986

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
1. år	22	22	23	22	24
2. år	21	24	24	23	21

(fortsættes)

Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 31. december
1982-1986 (fortsat)

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
3. år	26	20	25	25	25
4. år	28	26	20	24	24
I alt	97	92	92	94	94
Heraf kvinder	58	51	57	55	56

Kilde: Seminariet

Optagelsesbetingelserne på seminariet er bestået studenter-eksamen, HF eller lignende. Undervisningen ved seminariet skal udover at uddanne lærere til folkeskolen (grundskolen og fortsættelsesskolen) tillige sigte mod, at lærerne skal kunne påtage sig undervisning i aften- og ungdomsskolerne.

Seminariet har pr. 31. december 1986 13 fastansatte lærere og 12 deltidsansatte. Det ugentlige lærertimetotal er på 365. Seminariets driftsudgifter, der i 1985 udgjorde 10,4 mill. kr., afholdes med 1,2 mill. kr. af Tórshavn kommune og med 9,2 mill. kr. af statskassen.

I forbindelse med seminariet findes en kommunal øvelsesskole med 438 elever.

Efteruddannelse af lærere

Lærerne efteruddannes ved deltagelse i årskursus og andre kortere kurser, først og fremmest på Danmarks Lærerhøjskole, Dansk Sløjdlærerskole og Danmarks Højskole for Legemsøvelser og på Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes akademi). Herudover kan færøske lærere deltage i årskurser i andre lande. Endvidere afholdes årligt kortere kurser på Færøerne. Flere nye foreninger af lærere i særlige fag er stiftet. Disse foreninger har haft korte kurser for lærere. Undervisningsdirektoratet har givet økonomisk hjælp til flere af disse kurser.

Færøernes sygeplejeskole

Færøernes sygeplejeskole blev oprettet 1. februar 1960. Den ændrede grunduddannelse efter kgl. anordning nr. 31 af 29. januar 1979 om sygeplejerskeuddannelsen blev påbegyndt 1. oktober 1979.

Skolen er godkendt af den danske sundhedsstyrelse.

Skolens formål er:

- 1) at give en grunduddannelse, som gør sygeplejersker i stand til at fungere ansvarsfuldt og selvstændigt inden for deres arbejdsområde i sundheds- og sygeplejen,

- 2) at give det nødvendige grundlag for videregående speciel uddannelse inden for sundheds- og sygepleje.

Al undervisningen foregår på Færøerne.

Den grundlæggende undervisning er samlet på selve sygeplejeskolen. Uddannelsestiden er i alt 161 uger, delt op på 72 ugers teori og 89 ugers praktik.

Det første halve år får eleverne ingen løn.

Den praktiske uddannelse foregår hovedsagelig på Landssygehuset, men Klaksvík Sygehus og alderdoms- og plejehjemmene er også med i uddannelsen, og desuden er der elever i praktik i den primære sundhedstjeneste.

Skolens undervisningsplan godkendes af sundhedsstyrelsen. Skolen ledes af et skoleråd, som er sammensat efter nærmere regler fastsat af sundhedsstyrelsen.

Tabel 8.7. Antal elever på sygeplejeskolen 1. januar 1982-
1. januar 1986

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Grundlæggende år	20	20	18	18	18
1. år	17	20	16	15	19
2. år	22	16	20	16	17
3. år	17	22	15	20	14
<u>1.-3. år ialt</u>	<u>56</u>	<u>58</u>	<u>51</u>	<u>51</u>	<u>50</u>

Kilde: Skolen

Ved skolen er ansat en forstanderinde samt 5 heltidsbeskæftigede og adskillige deltidsbeskæftigede lærere.

ERHVERVSUDDANNELSER

Efter aftale mellem landsstyret og undervisningsministeriet er lov nr. 54 af 14. februar 1979 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler sat i kraft den 1. august 1979. Kompetencen til godkendelse af disse skoler samt til fastsættelse af regler for omfanget, indholdet og tilrettelæggelsen af disses undervisning er herved overført til det færøske hjemmestyre. Rammeloven afløser de hidtidige lovbestemmelser på dette område, idet dog bestemmelserne for tilskud til skolerne, der er givet i §§ 4-18 i anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler, som ændret ved anordning nr. 518 af 23. september 1977, indtil videre forbliver i kraft.

Færøernes maskinskole

Færøernes maskinskole er en selvejende institution. Den modtager statstilskud i henhold til anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. De samlede driftsudgifter iberegnet undervisningsmateriel udgjorde i 1985 ca. 2,6 mill. kr., der dækkes af statskassen med et tilskud fra Færøernes landsstyre. Skolen har indtil videre til huse i lejede lokaler i Tórshavn.

Tabel 8.8. Antal elever på Færøernes maskinskole i årene 1982-86

Januar-juni = 1	1982		1983		1984		1985		1986	
Juni-januar = 2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Forb.kursus ¹⁾	15	18	20	16	13	18	18	-	ophørt	
Maskinisteks.	-	30	-	33	-	32	-	46	-	32
<u>Maskinmestereks.</u>										
1. semester	32	-	23	-	22	-	25	-	32	-
2. semester	-	29	-	23	-	22	-	29	-	32
3. semester	33	-	31	-	25	-	20	-	31	-
Ialt	81	77	74	72	60	72	63	75	63	64

1) Her betyder perioden "2" månederne november-december

Kilde: Skolen

I henhold til lov nr. 197 af 24. maj 1972 om uddannelse af maskinister og maskinmestre, er maskinmesteruddannelsen af 1½ års varighed, og optagelsesbetingelsen er bestået maskinisteksamen.

Skolen har 4 heltids- og 4 deltidsansatte lærere. Lærertimetallet for hvert hold er normalt 32 timer om ugen.

Der påbegyndes maskinistkursus i august. Kurset varer i 6 måneder. Maskinmesterkursus påbegyndes hvert år i januar og afslutter 1½ år senere. Skolen vil således have 3 kurser løbende i perioden 1. januar - 30. juni og 2 i perioden 1. august - 31. januar.

Tekniske skoler

De tekniske skoler på Færøerne er selvejende institutioner, der får statstilskud i henhold til den under maskinskolen nævnte anordning.

Denne blev ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 ændret for de tekniske skoler således, at driftstilskud til lærlingeundervisning ydes fra staten med 80% og fra kommunerne med 20%.

Udgifterne ved undervisningen ved skolernes eksamensafdelinger dækkes med 100% fra statskassen.

Til anskaffelse af udstyr til lærlingeundervisningen yder statskassen tilskud på 100% af udgifterne. De samlede driftsudgifter ved de to tekniske skoler udgjorde i 1986 22,3 mill. kr. Heraf betalte statskassen 80% og kommunerne 20%.

De to tekniske skoler - i Tórshavn og i Klaksvík - underviste i skoleåret 1985/86 i ialt 9 håndværksfag. Siden 1978/79 har teknisk skole i Tórshavn tillige haft kursus i elsvæjsning. Al lærlingeundervisning foregår på dagskole. Teknisk skole i Tórshavn har undervisning i alle 9 fag, medens teknisk skole i Klaksvík har undervisning i tømrer-, snedker-, maskinarbejder- og elektrikerfagene. Lærlinge, der påbegynder et læreforhold inden for de nævnte fag fra Eysturoy og Nordøyar, går på skole i Klaksvík, medens de øvrige lærlinge undervises i Tórshavn.

Tabel 8.9. Antal lærlinge på tekniske skoler i skoleåret 1985/86 fordelt på årgange

	<u>1.trin</u>	<u>2.trin</u>	<u>3.trin</u>	<u>4.trin</u>	<u>5.trin</u>	<u>6.trin</u>	<u>Ialt</u>
Automekanikere	0	34	35	12	17	17	115
Blikkenslagere og rørlæggere	0	8	7	7	3	0	25
Bygningsmalere	0	0	0	0	0	0	0
Bygningssnedkere	15	8	10	9	9	0	51
Bygningstømrere	36	33	30	22	17	0	138
Elektrikere	35	28	27	33	0	0	123
Frisører	15	11	11	10	0	0	47
Metalforskolen	58	0	0	0	0	0	58
Maskinarbejdere	32	55	42	45	0	0	174
Skibsbyggere	0	8	0	8	8	0	24
Svejsere	9	0	0	0	0	0	9
1985/86 ialt	200	185	162	146	54	17	764
1984/85 ialt	233	162	149	154	18	17	733
1983/84 ialt	193	157	163	121	44	16	694
1982/83 ialt	199	139	130	93	12	0	573
1981/82 ialt	174	156	96	135	0	0	571

Kilde: Skolerne

I 1985/86 var eleverne fordelt med 586 på teknisk skole i Tórshavn og 179 på teknisk skole i Klaksvík. De tilsvarende tal for skoleåret 1984/85 var henholdsvis 584 og 177.

Teknisk skole i Tórshavn har i skoleåret 1985/86 haft 53 elever, der læste til teknisk assistent, og 36 deltagere på efteruddannelseskurser.

Den tekniske skole i Tórshavn beskæftigede pr. 1. januar 1987 11 lærere ved lærlingeundervisningen og 13 lærere ved eksamensundervisningen, heraf 1 lærer ved begge former for undervisning, eller ialt 24 lærere. For finansåret 1986 var det samlede antal lærer- og elevtimer henholdsvis:

lærlingeundervisningen:	17.640 og 178.640
eksamensundervisningen:	4.422 og 46.922
<u>efteruddannelsen:</u>	<u>280 og 2.400</u>
ialt	22.342 og 227.962

Klaksvík tekniske skole beskæftigede pr. 1. januar 1987 11 lærere, hvoraf 9 er heltids- og 2 deltidsbeskæftigede.

Det samlede antal lærer- og elevtimer var henholdsvis:

elektrikerfaget:	2.400 og 14.400
maskinfaget:	2.800 og 29.920
tømrer-/snedkerfaget	2.760 og 16.240
maskinister	600 og 10.800
<u>efteruddannelse</u>	<u>240 og 1.400</u>
ialt	8.800 og 71.760

I 1976 blev skolehjemmene ved de to tekniske skoler taget i brug. I Tórshavn er der 88 sengepladser og i Klaksvík 28 sengepladser. Skolehjemmet i Klaksvík indeholder endvidere værkstedslokaler til maskinarbejderfaget, medens el-lærlinge, tømrer- og snedkerlærlinge foreløbig holder til i Kí-hallen og i en del af skolehjemmet.

Færøernes handelsskole

Handelsskolen, der er centralskole for hele landet, er en selvejende institution, der modtager tilskud efter tilsvarende regler som de tekniske skoler. Skolen har afdelinger i Tórshavn, Klaksvík, Fuglafjörður, Tvøroyri, Vágur og Sørvágur. Ved de 3 sidste afdelinger kan eleverne alene tage visse statskontrollerede enkeltfagprøver, medens der ved de tre førstnævnte afdelinger foruden enkeltfagprøverne også kan tages lærlingeprøver og merkonomeksamen.

I Tórshavn undervises i højere handelsuddannelse. I august 1983 påbegyndtes en ny basisuddannelse i administration, handel og kontor, under benævnelsen FHS. I nogle år har skolen også haft

datanomuddannelse. Undervisningen inden for de to sidstnævnte fag foregår om dagen, medens den øvrige undervisning alene foregår om aftenen. Endvidere arrangeres undervisning i bankfaget og kortere erhvervskurser.

Af de samlede driftsudgifter i 1986 på 8,1 mill. kr. afholdt statskassen 96% og kommunerne 1%, medens 3% afholdtes af private.

Tabel 8.10. Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1986

	Tórs- havn	Klaks- vík	Eyst- uroy	Suð- uroy	Vá- gar	Ialt
Lærlinge på kontor og grossistlinien		<u>39</u>	<u>22</u>			<u>61</u>
1. år		27	10			37
2. år		12	12			24
FHS-basisår	<u>110</u>					<u>110</u>
Enkeltfagprøver	<u>226</u>	<u>41</u>	<u>125</u>	<u>34</u>	<u>61</u>	<u>527</u>
maskinskrivning	54	18	41		11	124
bogføring	66	13	31	17	23	150
engelsk II,III	64	4	23		12	48
data (begyndere)	46	4	10	17	15	92
salg og service	12					12
andet	24	2	20			46
Højere enkeltfag- prøver	<u>105</u>	<u>26</u>	<u>22</u>			<u>153</u>
regnskabslære/ driftsøkonomi	105	26	22			153
Højere handels- eksamen	<u>74</u>					<u>74</u>
1. år	25					25
2. år	21					21
1 år special- kursus	28					28
Merkonomkurser	<u>292</u>	<u>20</u>	<u>20</u>			<u>332</u>
databehandling I	23					23
årsregnskab	32					42
internt regnskab	31					41
ledelse og sam- arbejde	38					38
virksomhedsøko- nomi	67					67
virksomheds- organisation	41					41
revision	23					23

(fortsættes)

Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1986 (fortsat)

	Tórs- havn	Klaks- vík	Eyst- uroy	Suð- uroy	Vá- gar	Ialt
skatteret	37	20				57
Bankskole	89		29	18		136
1. år	72		22	18		112
2. år	17		7			24
Fagdeltagere ialt	965	126	189	52	61	1.393
Elever ialt 1/9 1986	761	112	119	45	40	1.059
Elever ialt 1/9 1985	640	107	110	17	27	901
Elever ialt 1/9 1984	502	83	103	14	35	737

Kilde: Handelsskolen

De statskontrollerede prøver omfatter både de almindelige enkeltfagprøver og de højere fagprøver. Begge er et-årige, ligesom merkonomprøverne er et-årige. Prøverne kan efter 2-3 år stykkes sammen til en linieeksamen. Lærlingenes skolegang strækker sig over 2 år. Højere handelseksamen tager 2 år, dog 1 år for dem, der har særlige forkundskaber. FHS-uddannelsen er sammensat af 1 års skoleundervisning (basisåret) og 2 års praktikundervisning, dog med skoleundervisning i perioder.

Skolen havde pr. 1. september 1986 7 fastansatte lærere og 70 timelærere.

Undervisningen ved handelsskolen omfattede pr. 1. september 1986 1.059 personer, hvoraf 660 var kvinder. De tilsvarende tal pr. 1. september 1985 var 901 og 585.

Navigationsskoler

På Færøerne findes 2 navigationsskoler - Føroya Sjómannsskúli i Tórshavn og Klaksvíkar Sjómannsskúli i Klaksvík. De samlede driftsudgifter ved de to navigationsskoler, der i 1986 udgjorde ca. 7,6 mill. kr., afholdes fuldt ud af landskassen.

Tabel 8.11. Antal elever på navigationsskoler 1.1.1983 - 1987

	1983	1984	1985	1986	1987
Skibsførerelever (12 mdr.s kursus)	27	32	38	41	32
Skibsførerelever (36 mdr.s kursus)	-	-	-	26	38
Styrmandselever (24 mdr.s kursus)	81	98	84	58	24

(fortsættes)

Antal elever på navigationsskoler 1.1.1983 - 1987 (fortsat)

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>	<u>1987</u>
Fiskeskipperelever (6 mdr.s kursus)	39	29	24	15	30
Kystskipperelever (6 mdr.s kursus)	-	-	-	31	27
Radiotelegrafistelever (18 mdr.s kursus)	4	-	-	-	-
Skibskokkeelever (5 mdr.s kursus)	21	7	12	10	12
<u>Ialt</u>	<u>172</u>	<u>166</u>	<u>158</u>	<u>181</u>	<u>163</u>

Kilde: Skolerne

Skibsfører- og styrmandseleverne samt 27 hjemmeskipperelever undervises i Tórshavn, mens fiskeskipperelever, radiotelegrafisterne og skibskokkeeleverne bliver undervist i Klaksvík. På skolen i Tórshavn er der i 1986 afholdt et 50 timers duelighedskursus med 32 elever.

Begge skoler har afholdt et radiotelefonistkursus (ugekursus), hvor 85 deltagere fik bevis fra Tórshavn og 18 fra Klaksvík.

Skolen i Tórshavn har 16 lærere, hvoraf 2 er deltidsbeskæftigede. Det samlede ugentlige lærertimetotal er ca. 360 timer, medens der på skolen i Klaksvík er ansat 3 heltids- og 1 deltidsbeskæftiget lærer med et samlet ugentligt timetal på 129 timer.

ANDEN UNDERVISNING

Færøernes folkehøjskole

Færøernes folkehøjskole er en selvejende institution, der modtager tilskud fra landskassen i henhold til lagtingslov af 1. juni 1978 om tilskud til folkehøjskoler. Denne lov trådte i kraft den 1. april 1979.

Landskassen betaler 100% af udgifterne til aflønning af skolens leder og 70% af de øvrige driftsudgifter, herunder lærerlønninger, drift af bygninger, undervisningsmateriel m.v. Til anlægsudgifter ydes et tilskud på 50% i form af rente- og afdragsfrit lån. Der ydes ikke tilskud til varekøb til kostafdelingen. Endvidere kan landskassen give tilskud til de enkelte elever i forhold til deres økonomiske forhold.

Af de samlede driftsudgifter 1. april - 31. december 1985 på ialt 1,7 mill. kr., afholdtes 84% (iberegnet tilskud til elever) af landskassen, medens skolen afholdt de resterende 16%, hovedsagelig ved indtægter af skolepenge, som opkræves for både lange og korte kurser.

Skolen havde på forårsholdet 1986 19 drenge og 25 piger og på efterårsholdet 11 drenge og 16 piger, d.v.s. et samlet antal

på 71 højskoleelever. I skoleåret 1985/86 havde skolen ialt 83 højskoleelever. Kursernes varighed er på 18 uger. Herudover var der i 1986 6 korte kurser på ialt 8 uger og med ialt 188 deltagere.

Færøernes husholdningsskole

Færøernes husholdningsskole har hjemsted i Klaksvík. Skolen har lokaler i Klaksvík Husmoderforenings lokaler. Det første kursus, der var et prøvekursus, blev afholdt i 1974 efter tilladelse fra landsstyret. Dette prøvekursus gik så godt, at der var ønske om at fortsætte.

I sommeren 1977 blev Færøernes husholdningsskole godkendt af Færøernes landsstyre.

Der afholdes to kurser årligt med 12 elever på hvert kursus. Skolen får støtte fra det offentlige, jfr. lagtingslov nr. 47 af 9. maj 1976.

Aftenskolerne

Den før omtalte rammelov nr. 53 af 14. februar 1979 for Færøerne om fritidsundervisning m.v., der overfører kompetencen til regelfastsættelse på dette område til det færøske hjemmestyre, skal ifølge lovens § 10 sættes i kraft af undervisningsministeriet efter forhandling med hjemmestyret. Ikraftsættelsestidspunktet har afventet vedtagelsen af en lagtingslov med de udfyldende regler for fritidsundervisningen.

En ny lagtingslov om fritidsundervisning m.m. af 30. juni 1983 trådte i kraft 1. august 1983.

I henhold til den nye lov ydes tilskud af statskassen og landskassen med 50% af lærerlønningerne til den offentlige fritidsundervisning, 100% til særlig fritidsundervisning og højst 50% til fritidsvirksomhed.

Skolerne havde i vinteren 1985/86 ialt 8.145 elever med ialt 41.200 timer mod 7.636 elever og 39.126 timer året før. Af eleverne i 1985/86 var 5.756 kvinder og 2.389 mænd. De tilsvarende tal året før var 5.576 kvinder og 2.060 mænd.

Musikskolerne

Ved begyndelsen af skoleåret 1985/86 var der ved musikskolerne ansat 13 lærere på fuld tid. En af disse kom dog ikke i arbejde. Desuden var der 2 fastansatte lærere på henholdsvis 3/4 og halv tid. 6 lærere var ansat i såkaldte vikarstillinger, men med fuldt timetal, mens 4 timelærere kun havde halvt timetal eller mindre.

Musikundervisningen omfattede følgende områder: Alle bygder på Suðuroy (Musikskolen på Suðuroy), alle bygder på Vágar (Musikskolen på Vágar), alle bygder på Norð-Streymoy (Musikskolen på Norð-Streymoy), Argir (Argir Musikskole), Tórshavn (Tórshavn Musikskole), Strendur og Skáli (Skáli og Sjógv Musikskole), bygderne på det sydøstlige Eyturoy (Nes Musikskole), Gøta (Gøta Musikskole), Leirvík (Leirvík Musikskole), Fuglafjørður (Fuglafjørður Musikskole) og Klaksvík (Klaksvík Musikskole).

Der blev undervist i følgende instrumenter: Klaver, orgel, violin, cello, fløjte, klarinet, obo, guitar, sang, blokfløjte og alle messinginstrumenter.

Elevtallet var ca. 750.

UDDANNELSESSTØTTE

Tabel 8.12. Statens Uddannelsesstøttes udgifter på Færøerne
1982/83 til 1985/86

<u>1.000 kr.</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>
8. - 9. årgang ¹⁾	26	36	38	38
10. kl. og 3. real kl.	2.916	2.960	2.637	2.575
Lærlinge	292	331	273	232
Gymnasierne og HF	5.174	6.049	5.980	6.253
Seminarier	1.413	1.540	1.526	1.718
Sygeplejeskolen	106	114	137	137
Sømandsskolerne	2.074	2.026	2.326	2.443
Maskinskolen	1.161	1.146	1.306	1.529
Færøernes handelsskole	444	1.145	2.109	1.843
Færøernes akademi	86	282	475	235
<u>Ialt</u>	<u>13.692</u>	<u>15.629</u>	<u>16.807</u>	<u>17.003</u>

1) Excl. kommunernes tilskud på mindst 3 gange de anførte tal

Kilde: Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøttes udgifter til stipendier til studerende m.v. på Færøerne udgjorde i 1985/86 ca. 17,0 mill. kr. Til unge under uddannelse over 9. skoleår sker uddelingen af stipendier efter de regler, der er fastsat i den danske lov om Statens Uddannelsesstøtte. Udgifterne hertil afholdes fuldt ud af statskassen. For Færøerne gælder en særlig regel for unge i 8. - 9. skoleår over undervisningspligtig alder, ifølge hvilken kommunerne til disse kan udbetale stipendier, som inden for visse maksimumsbeløb refunderes med 25% af statskassen. Af kommunerne er således i 1985/86 udbetalt ca. 114.000 kr. i stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Endvidere får færøske studerende på de højere læreanstalter i Danmark stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte efter sædvanlige regler. Fra og med støtteåret 1976/77 ydes der ikke lån fra uddannelsesstøtten, og de studerende er henvist til at optage statskautionerede studielån.

Tabel 8.13. Landskassens elevtilskud 1982/83 - 1985/86

<u>1.000 kr.</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>
Gymnasiet	1.359 ¹⁾	1.965 ¹⁾	1.965 ¹⁾	
Folkehøjskolen	311	243	243	
Erhvervsskoler	200	200	200	
Universiteter etc.	450	880	880	
Anden uddannelse	425	175	175	
<u>Ialt</u>	<u>2.745</u>	<u>3.463</u>	<u>3.463</u>	<u>2.363</u>

1) Omfatter kostafdelingens underskud. Direkte elevtilskud blev udbetalt for sidste gang i 1974/75.

Kilde: Landskasseregnskaber

Landskassens elevtilskud udgjorde i 1985/86 2,4 mill. kr. Dette er det samme som året før.

De samlede udbetalte elevtilskud til studerende m.v. på Færøerne udgør ca. 19,4 mill. kr. Heri er medregnet kommunernes udgifter på ca. 100.000 kr. til de ovenfor omtalte stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Kap. 9

RETS-, POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED
FÆRØERNES RETSVÆSEN

Færøernes ret har hovedtingsted i Tórshavn, hvor ordinær retsdag normalt afholdes 1. og 3. tirsdag i hver måned. Retten har desuden fast bitingsted i Tvøroyri, hvor der afholdes ordinære retsmøder 6 gange årlig. Herudover afholdes der i et vist omfang retsmøder i Klaksvík og i flere bygder.

Sorenskriveren (dommeren) er overformynder på Færøerne og formand for Færøernes Ulykkesforsikringsråd, Færøernes Overfredningsnævn, Lejenævnet for Tórshavn kommune, Færøernes Overlandvæsenskommission, Færøernes Overudskiftningskommission, det færøske nævn vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og Færøernes Nævn for Børneforsorg. Endelig er sorenskriveren (dommeren) medlem af Sterilisationsnævnet. Vedrørende ulykkesforsikringsrådet henvises til kap. 6 om sociale forhold.

På dommerkontoret var pr. 1. januar 1987 foruden sorenskriveren (dommeren) beskæftiget 1 retsassessor, 2 dommerfuldmægtige og 14 kontorfunktionærer, heraf 8 deltidsansatte. Endvidere beskæftiger dommerkontoret 1 kontorelev og et retsbud.

Nedenstående tabel angiver antallet og arten af retssager og andre retshandlinger i året 1986. Endvidere er medtaget antallet af de af huslejenævnet og overfredningsnævnet behandlede sager. Til sammenligning er medtaget tallene for 1970, 1980 og 1985.

Tabel 9.1. Oversigt over Færøernes rets virksomhed

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>Borgerlige sager</u>				
Stævninger indleveret til berømmelse	1.439	2.333	4.312	5.616
Afsagte domme ialt	833	1.772	2.607	2.662
heraf udeblivelses- og erkendelsesdomme	747	1.702	2.502	2.553
<u>Straffesager</u>				
Indleveret til berømmelse	330	435	694	576
Afsagte domme	168	309	545	423
<u>Fogedforretninger</u>				
Indleverede begæringer	913	2.883	5.224	4.643
heraf udpantningsbegæringer	32 ¹⁾	1.845	1.748	1.035

(fortsættes)

Øversigt over Færøernes rets virksomhed (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
<u>Auktioner</u>				
Auktionsbegæringer ialt	60	127	127	108
heraf faste ejendomme	38	54	77	60
heraf skibe	3	47	12	11
Afholdte auktioner:				
over faste ejendomme	5	9	4	21
over skibe	2	18	3	4
<u>Tinglyste dokumenter</u> ²⁾	3.897	14.215	20.869	26.303
heraf tinglyste skøder ²⁾	395	1.606	1.721	1.917
<u>Protesterede veksler og anvisninger</u> ³⁾	405	639	604	529
<u>Skifteretten</u>				
Anmeldte boer ialt	325	344	407	440
Afsagte konkursdekreter	0	0	3	4
Offentligt behandlede boer	57	36 ⁴⁾	33 ⁴⁾	42 ⁴⁾
<u>Huslejenævnet i Tórshavn</u>				
Indkomne sager	100	90	64	89
<u>Færøernes Overfredningsnævn</u>				
Indkomne sager	7	114	126	147

1) Omfatter kun radiolicens

2) De under tinglyste dokumenter anførte tal omfatter også tinglyste dokumenter, da det ikke længere er muligt at fremskaffe specificerede tal

3) Omfatter kun Tórshavn og omegn

4) Omfatter alene offentligt behandlede boer, der ved årets slutning henstod uafsluttede

Kilde: Sørenskriveren (dommeren)

Straffesager berammes til foretagelse omkring 1 måned efter anklageskriftets indlevering til retten, medens berammelsestiden i borgerlige sager, hvori der skal domsforhandles, er ca. 4 måneder. Domsforhandling i en borgerlig sag berammes kun, såfremt sagen ikke kan afgøres på det foreliggende grundlag på den ordinære retsdag ca. 1 måned efter stævningens indlevering til retten.

FÆRØERNES POLITIVÆSEN

Færøerne udgør én politikreds og sorterer på lige fod med Grønland og de øvrige politikredse under rigspolitichefen og justitsministeriet. Såvel kredsens opsplitning i flere øer som befolkningsfordelingen har nødvendiggjort oprettelsen af en række understationer af vidt forskellige størrelser. Den største er Klaksvík, der betjenes af ialt 8 politifolk, medens den mindste understation, Vestmanna, alene betjenes af én politimand.

Kredsen er opdelt i 7 sysler. Hvert syssele ledes af en sysseleman, der har både administrative og politimæssige opgaver. Sysselemændene har ikke tidligere været politiuddannede, men i flere år har man arbejdet på en sammenlægning af sysseleinstitutionen og politiet, og sysselemændene for Nordøyar, Eysturoy, Vágar og Suðuroy sysler indgår nu i politiets normativ og er tillige stationsledere.

Landfogeden (politimesteren) er den øverste leder af politiet og arrestvæsenet. Landfogeden (politimesteren) har sæde i Tórshavn. I sin egenskab af anklager, er landfogeden (politimesteren) tillige statsadvokat. Foruden at give møde i Færøernes ret i politi- og straffesager, giver landfogeden således møde i ankesager i Østre Landsret, der tre gange om året har session på Færøerne.

Landfogeden (politimesteren) er tillige pålagt en række specielle opgaver. Han er bl. a. mønstringsbestyrer og skibsregistrator, ligesom aktie-, handels- og foreningsregisteret føres af embedet. På det familieretlige område kan nævnes, at landfogeden (politimesteren) - uden for Tórshavn sysselemanen - er borgerlig vielsesmyndighed.

Politistyrken på Færøerne talte pr. 31. december 1986 ialt 78 mand, heraf 12 reservebetjente og 6, der er under uddannelse i Danmark. Politiet beskæftigede desuden dels et kontorpersonale på 33, hvoraf landsstyret samt Tórshavn kommune refunderer lønninger til 4 heltidsansatte, samt 2 sysselemænd, der ikke indgår i politiets normativ, dels det juridisk uddannede personale (landfogeden (politimesteren), 1 vicepolitimester og 1½ politifuldmægtig).

Ved arrestvæsenet er der beskæftiget ialt 11 personer.

Personer, der idømmes frihedsstraf i indtil 6 måneder, anbringes normalt i arresten i Tórshavn til afsoning. Straffetider udover 6 måneder medfører som hovedregel afsoning i et statsfængsel.

I Runavík indviedes i august 1986 en ny politistation, der både rummer sysselkontor og station. Udover den almindelige vedligeholdelse og modernisering af politiets bygninger, blev der i foråret 1986 igangsat en udvidelse af arresthuset i Tórshavn fra de nuværende 8 pladser til 15 pladser.

I Tórshavn har den frie kriminalforsorg en afdeling, hvor der er ansat en socialrådgiver samt en kontorassistent. Afdelingen fører tilsyn med betinget dømte og prøveløsladte og varetager desuden socialtjenesten i arresthuset i Tórshavn, ligesom den arbejder i nær tilknytning til de danske fængsler, hvor fænger afsoner frihedsstraf. De hjælpeforanstaltninger, der iværksættes for afsonere, der er bosat på Færøerne, men afsoner i Danmark, går som hovedregel over den færøske socialforvaltning.

I 1986 har ialt 52 personer været under tilsyn, heraf 7 personer (betinget dømte og prøveløsladte) der ikke før dommen har haft bopæl på Færøerne. Dette antal er væsentligt større end tidligere, hvilket navnlig skyldes de gode beskæftigelsesmuligheder på Færøerne. I 23 af tilfældene har der været tale om frivilligt tilsyn.

Iøvrigt førtes tilsyn med 16 betinget dømte, 10 prøveløsladte samt 3 behandlingsdømte. Kriminalforsorgens klienter har haft gode muligheder for at få beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

Politiets virksomhed

Af nedenforstående tabel 9.2. fremgår antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser for årene 1984, 1985 og 1986. Det fremgår af tabellen, hvorledes overtrædelserne fordeler sig på de enkelte kapitler/bestemmelser i straffeloven.

Tabel 9.2. Oversigt over anmeldte overtrædelser af straffeloven

	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Forbrydelser mod den offentlige myndighed m.v. (kap. 14 og 15)	4	14	16
Forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv samt falsk forklaring m.v. (kap. 16 og 17)	6	9	14
Forbrydelser vedrørende penge (kap. 18)	2	0	1
		(fortsættes)	

Oversigt over anmeldte overtrædelser af straffeloven (fortsat)

	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Forbrydelser vedrørende bevismidler bl.a. dokumentfalsk (kap. 19)	32	39	10
Almenfarlige forbrydelser bl.a. brandstiftelse (kap. 20)	4	7	4
Forskellige almentilfældige handlinger bl.a. dyrplageri (kap. 21) ¹⁾	5	1	0
Betleri og skadelig erhvervsvirksomhed (kap. 22)	0	0	0
Forbrydelser i familieforhold bl.a. blodskam (kap. 23)	0	1	0
Forbrydelser mod kønssædeligheden bl.a. voldtægt og blufærdighedskrænkelser (kap. 24)	11	13	29
Forbrydelser mod liv og legeme bl.a. manddrab og vold mod sagesløs (kap. 25) ²⁾	53	48	50
Forbrydelser mod den personlige frihed bl.a. ulovlig tvang (kap. 26)	0	0	1
Freds- og ærekrænkelser (kap. 27)	39	27	22
Indbrudstyverier (§ 276)	264	348	310
Tyverier iøvrigt (§ 276)	204	456	326
Andre berigelsesforbrydelser bl.a. underslæb og bedrageri (kap. 28 med undtagelse af § 276)	97	117	40
Hærværk (§ 291)	436	374	388
Brugstyveri (§ 293)	195	273	183
Andre formuekrænkelser bl.a. hotelbe- drageri (kap. 29 med undtagelse af §§ 291 og 293)	6	4	2
<u>Overtrædelse af straffeloven ialt</u>	<u>1.358</u>	<u>1.731</u>	<u>1.396</u>

1) Dyrplageri straffes nu efter dyreværnsloven.

2) Heraf manddrab: 1984: 1, 1985: 0, 1986: 0.

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Tabel 9.3. Oversigt over andre anmeldelser til kriminalpolitiet

	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Ildebrande	34	51	41
Overtrædelse af våbenloven	8	9	12
Overtrædelse af toldloven	5	1	5
Overtrædelse af spirituslovgivningen	67	37	4
Overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen	1	2	0
Overtrædelse af lov om euforiserende stoffer samt narkotikaundersøgelser iøvrigt	40	40	61
Fremmedsager (opholds- og arbejdstilladelser)	55	92	125
Overtrædelser af udlændingeloven	10	23	31
Andre anmeldelser	56	47	58

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Tabel 9.4. Oversigt over politiets virksomhed iøvrigt

	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Færdselsuheld	1.765	1.790	2.029
Heraf med personskade	122	90	122
Dræbte ved færdselsuheld	9	6	14
Antal sigtede for overtrædelse af færdselsloven med undtagelse af spirituskørsel og ikke parkerings-sager	1.557	1.561	1.321
Antal sigtede for spiritus- og promillekørsel (færdselslovens § 16)	297	246	318
Registrerede motorkøretøjsenheder	14.852	15.732	17.019
Udrykninger	2.907	3.000	3.529
Dræbte ved andre ulykker end færdselsuheld	15	8	9
Trawlersager (ulovligt fiskeri)	1	6	0
Indsatte til afsoning, herunder varetægtsfængslede	151	241 ¹⁾	99
Afsoningsdage	2.712	4.293 ¹⁾	2.525
Detentionsanbragte	410	381	337

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

1) I 1985 var 101 personer indsat til afsoning við Áir (1.366 afsoningsdage).

Tabel 9.5. Oversigt over behandlingsmåden for straffesager og andre lovovertrædelser

	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Statsadvokatsager	327	376	349
heraf: a) spirituskørsel	214	233	233
b) groft uforsvarlig kørsel	14	15	33
Politisager ¹⁾	357	351	306
Antal bøder ialt	1.908	2.053	1.741
Udenretlig vedtagne bødeforelæg	1.537	1.603	1.364
<u>Idømte og vedtagne bødebeløb</u>	<u>1.308.460</u>	<u>1.371.119</u>	<u>1.562.975</u>

1) Herunder indenretlige sager og sager, der forgæves er søgt afgjort ved bødeforelæg

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

I 1985 blev der konstateret en betydelig stigning i antallet af registrerede straffelovsovertrædelser. Denne tendens fortsatte ikke i 1986, idet antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser i 1986 var 1.396, hvilket svarer til et fald på 19,4% i forhold til 1985.

Det er dog ikke tale om et jævnt fald i de forskellige forbrydelseskategorier. De største relative fald ses ved almindelige tyverier (28,50%), brugstyverier (32,97%) og dokumentfalsk (74,36%).

På andre områder er der derimod tale om stigninger. Den største relative stigning konstateres inden for sædelighedsbestemmelserne, hvor der er tale om en stigning fra 13 til 29 anmeldelser. Ligeledes er der tale om en stigning af hærværksanmeldelserne, og denne forbrydelse udgør nu 27,8% af det samlede antal straffelovsovertrædelser.

Heller ikke i 1986 blev der konstateret grov narkotikakriminalitet. Antallet af overtrædelser af lov om euforiserende stoffer steg dog fra 25 til 33 eller med 32%. Udover forsøg på indsmugling af hash pr. brev, der især blev afsløret af toldvæsenets hashhund, afslørede kontrol ved indrejse et par tilfælde af forsøg på indsmugling af større mængder.

I juni 1986 blev der gennemført en omfattende revision af færdselsloven, og der blev i denne forbindelse indført nye regler om groft uforsvarlig kørsel bl.a. ubetinget frakendelse af førerretten ved hastighedsoverskridelser af en vis størrelse.

I 1986 konstateredes markante stigninger i antallet af anmeldte færdselsuheld, herunder antallet af trafikdræbte.

Antallet af færdselsuheld steg med 13,35% fra 1790 til 2029, og antallet af uheld med personskade steg med 24,44% fra 90 til 112. Endelig blev antallet af trafikdræbte mere end fordoblet fra 6 til 14.

Det i 1985 konstaterede fald i antallet af sigtelser for spirituskørsel blev i 1986 afløst af en stigning på 29,27% fra 246 til 318.

På særlovsområdet bemærkes, at der i 1986 ikke blev behandlet sager om ulovligt fiskeri.

Inden for særlovgivningen iøvrigt, var der igen i 1986 tale om en stigning i antallet af overtrædelser af udlændingeloven. Fra 1984 til 1986 foreligger der således en tredobling af antallet af overtrædelser.

FÆRØERNES OVERØVRIGHED

Overøvrighedsområdet, der henhører under justitsministeriets ressortområde, administreres på Færøerne af rigsombudet og i mindre udstrækning af landfogeden og sorenskriveren. Overøvrigheds-sager er administrative civilretlige sager vedrørende f.eks. indgåelse og opløsning af ægteskaber, fastsættelse af bidrag, adoptioner, tilladelse til at føre nyt navn, godkendelse af mindreåriges og umyndiges retshandler, fri proces m.v.

Indgåelse og opløsning af ægteskab

På Færøerne gælder lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Efter denne lov skal der inden indgåelse af ægteskab foretages lysning. Man kan ved kongelig bevilling opnå fritagelse for lysning, såfremt særlige grunde taler herfor. Man kan endvidere ved kongelig bevilling opnå tilladelse til, at vielsen sker som hjemmevielse, d.v.s. udenfor de autoriserede vielsessteder (kirkerne og landfogedens samt sysselmændenes kontorer). Der blev i 1986 på Færøerne indgået 221 ægteskaber. I forbindelse med disse ægteskabers indgåelse udfærdigede rigsombudet 107 kongelige bevillinger. Af disse bevillinger udgør lysningsfritagelserne den overvejende part.

Skilsmisse gives enten ved dom eller ved kongelig bevilling. I 1986 blev 26 ægteskaber opløst ved skilsmisse. Af disse skilsmisser er 1 sket ved dom og 25 ved kongelig bevilling. Antallet af skilsmisser er faldet i forhold til 1985, hvor 34 ægteskaber blev opløst ved skilsmisse.

Grundlaget for de 25 skilsmisser, der blev givet ved kongelig bevilling, var i 13 tilfælde 1 år og 6 måneders separation. I 5 tilfælde var grundlaget 2 år og 6 måneders separation, medens de resterende 7 skilsmisser var grundet i utroskab.

Tallene i de nedenstående tabeller 9.6., 9.7. og 9.8. vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling.

Tabel 9.6. Egteskabets varighed forud for skilsmissen 1978-1986¹⁾

	<u>0-5 år</u>	<u>5-10 år</u>	<u>10-15 år</u>	<u>15-20 år</u>	<u>over 20 år</u>
1978-85	19	43	50	28	28
1986	1	8	3	5	8
Ialt	20	51	53	33	36

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling
Kilde: Rigsombudet

Af tabellen fremgår, at der er tale om en koncentration af skilsmisserne i perioderne mellem 5-15 års ægteskab. Denne tendens sås dog ikke i 1985 og ses heller ikke i 1986. Ud fra tallene kan man formentlig konkludere, at der er tale om forholdsvis langvarige ægteskaber inden skilsmissen. I den forbindelse spiller imidlertid den relativt lange separationsperiode ind, og hertil kommer, at der i mange af sagerne er sket en ophævelse af samlivet et stykke tid forud for skilsmissen.

Af tabel 9.7., der ses på næste side, fremgår, at skilsmissealderen er relativ høj; for mandens vedkommende typisk i alderen 30-44 år, for hustruens vedkommende 25-44 år.

Tabel 9.7. Antal skilsmisser fordelt efter ægtefællernes alder¹⁾

Hustruens alder	18-19	20-24	25-29	Mandens alder					50-54	55-59	60-64	65-69	70 og derover	1986 ialt	1978-85
15-19 år															
20-24 år			1											1	9
25-29 år			1	3										4	35
30-34 år				2	4									8	42
35-39 år						1	1							2	43
40-44 år						3	1			1				5	20
45-49 år						1				1				2	10
50-54 år								1						1	6
55-59 år											1			1	3
60-64 år											1			1	2
65-69 år															
70 år og derover															
1986 ialt			2	5	4	6	3	1	2	2	2			25	
1978-85	3	21	40	35	32	17	13	5	4						170

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling

Kilde: Rigsbudget

Tabel 9.8. Ægtefællernes bopælsforhold ved skilsmissen¹⁾

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Ialt
Tórshavn	16	16	23	23	32	22	132
Andre byer ²⁾	4	10	4	6	12	7	43
Bygder ³⁾	8	10	9	15	8	14	64
Danmark	5	4	7	6	7	5	34
Andet ⁴⁾	1	4	1	2	1	2	11

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling

2) Klaksvík, Runavík, Fuglafjørður, Tvøroyri og Vágur

3) De resterende kommuner

4) Udlandet samt Grønland

Kilde: Rigsombudet

Det fremgår af tabellen, at skilsmissehyppigheden i Tórshavn er væsentlig større end andre steder på Færøerne, idet 55% af de på Færøerne bosiddende ægtefæller (Tórshavn, andre byer og bygder) ved skilsmisserne i årene 1981-86 boede i Tórshavn, hvor kun 33% af Færøernes befolkning bor. For øvrige byer og bygderne er der en tilsvarende lav skilsmissehyppighed, idet 28% af den færøske befolkning i 1986 boede i byerne udenfor Tórshavn og 39% i bygderne. Øvrige byers andel i skilsmisserne udgjorde for perioden 1981-86 18% og for bygdernes vedkommende 27%. Det ses iøvrigt, at et relativt stort antal ægtefæller, nemlig 34, i perioden var bosiddende i Danmark ved skilsmissen, medens 11 boede i udlandet.

Børnebidrag

Ifølge lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling er forældrene hver for sig forpligtede til at forsørge barnet, og hvis en af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten, kan overøvrigheden pålægge vedkommende at udrede bidrag til barnets underhold. I forbindelse med separations- og skilsmissesager fastsætter rigsombudet børnebidrag til børn født i ægteskab. Rigsombudet fastsatte derudover i 1986 63 bidrag til børn født uden for ægteskab.

Adoptioner

Ansøgning om bevilling af adoption indgives til rigsombudet. Med mindre ansøgningen vedrører adoption af et stedbarn, forelægges sagen inden eventuel godkendelse for det færøske adoptionsråd, hvor lægelig, juridisk og social sagkundskab er repræsenteret.

I 1986 indkom der 26 ansøgninger, og der blev udfærdiget 16 bevillinger, hvoraf 9 vedrørte stedbørn. Der skete en markant stigning i antallet af adoptionsansøgninger i 1986 i forhold til de tidligere år.

Adoption af udenlandske børn formidles af de godkendte institutioner Adoption Center, Danadopt og Terre des Hommes, der alle er hjemmehørende i Danmark. Der blev i 1986 på Færøerne adopteret børn fra Indien, Colombia og Korea.

Navnesager

Sager vedrørende navneforandring behandles af rigsombudet eller landfogeden. Hvis der bevilges et nyt slægtsnavn, anmeldes dette til justitsministeriet med henblik på optagelse i en særlig oversigt over beskyttede efternavne. Til rigsombudet indkom i 1986 89 ansøgninger om navneforandring. Mængden af navnesager er steget betydeligt de seneste år.

Egtepagter

Egtepagter er aftaler, hvor ægtefæller bestemmer, at fælles-eje eller dele af fælleseje skal være særeje eller, at særeje skal være fælleseje. Ægtepagter oprettet efter ægteskabets indgåelse skal, for at være gyldige, godkendes af rigsombudet. Ved godkendelsen lægges primært vægt på at sikre en præcis og entydig beskrivelse af særejets effekter samt at hustruen ikke forfordes ved ægtepagten. I 1986 modtog rigsombudet 50 ansøgninger om godkendelse af ægtepagter, hvoraf 44 ansøgninger umiddelbart kunne imødekommes.

Pupilsager

Pupilsager er sager, hvor overøvrigheden ifølge myndighedsloven og værgebekendtgørelsen skal medvirke ved umyndiges retshandler, typisk i forbindelse med sager om frigivelse af midler fra overformynderiet - køb og salg af fast ejendom o.s.v.

Rigsombudet behandlede i 1986 13 pupilsager, heraf vedrørte 4 frigivelse af midler fra overformynderiet og 8 retshandler vedrørende fast ejendom.

Fri proces

For at opnå fri proces til gennemførelse af en retssag forudsættes normalt, at man har en rimelig udsigt til at vinde sagen samt at man ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen (indtægt under sygekassegrænsen).

Rigsombudet behandlede i 1986, foruden en række ansøgninger om fri proces til ægteskabssager, 7 ansøgninger om fri proces, hvoraf 4 ansøgninger blev imødekommet.

Indfødsret

Man kan opnå indfødsret ved erklæring, hvis man umiddelbart opfylder bestemte betingelser, der er fastsat i indfødsretsloven, jfr. specielt lovbekendtgørelse nr. 155 af 6. april 1978. I disse situationer opnår man dansk statsborgerskab ved bevis, der enten udfærdiges direkte af rigsombudet eller af indenrigsministeriet. Man kan også opnå indfødsret ved en særlig lov vedtaget i folketinget. Denne fremgangsmåde kaldes indfødsret ved naturalisation. Sidstnævnte sager ekspederes via landfogeden.

I 1986 opnåede 3 personer boende på Færøerne (alle adoptivbørn) indfødsret ved udfærdigelse af bevis. Herudover opnåede 7 personer på Færøerne indfødsret ved naturalisation. Indfødsretslovene for 1986 var dog ved årets udgang endnu ikke kundgjort på Færøerne.

Kap. 10

KIRKELIV

FOLKEKIRKEN

Folkekirken på Færøerne er et fællesanliggende. De vigtigste love er lov nr. 109 af 29. marts 1924 for Færøerne om kirkenes styrelse og lov nr. 48 af 25. februar 1963, som ændret ved lov nr. 551 af 2. november 1977, om oprettelse af en stilling som vicebiskop på Færøerne.

Færøerne hører i kirkelig henseende under Københavns stift. Den øverste lokale embedsmand er vicebiskoppen. Regler om arbejdsfordelingen mellem Københavns biskop og vicebiskoppen er fastsat i kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 198 af 31. maj 1963 af regulativ for vicebiskoppen på Færøerne.

Færøerne er opdelt i 13 præstegæld med ialt 60 kirker og 2 bønhus og med 18 (pr. 1. februar 1987 19) præsteembeder samt stillingen som vicebiskop.

Tabel 10.1. Kirkernes placering og befolkningsgrundlag pr. 31/12-86

<u>Præstegæld</u>	<u>Præster</u>	<u>Kirker</u>	<u>Kommuner</u>	<u>Bygder</u>	<u>Indbyggere pr.31/12-86</u>
Norðoya østre (Viðareiði)	1	5	4	9	871
Norðoya vestre (Klaksvík)	2	5	4	10	5.145
Fuglafjørður	1	5 ¹⁾	4	10	3.557
Nes	1	3	2	11	3.502
Sjógv	1	4	3	8	1.825
Eiði	1	4	4	8	1.312
Norðstreymoy ²⁾ (Kvívík og Hvalvík)	2	8	7	16	3.680
Suðurstreymoy østre (Tórshavn øst)	2	) 3)	5	16	15.841
Suðurstreymoy vestre (Tórshavn vest)	2	) 4)			
Vágar (Miðvágur)	1	5	5	7	2.944
Sandoy (Sandur)	1	6	5	8	1.745
					(fortsættes)

Kirkernes placering og befolkningsgrundlag pr. 31/12-86 (fortsat)

<u>Præstegæld</u>	<u>Præster</u>	<u>Kirker</u>	<u>Kommuner</u>	<u>Bygder</u>	<u>Indbyggere pr.31/12-86</u>
Suðuroy nordre (Tvøroyri og Hvalba)	2	5	3	8	3.112
Suðuroy søndre (Vágur)	1	5	4	8	2.778
<u>Ialt</u>	<u>18</u>	<u>62</u>	<u>50</u>	<u>119</u>	<u>46.312</u>

1) Heraf 1 bønhus

2) Pr. 1. februar 1987 oprettes i Norðstreymoy præstegæld yderligere en stilling som sognepræst (i Vestmanna). Der er til stillingen knyttet forpligtelse til at yde bistand i Vágar præstegæld

Kilde: Vicebiskoppen og materiale i rigsombudet

Administrationen af kirker og kirkegårde er henlagt til hjemmestyret. Lagtinget bestyrer Færøernes Kirkefond, hvis midler benyttes til kirkernes udvendige vedligeholdelse og til opførelse af nye kirker og udvidelse af de eksisterende. Herudover yder fonden tilskud til kirkegårdsgårder og til anskaffelse af færøsk byggede orgler. Fondens midler bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. I henhold til lov nr. 109 af 29. marts 1924 om kirkernes styrelse m.v. føres et løbende tilsyn med kirkerne af Færøernes kirkeinspektion, der består af rigsombudsmanden, der er formand, vicebiskoppen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Kirkeinspektionen afgiver indstilling til lagtinget om anvendelse af kirkefondens midler. Rigsombudsmandens kontor fungerer som sekretariat.

Præsterne på Færøerne lønnes efter samme regler som præsterne i Danmark. Præstelønninger, bortset fra den del, der dækkes af statskassen (60%), samt udgifter vedrørende præsteboliger m.v., udredes af Præsteembedernes Fællesfond og administreres gennem stiftøvrigheden over Københavns stift. Anlæg og drift af kirkegårde henhører under kommunerne under tilsyn af menighedsråd og kirkeinspektion.

Udgifterne til kirkernes indvendige vedligeholdelse og kirkernes drift samt til anskaffelse af inventar afholdes af de enkelte menigheder. En stor del af kirkebetjeningen udføres ved frivillig arbejdskraft, således at hvervet som organist, degn og klokker ved de fleste kirker normalt ikke vederlægges.

I de senere år har de kirkelige udgifter udgjort godt 20 mill. kr. årligt. Heraf er ca. 1/3 afholdt af statskassen, ca. 1/3 af landskassen og kommunerne og ca. 1/3 af menighedsråds-kasserne.

I skatteåret 1972/73 blev hjemmelen i styrelsesloven fra 1924 til at udskrive skatter til kirkens drift for første gang bragt i anvendelse, da der blev udskrevet kirkeskat i Tórshavn og Argir kommuner. Hjemmelen til at udskrive kirkeskat er senere blevet anvent af flere andre kommuner. I 1986 udskrev følgende 15 kommuner kirkeskat (tallet i parentes angiver kirkeskatteprocenten): Tórshavn (0,21), Argir (0,2), Klaksvík (0,25), Sund (0,4), Skáli (0,3), Tvøroyri (0,25), Hvalba (0,25), Fuglafjørður (0,65), Leirvík (0,4), Gøta (0,65), Runavík (0,5), Kvívík (0,3), Nes (0,5), Vestmanna (0,23) og Vágur (0,25).

ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKEKIRKEN

K. F. U. K. og K. F. U. M.

De kristelige foreninger for unge kvinder og unge mænd har begge til formål at arbejde for Guds riges udbredelse blandt unge, men arbejder iøvrigt inden for alle aldersgrupper. Bevægelserne samlede oprindeligt medlemmer og interesserede til bibelmøder og fællesbøn, og dette er fortsat grundlaget for deres virke.

Den første afdeling af K. F. U. K. grundlagdes i Vágur i 1912. I 1922 grundlagdes en afdeling i Tórshavn, medens afdelingen i Klaksvík er oprettet under 2. verdenskrig. Den første afdeling af K. F. U. M. oprettedes i Tórshavn i 1936, medens afdelingen i Klaksvík, der drives sammen med K. F. U. K., oprettedes samtidig med denne forening.

K. F. U. K. har ca. 210 medlemmer, medens K. F. U. M. tæller ca. 240 medlemmer.

Udover bibelarbejdet har foreningerne en række aktiviteter, forskelligt hobbyarbejde, forelæsninger, spil, film, udflugter og sommerlejr. Endvidere støttes et ydremissionsk arbejde. Begge foreninger afholder medlemsmøder én gang om måneden. Herudover holdes jævnligt møder - ofte ved fællesarrangementer mellem de to foreninger.

K. F. U. M. i Tórshavn har siden 1934 udgivet "Kristiligt Ungmannablað", der udkommer 11 gange om året i 2500 eksemplarer. Siden 1940 har man udgivet en julebog, "Jólaboð", der sælges i 3.100 eksemplarer. Desuden driver man eget forlag til udgivelse af kristen litteratur.

K. F. U. K. og K. F. U. M. i Klaksvík driver en børnehave, Dronning Margrethes børnehave, med 72 børn. På K. F. U. K.- og K. F. U. M.-hjemmene i Tórshavn er der udlejet ca. 17 værelser til skolesøgende unge kvinder og mænd.

Til samtlige afdelinger af K. F. U. K. og K. F. U. M. er der knyttet spejderafdelinger (kap. 11).

Indre Mission

Indre Mission på Færøerne (Heimamissiónin) arbejder inden for rammerne af den evangelisk-lutherske kirke og forkynder fra omkring 30 missionshuse rundt omkring på øerne. Der er 5 fastansatte forkyndere. Disse virker over hele landet, medens det lokale arbejde først og fremmest varetages af frivillig arbejdskraft.

Indre Missions virke omfatter kristelige møder, sangkor, ungdomsforeninger og søndagsskoler. Herudover udgiver man bladene "Sunnudagsblaðið" og "Trúboðin", ligesom man har sit eget bogforlag "Heimamissíónsforlagið" og en båndcentral "Sela", der arbejder med udgivelsen af kristelige tale- og sangbånd.

Den færøske sømandsmission, som driver sømandshjem i Tórshavn, Runavík, Færingehavn og Reykjavík, og som desuden arbejder ud fra et norsk sømandshjem på Shetlandsøerne og ud fra sømandshjemmet i Hirtshals, hører under Indre Mission. Til arbejdet uden for Færøerne er ansat 1 lønnet forkynder. Iøvrigt støttes sømandsmissionens arbejde af 65 kvinderinge på Færøerne.

Det økonomiske grundlag for arbejdet i Indre Mission og sømandsmissionen er frivillige gaver. Missionerne ledes af et fællesråd bestående af 11 medlemmer.

Det kirkelige missionsforbund

Det kirkelige missionsforbund, som de sidste ca. 35 år har virket under navnet "Kirkjuliga missíónsfelagið", er et lægmandsfællesskab af troende, som sammen med troende præster på evangelisk-luthersk folkekirkeligt grundlag ønsker at vække og styrke det åndelige liv og at samle børn, unge og ældre til et helligt samfund. Missionsforbundet har to fastansatte og to deltidsansatte forkyndere på Færøerne, hvortil kommer 2 missionærer, der virker i Etiopien. Den væsentligste del af missionsforbundets arbejde udføres dog af frivillige.

Af aktiviteter kan nævnes søndagsskolevirksomhed, håndarbejdsaftener og sangkor for såvel voksne som børn. Forbundets forlag har til huse i missionshuset i Tórshavn. Forlagets bøger sælges fra den lutherske boghandel samme sted. Forbundets bog- og båndcentral ligger i Klaksvík, hvorfra pakker med bøger og bånd fordeles til skibene. Forbundets nyeste aktivitet er lejrstedet "Lívd" i Haldarsvík, som blev taget i brug i 1981, og som er beregnet for børnelejre, ungdomslejre og bibelkurser.

Det økonomiske grundlag for missionsforbundet er frivillige gaver. Forbundet ledes af en 5 mand stor bestyrelse.

KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN

Brødremenigheden

Det, som i dag er kendt under betegnelsen "Brødremenigheden", opstod ved William Sloan's virksomhed fra 1865. Den står uden for folkekirken, og den forkynder fuld og evig frelse ved omvendelse og tro på Jesus Kristus. De troende bliver døbt, og derfor kaldes de ofte "baptister" (døbere).

Der findes forsamlinger (menigheder) i Tórshavn og en række bygder. På grund af organisationsformen kan der ikke angives nøjagtigt medlemstal, men man regner med, at forsamlingerne omfatter 7-10% af befolkningen.

Der er 34 forsamlingshuse omkring på øerne, heriblandt "Ebenezer" i Tórshavn, og i 28 forsamlingshuse holdes der regelmæssige møder (brødsbrydelse og evangelisk møde søndag, bedemøde og opbyggelsesmøde en dag om ugen). Desuden er der søndagsskole og i forbindelse hermed forskellige aktiviteter for børn. I bygden Vatnsoyrrar anvendes huset "Zarepta" til sommerlejre. I 1986 ferierede ca. 1.570 børn i 7 aldersmæssigt opdelte grupper for en uge ad gangen.

I menigheden udsendes tidsskrifterne "Sunnudagsskúlin" og "Leirkerið". Forlaget "Leirkerið" udgiver forskellige kristelige bøger og pjecer.

Den færøske bibel i Victor Danielsens oversættelser er udgivet af menigheden - det nye testamente i 1937 og hele bibelen i 1949. Denne bibeludgave er udkommet i 36.000 eksemplarer. Menighedens salmebog indeholder 1192 salmer på færøsk.

Der er 4 missionærer ved forsamlingerne på Færøerne og andre er rejst afsted til arbejde i Grønland, på Island, i Venezuela, i New Guinea, på Filippinerne, i Senegal og i Danmark. I Danmark arbejdes specielt blandt færinger.

Alt arbejde i menigheden er frivilligt, og der er ikke institueret nogen fælles ledelse for Færøerne.

Alle økonomiske forhold, herunder også støtte til missionærenes arbejde, ordnes inden for forsamlingerne.

Brødremenigheden sender seks gange om året et evangelisk program i den færøske radio, og der sendes en gang om ugen et kort evangelisk program gennem TRANS WORLD RADIO i Monte Carlo. Endvidere sendes der ti evangeliske udsendelser og tolv aftenandakter årligt i det færøske fjernsyn.

Den katolske kirke

Den katolske menighed på Færøerne er en del af bispedømmet København, der omfatter Danmark, Færøerne og Grønland.

Menighedens opgave er at vidne om Guds kærlighed for det færøske folk og at arbejde for kristen kærlighed, fred og retfærdighed menneskene imellem. Den katolske kirke på Færøerne betragter sig som en del af den kristendom, der er dybt rodfæstet i befolkningen.

Menigheden består af ca. 50 medlemmer, heraf 10 franciskanersøstre og en sognepræst. Der afholdes en daglig gudstjeneste i klostret KERIT, Varðagøta 16, Tórshavn. Om søndagen og på de større helligdage fejres en højmesse i Mariukirkjan, Varðagøta 10. Søndag bedes aftenbøn (Vesper) hos søstrene i KERIT.

Den katolske kirke har en kirke i Tórshavn, Mariukirkjan, der i løbet af 1987 vil blive flyttet til Mariugøta, hvor også præstegården ligger. Franciskanersøstrene har deres eget kloster, KERIT, i Varðagøta. Søstrene er engagerede i Skt. Frans' skole (kap. 8) og driver Skt. Josefs Børnehaven.

Frelsens Hær

Frelsens Hær er en international, evangelisk og social organisation med "Den hellige Skriffs Gamle og Nye Testamente som den eneste rettesnor for kristelig tro, lære og liv". Frelsens Hær's mål er sammen med kristendommen iøvrigt at kæmpe for, at alle mennesker skal "underkaste sig den Herre Jesu Kristi herredømme". Man søger at nå dette mål ved et forebyggende og opbyggende arbejde blandt børn og unge, samtidig med at man driver et udadvendt og oplysende arbejde af både praktisk og åndelig karakter.

Frelsens Hær har 89 soldater, der er 20, der spiller i horn-orkesteret, og i hjemmeforbundet er der ca. 50 søstre. Der er 40 spejdere og 30 i sanggruppen "Juniorgospel", medens ca. 90 børn kommer i søndagsskolen. To officerer er heltidsansatte, medens 19 underofficerer virker som ledere i grupper m.m. i deres fritid. Frølsens Hær har afdelinger i Tórshavn og i Vágur.

I 1985 afholdtes 259 og i 1986 266 møder og gudstjenester for børn og unge, medens der for voksne i de samme år blev afholdt henholdsvis 290 og 272 møder og andre sammenkomster.

Den frie evangeliske menighed

Menigheden, der arbejder mest sammen med pinsemenigheden i Norge, arbejder ud fra bibelens ord i Joh. 17,3 om det evige liv, som er at kende den eneste sande Gud og den, som Gud har sendt, Jesus, Jesu ord i Joh. 17,24, "hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig før verdens grundlæggelse" og Ap. 2,41.

Menigheden har 159 medlemmer (voksendøbt), og menighedens søndagsskole samler 50 børn. Ledelsen består af en forstander og seks "ældstebroere". Menigheden støtter 1 missionær i "Embarcacion Argentina".

Der holdes omkring 250 møder årligt, idet der holdes faste evangeliske møder tirsdag og torsdag aften samt 2 møder på søndage. Herudover holdes om sommeren friluftsmøder om onsdagen.

Syvende-dags adventisterne

Syvende-dags adventisterne, der blev organiseret i USA i 1863 og fik fodfæste på Færøerne i 1919, har kirkehistorisk set rod i den radikale reformation (16. årh.), som udmundede i de pietistiske og puritanske vækkelsesretninger i England (17.-18. årh.) og i USA (18.-19. årh.). Kirkesamfundet er en international missionsbevægelse, der virker i 98% af alle verdens lande. Missionen driver en omfattende skole- og sundhedstjeneste. Bevægelsen ønsker at blive kendetegnet med dem, "der holder fast ved Guds bud og troen på Jesus". (Joh. Åb. 14,12). Derfor forkyndes Jesus Kristus som verdens eneste frelser, og man lever i håbet om Kristi snarlige genkomst, idet man efter de ti bud hviler på den syvende dag og mindes Kristi skabende og forløsende virksomhed.

I 1986 var 96 medlemmer (voksendøbt), hovedsagelig fra Tórshavn og Kollafjørður området. Hver lørdag er der bibelstudium,

hvor medlemmerne samtaler om et i forvejen bestemt emne. Bagefter samles menigheden til gudstjeneste.

Adventistsamfundet driver, som en del af sin virksomhed, en børneskole med 65 elever og 5 fuldtids ansatte lærere. Skolen har fra 1. til 7. klasse. Endvidere omfatter samfundets virksomhed en fysioterapiklinik "Skodsborg" som ligger i Tórshavn. Menigheden driver også en søndagsskole med omkring 40 børn.

I 1986 udgav Adventistsamfundets bogforlag et fem binds bogværk for børn på færøsk. Dette kendetegner den vægt, som samfundet lægger på litteratur, som sælges fra dør til dør, og som også fås i boghandelen.

Resultatet af den årlige indsamling "Hjælpeaktion" som er hjælp til udviklingslandene, i dette tilfælde Afrika, blev i 1986 151.000,00 kr.

Jehovas Vidner

Jehovas Vidner er et internationalt, kristent samfund af forkyndere. I mere end 200 lande og områder forkynnder de, at Guds rige med Jesus Kristus som konge er oprettet i himmelen, og at dette rige vil gribe ind i jordens anliggender. De forkynnder, at den nuværende verdensordning nærmer sig sin afslutning, fordi Gud, hvis navn er Jehova, snart vil fjerne ondskaben og det, der står bag ondskaben. Derefter vil Paradiset, tusindårsriget, blive en realitet. Da Bibelen er Guds budskab til mennesker, bygger Jehovas Vidner deres tro og lære på den og tilskynder til flittigt bibelstudium både privat og ved deres møder, og de opfordrer andre til at gøre det samme.

På Færøerne findes der menigheder i Tórshavn, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri. Mødestederne kaldes rigssale, og Jehovas Vidner bygger dem selv. Der er rigssale i Tórshavn, Runavík og Tvøroyri. I Klaksvík holdes møderne i private hjem.

Der er 100 aktive vidner, forkyndere, på Færøerne, men der er flere, som føler sig knyttet til menigheden. Ved områdestævnet i 1986 var der 176 til stede, og ved den årlige højtid til minde om Jesus Kristi død var der 156 til stede.

FILADELFIA-menigheden

FILADELFIA-menigheden i Tórshavn er en pinsemenighed. Dette navn gav folk denne bevægelse, fordi den bygger på de begivenheder, der fandt sted første pinsedag, jfr. Ap. 2. kap. Bevægelsen accepterede dette og vedkendte sig dette navn.

FILADELFIA er tilknyttet bevægelsen i de nordiske lande og samarbejder med denne bevægelse således, at hver menighed er selvstændig, (suveræn), men dog har et godt samarbejde med alle de andre menigheder.

Medlemstallet er ca. 150. For at blive medlem forlanges det, at vedkommende er genfødt og døbt i henhold til skrifterne. Menigheden er etableret med et ældsteråd, og hvis der er behov herfor, kan den udnævne en forstander, der arbejder sammen med ældsterådet.

Alle aktiviteter udføres i nært samarbejde med rådet. Ledere og ansvarshavende bliver valgt efter anbefaling af rådet, og de bliver derefter indsat til arbejde på det månedlige menighedsmøde. Der bliver ført forhandlingsprotokol for alle menighedsmøder og ældsterådsmøder. De økonomiske forhold bliver gjort medlemmerne bekendt på hvert menighedsmøde. På årsmødet bliver et revideret regnskab forelagt sammen med andre problemer, der har medlemmernes interesse.

Finansieringen af menigheden foregår ved personlige gaver og kollekt ved morgengudstjenesten og på menighedsmøderne. Tiende bliver ikke forlangt, men der er mange, som giver tiende.

ANDRE TROSSAMFUND

Bahá'í troen

Bahá'í troen er et selvstændigt trossamfund, som bygger på Bahá'í-lááh's lære. Bahá'ere tror, at Bahá'í-lááh er den forjættede, som er blevet profeteret om i alle religioners skrifter, som skal indstifte verdensfreden og gøre verden til en enhed. Bahá'í samfundene i Tórshavn og i Toftir er blandt de 112.000 centre omkring hele verden, som vejledes af Retfærdighedens Verdenscenter i Haifa, Israel, hvilket er den højeste myndighed for Bahá'í troen.

Bahá'í troen startede i Tórshavn i 1954 og det første åndelige distriktsråd for Bahá'í i Tórshavn blev stiftet i 1973. Der afholdes møder regelmæssigt hver uge, ligesom der arrangeres bønemøder og læseringe. Derudover holdes der 9 særlige helligdage.

Bahá'í samfundet på Færøerne har en bygning i Tórshavn, købt med støtte fra Bahá'í verdensrådet. Hele arbejdet finansieres fuldt ud af det, som trosfællerne frivilligt giver til sagen. Bahá'í troen er ikke knyttet til nogen kirkelige reglementer og har hverken præster eller ritualer. Den er ikke-politisk og Bahá'í'ere får ikke lov til at deltage i politisk arbejde eller at sidde i politiske stillinger.

Bahá'í's verdensråd har en vis tilknytning til De forenede Nationer, nemlig som rådgivende myndighed i det økonomiske og sociale råd og i børnehjælpsfonden hos FN.

Bahá'í's grundregler er følgende: Guds og hans profeters enhed. Menneskehedens enhed. Samme grundlag for alle religioner. Selvstændig og uafhængig søgen efter sandheden. Videnskab og tro skal arbejde sammen. Ligestilling mellem mand og kvinde. Alle fordomme skal udryddes. Uddannelsespligt i samtlige lande. Åndelig løsning på økonomiske hårdknuder. Et internationalt hjælpesprog. Verdensomfattende fred, som ligger i hænderne på en verdensomfattende regering. Samtlige mindretalsgrupper skal have ret til at leve i fred med sine kulturelle særpræg.

Kap. 11

KULTURELLE FORHOLD, IDRET M. V.

RADIO

Útvarp Føroya (Ú.F.) startede sine udsendelser i 1957. Ú.F. administreres på den måde, at direktøren, der er tjenestemand under landsstyret, står for den daglige ledelse, og radiorådet (bestående af et 6-mandsudvalg, hvoraf 5 medlemmer vælges af lagtinget og 1 af lytterforeningen) fastlægger hovedlinierne for programlægningen.

På mellembølge sender radioen på 531 kHz (565 m) med en 5 kilowattsender. Radioen har fået tilladelse til at sende med en 200 kilowattsender på denne frekvens til den færøske fiskerflåde og til færinger udenlands, og man er påbegyndt forberedelserne til en ny mellembølgesender.

På FM-båndet sendes fra 3 hovedstationer, beliggende i Suðurstreymoy (3 kilowatt), Borðoy (2 kilowatt) og Suðuroy (2 kilowatt). Endvidere findes der 8 mindre sendere, hvoraf 4 er på 10 watt hver, medens de andre 4 er på 1 watt hver. Stereoudsendelser kan høres over hele landet.

Det nye radiohus blev færdigt på selve 25-årsdagen for radioen, den 6. februar 1982 og rummer alle radioens aktiviteter. Gulvarealet er på 2.000 kvadratmeter.

Af hensyn til sit pladearkiv har Ú.F. etableret et samarbejde med Danmarks Radio gennem en direkte forbindelse mellem computerne i de to radiohuse.

Radioens sendetid blev også forøget i 1986 og sender nu så at sige hele dagen i vinterhalvåret. Den samlede sendetid var i 1986 3.914 timer mod 3.578 timer i 1985. Dette er en stigning på 700 sendetimer på 2 år. I løbet af de sidste 5 år er radioens sendetid næsten fordoblet.

Der blev også ansat flere medarbejdere på Ú.F. til at lave udsendelser til den forøgede sendetid.

Fra september til maj måned er radioens sendetid om hverdagen fra kl. 07.15 til 13.00 og fra 15.00 - 21.15. Om lørdagen sendes til kl. 22.00 og om søndagen fra kl. 10.00 - 19.00.

Útvarp Føroya producerer alle programmer selv, og alle udsendelserne er på færøsk. I forbindelse med den udvidede sendetid i 1986 startede man nye programmer og forlængede andre.

Børneudsendelserne øgedes væsentligt i 1986 og blev sendt hver dag. Som noget nyt blev der produceret udsendelser om sociale forhold, samtidig med at man fortsatte med de ret nye programmer, som f.eks. fiskeriudsendelser, ungdomsudsendelser og lokaludsendelser.

Desuden fortsatte man de aktuelle reportager af forskellig slags, litteraturudsendelser, hørespil, sprogudsendelser, naturudsendelser, interviews, foredrag om færøsk historie og natur, gættekonkurrencer, underholdningsudsendelser og oplæsning af færøske romaner og bygdehistorie.

Omkring 1/5 af radioens sendetid er nyheds- og aktualitetsudsendelser, hvorefter der sendes lo kortere eller længere udsendelser hver dag. Hovedudsendelserne sendes midt på dagen med 15-20 minutters varighed og om aftenen med 30 minutters varighed.

I næsten halvdelen af sendetiden sendes musik og musikprogrammer af forskellig art fra klassisk musik til pop.

Tabel 11.1. Færøernes radios udsendelser i 1986

<u>Udsendelsernes art</u>	<u>Sendetid i timer</u>	<u>Sendetid i % af samlet tid</u>
Musik	1.886	48,2
Foredrag	51	1,3
Gudstjenester	77	2,0
Evangeliske møder	10	0,3
Morgenandagter	127	3,3
Oplæsning	145	3,7
Radiospil	40	1,0
Lydcollager	21	0,5
Samtaler	200	5,1
Beretninger	27	0,7
Reportager	197	5,0
Ønskekoncerter	100	2,6
Underholdning	92	2,4
Børne- og ungdomsudsendelser	272	7,0
Lagtingsmøder	26	0,7
Nyheder og aktuelt	643	16,4
<u>Ialt</u>	<u>3.914</u>	<u>100,0</u>
Genudsendelser	490 timer	

Kilde: Utvarp Føroya

FJERNSYN

Ved lagtingslov nr. 77 af 21. maj 1982 blev der skabt lov-hjemmel for etablering af et offentligt fjernsyn på Færøerne, "Sjón-varp Føroya" (SVF).

SVF påbegyndte sine prøveudsendelser den 1. april 1984 samtidig med, at de private fjernsynsforeninger ophørte med deres sendevirksomhed.

Den daglige ledelse varetages af en direktør, medens en bestyrelse bestående af 6 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af lagtinget og 1 af lytterforeningen, godkender de fjernsynsprogrammer, der forelægges af direktøren, og fører kontrol med, at der er balance i udsendelserne.

SVF har en fjernsynsstue og 2 kontrolrum i Tórshavn.

De faste sendetider er:

Søndag	kl. 14.00-23.00
Tirsdag	" 19.20-23.30
Torsdag	" 19.30-23.00
Fredag	" 19.30-23.30
Lørdag	" 15.00-17.00 og 19.30-23.30

Antallet af faste færøske udsendelser er blevet forøget i indeværende år. Udsendelserne er følgende:

Nyhedsudsendelsen "Dagur og Vika" (Dagen og ugen) bliver sendt 3 gange om ugen - tirsdag, torsdag og fredag. Udsendelsen varer i 30 min.

"Á Synini" (Udsigtspunktet/Horisont) er en ugentlig udsendelse, der behandler aktuelle emner fra hjemland og udland. Udsendelsen varer i ca. 45 min.

"Gluggin" (Vinduet) er en udsendelse, der behandler færøske emner af kulturel karakter. Udsendelsen, der varer i 40-50 min., bliver sendt hver anden søndag aften.

På andre søndage sendes også udsendelser med færøsk indhold af ca. 1/2 times varighed, der dækker interviews og reportager.

Tirsdag aften sendes ligeledes færøske aktualitetsudsendelser i 30 til 40 min, bl.a. "Lítlatting" (Minitinget), der sendes hver tirsdag, når lagtinget er samlet. Udsendelsen dækker debat blandt politikerne om aktuelle politiske spørgsmål.

Udsendelser for børn sendes 3 gange om ugen - tirsdag, fredag og lørdag. To af disse udsendelser er udenlandske, men med færøsk

tekst og tale, medens den tredje er produceret at det færøske fjernsyn. Sendetiden er normalt 30 min.

Gudstjeneste eller evangelisk møde sendes hver søndag om eftermiddagen, og hver søndag aften afslutter fjernsynet med andagt.

To færøske udsendelser genudsendes søndag eftermiddag.

I fjernsynets første levetid kom det meste af stoffet fra det danske fjernsyn, men nu er der også indgået aftaler med det norske og svenske fjernsyn om at få udsendelser derfra. Disse udsendelser bliver tekstet på færøsk, hvor det er nødvendigt.

Det færøske fjernsyn køber ligeledes en del aktuelle udsendelser fra BBC. Ca. 2/3 af de aktuelle udenlandske udsendelser kommer derfra og bliver også forsynet med færøsk tekst og tale.

I 1985 er SVF påbegyndt udsendelser via satellit. Fjernsynet får dagligt ca. 20 minutters nyhedsstof via satellit fra stationen Visnews i London. Denne station sender også nyheder på telex via satellit.

Derudover har fjernsynet fået tilladelse til at anvende nyhedsstof og andet stof fra en amerikansk satellit.

I 1986 har fjernsynet stadig forøget den del af det udenlandske stof, som har færøsk tekst.

SVF's drift finansieres over fjernsynslicensen, som i 1986 udgjorde 900 kr. pr. fjernsynsmodtager.

Der var tilmeldt 9.000 fjernsynsmodtagere pr. 31. december 1986.

Tabel 11.2. Fjernsynets udsendelser i perioden 1. januar til 31. december 1986

	Fær. prod/ tekst. til fær. timer/ min.	Fær. sende- tid i %	Uden- landsk prod. udsend. timer/ min.	Uden- landsk sende- tid i %	Sende- tid ialt timer/ min	Samlet sende- tid i %
Nyheder	77:59'	11,9			77:59'	5,3
Samfundsforh./ aktuelt	76:62'	20,25	51:16'	4,9	128:18'	8,7
Kultur	40:29'	6,4	121:44'	6,6	162:13'	10,9
Gudstjenester/ krist. møder/ andagt	67:23'	10,3	2,12'	0,2	69:35'	4,7

(fortsættes)

Fjernsynets udsendelser i perioden 1. januar
til 31. december 1986 (fortsat)

	Fær. prod/ tekst. til fær. timer/ min.	Fær. sende- tid i %	Uden- landsk prod. udsend. timer/ min.	Uden- landsk sende- tid i %	Sende- tid ialt timer/ min	Samlet sende- tid i %
Sport	.	.	184:25'	28,4	184:25'	12,4
Skuespil/TV-spil	3:76'	1,5	60:40'	5,8	64:56'	4,4
Spillef./TV-film	18:32	14,0	374:47'	19,9	393:19'	26,5
Underholdning	9:47	3,1	171:75'	28,5	182:02'	12,3
Klassisk musik	3:51'	0,6	44:16'	4,7	48:07'	3,2
Lettere musik	12:53'	2,0	56:97'	5,0	70:30'	4,8
Kor	4:31'	0,7	.	.	4:31'	0,3
Børneudsendelser	72:76'	27,2	10:47'	1,1	84:03'	5,7
Ungdoms- udsendelser	3:71'	2,4	7:55'	0,8	12:06'	0,8
<u>Ialt</u>	<u>393:70'</u>	<u>100,0</u>	<u>1087:54'</u>	<u>100,0</u>	<u>1480:04'</u>	<u>100,0</u>

Bem.: Færøske producerede/oversatte udsendelser omfatter 26,6% og udenlandske udsendelser 73,4% af den samlede sendetid.

Kilde: Sjóðvarp Føroya

AVISER

Der udkommer 12 aviser, hvoraf 9 i Tórshavn. Ingen avis udkommer daglig. Dimmalætting, Sosialurin og Dagblaðið udkommer 3 gange ugentlig. 14. September og Oyggjatiðindi 2 gange om ugen. Norðlýsið, Tingakrossur, Fríu Føroyar, Suðuroyartíðindi og Fiskitíðindi kommer 1 gang om ugen.

Avisernes oplagstal pr. 1. december fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 11.3. Avisernes oplagstal pr. 1. december

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Dimmalætting	8.900	9.900	11.300	12.300	12.600
14. September	3.650	4.000	3.750	3.500	3.000
Socialurin	2.500	2.700	5.500	6.000	6.000
Dagblaðið	2.650	3.500	5.000	4.800	4.800
Oyggjatiðindi	1.500 ¹⁾	-	5.500	5.000	5.000
Norðlýsið	1.200	1.700	2.100	1.300	1.200
Tingakrossur	1.030	900	1.500	2.000	1.800

(fortsættes)

Avisernes oplagstal pr. 1. december (fortsat)

Fríu Føroyar	-	-	-	1.100	1.200
Fiskitíðindi	-	-	-	3.000	3.000
Suðuroyartíðindi	-	-	-	1.500	1.300
Havnarblaðið	-	-	-	5.000	5.600
Eystur Oyggjin ²⁾	-	-	-	-	1.500
Glaðustrok ³⁾	-	-	1.600	-	-
Ialt	21.430	22.700	36.250	45.500	47.000

1) Fjarðbúgvín.

2) Udkom første gang i november 1986.

3) Afholdsbevægelsens blad. Er ikke udkommet siden juni 1985.

Kilde: Avisredaktionerne

Fem af aviserne må betragtes som talerør for hvert sit politiske parti, Dagblaðið for folkeflokk, Dimmalætting for sambandsflokk, 14. September for tjóðveldisflokk, Sosialurin for socialdemokratiet og Tingakrossur for selvstyreflokk. Norðlýsið (Klaksvík), Suðuroyartíðindi (Tveroyri), Eystur Oyggjin (Fuglafjørður) og de tre Tórshavn-aviser Oyggjartíðindi, Fiskitíðindi og Havnarblaðið er ikke tilknyttet noget bestemt parti. Oyggjartíðindi må ses som en efterfølger for Fjarðbúgvín, som ophørte i 1974. Fríu Føroyar er en socialistisk avis, der ikke er tilknyttet noget bestemt parti.

BØGER

Bogudgivelser

I 1986 udkom ialt 113 (99) værker på færøsk, 58 (66) originale og 55 (33) oversættelser. Af det samlede antal bøger var der 13 genoptryk. Tallene i parentes er de tilsvarende tal for 1985. Det samlede antal trykte bøger på færøsk siden den første bogs fremkomst i 1822 er hermed på 2.144 bøger.

Uden for Færøerne udkom i 1986 31 (42) bøger skrevet af færinger eller som vedrørte Færøerne - 19 på dansk, 4 på engelsk, 5 på svensk og 5 på andre sprog. Skuespillet "Líkasum" (Ligesom) af Rói Patursson udkom på dansk i to forskellige udgaver. Chr. Matras' digtsamling "Úr sjón og úr minni" (Set og husket) udkom på engelsk og svensk. Romanen "Rekamaðurin" (Strandhuggeren) af Jens Pauli Heinesen udkom på nynorsk, og en novellesamling efter Hanus Andreassen, "Den andra vägen och andra berättelser" udkom på svensk, også som lydbyg.

Af de 55 oversættelser til færøsk er 17 fra dansk, 11 fra engelsk, 7 fra svensk, 6 fra tysk og 14 fra andre sprog.

Foruden de 113 bøger på ialt 10.686 sider (11.563) og en samlet bogladepris på kr. 9.057,- (kr. 8.626,-) blev der på Færøerne udgivet 3 bøger på dansk, ialt 290 sider, og prisen på disse bøger var kr. 405,-.

Årets bogproduktion kan opdeles i følgende kategorier: 4 (3) romaner, 7 (5) novellesamlinger, 8 (9) skuespil, 3 (9) digtsamlinger, 43 (26) børnebøger og 9 (7) skolebøger, og for faglitteraturens vedkommende: religion 8 bøger (11), skole og samfund 7 bøger (12), topografi, historie, biografi 15 bøger (14), samt anden faglitteratur 9 bøger (14).

Tabel 11.4 viser, at 41% (28%) af titelantallet blev trykt i udlandet.

Tabel 11.4. Bøger udgivet på færøsk i 1986

	<u>Skønlitteratur</u>					
	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Fagliteratur</u>	<u>Skolebøger</u>	<u>Børnebøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Originale værker</u>						
Trykt på Færøerne	2	7	26	6	2	43
Trykt i Danmark	3	2	5	1	4	15
<u>Oversættelser</u>						
Trykt på Færøerne	6	2	4	2	10	24
Trykt i England			1			1
Trykt i Danmark					7	7
Trykt i Tyskland			3		2	5
Trykt i Italien					8	8
Trykt i Portugal					4	4
Trykt i Malaysia, Spanien, Taiwan og Hong Kong					6	6
Trykt ialt i 1986	11	11	39	9	43	113
Trykt ialt i 1985	10	9	47	7	26	99
Trykt ialt i 1984	10	8	49	10	18	95

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Foruden de 113 bøger, der udkom i 1986, udkom der også 39 (36) julebøger, almanakker og andre årbøger, samt 61 (54) blade og tidskrifter. 8 blade, der udkom i 1985, er holdt op, medens 11 af de i 1986 udkomne blade er nye.

Den 11. december 1986 blev M. A. Jacobsens litteraturpris til-
delt Hanus Andreassen (skønlitteratur) og Hans J. Debes (faglitte-
ratur). Ved samme lejlighed uddeltes Tórshavn byråds børnebogspris
til børnebogsforlaget Nýlendi og Dropin.

Den 4. marts 1986 blev Rói Patursson på Københavns Rådhus til-
delt Nordisk råds litteraturpris 1986 for digtsamlingen "Líkasum".
Det er første gang, en bog på færøsk får denne hæderspris.

Tabel 11.5. Den færøske bogproduktion 1986

<u>Fordelt efter sprog</u>	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit- teratur</u>	<u>Skole- bøger</u>	<u>Børne- bøger</u>	<u>Ialt</u>
Oversættelser til fær.						
fra amerikansk	-	-	1	-	1	2
fra dansk	1	-	3	2	11	17
fra engelsk	2	-	2	-	7	11
fra islandsk	-	-	-	-	2	2
fra norsk	1	-	1	-	3	5
fra svensk	1	-	-	-	6	7
fra tysk	-	-	-	-	6	6
fra andre sprog	1	2	1	-	1	5
Oversættelser ialt	6	2	8	2	37	55
Orig.udg.på færøsk	5	9	31	7	6	58
Ialt	11	11	39	9	43	113

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Tabel 11.6 Den færøske bogproduktion i 1986 (sideantal-bogladepris)

	<u>Orig. sprog.</u>		<u>Oversættelse</u>	
	<u>Sider</u>	<u>Kroner</u>	<u>Sider</u>	<u>Kroner</u>
Romaner				
Noveller				
Skuespil	576	590,-	878	670,-
Digte				
Sange	839	438,-	125	163,-
Faglitteratur	3.578	3.093,-	1.856	406,-
Skolebøger	609	628,-	197	220,-
Børnebøger	138	339,-	1.890	2.510,-
Orig. sprog ialt:	5.740 sider	kostede kr. 5.088,-	58 orig. sprog	
Oversættelser ialt:	4.946 sider	kostede kr. 3.969,-	55 oversætt.	
Ialt	10.686 sider	kostede kr. 9.057,-	113 bøger	

Kilde: Føroya landsbókasavn

Biblioteksvæsen

Ved hjemmestyreordningen blev biblioteksvæsenet overtaget som færøsk særanliggende og Føroya Landsbókasavn, oprettet i 1928 som selvejende institution, blev samtidig lagt under landsstyret og fik ved lov fra 1952 pålagt opgaver som nationalbibliotek, overcentral og bibliotekstilsyn. Biblioteket skal samle al færøsk litteratur og så vidt muligt al litteratur, der vedrører Færøerne. Endvidere skal Landsbókasavnið som central- og forskningsbibliotek "virke for udbredelse af kundskaber og oplysning i landet". Det har tilsyn med folkebibliotekerne, fordeler lagtingets bevillinger og sørger bl.a. for boganskaffelse og katalogisering til de biblioteker, der ikke har dertil uddannet personale.

Landsbókasavnið modtager og fordeler pligtafleveringen (fire eksemplarer) fra landets trykkerier og har desuden ret til yderligere frieksemplarer til sine udenlandske bytteforbindelser.

I tilknytning til bibliotekets færøske afdeling udarbejdes nationalbibliografien, en registrering af alt materiale vedrørende Færøerne - siden 1940 trykt som selvstændigt tillæg til Dansk Bogfortegnelse.

Af bibliotekets samlede budget for 1986 på 3.753.000 kr. er 500.000 kr. bevilget til indkøb og indbinding af bøger, til abonnement på aviser og tidsskrifter samt til køb af andet materiale.

Bogbestanden er på 98.700 bind, heraf 17.570 i forskningsafdelingen. Biblioteket har desuden 460 tidsskrifter, 284 mikrofilm (hovedsagelig færøske aviser) samt et kort og billedarkiv.

Landsbókasavnið har i 1985 (3/4 år) udlånt 6.075 bøger til 2.144 lånere. Til 22 bygder og 14 skibe blev der udleveret ialt 57 bogkasser med 2.900 bøger, imod 3.376 forrige år.

I 1986 udlånte Landsbókasavnið 9.876 bøger til 3.409 lånere.

Der føres ikke statistik over den ret omfattende benyttelse af materialet fra den lukkede færøske afdeling, som indeholder 7.034 bøger, 722 håndskrifter, 5.550 pjecer, 774 grammofonplader og kassettebånd foruden forskelligt andet materiale.

Lån fra udenlandske biblioteker har været 635 (303) bøger, foruden et mindre antal fotokopier, mikrofich etc.

For at tilbyde bygderne en bedre biblioteksservice har landsbókasavnið etableret en ordning med en bogbus til dele af Streymoy og Eysturoy. Siden midten af marts måned 1985 har en dertil indrettet, lejet bus, der rummer 4.000 bøger, taget sig af denne biblioteksservice. I 1986 kørte bussen i 129 (98) dage. I denne

periode har 8.354 (5.581) lånere lånt 23.175 (13.044) bøger.

I 1986 fik biblioteket bevilling til læsemateriale til blinde og andre, som ikke kan læse almindeligt tryk. I samarbejde med Útvarp Føroya (Færøernes Radio), Statens Bibliotek og Trykkeri for Blinde og Islands Blindebogsamling har man fået de fire første lyd-bøger på færøsk og den første bog i blindeskrift, "Klokken ringer" efter Martin Joensen og fremstillet på Island.

Bibliotekets håndskriftssamling udvides fortsat. Af sær-samlinger af håndskriftsmateriale kan nævnes Dr. Jakobsen-samlingen, Maria R. Mikkelsen-samlingen, Hans Andr. Djurhuus-samlingen og Chr. Bærentsen-samlingen. Nævnes skal desuden V. U. Hammershaimb-samlingen, der kom til veje i samarbejde med barnebarnet, professor Erling Hammershaimb, og Chr. Matras. I denne samling er der kommet flere værdifulde bilag til i 1986.

Til håndskriftssamlingen har biblioteket også tilvejebragt kopier af håndskrifter, der er arkiveret på Det kgl. Bibliotek og Dansk Folkemindesamling, bl.a. af Fugloy-bogen.

Derudover har biblioteket fået bøger, tidsskrifter og særtryk som gave fra enkeltpersoner, biblioteker og andre institutioner på Færøerne og i udlandet. I 1986 har Landsbókasavnið for Færøernes landsstyre forberedt og afleveret en boggave til Føroyingafelagið i Esbjerg.

På biblioteket har der været afholdt møder, forskellige kurser og forevisninger. Derudover har flere skoleklasser, især fra højere skoler, fået instruktioner i biblioteksbenyttelse m.m.

I 1986 blev en bogbinder ansat på deltid på landsbiblioteket.

Af landets 50 kommuner har de 35 med næsten 23% af befolkningen ikke noget bibliotek. Det eneste heltidsbibliotek uden for Tórshavn, der har åbent hver dag, er Klaksvík bibliotek (oprettet i 1952).

De 12 af folkebibliotekerne, der kun har åbent ganske få timer om ugen, er både folke- og skolebiblioteker. De har fra 885 til ca. 8.300 bøger hver, ialt 65.522 bøger. Disse små biblioteker udlånte i 1985 25.232 bøger. I 1986 blev der oprettet et nyt folkebibliotek i Strendur.

Býðarbókasavnið i Tórshavn, der er oprettet i 1969, udlånte i perioden 1. april - 31. december 1985 70.537 bøger, hvilket er en stigning på mere end 100% på 10 år. Statistikken viser også, at interessen for faglitteratur er lige så stor som for skønlitteratur.

Udlånet af færøske bøger har alle årene været ca. 10%. Fra danske biblioteker har man hvert år lånt ca. 300 bøger. Foruden den i tabel 11.7 nævnte bogbestand har biblioteket en flittigt benyttet læsesal med færøske såvel som udenlandske aviser og tidsskrifter. På børnebiblioteket var der pr. 31. december 1985 15.385 bøger, og i 1985 (1. april - 31. december) var udlånet 37.015 bøger, hvilket svarer til ca. 60% af bibliotekets samlede udlån.

I vinterhalvåret har der været filmforevisninger for børn hver onsdag. Derudover har børneinstitutioner og vuggestuer i Tórshavn samt enkeltpersoner haft forskellige aktiviteter for børn hver torsdag.

Byrådet har vedtaget, at der skal bygges et nyt bibliotek i byens centrum i nærheden af de nuværende lejede lokale, og landstytret har i efteråret 1986 givet principielt tilsagn om 50% i støtte til byggeriet.

Ifølge folkeskoleloven fra 1979 skal der findes biblioteker på samtlige skoler. Endnu er der kun få direkte skolebiblioteker foruden de 5, som nu er i skolerne i Tórshavn. Disse 5 skolebiblioteker har udlånt 44.841 bøger. Medens man venter på skolebiblioteksordningens endelige gennemførelse og den nødvendige landscentral, står landsbiblioteket for de fleste bibliotekers bogindkøb og registrering.

I februar 1984 nedsatte landstytret en arbejdsgruppe, som skulle undersøge, hvorvidt man ved en iøvrigt tiltrængt revision af den samlede bibliotekslovgivning kunne indpasse skolebibliotekerne i denne og i bekræftende fald at fremsætte lovforslag herom. Dette arbejde er endnu ikke afsluttet.

Biblioteket ved flyvestationen i Mjærkadalur er ikke med i den færøske biblioteksordning, men er under landsbibliotekarens tilsyn. Den 31. december havde dette bibliotek 3.378 bind, og udlånet i 1986 var 1.223 bind.

I 1986 var biblioteksafgiften til forfattere på ialt kr. 64.200,- fordelt til 82 færøske forfattere, som repræsenterede i alt 7.424 bind på folkebibliotekerne. Der blev kr.8,65 til hvert eksemplar.

Tabel 11.7. Folkebibliotekernes virksomhed 1/4-31/12-1985

Hjem- sted	Befolk- nings grund- lag pr. 1/1 1987	Antal bind pr. 31/12 1985	Til- vækst 1985	Antal udlån 1985	Antal lånere 1985	Udgif- ter bogkon- to	Samle- de udg. 1985	Antal udlån pr. udg.låner 1985
Fugla- fjørður	1.635	6.964	1.211	2.620 ¹⁾	468	134.470	293.317	6
Gilja- nes	1.868	4.969	254	1.320	260	17.504	32.423	5
Glyv- rar	2.398	7.212	333	6.055	494	42.600	56.522	12
Klaks- vík	4.877	18.746	579	10.749	1.012	61.372	313.842	11
Kolla- fjørður	845	6.101	518	884	145	47.736	64.290	6
Leirvík	803	1.672	351	2.582	140	62.474	76.346	18
Oyra- bakki	446	2.629	-59	680	80	7.590	8.670	9
Sør- vágur	987	6.515	460	1.057	54	19.825	33.701	20
Toft- ir	1.052	4.037	218	1.718	198	3.031	37.092	9
Tórshavn	13.636	57.781	1.071	70.537 ²⁾	6.023	747.211	2.675.488	12
Tvær- oyri	2.127	8.258	266	2.505	330	32.517	57.754	9
Vágur	1.729	8.228	461	2.421	658	63.334	99.391	4
Vest- manna	1.310	8.052	414	3.390	300	48.091	69.487	11
Strend- ur ³⁾	941	885	885	0	0	60.088	69.126	
Ialt 1985	34.654	142.049	7.080	106.518	10.162	1374843	3.887.449	10
Ialt 84/85	36.795	134.969	8.665	147.194	9.146	1445483	4.690.768	16
Ialt 83/84	35.160	126.290	7.612	130.406	8.700	1123972	3.987.448	16

1) Heraf udlånte skolebiblioteket 1.554 bind.

2) Heraf udlånte skolebiblioteket i Tórshavn 44.901 bind.

3) Oprettet 13/3-85.

Kilde: Føroya Landsbókasavn

LANDSARKIVET

Færøernes landsarkiv blev grundlagt den 1. juli 1932 og hed dengang Færø Lands Arkiv.

I 1952 blev arkivet overtaget af hjemmestyret og er således en institution, der hører direkte under landsstyret.

Landsarkivets hovedopgaver er dels at bevare tidligere nedskrevet materiale samt det materiale, der udarbejdes af administrationen og overøvrigheden, dels at tilvejebringe det materiale, som administrationen og øvrigheden mangler i deres daglige arbejde.

Endvidere har landsarkivet pligt til at fremskaffe bøger og diverse akter til forskere, ligesom arkivet udlåner akter til institutioner og arkivets egen læsestue.

Det er ligeledes en del af arkivets arbejde, at indsamle bøger og materiale fra private og enkeltpersoner for på den måde at indsamle og bevare historiske kilder af offentlig og privat oprindelse.

Færøernes Landsarkiv omfatter i dag 5 kilometer hylder. Her opbevares alle akter for rigs- og landsmyndighederne, som er bevarede på Færøerne. Som eksempel kan nævnes sorenskriverens arkiver, lagtingets fra 1615, kirkens fra 1669, landfogedens fra 1706, stiftamtmandens fra 1720, Færø Amts fra 1816, Færøernes lagtings fra 1852, sundhedsvæsenets fra 1812 og syslernes fra omkring 1800.

Pr. 1. december 1986 var der ansat 6½ medarbejder på landsarkivet.

Færøernes Landsarkiv har lokaler i laboratoriebygningen, Debesartrød, hvor hovedarkivet også ligger. Herudover har landsarkivet lejet sig ind i 2 andre lokaler.

Foruden det store arkivmateriale ejer Færøernes Landsarkiv en hel del bøger og andre akter i danske arkiver. Det drejer sig om materiale, som blev sendt til Danmark ved århundredskiftet, og som man endnu ikke har mulighed for at opbevare på Færøerne.

MUSEUM

Føroya Fornminnissavn blev grundlagt i 1898 som en selvejende institution med det formål at indsamle og udstille kulturhistoriske genstande. Ved lagtingslov nr. 32 af 2. maj 1952 etableredes Føroya Fornminnissavn som nationalmuseum, der sorterede direkte under landsstyret, og dets formål blev udvidet med en række administrative og videnskabelige opgaver.

Føroya Fornminnissavns opgaver omfatter forvaltning af fortidsminde- og bygningsfredningsloven, arkæologiske og etnologiske undersøgelser, indsamling og forskning samt bevaring og udstilling af oldsager og indsamlede etnologiske genstande. Desuden fører museet tilsyn med lokalmuseer, som får offentlig støtte efter lokalmuseumsloven.

Museet ledes af landsantikvaren, som desuden varetager fortidsmindeforvaltning, bygningsbevaring, lokalmuseumstilsyn og repræsenterer museet i fortidsmindenævn og overfredningsnævn.

Der er på museet ansat 3 videnskabelige medarbejdere, 1 arkitekt, 3½ museumsassistenter, 1 konservator, ½ museumspædagog og 2 kontormedarbejdere.

Museets kulturhistoriske udstilling blev i 1986 besøgt af 4.601 personer, hvortil kommer 53 skoleklasser med 879 elever.

Fornminnissavnið's bådeudstilling havde i 1986 1.514 besøgende, hvortil kommer besøg af 60 skoleklasser med 805 elever.

Dúvugarður i Saksun havde i 1986 3.033 voksne besøgende, hvortil kommer besøgende børn og skoleklasser.

Føroya Fornminnissavn arrangerer hvert år en særudstilling med kulturhistorisk emne. Den hidtil største udstilling blev arrangeret i 1986 under titlen "Søga og Savn" (Historisk samling), og blev specielt fremstillet i forbindelse med det færøske kulturfremskud, Færøerne i Fokus, i København i april måned. Udstillingen blev til i et samarbejde med Danmarks Nationalmuseum, der stillede en række færøske museumsgenstande til rådighed, bl.a. det berømte inventar fra den middelalderlige Mariakirke i Kirkjubøur. Udstillingen blev i oktober og november vist i Listaskálin i Tórshavn og blev besøgt af 3.800 personer.

Museet udgiver 3 gange årligt tidsskriftet, Mondul, som har 1.600 faste abonnenter.

NORDENS HUS

Nordens hus på Færøerne er opført af Nordisk Ministerråd og Færøernes landsstyre, og husets løbende drift finansieres af ministerrådet (92%) og landskassen (8%).

Nordens hus, som åbnede 8. maj 1983, er et mangesidigt kulturhus på 2600 m², hvis formål er at formidle kultur (herunder forsknings- og undervisningsspørgsmål) mellem Færøerne og det øvrige Norden samt være kulturhus for færøske anliggender på Færøerne.

Huset ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer, hvoraf de 3 vælges af Færøernes landsstyre og de resterende 5 af Nordisk Ministerråd efter forslag fra de respektive landes regeringer. Husets daglige arbejde ledes af en direktør, der udpeges af den siddende bestyrelse i samarbejde med det øvrige personale. Direktør Karin Flodstrøm (Sverige).

Husets virksomhed bygger på et samarbejde mellem såvel færøske sammenslutninger, foreninger og organisationer af forskellig art, som med nordiske institutioner, grupper og enkeltpersoner.

Husets lokaler bliver brugt til mange formål af forskellig art. Færøernes symfoniorkester øver regelmæssigt her, så vel som flere andre musik- og teatergrupper. Foreningen Norden afholder mange af sine møder i huset, og i samarbejde med danseforeningen i Tórshavn bliver der arrangeret børnedans næsten ugentlig i vinterhalvåret. Den færøske radio og det færøske fjernsyn drager også nytte af husets tilstedeværelse i forbindelse med optagelse af programmer af forskellig karakter.

Teatervirksomheden i årets løb har bl.a. omfattet 3 forestillinger af "Hvem er bange for Virginia Woolf" opført af den færøske teatergruppe "Gríma", 3 forestillinger af "Hædersborgere" opført af Klaksvíkar Sjótleikarafelag og 2 forestillinger af gruppen "Lilla Teatern" fra Helsingfors, der gæstespillede med Dario Fo-stykket "Kærlighed". I forbindelse med en kulturuge opførte det norske "Sogn og Fjordane Teater" to forestillinger af Peer Gynt, to børneteaterforestillinger og en lyrisk komedie, "Pigtrådsharpe og Roser". Desuden gæstespillede den svenske Cullberg-ballet, der ved tre forestillinger fremførte "Romeo og Julia" med koreografi af Birgit Cullberg og "På Nordbotten" med koreografi af Mats Ek.

På musikområdet kan bl.a. nævnes aktiviteterne omkring den årlige jazzfestival i august, hvor der hver dag var 4-6 koncerter i løbet af de 4 dage, festivalen varer. Desuden var Nordens Hus vært for 4 musikskoledage, der blev arrangeret i et samarbejde mellem musikskolen og dele af Sønderjyllands Symfoniorkester, og som blev afsluttet med en stor koncert. Desuden har en del nordiske kor, orkestre og solister givet koncert. Den kendte schweiziske dirigent Willie Gohl, besøgte Færøerne igen i år og indstuderede første del af Bach's Johannespassion med et blandet kor.

I 1986 har der været arrangeret en del udstillinger, bl.a. en nordisk frimærkeudstilling, en nordisk maskeudstilling, to fotoudstillinger og en række kunstudstillinger, herunder den traditionelle færøske Olai-maleriudstilling. I forbindelse med en grønlandsk kulturuge dannede Nordens Hus rammen om forskellige udstillinger, film, teater, sang, musik og trommedans.

Endvidere blev det med oplæsning og musik markeret, at den færøske forfatter Rói Patursson blev tildelt Nordisk Råds kulturpris i 1986.

Endelig har huset været vært for en række færøske og nordiske møder og kurser.

TEATRE OG BIOGRAFER

Teatervirksomhed

Den eneste egentlige teaterbygning på Færøerne er Sjótleikarhúsið i Tórshavn (211 tilskuerspladser), der ejes og drives af Havnar Sjótleikarfelag.

Teaterbygningen anvendes også som biograf.

Scener med et forholdsvis udbygget teknisk udstyr findes endvidere i bygdehusene i Húsavík, Sandur, Kollafjørður og Gøta samt i Strendur og Oyrabakki.

Ellers anvender man skoler, idrætshaller og forsamlingshuse til teateropførelser, og der findes scener i de fleste nyopførte skoler. Da disse scener imidlertid som regel er henlagt til gymnastiksale, der ofte er i brug om aftenen, kan de kun i begrænset omfang anvendes af lokale amatørgrupper.

Meginfelag áhugaleikara Føroya (MÁF), landsorganisationen for amatørskuespillere på Færøerne, blev stiftet den 23. september 1979. Organisationen består af 9 amatørforeninger og 2 skuespillere, der ikke er medlem af nogen forening. MÁF blev optaget i nordisk samarbejde den 31. maj 1980 med medlemsskab i Nordisk Amatørteaterråd (NAR). Ligeledes har MÁF været medlem af Færøernes Kunstnerforening (LISA) siden 27. januar 1982, da nævnte forening blev oprettet.

Klaksvík byråd overlod i januar måned 1985 huset "Atlantis Bio" til Klaksvík teaterforening, der selv har restaureret huset, således at det kan bruges til teater. Foreningen står for den daglige drift af huset.

Havnar Sjótleikarfelag (Tórshavn teaterforening) har i 1985/86 fået økonomisk støtte fra Tórshavn byråd til store ændringer af

teaterbygningen (Sjónleikarhúsið). Da huset i oktober måned 1986 igen blev taget i brug, var det med en scene, der er langt større end den gamle, og en ny prøvescene, der forbedrede skuespillernes forhold bag kulisserne betydeligt. Der er ligeledes indrettet plads til et kontor, møde/kursuslokale, depot til kostumer og nye sminke-rum m.m.

I samarbejde med Útvarp Føroya (den færøske radio) var MÁF arrangør for initiativet "Orð og leikur" (Ord og Spil), der blev afholdt i radiohuset i week-end'en 18. - 19. januar 1986 med 20 deltagere. I samarbejde med radioens medarbejdere blev der arbejdet med tekstudlægning, stemmeprov og opløsningsmetoder.

Lørdag den 22. februar var Kvívíkar Sjónleikarfelag vært ved MÁF's 4. skuespillerkongres. Denne kongres er nu en årlig tilbagevendende begivenhed, hvor skuespillere fra alle landets teaterforeninger mødes for bl.a. at hente inspiration og viden i form af forelæsninger, korte kurser og for at fremføre dramatiseringer over bundne opgaver.

MÁF var i dagene 22. - 29. marts 1986 sammen med Nordens Hus arrangør af det hidtil største kursus over emnet "Rødd og rørsla" (Stemme og bevægelse). I dette kursus deltog 24 personer. Der var 3 undervisere, 2 fra Finland og 1 fra Sverige.

I dagene 7. - 11. maj var MÁF arrangør og vært ved et dramatikerseminar på Sandø, hvor forfatteren og dramaturgen Ulla Ryum var instruktør og foredragsholder. I dette seminar deltog 24 skuespillere, forfattere o.a. fra hele landet.

Den 16. - 18. og 20. september var landsorganisationen på vegne af Nordens Hus arrangør og vært ved et kursus for begyndere i tryllekunst og magi. Kurset var arrangeret fra Finlands undervisningsministerium og med 2 finske instruktører. Der deltog 33 personer i dette kursus.

Ligeledes holdt man den 24. og 25. oktober dramatikursus for begyndere under titlen "Skuespil er ikke ord alene" i Tvøroyri for medlemmer af det nylig reorganiserede Tvøroyrar Sjónleikarfelag og andre interesserede på Suderø. Der var plads til 20 deltagere, og kurset var fuldttegnet.

MÁF har i 1986 ladet oversætte 1 skuespil til færøsk. Det drejer sig om børneskuespillet "Mio min Mio" af Astrid Lindgren, oversat af Elin Súsanna Jacobsen.

En af landsorganisationens mange opgaver er at yde konsulent-tjeneste til landets teaterforeninger o.a. Man har i 1986 ydet sådan tjeneste til Tvøroyrar Sjótleikarfelag og til Fuglafjørður, hvor LISA (Færøernes Kunstnerforening) i februar 1987 vil lave en kultur-uge.

Havnar Sjótleikarfelag opførte i maj måned stykket "Úr dýpi Jarðarinnar og út í Rúmdina" (Fra Jordens indre til Universet). Stykket er skrevet og dramatiseret af grupper fra alle landets teaterforeninger og spillet af skuespillere fra alle foreninger. Dette var et af resultaterne fra skuespilkongressen i februar s.å. Der var 3 forestillinger med ca. 600 tilskuere.

I juni-juli spillede Regin Djurhuus Patursson's "Í lýsing" 7 gange i "Sjótleikarhúsið" i Tórshavn for ca. 1.450 tilskuere og samme stykke blev opført 1 gang på nationalteatret i Reykjavík i forbindelse med Nordisk Amatørteaterråd's rådsmøde og teaterfestival i juni måned.

Klaksvíkar Sjótleikarfelag har ved 18 forestillinger opført "Heiðursborgarar" af Brian Friel (oversættelse: Jógvan Ósá og Kaj Gullaksen) i Klaksvík, Tórshavn, Oyrabakki og Skálavík for 2.300 tilskuere. Foreningen har endvidere opført revy i forbindelse med Norðoya-stævnet i juni 1986; revyen blev opført 8 gange for ialt 1.200 tilskuere.

Tvøroyrar Sjótleikarfelag har i Útvarp Føroya (den færøske radio) fremført hørespillet "Tær bygdu eisini Tvøroyri" (Også disse kvinder grundlagde Tvøroyri), skrevet af Heine Hestoy. Desuden har teaterforeningen haft en kulturaften, hvor der var 140 tilhørere/skuere.

Kvívíkar Sjótleikarfelag har i løbet af foråret og efteråret 1986 haft enkelte underholdningsaftener, samt i efteråret forberedt næste opførelse.

Teatergruppen "Royndin", Nólsoy, har ved 3 forestillinger opført "Ástarbrøgd" af Torvald Tu for 250 tilskuere. Desuden har man haft én kultur- og underholdningsaften med 70 tilhørere/skuere.

Teatergruppen "Virkið", Sandur, har ved 4 forestillinger opført "Hjá Dalabóndum" af C. Hostrup. Foreningen har ved 6 forestillinger opført fastelavnsrevy for ca. 600 tilskuere. Desuden har man opført én kabarét og haft én oplæsnings- og sangaften.

Stranda Sjótleikarfelag, Strendur, har i april-maj måneder opført "Elin Maria", novelle af Martin Joensen, dramatiseret af teatergruppen. Stykket blev opført 17 gange i Strendur og Tórshavn for 1.500 tilskuere.

Gríma er den eneste "professionelle" teatergruppe på Færøerne. Dog er det i virkeligheden kun dele af året, at gruppen kan arbejde udelukkende med teateret, da skuespillerne har andet arbejde.

Skuespillerne Mikkjal Helmsdal, Páll Danielsen, Vár Jacobsen og Rosa á Rógvi danner gruppen, der også i 1986 opførte det amerikanske stykke "Hvem er bange for Virginia Woolf", som Elin Súsanna Jacobsen havde oversat. Svenskeren Ewa Wilhelmsson instruerede og det er Edward Albee, som har skrevet stykket. De 2 forestillinger blev i denne omgang set af ca. 150 tilskuere.

I samarbejde med Hotel Borg har man opført en cabaré om aktuelle emner, og de 15 forestillinger blev overværet af ca. 1.500 tilskuere.

Desuden opførte gruppen i juni måned for ca. 200 tilskuere en collage over William Heinesens roman "Tårnet ved verdens ende". Dette stykke vil blive taget op i 1987.

Gríma underviser, som de foregående år, på Tórshavn ungdoms- og aftenskole.

Biografer

Der findes nu 4 faste biografer på Færøerne, idet Sørvágs Bio lukkede i juni 1986.

Tabel 11.8. Biografteatrene's virksomhed i 1986

	<u>Antal pladser</u>	<u>Antal film</u>	<u>Antal fore- stillinger</u>	<u>Antal til- skuere</u>
Leikhús Bio, Tórshavn	208	122	446	42.341
Sørvágs Bio	180	16	30	1.302
Sands Bio	120	15	26	910
Stranda Bio	110	4	5	237
Vágs Bio	96	4	7	131
Ialt 1986	714		514	44.921
Ialt 1985	711		539	46.760
Ialt 1983	1.014		1.082	79.372
Ialt 1980	1.218		2.209	183.932
Ialt 1975	1.356		2.687	286.158
Ialt 1970	1.292		2.652	272.675

Kilde: Biograferne

MUSIKLIV

Orkestre og kor

Der er ét symfoniorkester på Færøerne, nemlig Føroya Symfoni-orkestur, der har ca. 45 aktive medlemmer.

Der er ialt 10 hornorkestre på Færøerne - 2 hjemmehørende i Tórshavn og 1 hjemmehørende hvert af følgende steder: Klaksvík, Fuglafjørður, Eiði, Vestmanna, Sørvágur, Strendur, Vágur og Tvøroyri. Hornorkestrene skønnes at have ialt ca. 150 aktive amatør-musikere og der afholdes ialt ca. 100 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Der er ca. 28 kor, herunder større kirkekor, på Færøerne. Der skønnes at være ca. 450 aktive amatørkorsangere, og korene afholder skønsmæssigt 70 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Korstævnet 1986 blev arrangeret af Vestmanna Sangkor.

Jazz-, beat- og folkemusik

Havnar Jazzfelag, der stiftedes i 1976, har til formål at fremme interessen for musik, særligt jazz-, blues- og rockmusik.

På grund af manglende lokaler i 1986 blev der ikke gennemført arrangementer i årets løb. Foreningen arbejder på at genoprette den tidligere aktivitet, og der er foreløbig planer om 10 arrangementer med udenlandske gæstemusikere og færøske grupper i 1987.

Foreningen har idag ca. 130 aktive medlemmer og 4800 registrerede passive medlemmer. Den støttes med 20.000,- kr. årligt fra Statens Musikråd.

Tórshavn Jazz-, Fólka- og Blues-Festival er en nordisk festival for rytmisk musik, som nu har været afholdt de sidste 3 år i august måned.

Festivalen støttes af Færøernes Landsstyre, Tórshavns byråd, Nordens Hus, Dansk-Færøsk Kulturfond, Nordisk Kulturfond, Dansk Finsk Kulturfond, Rosa og Nordjazz.

I de fire festival dage er Nordens Hus rammen om de fleste aktiviteter, men herudover afholdes koncerter i radiohusets koncertsal, kunstmuseet, i byens gågade og center - ca. 50 koncerter ialt.

Festivalen har til formål at fremme kendskabet til rytmisk musik fra de øvrige nordiske lande, at give færøske solister og orkestre mulighed for at optræde på lige fod med kendte nordiske kunstnere og åbne dørene for færøsk rytmisk musik udenfor Færøerne.

I august 1986 deltog følgende solister og orkestre: Niels Henning Ørsted Petersen, Palle Mikkelsen, Kenneth Knudsen, Niels Hausgaard, Totalpetroleum, Lasse Helner, Arne Würgler, Holger Laumann & Cox Orange, Son Mu, Hom Bru, Niel Stanford, Århus Amt Big Band, Bourbon Street Jazzband, Atlantic Blues Band, Theis Nyegaard Jazzband og Cyndee Peters & Eric Gibb, og fra Færøerne Frændur, Borealis, Zenit, Devon, Sonja Lumne med Sleipnir og Hanus Johansen.

Festivalen blev arrangeret af Brandur Øssursson og Poul Jørgensen.

Føroya Koncertfelag

Føroya Koncertfelag, som blev stiftet i 1979, har til formål at arrangere regelmæssige koncerter med færøske og udenlandske kunstnere.

Koncertfelagið har i 1986 stået for 13 arrangementer med ialt 56 koncerter og 4.050 tilhørere. Koncerterne har været afholdt i Tórshavn (19 koncerter) samt i Runavík, Rituvík, Funningur, Kirkjubøur, Oyrabakki, Mikladalur, Viðareiði, Mykines og Svínøi (1 koncert hvert sted). Herudover har der været afholdt 5 koncerter i Klaksvík, 4 koncerter i Vestmanna, Fuglafjørður og Sandur, 3 koncerter i Kollafjørður, og 2 koncerter i såvel Vágur, Trongisvágur som på Fugloy og Svínøi.

I koncerterne har dels medvirket færøske musikere og sangere, og dels udenlandsk besøg fra Danmark (2), Sverige (4) og Norge (2). Desuden har koncertfelagið ydet bistand i forbindelse med besøg af The National Youth Orchestra of Scotland og Studentsangerne fra København.

KUNST

Færøske billedkunstnere dannede i 1980 foreningen "Føroysk Myndalistafólk" (Færøske Billedkunstnere), der med få undtagelser omfatter de kunstnere, som fast arbejder med billedkunst, og hovedparten af de kunstnere, som regelmæssig deltager i udstillinger. Medlemstallet er ca. 25.

Foreningen "Føroysk Myndalistafólk" er repræsenteret i "Lí-stafólkasamband Føroya", LISA (den færøske kunstnersammenslutning).

Det vigtigste grundlag for de færøske billedkunstneres eksistens er en forholdsvis stor interesse i befolkningen for at se kunstudstillinger og at købe kunst. Pengeinstitutter og andre private og halvoffentlige institutioner køber også færøsk kunst, og

ligeledes de større kommuner, som indkøber kunst til offentlige bygninger. Herved er der opstået en hel del interessante samlinger af færøsk kunst.

Nogle ganske enkelte billedkunstnere får årlige hædersgaver på nogle få tusinde kroner på de årlige lagtingsfinanslove. Det offentlige giver ikke i almindelighed støtte til billedkunstnere. Listafelag Føroya administrerer Malerinden Ruth Smith Nielsens Mindelegat, som kan udbetale en mindre legatportion hvert 5. år. Landsstyret bevilger hvert år, efter indstilling fra Listafelag Føroya, en vis støtte til unge, som ønsker at uddanne sig på udenlandske kunsthøjskoler.

Listafelag Føroya, som blev stiftet i 1942, har til opgave at støtte færøsk kunst og at arrangere udstillinger. Olaj-udstillingen har været årligt tilbagevendende siden 1948. Ellers har Listafelagið stået for hovedparten af de store og omfattende udstillinger, som har været afholdt de seneste 15 år.

I samme tidsrum har Listafelagið også arrangeret en række udstillinger, som har vist færøsk kunst i udlandet.

I 1970 blev Færøernes eneste egentlige kunstudstillingsbygning, "Listaskálin" i Tórshavn, som Listafelagið havde taget initiativ til at opføre, indviet. Listaskálin er organiseret som en selvejende institution.

På de årlige lagtingsfinanslove er optaget et tilskud til dækning af driftsunderskuddet i forbindelse med Listaskálin, ligesom der er optaget et vist tilskud til "Føroya Almenna Listasavn" (Færøernes offentlige kunstsamling), som ejer en omfattende samling af ældre og yngre færøsk kunst. På lagtingsfinansloven for 1986 er optaget en bevilling på 360.000 kr. til Listasavnið og Listaskálin.

Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin

Der var i 1986 9 udstillinger i Listaskálin. Årets første udstilling var malerier af H. J. Glerfoss. I marts åbnede en forårsudstilling med flere kunstnere: Tróndur Patursson, Eyðun av Reyni, Tórbjørn Olsen, Kári Svensson, Eli Smith, Anna Katrina Højgaard, Tita Vinther, Jórunn Poulsen m.fl.

Den 1. maj 1986 åbnede sommerudstillingen. Denne udstilling bestod - som sædvanlig - af udvalgte kunstværker, som ejes af Føroya Listasavn, men herudover var der også nye kunstværker til salg. Udstillingen sluttede 1. august.

I forbindelse med en kulturaftale mellem Færøernes landsstyre og Sogn og Fjordane Fylkeskommune i Norge var der Sogn- og Fjordane-uge i august, hvor ca. 30 norske kunstnere udstillede malerier, tegninger, grafik, tekstilbilleder, stentøj o.a.

I september havde man udstilling af Mykines-malerier i Føroya Listasavns eje, ligesom man udstillede flere andre kunstværker i foreningens besiddelse, bl.a. af Ruth Smith, Hans Hansen, Elinborg Lützen, Jack Kampmann, William Heinesen, Ingálvur av Reyni og Zacharias Heinesen.

I oktober havde den danske kunstner Alice Kalsø udstilling af syede og malede billeder over temaet: Købekoner, en historie fra Kalsø.

I oktober og november vistes Føroya Fornminnissavns udstilling "Søga og savn" (Historisk samling), der var arrangeret til "Færøerne i Fokus" i København i april måned. I udstillingen indgik bl.a. de såkaldte Kirkjubø-stole, der var udlånt af Danmarks Nationalmuseum.

Sidst i november åbnede Amariel Norðoy, Tórbjørn Olsen og Oliver við Neyst en udstilling af malerier, tegninger og collager, og årets sidste udstilling af malerier og grafik havde danskeren Bjarne W. Sørensen i december.

Ved Listafelagið's Olaj-udstilling i Nordens Hus deltog ca. 60 kunstnere.

Udstillinger i "Smíðjan"

Marts:	Hans J. Glerfoss
April:	Rasmus Rasmussen, Polina Joensen, Jan D. Bens
Maj:	Noomi Juul, Súsanna í Jákupsstovu, Heimavirkið
Juni:	A. Norðoy, Doris Jacobsen, Vinarbýarstevnan, Niels Kristian Brandt
Juli:	Hendrik Stein, Jón Magnus Joensen, Biblioteket
August:	Martin Joensen, Finnleif Mortensen, Jórunn Poulsen og Marjun Eggsbø
September:	Pauli Vang, 14 September-gruppen
Oktober:	Johan Smith, Árni Jónsson
November:	Arngerð Joensen, Solveig Kunoy, Bergljót Peturssdóttir
December:	Børge og Margreta Petersen, Bodil Johannesen, Gunnvør Joensen

Udstillinger i Sparekassens lokaler på Tinghúsvegur, Tórshavn

Januar:	Tórbjørn Olsen,	malerier
Februar:	Marnar við Skipá og Johs. Nielsen	"
Marts:	Jógvan Asbjørn Skaale	"
April:	Iver J. Iversen og Gyðja Hjalmarisdóttir	"
Maj:	Eyvindur Mohr	"
Juni:	Elinborg Lützen	linotryk
Juli:	Ingálvur av Reyni	tegninger
August:	Bárður Jákupsson	collage
September:	Jóannes Christiansen	malerier
Oktober:	Kári Svensson	"
November:	Erla Simonsen	tegninger
December:	Eyðun av Reyni	malerier

Andre udstillinger på Færøerne

- 1.-2. påskedag: holdt Lions Club, Eysturoy, deres årlige udstilling i skolen i Runavík til finansiering af velgørenhedsarbejde.
- Juni: havde Lions Club, Klaksvík, et lignende arrangement. Fabian Kr. Wahlberg udstiller tegninger i Kunningarstovan i Klaksvík.
- August: Erla Simonsen udstiller tegninger i gymnastiksalen i Kollafjørður. I forbindelse med Tvøroyris 150 års jubilæum udstilles bl.a. malerier af lokale kunstnere.
- September: Árni L. Jónsson (Island) udstiller malerier i Roykstovan i Klaksvík.
- December: Lars Christensen (Danmark) udstiller tegninger og grafik i Mettustovan i Tórshavn.

Færøske udstillinger i udlandet, arrangeret af Listafelag Føroya

Årets største kunstneriske arrangement var "Færøsk Kunst 86" i april-maj i Nikolaj Kirke i København i forbindelse med "Færøerne i Fokus". De udstillede værker, der var udvalgt af en dommerkomité, var alle nutidige og repræsenterede alle slags billedkunst, bl.a. Janus Kamban, Frimod Joensen, Elinborg Lützen, Ingálvur av Reyni,

Zacharias Heinesen, Bárður Jákupsson, Astrid Andreassen, Ingi Joensen, Kári Svensson, Jógvan Asbjørg Skaale, Frits Johannesen, Tróndur Patursson m.fl.

I august arrangerede Listafelag Føroya en udstilling i Hjörungavagi i Norge som led i et kulturstævne. Deltagere: Zacharias Heinesen, Frits Johannesen, Frimod Joensen, Amariel Norðoy m.fl. Denne udstilling blev senere vist under de færøske kulturdage i Hirtshals.

Andre udstillinger i udlandet

I marts havde Bárður Jákupsson udstilling af malerier og collager i Norske Billedkunstneres Forbund i Stavanger. Denne udstilling blev desuden i juni vist i Hjørring.

I april var der udstilling i Færø-lokalerne i København, af bl.a. Ingálvur av Reyni, Amariel Norðoy, Gyðja Hjalmarisdóttir, Páll Purkhús og Gunnleiv Rasmussen.

I oktober udstillede Hans Pauli Olsen sammen med seks andre skandinaviske kunstnere i Nordisk Ministerråds lokaler i St. Strandstræde i København.

Zacharias Heinesen udstillede i oktober malerier, akvareller og grafik i Galleri Skt. Gertrud i København.

Den 18. oktober var Zacharias Heinesen, William Heinesen og Elinborg Lützen repræsenteret ved en dansk udstilling i Ukraine.

DANSK-FÆRØSK KULTURFOND

Dansk-Færøsk Kulturfond, der blev stiftet i 1951, har til formål at fremme den kulturelle forbindelse mellem Færøerne og Danmark.

Fondets kapital er tilvejebragt ved tilbagebetalinger af de rentefrie lån, der blev ydet til færinger, der var under uddannelse i Danmark under krigen. Obligationsformuen andrager nu godt 4 mill. kr.

Fondets bestyrelse består af 1 repræsentant for statsministeriet, departementschef Peter Wiese, der er formand, 1 repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender, rektor Anne-Karin Høgenhaven, Det kgl. danske musikkonservatorium, rigsombudsmanden og 2 af landsstyret valgte repræsentanter, cand. scient. Dánjal Petur Højgaard og arkivar Eyðun Andreassen. Fondets adresse er fuldmægtig Inger Skydsgaard, statsministeriet, Christiansborg Slot, 1218 København K. Forespørgsler vedrørende fondets virksomhed kan endvidere rettes til rigsombudsmanden på Færøerne.

Blandt de formål, som Dansk-Færøsk Kulturfond har støttet i 1986, kan nævnes bogindkøb til den færøske afdeling på Københavns universitets arnamanæanske institut og til den færøske efterskole i Sønderjylland, de kulturelle arrangementer i forbindelse med "Færøerne i Fokus" i Danmark, arrangementet "Færøerne i Hirtshals - Hirtshals på Færøerne", udgivelsen af 2 bøger om Færøernes posthistorie, et videoprojekt om forfatteren Regin Dahl, anskaffelsen af et koncertflygel i Tvøroyri, koncerttournéeer på Færøerne af Studenterangforeningen og Den barokke Trio samt danske jazzmusikeres deltagelse i Tórshavn jazz-festival. Fondet har også foretaget nogle indkøb af færøsk kunst.

Dansk-Færøsk Samfunds studierejselegat blev tildelt arkitektstuderende Jan Østergaard Rasmussen og kunsthåndværkeren Paulina M. K. Eliassen.

SPEJDERBEVÆGELSEN

Der er 4 spejderkorps på Færøerne. Det samlede antal spejdere, disses fordeling på de enkelte korps og på piger og drenge fremgår af nedenstående tabel 11.9.:

Tabel 11.9. Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1986

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	Ialt
	D	P	P	D	P	P	
Viðareiði			30	15			45
Klaksvík	53	42	55	78	9		237
Fuglafjørður			90	62	1		153
Leirvík				89	58		147
Runavík	29	22		63	85		199
Skáli				12	15		27
Oyndarfjørður	5	11					16
Oyri				31	52		83
Eiði				29	28		57
Hvalvík				31	37		68
Kollafjørður			35	44	1		80
Kvívík				26	27		53
Vestmanna			65				65

(fortsættes)

Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1986 (fortsat)

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	
	<u>D</u>	<u>P</u>	<u>P</u>	<u>D</u>	<u>P</u>	<u>P</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	64	28	124	236	39	60	551
Argir				85	54		139
Sørvágur				22	9		31
Dalur			12				12
Hvalba	14	29					43
Tvøroyri	37	17		30	38		122
Vágur				66	62		128
<u>Ialt</u>	<u>202</u>	<u>149</u>	<u>411</u>	<u>919</u>	<u>515</u>	<u>60</u>	<u>2056</u>

Kilde: Spejderbevægelsen

Ud over det almindelige spejderarbejde med møder, ture, lejre og konkurrencer, har korpsene følgende fællesarrangementer:

Spejdergudstjenesten den 22. februar i anledning af spejderbevægelsens stifter Paden-Powell's fødselsdag. Denne dag fejres også af pigespejderne som "Thinking day", idet Lady Baden-Powell, den forhenværende verdenspigespejderchef kan fejre fødselsdag samme dag.

Gregoriusmesse fejres omkring den 12. marts og flagdagen den 25. april med spejderparader. En del spejdergrupper højtidelig holder Sct. Georgsdagen den 23. april. Sct. Georg er spejdernes skytshelgen.

I september gennemførte spejderkorpsene arrangementet "Spejderhjælpen", der stod på en uge, hvor spejdere rundt på Færøerne tilbød deres hjælp mod betaling. Der indkom ca. 150.000 kr., som blev fordelt til 3 hjælpeprojekter: SOS-børnebyerne, børneafdelingen på Landssjúkrahúsið og en katastrofefond, som spejderne har oprettet.

Færøernes Spejderunion afholdt jubilæumslejr ved Leynavatn i juli med deltagere fra alle korps samt udenlandske spejdere. Hovedtemaet på lejren var fred. I forbindelse med lejren udkom spejderbladet Skótin til samtlige husstande på Færøerne.

Desuden har Færøernes Spejderunion afholdt et lederkursus, en landspatrulje-konkurrence på Suðuroy og landsmøde i Klaksvík.

KFUK-spejderne afholdt deres årlige smuttedag i Kollafjørður med over 200 deltagere og spejderdag i Fuglafjørður med ca. 70 deltagere fra samtlige grupper. KFUK-spejderne udgiver spejderbladet Smæran.

KFUM-spejderne har afholdt landspatruljekonkurrence i tre dele, en senior-spejderlejr på Sandoy og en ulvelejr på Suðuroy med 250 deltagere. Landsmøde med 80 deltagere blev afholdt i Klaksvík.

Spejderhuset Kambur på Kambsdal er blevet repareret og moderniseret, så det nu er så godt som nyt.

KFUM-spejderne har foruden spejderbladet Liljan, udgivet en programplakat, et landsmødeblad og en startbrochure. Desuden bliver "Nýtt" (Nyheder fra korpset) sendt ud til alle ledere og gruppe-rådsmedlemmer hver måned.

Fra begyndelsen af 1986 har KFUK- og KFUM-spejderne indledt et samarbejde på landsplan, der indtil videre omfatter lederuddannelsen. I 1986 blev der afholdt 3 patruljelederkurser og 3 lederkurser. Desuden blev der arrangeret et lederstævne med ca. 80 deltagere, hvor man debaterede spejderideologi, spejderlov og -løfte, samt pædagogiske metoder i spejderarbejdet.

5 ledere deltog på Nordisk kursuslederkursus i Island i juli, heraf 2 fra Færøernes Spejderunion, 2 fra KFUM-spejderne og 1 fra KFUK-spejderne.

2 ledere deltog på Nordisk expansionseminar i Sverige i september, heraf 1 fra Færøernes Spejderunion og en fra KFUM-spejderne.

Der har været flere besøg af udenlandske spejdergrupper i 1986.

I 1986 etableredes 3 nye spejdergrupper. Færøernes Spejderunion har startet spejderarbejde i Hvalba og i Oyndafjørður. KFUM-spejderne har startet spejderarbejde i Kvívík.

IDRÆT

Itróttarsamband Føroyar (ISF)

ISF blev stiftet den 4. april 1939 og er landsforening for alle idrætsforeninger på Færøerne. ISF er højeste myndighed vedrørende idrætsvirksomhed, og foreningens formål er at fremme, samordne og tilrettelægge al idrætsvirksomhed på Færøerne, at arrangere turneringer og at godkende sådanne både på Færøerne og i udlandet, at fremme samarbejdet om idrætsspørgsmål med landsmyndigheder og andre myndigheder, samt endelig at repræsentere Færøerne i forhold til andre lande.

97 idrætsforeninger med ialt 11.565 enkeltmedlemmer er medlemmer af ISF. ISF bliver finansieret gennem kontingenter fra medlemsorganisationerne, en fast bevilling på den færøske lagtingslov samt indtægter fra anden side.

ISF er organiseret på samme måde som tilsvarende organisationer i vores nabolande med særforbund.

Det første særforbund, Fótþóttssamband Føroya, FSF (Det færøske fodboldforbund), blev stiftet i 1979, og i 1980 blev yderligere 9 særforbund stiftet. Der er nu særforbund på følgende idrætsgrene: Fodbold, håndbold, roning, bordtennis, badminton, volley-ball, gymnastik, svømning, judo samt særforbundet for handicappede. Hertil kommer en ungdoms- og udviklingsafdeling, som hører direkte under ISF, og som bl.a. tager sig af kursusvirksomhed. Andre idrætsgrene, som er repræsenteret i ISF uden at have et særforbund, er ridning, atletik, skydning og cykling.

Specialforbundene ledes af forretningsudvalg og turneringsudvalg, som vælges på specialforbundenes generalforsamlinger. Specialforbundenes formænd har sæde i ISF's bestyrelse ligesom formanden for de handicappedes idrætsforbund. Formanden for ISF er formand for forretningsudvalget, som har tre medlemmer.

ISF's forretningsudvalg vælges direkte på den årlige generalforsamling. Forretningsudvalget har den daglige ledelse, administrerer alle finansielle spørgsmål og sørger for, at generalforsamlingens vedtagelser og bestyrelsesbeslutninger bliver gennemført.

ISF's forretningsudvalg har en halvdags ansat kontormedhjælp og en bogholder. Alt andet arbejde er ulønnet og bliver udført på frivillig basis af bestyrelsesmedlemmer og andre. ISF's muligheder for at tilbyde uddannelse og rådgivning er derfor begrænset. Dog holdes med jævne mellemrum kurser for idrætsfolk på Færøerne, særlig for dommere og trænere, delvis med instruktører fra andre nordiske lande, hvori såvel instruktører fra Færøerne som fra andre nordiske lande deltager.

ISF er medlem af The International Assembly of National Confederations of Sport (IANCS), De Nordiske Rigsidrætsforbunds fælleskomite.

Fra og med 1982 er der under ISF taget initiativ til at støtte færøske deltagere i internationale idrætskonkurrencer. Det olympiske udvalg under ISF har påbegyndt et internationalt samarbejde.

Radiokontaktudvalget under ÍSF tilrettelægger alle idræts-tiltag, som skal transmitteres i radioen. Indtil videre har radioen mest transmitteret fodbold, håndbold og roning. ÍSF har en fast aftale med Útvarp Føroya (Den færøske radio) om udsendelse af idrætsskampe. Radioen betaler efter aftale ÍSF et årligt pristalsreguleret beløb. På tilsvarende måde er forbindelsen med det færøske fjernsynsselskab, Sjóntv Føroya, organiseret.

ÍSF udgiver hvert år en omfattende navnebog, der bl.a. indeholder oplysninger om samtlige idrætsforeninger og deres bestyrelsesmedlemmer. Navnebogen fås hos de færøske boghandlere.

Specialforbund under ÍSF

Bordtennis (140 medlemmer i 8 foreninger) var een af de første idrætsgrene, hvor Færøerne fik international anerkendelse (i 1974). Siden har Færøerne deltaget i enkelte nordiske og andre internationale konkurrencer. Bordtennissambandið (BTSF) er medlem af The International Table Tennis Federation, ITTF, European Table Tennis Union, ETTU og Nordisk Bordtennis Union, NTTU.

Håndbold (1.743 medlemmer i 15 foreninger) er den idrætsgren, som har deltaget i de fleste internationale konkurrencer, siden håndbóltssambandið blev medlem af International Handball Federation, IHF, først i 1970'erne. Færøerne har spillet omkring 60 landskampe mod forskellige lande og har bl.a. deltaget i de nordiske mesterskaber og i seks verdensmesterskaber i C-gruppen.

Fodbold (3.675 medlemmer i 22 foreninger) er den idrætsgren, der har det største antal deltagere på Færøerne. Alle 22 idrætsforeninger tager del i den holdturnering, som Fótóbóltssambandið arrangerer. Det har i flere år været forsøgt at få international anerkendelse, men hidtil uden resultat. I juni 1982 blev Fótóbóltssambandið dog medlem af nordisk fodboldunion. I mange år har der været arrangeret fodboldlandskampe mod Island, Shetland og Orkney-øerne. I 1980 spilledes den første landskamp mod Grønland.

Svømning (630 medlemmer i 8 foreninger) har i de seneste år været i fremgang. Den største begrænsning af sporten har ligget i, at der har været for få 25 m svømmebassiner. Der er nu kommet nye svømmehaller i flere byer og bygder, og svømmehallen i Tórshavn med flere bassiner blev færdig omkring årsskiftet 1982/83. Svímjísambandið er medlem af nordisk svømmeforbund, FINA og LEN.

Volley-ball (1.470 medlemmer i 30 foreninger) har stor fremgang på Færøerne, og deltagelsen i mesterskaber, som Flogbóltssambandið arrangerer, er voksende. Flogbóltssambandið fik international anerkendelse i 1978 og har siden deltaget i flere landskampe og cup-dyster. Flogbóltssambandið er med i European Volley-Ball Comite, EVC, og International Volley-Ball Federation, IVBF.

Badminton (1.155 medlemmer i 12 foreninger) er ligeledes en idrætsgren, hvor interessen er voksende. For nogle ganske få år siden deltog kun et par bygder i badmintonturneringen, men nu deltager langt flere. Med jævne mellemrum bliver der spillet landskampe mellem Færøerne og Island, Shetland og Orkneyøerne. I 1980 indledtes et samarbejde med Grønland. Badmintonsambandið har international anerkendelse og er medlem af International Badminton Federation, IBF.

Gymnastikforeningerne (1.470 medlemmer i 4 foreninger) er store på Færøerne. Færøske gymnastikhold har deltaget i gymnastikstævner i forskellige lande. Fimleikarsambandið er medlem af Nordisk Gymnastikforbund.

Kaproning (569 medlemmer i 30 foreninger) foregår i særlige færøske kaproningsbåde, hvorved konkurrencer med andre lande af gode grunde er udelukket. Der afholdes 6 - 7 kaproningsstævner hver sommer.

Judosporten (150 medlemmer i 4 foreninger) har senest dannet et specialforbund under ISF. Der er judoforeninger i flere bygder, og mænd og kvinder er ligeligt repræsenteret inden for idrætsgrenen. Færøerne har deltaget i visse internationale konkurrencer, og nordisk anerkendelse fik man i 1982. Judosambandið er medlem af nordisk judounion, NJU.

Specialforbundet for handicappede (115 medlemmer) blev stiftet i april 1980. Inden for forbundet dyrkes forskellige idrætsgrene, f.eks. svømning, curling, gymnastik, bordtennis, motionsidræt og cykling. De handicappedes idrætsforbund er medlem af Nordisk Handicap Idrætsforbund, HIF, International Sport Organisation for the Disabled, ISOD, International Stoke Madevilla Games Federation, ISMGF, og European Committee ECISOD.

Skydning (68 medlemmer) er som den seneste sportsgren blevet optaget i ISF.

Idrætsanlæg

I Gundadalur i Tórshavn er der et relativt stort idrætsanlæg med idrætshal (ca. 1.200 tilskuere), fodboldbaner, badmintonhal, m.v. Endvidere findes en stor svømmehal i Tórshavn. I Klaksvík, Vágur, Tvøroyri, Fuglafjørður, Skáli, Runavík og Vestmanna er der ligeledes idrætshaller (ca. 800 tilskuere), fodboldbaner og svømmehaller. Idrætshaller findes også i andre bygder. Foruden idrætshallerne anvendes gymnastiksalene ved skolerne til indendørs idræt. Herudover findes fodboldbaner i Sandur, Leirvík, Fuglafjørður, Gøta, Sumba, Tvøroyri, Vágur, Hvalba, Miðvágur, Sørvágur, Sandavágur, Runavík, Toftir, Eiði, Skáli og Argir.

Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige

Færøernes landsstyre ydede i finansåret 1986 et tilskud på 1.800.000 kr. Indirekte tilskud ydes ved, at udøvende idrætsfolk i forbindelse med udøvelse af idræt rejser gratis med landsstyrets rutebåde (Strandfaraskip Landsins).

Der er mulighed for at få offentligt tilskud på ialt 80% til opførelse af idrætsanlæg, idet landskassen og vedkommende kommuner hver yder 30% i anlægstilskud, og statskassen 20%. Statstilskuddet er betinget af, at hallen skal være gratis til disposition for skolerne i dagtimerne. På lagtingsfinansloven for 1986 er afsat 100.000 kr. til lånefonden til idrætsanlæg.

Tipning

I henhold til lagtingslov nr. 50 af 20. maj 1983 om tipning er der i 1984 stiftet et aktieselskab, som efter bevilling fra landsstyret organiserer tipning i forbindelse med idrætsskonkurrencer.

Efter lagtingslovens bestemmelser skal halvdelen af det beløb, tipperne indbetaler, anvendes til tipsgevinster, og af overskuddet skal 80% anvendes til idrætsformål og 20% gives som tilskud til forskellige ungdomsaktiviteter.

BRIDGE

De færøske bridgeklubber er sammensluttet i et fællesforbund "Føroya Bridge Samband" (F.B.S.) stiftet i 1968, der omfatter 13 klubber med ca. 400 medlemmer. Den ældste klub, Havnar Bridge-felag, blev stiftet i 1937 og har ca. 100 medlemmer.

F.B.S. arrangerer hvert år mesterskaber i hold- og parturnering samt en cupturnering for hold.

F.B.S. er ikke tilsluttet internationale bridgeorganisationer, men har i 1978 indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Bridge Forbund om bl.a. fællesindkøb af bridgemateriel, deltagelse af 1 færøsk par i DM for par og deltagelse i andre turneringer. I henhold hertil deltager F.B.S. hvert år i "European Simultaneous Pairs", den såkaldte Europaturnering.

I juni 1986 deltog F.B.S. i Nordiske mesterskaber for hold og opnåede her en 6. plads. F.S.B. skal være vært for de nordiske mesterskaber i 1990.

SKAK

I 1970 sluttede de færøske skakklubber sig sammen i et fællesskab "Talvsamband Føroya" (TSF) og blev optaget som medlem i det internationale skakfællesskab F.I.D.E. I 1975 blev "Talvsamband Føroya" optaget som medlem af Nordisk Skak Union. TSF deltager i de fleste større turneringer i Norden, i skakolympiader og regelmæssigt i landsholdsturneringer.

Talvsambandið omfatter nu 14 skakklubber med ialt ca. 420 medlemmer. Heraf er 5 spillere på den internationale ratingliste. Sammenslutningen står hvert år som arrangør af Færø mesterskaberne.

I juli 1987 er TSF vært for Nordisk Mesterskabsturnering og har i den forbindelse overtaget præsidiet i Nordisk Skak Union.

ISBN 87-503-6871-0
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3
Pris 75 Kr. incl. 22% moms